

РАЗСЛЕДВАНИЯТА НА ИНСПЕКТОР ГАМАШ

УБИЙСТВЕНО СТУДЕНА



ЛУИЗ ПЕНИ

Единствен в света петкратен носител на наградата „Агата Кристи“

ЛУИЗ ПЕНИ УБИЙСТВЕНО СТУДЕНА

Превод: Марин Загорчев

chitanka.info

Единствен в света петкратен носител на наградата „Агата Кристи“.

Три подозрителни смъртни случая и само един Гамаш! Добре дошли отново в света на брилянтния детектив с необикновен ум — инспектор Арман Гамаш!

Мраз е сковал идиличното планинско селце Трите бора. Наближава Коледа — време за милосърдие, празнични песни и топъл пунш. Както и за ежегодния двубой по кърлинг в съседното градче, който по традиция отборът на Трите бора винаги губи. Тазгодишното състезание обаче никой няма да забрави. В най-вълнуващия миг е убит човек от публиката — най-мразената личност в околността. При това, без никой да забележи и при изключително странни обстоятелства. Местната полиция е слисана и не разполага с никакви следи по случая.

Но главен инспектор Арман Гамаш се завръща в Трите бора с екипа си от млади специалисти и се заема с разследването. В рамките на няколко дни се случват още два подозрителни смъртни случая, свързани или не с убийството на площадката за кърлинг. А докато разплита загатката около тях, самият Гамаш е изложен на опасност. Невидим враг от квебекската полиция е решен да го унищожи и крои подмолен план, за да постигне целта си...

Луиз Пени е единствената в света петкратна носителка на литературния приз „Агата Кристи“. Романите ѝ са преведени на повече от трийсет езика и са издадени в многохилядни тиражи. Пени печели 11 литературни награди още с дебютния си роман „Убийството на художника“, а втората книга за инспектор Гамаш, „Убийствено студена“, продължава традицията и носи на авторката си нови призове.

Удивително, Пени успява да надмине великолепия си дебют. Гамаш е изумително сложен и заплениващ герой, който несъмнено ще се превърне в един от класическите детективи.

Kirkus Review

На брат ми Дъг и неговото семейство: Мери, Браян и Розлин. И на Чарлз, който ми показва какво е истински кураж. Намасте.

БЛАГОДАРНОСТИ

Първият човек, на когото искам да благодаря, както винаги е Майкъл — моят невероятен, чудесен, умен и търпелив съпруг.

Благодарна съм на Гари Матюс и Джеймс Кларк, че отговориха на настойчивите ми въпроси относно електричеството. На Лили де Гранпре за това, че се погрижи френския в книгата да е правилен, особено ругатните, които аз никога не изричам, разбира се, но тя очевидно ги ползва. Благодаря на Марк Бролт за това, че ми зае хубавото си име. На доктор Робърт Сиймор и доктор Джанет Уилсън, които помислиха над медицинските въпроси в романа и достигнаха до отговорите, от които имах нужда.

В „Убийствено студена“ има доста кърлинг — спорт, който по една случайност обожавам. Тренирала съм го малко в Тъндър Бей и в Монреал и уважавам съсредоточеността и хладнокръвието на играчите, да не говорим за способността им да правят невероятни удари под напрежение. Вълнуващ спорт е кърлингът, без значение какво смята за него инспектор Бовоар. Посетих клуба по кърлинг „Сътън“ и говорих с Уейн Кларксън, Ралф Дейвидсън и Боб Дъглас, които ми разясниха стратегията. Благодаря им за отделеното време и за търпението.

Срещнах Ан Пери на писателска конференция в Канада още преди публикуването на първата ми книга, „Убийството на художника“. Тя се съгласи да я прочете и се превърна в първия утвърден писател, който препоръча романа ми — нещо голямо за всеки дебютиращ автор. Ан Пери е прекрасна — и отвътре, и отвън — и аз съм ѝ страшно благодарна, че ми обърна внимание, какво остава за публичната подкрепа, която ми даде. Благодаря от сърце и на всички други писатели, които препоръчаха книгата ми. Не им е било лесно между милионите си други задачи да вместят и изчитането на целия ми ръкопис. Но Маргарет Йорк, Реджина Хил, Ан Грейнджър, Питър Ловзи, Дебора Кромби и Джулия Спенсър-Флеминг ми отделиха от времето си. И ако някой ме помоли, ще сторя за него същото.

Хиляди благодарности на прекрасната Ким Макартър и нейния екип.

И накрая благодаря на Тереса Крис, агента ми, за нейната мъдрост и голямо чувство за хумор, както и на Шерис Хобс от „Хедлайн“ и Бен Севие от „Сейнт Мартинс прес“ за това, че направиха тази книга по-добра, и то с такава доброта и загриженост. Късметлийка съм, знам го.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Полицайте от Surete du Quebec

Арман Гамаш — главен инспектор от отдел „Убийства“.

Жан Ги Бовоар — инспектор, заместник на Гамаш.

Ивет Никол — млад полицаи от отдел „Наркотици“, бивш стажант в отдел „Убийства“.

Робер Лемю — амбициозен млад полицаи от провинцията.

Изабел Лакост — полицаи от екипа на Гамаш.

Доктор Шарън Харис — съдебен лекар.

Местните

Клара Мороу — художник.

Питър Мороу — известен художник, съпруг на Клара.

Мирна Ландерс — някога психолог, практикувал в Монреал, сега държи книжарница за нови и употребявани книги в Трите бора.

Рут Зардо — възрастна поетеса.

Габриел Дюбо — готвач, държи местното бистро и пансиона на селото с партньора си Оливие.

Оливие Брюле — търговец на антикварни стоки, държи местното бистро и пансиона на селото с партньора си Габри.

Емили Лонпре, Кай Томпсън, Беатрис Майер (Мама Би) — неразделни приятелки, трите старици са емблематични фигури за селцето и са познати още като Трите грации.

Сесилия дьо Поатие, Си Си — амбициозна дизайнерка от Монреал; новият собственик на имението „Хадли“.

Ришар Лион — изобретател, съпруг на Си Си.

Кри — четиринайсетгодишната дъщеря на Си Си дьо Поатие и Ришар Лион.

Сол Петров — фотограф от Монреал, любовник на Си Си.

Ел — безименна бездомница, открита мъртва в Монреал малко преди Коледа.

Речник на някои френски думи и изрази в романа

Bonjour! — Добър ден!

Bonne Annee — честита Нова година.

Cafe au lait — кафе с мляко.

Ca va? — добре ли си, как върви.

C'est ca — така е.

C'est incroyable — не е за вярване.

C'est vrai — вярно е, наистина.

De rien — за нищо, пак заповядай.

Desole — съжалявам.

Enchante — приятно ми е.

Entrez — влезте.

Felicitations — поздравления.

Joyeux Noel — Весела Коледа.

Mais, franchement — но честно казано.

Mais oui — разбира се.

Mais pourquoi? — но защо.

Merde — по дяволите.

Merveilleux — прекрасно.

Merci — благодаря.

Merci infiniment — безкрайно благодаря.

Mon Dieu — боже мой.

Mon petit — мъничкият ми.

Non, desole — не, съжалявам.

Oui, allo? — да, ало.

Oui, monsieur — да, господине.

Oui, c'est moi — да, аз съм.

Oui, s'il vous plait — да, моля.

Parfait — идеално.

Pere Noel — Дядо Коледа.

Precisement — точно така.

Salut! — здравей.

Sante! — наздраве.

S'il vous plait — моля, ако обичате.

Surete du Quebec — квебекската полиция.

Tabernacle — проклятие.

Un plaisir — за мен е удоволствие.

Viens ici! — Ела тук!

Voilà! — готово, ето.

Zut alors — значи, нищо.

ГЛАВА ПЪРВА

Ако Си Си дьо Поатие знаеше, че ще бъде убита, можеше да купи на мъжа си Ришар подарък за Коледа. Можеше дори да отиде на тържеството за завършване на срока на дъщеря си в Училището за девизи на госпожица Едуард (или за „дебели цици“, както подигравателно подхвърляше на пищното си момиче). Ако Си Си дьо Поатие знаеше, че краят е толкова близо, можеше да отиде в офиса си, а не в най-евтината стая, която предлага хотел „Риц“ в Монреал. Но единственият край, който тя предусещаше, бе свързан с мъж на име Сол.

— Е, какво мислиш? Харесва ли ти? — попита Си Си, като остави книгата върху бледия си корем.

Мъжът погледна книгата за пореден път. През последните няколко дни Си Си я вадеше от голямата си дамска чанта час по час. На бизнес срещи, вечери, в таксита по заснежените монреалски улици... Неочаквано се навеждаше, а после се изправяше победоносно и показваше творението си, сякаш бе плод на второ непорочно зачатие.

— Корицата ми харесва — отговори мъжът. Наясно бе, че това ще я подразни.

Снимката на корицата беше негова. Знаеше, че тя моли, умолява го за одобрение, но не му дремеше. Питаше се колко още време трябва да прекара със Си Си дьо Поатие, преди да се превърне в нея. Не физически, разбира се. На четирийсет и осем тя бе няколко години по-млада от него. Беше стройна, жилава и стегната, с невъзможно бели зъби и невъзможно руса коса. Да я докосваш, бе като да галиш ледена статуя. Изглеждаше красива и крехка, което го привличаше. Но беше и опасна. Ако се счупеше, ако се пръснеше, щеше да го нареже на парчета.

Проблемът обаче не беше във външността. Като я гледаше как милва книгата си с повече нежност, отколкото бе галила него, Сол се запита дали мразът в душата ѝ се е пропил по някакъв начин и в

неговата (докато правеха секс, може би) и сега бавно го вледенява. Вече не чувстваше сърцето си.

На петдесет и две Сол Петров едва започваше да забелязва, че приятелите му вече не са толкова находчиви, толкова умни, толкова стройни, колкото бяха навремето. Дори повечето от тях вече го отегчаваха. И от време на време забелязваше същата досада и при тях. Бяха затлъстели, оплешивели, оглупели и вероятно той също изглеждаше така в техните очи. Не го тревожеше толкова, че жените вече рядко го заглеждат, че реши да смени ските за спускане с такива за бягане или че личният му лекар го прати за първи път на изследване на простатата. Готов бе да приеме тези неща. Но нещо го будеше в два през нощта и му нашепваше със същия глас, който като дете го предупреждаваше, че под леглото му се крият лъвове, че хората вече определено го смятат за скучен. Поемаше си дълбоко въздух в мрака и се опитваше да си внуши, че прикритите прозевки, които е видял у компанията на вечеря, са били заради виното, тежкото *magret de canard*^[1] или топлината в монреалския ресторант.

И все пак вътрешният глас му натякваше в нощта и предупреждаваше за неизбежни опасности. За приближаващо бедствие. За това, че започва твърде дълго да разказва стари истории, че вече не успява да задържи вниманието на събеседниците си, че все по-често ще вижда бялото на очите им. За кратките им скришни погледи към часовника. (Как по-деликатно да се отърват от него?) За това, че оглеждат салона в отчаяно търсене на по-интересна компания.

Така допусна да го съблазни Си Си. Да го съблазни и изконсумира — сякаш лъвът под леглото се беше превърнал в лъв във леглото. Вече имаше чувството, че тази самовлюбена жена, след като е успяла да поквари себе си, мъжа си и дори ужасната си дъщеря, сега усилено покварява и него.

Вече усещаше, че се държи жестоко в компанията ѝ. И започваше да се презира. Но нея мразеше повече.

— Блестяща е — заяви Си Си, без да му обръща внимание. — Без съмнение. Кой не би я пожелал? — Размаха книгата пред лицето му. — Хората ще я купуват като топъл хляб. Има толкова много заблудени души.

Обърна се и погледна през прозореца към отсрещната сграда, сякаш наблюдаваше въпросните „заблудени души“.

— Написах я за тях — добави и пак го погледна. С големи искрени очи.

„Нима си вярва?“ — запита се Сол.

Беше прочел книгата, разбира се. „Бъди спокоен“, така я беше озаглавила — по името на фирмата, която бе основала преди няколко години. Звучеше като виц, защото самата Си Си беше кълбо от нерви. Имаше трескави, нервни ръце, които постоянно нещо оправяха и изглаждаха. Отговаряше на хората рязко, а нетърпението ѝ често прерастваше в гняв.

Въпреки хладнокръвната ѝ ледена външност никой не би употребил думата „спокоен“, за да опише Си Си дьо Поатие.

Изпратила бе книгата до всички издателства: от водещите компании в Ню Йорк до „Пюбликасион Режан е Мезон де карт“ в Сен Поликарп — краварско селце по пътя между Монреал и Торонто.

Всички ѝ отказаха, веднага разпознали в ръкописа ѝ бездарна смесица от абсурдни философии в стил „помогни си сам“, увити в недомислени будистки и индуистки учения. И то поднесени от жена, която на снимката на корицата изглеждаше, сякаш е изяла собствените си деца.

— Няма никакво просветление, по дяволите! — заяви пред Сол в монреалския си офис един ден, когато бе получила купчина писма с откази. Накъса ги на парченца и ги посипа на пода, да ги чисти прислугата. — Този свят е объркан, казвам ти. Хората са жестоки и безчувствени, обожават да се прецакват един друг. Няма любов, няма състрадание. Това — замахна с книгата във въздуха като с митичен древен чук, който е на път да се стовари върху наковалнята на отъмщението — ще научи хората как да открият щастието.

Гласът ѝ бе нисък, думите едва се процеждаха между устните ѝ като змийска отрова. Щеше сама да публикува книгата си, да се погрижи тя да излезе преди Коледа. И понеже в произведението ѝ се говореше за светлина, на Сол му се стори иронично, че ще бъде издадена точно на зимното слънцестоене. В най-късия ден от годината.

— Кой я публикува? — не се сдържа да попита сега Сол. Си Си не отговори. — А, спомних си — продължи. — *Никой* не искаше да я издаде. Сигурно е било ужасно. — Замълча за момент. Дали да забие ножа още по-дълбоко в раната? Е, какво толкова? Защо пък не? — Какво беше чувството, Си Си?

Това болезнено присвиване на очи ли беше?

Мълчанието се проточи красноречиво. Лицето ѝ бе все така безизразно. Ако нещо не се харесваше на Си Си, то не съществуваше. Това включваше мъжа и дъщеря ѝ. Както и всяко неприятно преживяване, всяка критика, всяка груба дума, изречена от друг, всяка емоция. Си Си живееше в собствен свят, където бе идеална, където можеше да скрие чувствата и провалите си.

Сол се питаше кога този неин свят ще избухне. Надяваше се да е наблизко, за да види. Но не прекалено близо.

Хората били жестоки и безчувствени, казваше тя. Жестоки и безчувствени. Не толкова отдавна, преди да се обвърже с договор като неин фотограф и любовник, Сол дори мислеше, че светът е красиво място. Всяка сутрин се будеше рано и излизаше в свежия ден, когато светът бе нов и всичко беше възможно, и виждаше колко прекрасен е Монреал. Гледаше как хората се усмихват един на друг, докато пият капучино в кафенетата или се разхождат с цветя или франзели в ръка. Гледаше как децата събират кестени през есента, за да играят конкърс^[2]. Гледаше как хванати под ръка възрастни жени вървят по главната улица.

Не беше толкова глупав или сляп, за да не вижда бездомниците или пък насинените и похабени лица на част от минувачите, които, изглежда, бяха прекарвали дълга и празна нощ и се готвеха за още по-дълъг ден.

По принцип обаче смяташе, че светът е хубаво място. И снимките му отразяваха това схващане — показваха светлината, блясъка, надеждата. Но и сенките, които по естествен начин подсилваха светлината.

По ирония на съдбата тъкмо това негово качество привлече окото на Си Си и я накара да му предложи договор. В едно монреалско модно списание го бяха нарекли „горещ“ фотограф, а Си Си винаги искаше най-добрите. Затова все запазваха стая в „Риц“. Си Си прибираще шампоаните и канцеларските стоки, за да се докаже, точно както бе взела него. И ги използваше, за да впечатлява хора, на които изобщо не им дремеше, точно както използваше него. В крайна сметка всичко отиваше на боклука. Както бе изхвърлила съпруга си, както пренебрегваше и осмиваше дъщеря си.

Светът беше жестоко и безчувствено място.

Сол вече вярваше, че е така.

Мразеше Си Си дьо Поатие.

Стана от леглото, като остави Си Си да гледа влюбено книгата си — истинския ѝ любовник. Погледна я и я видя леко размазано. Наклони глава и се запита дали не е прекалил с алкохола. Ту я виждаше размазано, ту ясно, сякаш гледаше през призма две различни жени: едната — красива, бляскава, жизнена; другата — жалка, изрусена, смачкана, похабена, наранена, груба. И опасна.

— Какво е това?

Бръкна в кошчето и извади тънка папка. Веднага позна, че е портфолио на художник. Беше красиво, грижливо подвързано и отпечатано на луксозна хартия. Сол я отвори и затаи дъх.

От скъпата хартия сякаш грееха бляскави светли картини, които го наकरаха да трепне. Изобразяваха свят, едновременно прекрасен и наранен. Свят, в който надеждата и състраданието все още съществуваха. Явно такъв го виждаше художникът всеки ден. Както самият Сол навремето бе живял в свят на светлина и надежда.

Картините изглеждаха простички, но в действителност бяха много сложни, с насложени един върху друг образи и цветове. Часове, дори дни бяха необходими, за да се постигне желаният ефект за всяка от тях.

Сол се вгледа в една от картините, която бе точно пред очите му. Могъщо дърво, извисило се в небето, сякаш се стремеше да достигне слънцето. Художникът бе успял някак да създаде усещане за движение, без да е дезориентиращо. Беше се получила красива, внушаваща спокойствие и — най-важното — силно въздействаща картина. Връхчетата на клоните сякаш се разтапяха и изглеждаха замъглени, като че ли дори в увереността и устрема на дървото имаше частица съмнение. Беше блестящо изпълнение.

Всички мисли за Си Си изчезнаха. Сол се катереше по дървото, почти усещаше грапавата кора, както едно време, когато седеше в скута на дядо си и се гушеше в брадясалото му лице. Как бе успял художникът да постигне този ефект?

Не можа да разчете подписа. Прелисти още няколко страници и онова, което видя, озари с усмивка леденото му лице и сгря сърцето му.

Може би някой ден, ако успееше да се откачи от Си Си, щеше да се върне към предишната си работа и пак да прави произведения като

тези.

Издиша дълбоко и се освободи от всички мрачни чувства, насъбрани в него.

— Е, харесва ли ти? — попита Си Си и размаха книгата пред него.

[1] Патешко филе (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Детска игра, при която всеки кестен се нанизва на връвчица; двамата играчи ги въртят и ги чукат един в друг, като се опитват да избият кестена на противника. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ВТОРА

Кри бавно облече костюма, като внимаваше да не скъса белия шифон. Коледното представление вече бе започнало. Чуваше как децата от по-долните класове пеят „Там, в люлката“, макар че на нея й звучеше като „Хипопотам в люлката“. За момент се запита дали не е поредната подигравка с нея. Дали не й се присмиваха отново? Преглътна мисълта и продължи да се облича, като леко си тананикаше.

— Кой вдига шум? — прокънтя гласът на мадам Латур, учителката по музика, в претъпканата въодушевена зала. — Кой бучи така?

С бледо лице и нос като човка, мадам надникна зад ъгъла, където Кри се беше скрила, за да се преоблече сама. Четиринайсетгодишното момиче инстинктивно грабна костюма и се опита да закрие полуголото си тяло. Беше невъзможно, разбира се. Тялото й бе твърде обемисто, а шифонът — твърде малко.

— Ти ли беше?

Кри зяпна, онемяла от страх. Майка й я беше предупредила. Беше я предупредила никога да не пее, когато е сред хора.

Сега обаче, подлъгана от безгрижния момент, бе затананикала неволно.

Мадам Латур се вгледа в дебелото момиче и усети, че й се повдига. Тия сланини, тия ужасни дипли плът; бельото, погълнато от плътта. Лицето — вцепенено и опулено. Преподавателят по естествени науки, мосю Драпо, бе изтъкнал веднъж, че Кри е отличничка по неговия предмет. Друг учител обаче веднага вметна, че нали темата на този срок са витамините и минералите, дебеланата сигурно е изяла учебника с кориците. Но поне този път момичето участваше в тържеството, тъй че може би щеше да се изяви, колкото и усилия да й струваше това.

— Хайде, побързай. Скоро е твой ред — каза мадам Латур и се отдалечи, без да чака отговор.

Това бе първото коледно тържество, в което Кри участваше, откакто учеше в Училището за девици на госпожица Едуард. Всяка година, докато другите ученици подготвяха костюмите си, тя измисляше оправдания да не отиде. Никой не се опитваше да я разколебае и с готовност ѝ поверяваха различни задачи — осветлението например, защото според мадам Латур Кри разбирала от технически неща. Тоест от неща, които не са живи. Така всяка година Кри гледаше коледното тържество сама в мрака отзад, докато красивите, бляскави, талантиливи момичета представяха с танц и песен притчата за рождественското чудо в светлината, която тя им осигуряваше.

Но не и тази година.

Кри се намъкна в костюма и се изпъчи пред огледалото. Оттам я гледаше грамадна шифонена снежинка. Честно казано, приличаше по-скоро на снежна пряспа, отколкото на снежинка, но все пак беше с костюм и изглеждаше доста добре. Майките на другите момичета им бяха помогнали, но Кри сама уши своя костюм. За да изненада мама, убеждаваше се мислено, като се опитваше да не слуша другия си вътрешен глас.

Ако някой се вгледаше, можеше да види миниатюрни капчици кръв на местата, където Кри бе убола с игла непохватните си груби пръсти. Но тя не се отказа, докато не завърши костюма. И тогава изведнъж ѝ хрумна гениална мисъл! Най-добрата идея за всичките ѝ четиринайсет години на този свят.

Знаеше, че майка ѝ боготвори светлината. Цял живот повтаряше на Кри, че тя е нещото, към което всички се стремим. Оттам идвала думата „просветление“. Затова наричали онези умни хора „просветители“. И затова слабите хора успявали — понеже лекотата била като светлината.

Очевидно.

Сега Кри щеше да играе ролята на снежинка. Най-бялото, най-светлото, най-лекото нещо. А нейният блясък? Минала бе през магазин „Всичко за един долар“ и с джобните си купи шишенце лъскав грим. Дори успя да мине покрай щанда с шоколади, без да ги погледне. Кри спазваше диета вече месец и беше сигурна, че майка ѝ скоро ще забележи.

Сложила си бе от лъскавия грим и сега погледна резултата.

За първи път в живота си Кри се почувства красива. И беше сигурно, че след няколко кратки минути майка ѝ също ще го осъзнае.

* * *

Клара Мороу погледна през ледените кристалчета на прозореца в дневната към селцето Трите бора. Наведе се и остърга малко скреж от стъклото. Сега, след като се видяха с малко повече пари, трябваше да смени старите прозорци. Макар Клара винаги да знаеше кое е най-разумно да се направи, повечето ѝ решения не бяха продиктувани от разума. Но пък определено подхождаха на живота ѝ. И сега, докато гледаше затрупаното със сняг село, Клара осъзна, че обича да наблюдава Трите бора през красивите орнаменти, които скрежът рисува по старото стъкло зиме.

Отпи глътка топъл шоколад и се загледа в ярко пременените селяни, които сновяха под тихо сипещия се сняг и си махаха за поздрав с облечени в ръкавици ръце. А когато проговореха, изпускаха облачета пара, които напомняха за балончетата с реплики в комиксите. Някои отиваха в бистрото на Оливие за чаша *café au lait*^[1], други за хляб или нещо сладко в хлебарницата на Сара. Книжарницата на Мирна за нови и употребявани книги, която бе врата до врата с бистрото, не работеше. Мосю Беливо хвърли още една лопата сняг пред смесения магазин и махна на Габри, който — едър и впечатляващ — изскочи на моравата пред пансиона си отсреща. За външен човек селяните от Трите бора навярно биха изглеждали безлични, дори безполови. През зимата в Квебек всички бяха еднакви. Опаковани в меки камари гъши пух и мъхест плат, дори стройните изглеждаха дебели, а дебелите — като балони. Всички бяха еднакви. Различаваха се само по плетените шапки на главите. Клара видя как Рут, надянала яркозелената си шапка с пискюл, маха на Уейн (Пат бе изплела пъстрото му кепе в дългите есенни нощи). Децата на Левек, които се пързаляха по замръзналото езеро и гонеха хокейна шайба, до едно носеха различни разцветки на синьо. Малката Роуз трепереше толкова силно, че дори Клара виждаше потрепването на аквамариновото ѝ боне. Но тя беше любимка на братята си и всеки път, когато се засилеха към вратата, те се преструваха, че се препъват. Вместо да нанесат разбиващ удар със

стика, леко се плъзваха към нея и всички се плъосваха като объркана радостна купчина пред самата голлиния. Гледката напомняше на Клара за литографиите на „Къриър енд Айвс“, които бе съзерцавала с часове като дете с копнеж да влезе в тях.

Селцето Трите бора бе пременено в бяло. През последните няколко седмици бяха паднали трийсет сантиметра сняг и всяка стара сграда около селския площад бе надянала шапка в най-чисто бяло. От комините се виеше дим, сякаш къщите имаха собствен глас и дъх, а вратите и портите им бяха окичени с коледни венци. Нощем тихото селце блестеше със светлината на коледните украси. Отвсякъде се носеше тихо жужене от приготовленията на възрастни и деца за големия ден.

— Може би колата ѝ не иска да запали — измърмори Питър, мъжът на Клара, като влезе в стаята.

Беше висок и строен, с вид на собственик на преуспяваща компания, какъвто беше баща му. Питър обаче прекарваше дните си приведен над статива и редовно омазваше къдравата си коса с маслени бои, докато рисуваше абстрактните си картини с мъчителна прецизност. Продаваха се за хиляди долари по цял свят, но понеже той рисуваше адски бавно и завършваше по едно-две платна годишно, двамата с Клара живееха в постоянен недоимък. Поне до скоро. Нейните собствени творби с утробни воини и разтапящи се дървета все още си търсеха пазар.

— Ще дойде — каза Клара.

Питър погледна жена си. Очите ѝ бяха сини и топли, а тъмнокестенявата ѝ коса — вече прошарена, макар че Клара още не бе навършила петдесет. Ханшът и бедрата ѝ започваха да наедряват и тя наскоро спомена, че може би е време отново да се запише в курса по гимнастика на Мадлен. Питър бе достатъчно предпазлив и когато съпругата му го попита дали смята идеята за добра, не отговори.

— Сигурна ли си, че не може и аз да дойда? — попита я, повече от учтивост, отколкото от искрено желание да се набути в онзи подвижен ковчег, колата на Мирна, и да пътува чак до града с нея.

— Разбира се, че не може. Отивам да ти купя подарък за Коледа. Освен това в колата няма да има достатъчно място за трима ни и всички подаръци. Ще се наложи да те оставим в Монреал.

През отворената порта в двора на къщата им влезе миниатюрно возило и от него слезе огромна негърка. За Клара това бе най-забавният момент от цялото пътуване с Мирна — да я гледа как слиза или се набутва в мъничкия автомобил. Беше почти сигурна, че приятелката ѝ е по-голяма от колата. През лятото беше истинска комедия да гледаш как Мирна се намърдва вътре, а роклята ѝ се надипля на кръста. Но тези неудобства само развеселяваха едрата жена. Зимата беше още по-смешно, защото тогава Мирна навличаше яркорозово яке, с което изглеждаше почти двойно по-едра. Веднъж бе обяснила:

— Аз съм от островите, момиче. Не издържам на студа.

— Ти си от остров Монреал — изтъкна Клара.

— Да, вярно е — засмя се негърката. — Обаче от южната част. Обичам зимата. Тя е единственият сезон, когато съм розова. Как мислиш? Минавам ли?

— За какво?

— За бяла.

— А искаш ли?

Мирна погледна най-добрата си приятелка и изведнъж стана сериозна. Усмихна се:

— Не, не. Вече нямам желание. — Изглеждаше горда и дори леко изненадана от отговора си.

Сега, омотана с пъстри шалове и сложила на главата си лилава плетена шапка с оранжев помпон, фалшивата бяла жена с пухено розово яке запречи с тялото си току-що изринатата алея към къщата им.

Скоро щяха да са в Монреал. Пътят не беше много — към час и половина дори в снега. Клара си мислеше с нетърпение за следобедното пазаруване на коледни подаръци, но гвоздеят на това пътуване, на всяко пътуване до Монреал по Коледа, беше тайна. Нейното интимно удоволствие.

Клара Мороу умираше да види коледната витрина на „Огилви“.

Прочутият универсален магазин в центъра на Монреал имаше най-прекрасната коледна украса в света. Още към средата на ноември облепваха огромните му стъкла с черна хартия. Започваше трескавото очакване. Кога ще бъде разкрито празничното чудо? Като малка Клара следеше събитието с по-голямо вълнение, отколкото коледния парад.

Когато тръгнеше слух, че в „Огилви“ най-накрая са свалили хартиите, хукваше за града, право към вълшебните витрини.

Спираше на крачка от тях, малко преди да види прекрасната гледка. Затваряше очи и се приготвяше, после пристъпваше напред и ги отваряше. А то се разкриваше пред нея. Нейното село. Мястото, където чувствителното малко момиченце бягаше от всички разочарования и беди в живота. Лете и зиме тя просто затваряше очи и се озоваваше там. При танцуващите мечета и патетата на кънки, при жабоците в старовремски костюми, които ловяха риба от моста. Нощем, когато таласъмът под леглото ѝ пухтеше, ръмжеше и дращеше с нокти, Клара стискаше сините си очички и се пренасяше във вълшебната витрина и селцето, където чудовището не можеше да я намери, защото добрите сили пазеха входа.

По-късно се случи най-прекрасното нещо в живота ѝ. Влюби се в Питър Мороу и се съгласи да отложи за известно време плановите си за превземане на Ню Йорк. Вместо това прие да се премести с мъжа си в любимото му селце южно от Монреал. Беше непознат край за нея, градското момиче, но любовта ѝ към Питър беше толкова голяма, че Клара изобщо не се поколеба.

Когато слезе от раздрънкания фолксваген, дваисет и шест годишната умна и цинична млада жена, току-що завършила Художествената академия, заплака.

Питър я бе завел във вълшебното селце от детството ѝ. Селцето, което бе забравила заради амбициите и важните дела на възрастен човек. Явно коледната витрина на „Огилви“ беше реалност и се наричаше Трите бора. Купиха малка къщичка близо до затревения селски площад и животът им се изпълни с повече магия, отколкото някога се бе осмелявала да мечтае.

Няколко минути след появата на Мирна Клара разкопча ципа на якето си в топлата кола и загледа преминаващия снежен пейзаж отвън. Беше по-особена Коледа по причини, едновременно ужасни и прекрасни. Близката ѝ приятелка и съседка Джейн Нийл бе убита преди малко повече от година и се оказа, че е завещала всичките си пари на Клара. Миналата Коледа тя се чувстваше твърде виновна, за да харчи от тях. Струваше ѝ се, че се възползва от смъртта на Джейн.

Мирна погледна приятелката си. И тя си спомняше за милата Джейн. Както и за съвета, който бе дала на Клара. Навремето Мирна

работеше като психолог в Монреал, докато не осъзна, че повечето ѝ клиенти всъщност не искат да се оправят. Очакваха от нея само хапче и уверение, че не те са виновни за проблемите в живота си.

Затова Мирна зарязва всичко. Натовари малката си червена кола с книги и дрехи и пресече моста — махна се от остров Монреал и потегли на юг към американската граница. Планираше да се настани на произволен плаж във Флорида и там да измисли какво да прави занапред.

Съдбата обаче — под формата на внезапен глад — се намеси в плановете ѝ. Мирна не бързаше, затова реши да мине по живописните селски пътища. Нямаше и час, откакто бе тръгнала, когато изведнъж ѝ се прияде нещо. Колата изкачи поредното възвишение по разнебитения черен път и пред нея се показва селце, сгушено сред хълмове и гори. За Мирна това беше огромна изненада. Спря да се наслади на гледката и слезе от колата. Беше край на пролетта и лятото тепърва настъпваше. Ромолящо поточе бликаше изпод стара каменна мелница, минаваше покрай бяла дървена църквица и обикаляше с широк меандър едната страна на селцето. Самото селище имаше кръгла форма и от центъра му в четири посоки излизаха черни пътища. По средата имаше малък затревен площад, а около него бяха подредени стари къщи в традиционен квебекски стил: със стръмни тенекиени покриви, тесни капандури и открити веранди. Последната къща беше дори по-стара — строена бе с големи каменни блокове, мъкнати на ръка от околните поляни от някой ранен заселник по тези земи, който е бързал да си направи подслон преди идването на свирепа зима.

Край селския площад се виждаха езерце и три величествени бора.

Мирна извади картата на Квебек. След минути я сгъна внимателно и замаяна от удивление, се облегна на колата. Селцето го нямаше. На картата бяха отбелязани миниатюрни рибарски селища и всевъзможни махали и две къщи и църква, дори населени места, които не съществуват от десетилетия.

Това селце обаче го нямаше.

Мирна се загледа в местните жители, които работеха в градините си, разхождаха кучета или четяха книга на пейка до езерцето. Може би това селце бе като Бригадун^[2]. Може би се появяваше само веднъж на няколко години и само на този, който трябва да го види. Въпреки това

се колебаеше. Не беше възможно да е мечтала точно за това. За малко не обърна към съседния град, Уилямсбърг, който беше означен на картата. Но реши да рискува.

Трите бора предлагаше това, за което тя копнееше.

Имаше кроасани и *safe au lait*. Имаше пържолки с пържени картофи и „Ню Йорк таймс“. Имаше пекарна, бистро, пансион, бакалница. Имаше спокойствие, тишина и смях. Имаше голяма радост и голяма тъга, и способността да приемаш доволно и двете. Имаше приятелство и доброта.

Освен това имаше празен магазин е апартамент над него. Който чакаше. Нея.

Мирна остана.

Само в рамките на час премина от мрънкане към радост.

Това се случи преди шест години. Сега Мирна продаваше нови и употребявани книги и предлагаше изпитани стари съвети на приятелите си.

— За бога, или се изакай, или ставай от цукалото! — бе съветът ѝ към Клара. — Месеци минаха от смъртта на Джейн. Ти помогна за разкриването на убийството ѝ. Сигурна съм, че щеше да се ядосва, ако знаеше, че ти е дала всичките си пари, а ти не се възползваш от тях. Трябваше да ги завещае на мен. Аз със сигурност щях да ги оползотворя. Бум! Ямайка. Готин младеж с расти. Хубава книга...

— Чакай малко. Ще си имаш гадже с расти, а ще четеш книга?

— О, да. Всеки си има роля. Супер е на гаджето да му е твърд примерно, но същото не важи за обложките на книгите.

Клара се засмя. И двете мразеха книги с твърди корици. Бяха твърде трудни за държане, особено в леглото.

— За разлика от гаджето с растите — вметна Мирна.

Така тя убеди Клара да приеме смъртта на Джейн и да изхарчи парите. И Клара смяташе да го направи днес. В края на деня задната седалка на колата щеше да е пълна с разноцветни хартиени торбички с въжени дръжки и щамповани имена като „Холт Ренфрю“ и „Огилви“. И нямаше да има нито един яркожълт найлонов плик от магазин „Всичко за един долар“. Макар че Клара тайно обожаваше евтиния магазин.

* * *

Останал сам у дома, Питър погледна през прозореца и със силата на волята си наложи да стане и да направи нещо полезно. Да отиде в ателието и да започне да рисува. В този момент забеляза, че скрежът е остърган от част от стъклото. Във формата на сърце. Усмихна се и надникна през него. Жителите на Трите бора продължаваха да вършат ежедневните си занимания. Питър погледна към масивната стара къща на хълма. Имението „Хадли“. В това време стъклото започна отново да се заскрежава и сърцето се запълни с ледени кристалчета.

[1] Кафе с мляко (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Вълшебно село от едноименния мюзикъл на Алан Лърнър и Фредерик Лоу. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

— Чии са тези? — попита Сол, застанал гол по средата на стаята, като вдигна портфолиото.

— Какво?

— Тези картини. Намерих ги в кошчето. Чии са?

— Мои.

— Ти ли си ги рисувала?

Смая се. За момент се замисли дали не я подценява. Картините определено бяха дело на талантлив художник.

— Разбира се, че не. Една жена от село ми ги даде да ги покажа на приятелите си от галериите. Искане да се намести в обществото, жалка история. „Моля те, Си Си, знам, че имаш връзки. Би ли показала моите неща на познатите си?“ Досадница! Да ме врънка за услуга, представи си! Дори имаше безочие да ме помоли да ги покажа на самия Дени Фортен.

— Ти какво й каза? — Сърцето на Сол се сви; досещаше се за отговора, разбира се.

— Казах й, че ще го направя с удоволствие. Можеш да ги върнеш там, откъдето ги взе.

Сол се поколеба, после затвори папката и я пусна пак в кошчето. Намрази се, че помага за унищожаването на такъв блестящ труд, но още повече защото *искаше* да го унищожи.

— Нямах ли нещо, предвидено за следобед? — попита.

Си Си изравни чашата си и лампата на нощното шкафче, като премести всяка от тях с около милиметър, за да ги разположи по желанния начин.

— Нищо важно — отговори, като избърса огромно петно прах от масичката. Такава мръсотия в „Риц“! Трябваше да се оплаче на управителя. Погледна Сол, който бе застанал до прозореца.

— Боже, как си се отпуснал.

Очевидно навремето бе имал хубаво тяло. Сега обаче всичко бе увиснало. Си Си беше правила секс с дебели мъже. Беше правила секс

и със стегнати мъже. Намираше и двете крайности за достатъчно приемливи. Това, което я отвращаваше, беше преминаването от едната в другата.

Сол я отвращаваше и за момент Си Си се запита защо изобщо се е захванала с него. Погледна лъскавата бяла корица на книгата си и се сети.

Снимката.

Сол беше прекрасен фотограф. Там, над заглавието „Бъди спокоен“, беше лицето ѝ. Косата ѝ бе толкова светлоруса, че изглеждаше бяла; устните ѝ — червени и сочни; очите — удивително сини, излъчваха интелект. А самото ѝ лице бе толкова бяло, че почти се сливаше с фона, което създаваше впечатление, че очите, устата и ушите ѝ плават върху корицата.

Си Си обожаваше тази снимка.

След Коледа щеше да разкара Сол. След като той изпълни последната си задача. Си Си забеляза, че сигурно е бутнал стола към бюрото, когато е разглеждал портфолиото. Столът беше разместен. В гърдите ѝ се надигна гняв. Мамка му, нарочно правеше такива неща, за да я ядосва. Проклето портфолио! Скочи от леглото и намести дразнещия стол, като използва възможността да постави телефона успоредно на ръба на бюрото.

Върна се в леглото и изглади одеялото върху скута си. Може би трябваше да поръча такси и да се върне в офиса. Спомни си обаче, че трябва да отиде на друго място. На много важно място.

В „Огилви“ правеха разпродажба. Освен това искаше да си купи ботуши от магазина за ескимоско изкуство на улица „Монтан“.

Съвсем скоро щеше да има собствена колекция за дрехи и мебели, която ще се продава в цял Квебек. В целия свят дори. Скоро всички префърцунени дизайнери, които ѝ се подиграваха, щяха да съжаляват. Скоро всички щяха да знаят за *ли-биен* — създадената от нея философия за дизайна и живота. Фън шуй вече не беше на мода. Хората плачеха за нещо ново и тя щеше да им го даде. Ли-биен щеше да стане неразделна част от ежедневието им и да влезе във всеки дом.

— Нае ли вече хижа за празниците? — попита Си Си.

— Не, утре отивам. Впрочем защо купи онази къща на сред нищото?

— Имам си причини.

Подразни се, задето Сол поставяше под съмнение преценката ѝ. Чакала бе пет години, за да купи къщата в Трите бора. Си Си дьо Поатие можеше да е търпелива, ако се налага и при наличие на достатъчно добра причина.

Посещаваше многократно затънтеното селце, свърза се с местни фирми за недвижими имоти и дори разговаря с хора от съседните градчета — Сен-Реми и Уилямсбърг. Отне ѝ години. Явно в Трите бора рядко си продаваха къщите.

Преди малко повече от година един от агентите за недвижими имоти, Йоланд Фонтен, ѝ се обади. Имало имот за продажба. Голяма викторианска къща, разположена на хълма над селото. Домът на собственика на мелницата. Домът на големия шеф.

— Колко? — попита Си Си, макар да знаеше, че цената почти със сигурност ще е над възможностите ѝ.

Щеше да се наложи да вземе заем, обезпечен с цялата фирма; да ипотекира всичко, което притежава; да накара мъжа си да изтегли парите от застраховката и пенсионния си фонд.

Отговорът на агентката обаче я изненада. Къщата се продаваше доста под пазарната цена.

— Има една дребна подробност — обясни Йоланд с мазен глас.

— Кажете.

— В къщата е извършено убийство. И опит за убийство.

— Само това ли?

— Е, предполагам, може да се каже, че е имало и отвлечане. Затова е толкова евтина. И все пак е отлична инвестиция. Страхотни улици, почти изцяло медни. Покривът е сменен само преди двайсет години. Освен това...

— Купувам я.

— Не искате ли да я видите?

Йоланд навярно се е ошипала от яд, щом е задала въпроса. Ако тази глупачка искаше да купи имението „Хадли“ без предварителен оглед или сеанс за прогонване на духове, ами да я взема!

— Само подгответе документите. Ще мина днес следобед да ви оставя чек.

Така и направи. След около седмица каза на мъжа си, че има нужда от подписа му, за да вземе парите от пенсионния фонд. Той се

възпротиви, но толкова вяло, че страничен наблюдател дори не би забелязал, че не е съгласен.

Мастодонтът на хълма, имението „Хадли“, беше нейна собственост. Друго едва ли би могло да я направи по-щастлива. Беше перфектно. Трите бора беше идеалното място. Или поне щеше да бъде, след като тя изпълнеше плана си там.

Сол изръмжа и се обърна. Умееше да разчита знаци. Знаеше, че Си Си ще се отърве от него веднага щом изпълни следващата ѝ фотографска поръчка в онова ужасно затънтено селце. Снимките бяха за първия ѝ каталог и тя му беше казала да я снима, докато се забавлява с местните жители по Коледа. Ако е възможно, трябваше да улови как аборигените съзерцават Си Си с възхищение и любов. За целта трябваша пари.

Всичко, което Си Си правеше, беше с цел. И според Сол тя се свеждаше до едното от две възможни неща: да захранва или портфейла, или самолюбието ѝ.

В този ред на мисли защо ѝ трябваше да купува къща в селце, за което никой не е чувал? Не беше за престиж. Значи трябваше да е другото.

Пари.

Си Си знаеше за селото нещо, което никой друг не знаеше, а това означаваше пари.

Което само подсили интереса на Сол към Трите бора.

* * *

— Кри! Мръдни се оттам, за бога!

Съвсем уместна забележка. Деликатно, повито с пелени чедо на богаташ и победителка в конкурс за красота отчаяно се мъчеше да се покаже иззад снежната пряска от шифон. Кри танцуваше и се въртеше на сцената заедно с другите ангелчета и снежинки, но изведнъж се закова на място.

Абсурдността на идеята за сняг в Йерусалим явно не правеше впечатление никому. Учителката съвсем основателно бе предположила, че щом са повярвали в непорочното зачатие, ще повярват и в снеговалежа през онази чудна нощ. По-важното бе, че една от

снежинките, която очевидно притежаваше собствен микроклимат, е запретила средата на сцената. Скриваше младенеца!

— Махай се оттам, сланино!

Обидата премина покрай ушите на Кри както всички други. За нея те бяха фонен шум. Вече почти не ги чуваше. Сега стоеше като вцепенена на сцената и се взираше в публиката.

— Бри има сценична треска — прошепна учителката по театрално изкуство, мадам Брюно, на учителката по музика, мадам Латур, сякаш очакваше от нея да вземе мерки.

Дори учителите наричаха Кри „Бри“ зад гърба ѝ. Или поне си мислеха, че е зад гърба ѝ. Отдавна не им пукаше дали странното мълчаливо момиче ги чува.

— Виждам много добре! — сопна се мадам Латур. Огромният стрес от ежегодното организиране на училищното коледно тържество най-сетне оказваше влиянието си.

Но Кри не се вцепени нито заради сцената, нито заради публиката. Причината бе в нещо, което не беше там. От дългогодишен опит знаеше, че най-страшни са нещата, които не виждаш. А това, което не виждаше сега, разби сърцето ѝ.

* * *

— Спомням си какво ми казваше първият ми гуру, Рамен Дас. — Си Си се разхождаше из хотелската стая по бял халат, събираше сапунчета и други дреболии и разказваше любимата си история: — Си Си Дас, казваше ми. Рамен Дас ме наричаше така — голяма чест за жена, особено в Индия, по онова време.

Сол си помисли, че може би Рамен Дас не е възприемал Си Си като жена.

— Това беше преди двацет години. Бях още невинно дете, но дори тогава търсех истината. Срегнах Рамен Дас в планината и между нас веднага възникна духовна връзка. — Събра ръцете си и Сол си помисли: „Сега ще каже...“ — Намасте! — изрече Си Си и се поклони. — Той ме научи на това. Много одухотворено. — Използваше думата „одухотворен“ толкова често, че тя вече бе изгубила смисъла си. — Казваше ми: „Си Си Дас, ти имаш голяма духовна дарба. Трябва да си

тръгнеш от това място и да споделиш наученото тук със света. Трябва да научиш хората да бъдат спокойни“.

Докато тя говореше, Сол мърдаше устни в синхрон с думите ѝ, сякаш пееше на синбек.

— Си Си Дас — повтаряше той, — ти най-добре от всички знаеш, че когато чакрите се подредят, всичко е бяло. А когато всичко е бяло, всичко е наред.

Сол се запита дали не е объркала някой индийски мистик с проповедник на Ку-клукс-клан. Каква ирония, ако беше така.

— „Трябва да се върнеш в света, казваше ми той. Не е правилно да те задържам повече тук. Трябва да основеш компания и да я наречеш *Бъди спокоен*.“ Така и направих. Затова написах тази книга. За да разширявам духовния свят. Хората трябва да знаят. Те адски грешат с всички тия роящи се секти, които само ги използват. Трябва да ги просветя в ли-биен.

— Нещо не разбрах — обади се Сол, като се наслаждаваше на гнева, който винаги причиняваше тази реплика. Си Си беше адски предсказуема. Много мразеше, когато някой намекваше, че идеите ѝ са объркани. — Рамен Дас ли ти каза за ли-биен?

— Не, кретен такъв! Рамен Дас беше в Индия. Ли-биен е древна източна философия, която се предава в моя род.

— Нима си от род на древни китайски философи?

След като така и така скоро щеше да бъде изритан, не пречеше да я подразни още малко. Пък и щеше да бъде забавно да разказва историята след това. За оживяване на поредния скучен разговор. Щеше да направи Си Си за смях.

Тя цъкна с език и изпухтя:

— Знаеш, че родът ми е от Франция. Страната има дълга и благородна колониална история в Далечния изток.

— О, да. Виетнам.

— Именно. Като потомствени дипломати предците ми са донесли у дома някои от древните духовни учения, включително ли-биен. Вече съм ти разказвала всичко това. Къде си слушал? Освен това е описано в книгата. Не я ли прочете?

Замери го с нея и Сол се дръпна, но книгата се удари в ръката му.

— Разбира се, че четох проклетата ти книга! Прочел съм всичко... в нея. — Наложил си да не нарече четивото „чувал с лайна“,

каквото си беше. — Знам историята. Майка ти изрисувала топката на ли-биен и сега това е единственото, което имаш от нея.

— Не само от нея, глупако. От цялото ми семейство — изсъска Си Си.

Искаше да я ядоса, но не подозираше какво освобождава. Изведнъж тя се изправи и засенчи слънцето, засенчи цялата светлина. Сол се почувства като беззащитно пеленаче пред нея. Сви се, прегърби се, разтрепери се. Вътрешно, разбира се. Иначе пред нея стоеше решителен зрял мъж и я гледаше. Чудеше се какви обстоятелства са създали това чудовище.

На Си Си й идеше да откъсне ръцете му. Да изтръгне очите му, да смъкне плътта от костите му. Чувстваше, че в гърдите й нараства сила, която напирала да избухне като раждаща се звезда. Стисна ръце и си представи как усеща пулса му, докато го души за врата. Можеше да го направи. Той се мислеше за по-едър и силен, но тя бе в състояние да го удуши с голи ръце. И имаше усещането, че нищо не може да я спре.

* * *

След като обядваха поширана съомга и *gigot d'agneau*^[1], Клара и Мирна тръгнаха на коледни покупки. Преди да се разделят обаче, Клара се поинтересува къде може да намери „Зигфрид Сасун“.

— Книги ли ще купуваш? — попита Мирна.

— Не, разбира се. Искам да си направя косата.

Клара си каза, че Мирна явно наистина е изгубила връзка с града.

— При Зигфрид Сасун^[2] ли?

— Не при него *лично*, но при някой в салона му.

— Или в полка му. Доколкото знам, там е адът, където хората похабяват младостта си.

Клара беше виждала реклами на веригата фризьорски салони „Сасун“ и макар че описанието на Мирна бе твърде крайно, може би не беше далеч от истината, ако съдеше по нацупените жени на снимките.

Няколко часа по-късно, докато с мъка влачеше претърпканите с подаръци торби по улица „Сент Катрин“, Клара бе много изтощена, но и щастлива. Пазаруването беше минало блестящо. Купила бе идеалния

подарък за Питър и разни по-дребни неща за близки и приятели. Мирна беше права. Джейн щеше да се радва, ако я видеше да харчи парите ѝ. Оказа се права и за Сасун впрочем, въпреки неясните намеци.

— Чорапогащи? „Хършис“? — Клара чу познат мелодичен глас зад гърба си.

— Точно за теб си мислех, предателко! Остави ме да обикалям улиците на Монреал и да разпитвам за Зигфрид Сасун.

Мирна се бе подпряла на стената на банка и се тресеше от смях.

— Не знам дали да се ядосвам, или да се радвам, че никой не разбра, че очаквам мъртъв поет от Първата световна война да ми направи фризура. Защо не ми каза, че салонът се казва „Видал Сасун“, а не „Зигфрид“?

Сега и Клара не издържа; остави торбите на заснежения тротоар и също прихна да се смее.

— Изглежда чудесно — увери я Мирна, когато най-сетне се успокои и огледа косата на приятелката си.

— С шапка съм, глупачке! — смъмри я Клара, нахлупи плетената шапка над ушите си и двете отново се разсмяха.

Трудно беше да не се поддадеш на веселата атмосфера. Беше двайсет и втори декември и малко преди четири следобед слънцето бе залязло. Сега улиците на Монреал, както винаги очарователни, грееха от коледни светлини. По цялата улица „Сент Катрин“ искряха украси, преспите блестяха. Колите едва пъплеха, хванати в капана на вечерното задръстване; пешеходците бързаха по заснежените тротоари, като спираха от време на време да погледат ярките витрини.

Целта им бе точно пред тях. „Огилви“. И витрината. Дори от половин пресечка Клара видя сиянието ѝ и магията, отразена в лицата на децата, които се бяха събрали да я зяпат. Студът сякаш изведнъж изчезна; тълпата, която допреди миг се буташе в тях, вече я нямаше. Дори Мирна като че ли остана назад, когато Клара доближи витрината. Ето я. Мелница в гората.

— Ще те чакам вътре — прошепна Мирна, но приятелката ѝ вече не беше там.

Клара се бе пренесла във витрината. Беше преминала през омаяните деца отпред, покрай купчината мръсни дрехи на тротоара, и

бе влязла направо в идиличната коледна сцена. Вече вървеше по каменното мостче към Баба Меца в дървената къщичка.

— Дайте някоя стотинка, моля! *L'argent, s'il vous plait!*

Противният звук нахлу в света на Клара.

— Ох, гадост! Мамо! — изплака дете.

Клара отмести очи от витрината и погледна надолу. „Купчината дрехи“ бе повърнала и стомашното съдържание бавно се стичаше по покритото с мръсотия одеяло, с което бе увит просякът. Или просякинята. Клара не знаеше и не я интересуваеше. Ядоса се, че след като е чакала цяла година, цяла седмица, цял ден за този момент, някаква улична отрепка бе омърсила цялото преживяване. Децата се разпищяха и вълшебството изчезна.

Клара се дръпна от витрината и се огледа за Мирна. Сигурно вече беше влязла и участваше в голямото събитие. Витрината не беше единственото, което ги доведе в „Огилви“ днес. Тяхна добра приятелка от Трите бора, Рут Зардо, представяше най-новата си книга в книжарницата в сутерена.

Обикновено след представянето им тънките книжки със стихотворения на Рут се предлагаха на равнодушните към поезията й клиенти в бистрото на Трите бора. Но неотдавна се случи нещо удивително. Възрастната побеляла поетеса от затънтеното им селце спечели Наградата на губернатора. Което изненада всички. Не защото Рут не го заслужаваше — Клара знаеше, че стиховете й са невероятни.

*Кой нарани те толкова немилостиво,
та всеки флирт посрещаш като облак черен?
Не винаги те помня аз такава.*

Напротив, Рут Зардо напълно заслужаваше наградата. Удивителното бе, че някой я беше забелязал.

„Дали ще се случи и с моите картини? — запита се Клара, докато влизаше през въртящата се врата в ухаещото на парфюм тихо фоайе на «Огилви». — Дали и аз ще имам късмет някой да ме открие?“ Най-накрая бе събрала кураж да даде творбите си на новата съседка, Си Си дьо Поатие, след като дочу да разправя в бистрото за близкия си приятел Дени Фортен.

Да бъдеш изложен в галерия „Фортен“ в монреалския квартал „Отремон“, бе билет за успеха. Дени Фортен избираше само най-добрите, най-актуалните, най-задълбочените и дръзки творци. И имаше връзки по целия свят. Дори — смееше ли да помисли? — в Музея на съвременното изкуство в Ню Йорк. О, какъв фурор!

Клара си представи как прави свой вернисаж в галерия „Фортен“. Бляскава и духовита, център на вниманието, заобиколена от по-посредствени художници и водещи критици, които попиват жадно и най-незначителните ѝ думи. Питър щеше да стои малко встрани от кръга почитатели и да я гледа с лека усмивка. Щеше адски да се гордее с нея и най-сетне да я признае като творец.

* * *

Кри седеше на заснежените стълби на Училището за девизи на госпожица Едуард. Беше тъмно. И вън, и вътре в душата ѝ. Гледаше втрещено напред, без да вижда, и снегът бавно се трупаше по шапката и раменете ѝ. Отстрани, натикан в чанта, беше костюмът ѝ на снежинка. Там бе набутала и ученическият си бележник.

Пълен с отлични оценки.

Учителите цъкаха с език, клатеха глава и се тюхкаха, че такъв мозък е похабен за повредено същество като нея. „Крещяща несправедливост“, казал бе един от тях и всички се засмяха на остроумната забележка. Всички освен Кри, която точно тогава минаваше край тях случайно.

Учителите бяха единодушни, че трябва да се проведе сериозен разговор с човека, който я е наранил толкова, че е почти неспособна да говори нормално с хората и да ги гледа в очите.

Най-сетне Кри стана и предпазливо тръгна към центъра на Монреал, като едва пазеше равновесие по хлъзгавите стръмни тротоари заради почти непосилната тежест на чантата с шифонената снежинка, която стискаше в ръка.

[1] Агнешко бутче (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Зигфрид Сасун — британски поет, писател и военен; Видал Сасун — основател на известна верига фризьорски салони. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Докато вървеше през „Огилви“, Клара се питаше кое е по-лошо — смрадта на окаения бездомник отвън или натрапчивата миризма на парфюмерийните щандове в универсалния магазин. След петия път, когато стройна млада красавица я пръсна за проба, окончателно си отговори на въпроса. Миришеше така, че вече сама не се понасяше.

— Е, крайно време беше! — възкликна Рут Зардо, като се приближи с накуцване. — Приличаш на клошарка е тия торби. — Двете се целунаха по бузите. — Освен това смърдиш.

— Не е от мен. От Мирна е — прошепна Клара, като кимна към приятелката си, застанала наблизко, и махна с ръка пред носа си. Всъщност застаряващата поетеса я посрещна по-радушно, отколкото обикновено.

— Ето, купи си това. — Рут ѝ подаде екземпляр от новата си книга, „Аз съм ДОБРЕ“. — Ще ти дам автограф дори. Обаче трябва да я платиш първо.

Висока и внушителна, Рут Зардо закуцука обратно към масичката в ъгъла на огромната зала, като се подпираше на бастуна си, за да чака някой друг да ѝ поиска автограф.

Клара плати своята бройка, преди да я поднесе за подпис от авторката. Познаваше всички в залата. Там бяха Габри Дюбо и партньорът му Оливие Брюле. Габри, едър и пухкав, очевидно продължаваше да дебелее, но не съжеляваше за нито една изядена хапка. Наближаваше четирийсетте и като че ли се бе отказал да е млад гей с хубаво тяло. Е, не се бе отказал само да бъде гей. До него стоеше Оливие: красив, строен, елегантен и рус в контраст с тъмнокосия си приятел. Той нервно подръпваше косъмчета от коприненото си поло и се опитваше да ги скрие.

Рут нямаше защо да идва чак до Монреал за премиерата на книгата си. Единствените присъстващи на събитието бяха от Трите бора.

— Пълна загуба на време — измърмори поетесата, като наведе късо подстриганата си побеляла глава над книгата на Клара. — Никой от Монреал не дойде, нито един проклет човек. Само вие. Каква скука.

— Е, много благодаря за комплимента, дърта вещице — каза Габри, който държеше две книги в едрите си ръце.

— Това е книжарница — изрече Рут много бавно и много силно, като вдигна глава. — Тук е за хора, които могат да четат. Не е обществена баня.

— И много жалко. Какво мирише така? — попита Габри и погледна към Клара.

— От Мирна е — оправда се тя, но тъй като Мирна беше в другия край на помещението с Емили Лонпре, нямаше кой да ѝ повярва.

— Поне замаскираш вонята от поезията на Рут — коментира Габри, като отдалечи стихосбирката от носа си.

— Педераст! — сопна се Рут.

— Вещица — не ѝ остана дължен Габри. После намигна на Клара: — *Salut, ma chere.*^[1]

— *Salut, mon amour.*^[2] Коя е другата книга, която си взел?

— На Си Си дьо Поатие. Знаеше ли, че новата ни съседка е написала книга?

— Боже, значи е написала повече книги, отколкото е прочела — вметна Рут.

— Взех я оттам. — Габри посочи купчина бели книги в кошчето за залежала стока.

Рут изсумтя презрително, но не каза нищо. Сигурно осъзна, че е въпрос на дни малкият ѝ сборник с изтънчени стихотворения да последва боклука на Си Си в онзи литературен ковчег.

Наблизо бяха застанали няколко души, включително Трите грации от Трите бора: Емили Лонпре — стройна и елегантна, с тясна пола, риза и копринено шалче; Кай Томпсън — над деветдесетте, най-старата от трите приятелки (побеляла и сбръчкана, тя миришеше на ментолово мазило и приличаше на спаружен картоф), и Беатрис Майер — с буйна червена коса и отпуснато тяло, чиито тлъстини личаха дори под обемистия кехлибарен кафтан и големите гerdани на врата ѝ. Мама Би, както беше известна Беатрис, държеше екземпляр от книгата

на Си Си. Обърна се и погледна към Клара. Само за момент, но беше достатъчно.

Мама бе обхваната от емоция, която Клара не успя да разпознае добре. Ярост, може би? Или страх? Силната ѝ загриженост поне пролича ясно. В следващия миг това изражение изчезна и на червендалестото ѝ набръчкано лице отново се изписа майчинско спокойствие и безгрижие.

— Хайде да отидем при тях. — Рут се изправи тежко с помощта на Габри. — Тук нищо не се случва. Когато се появят неизбежните тълпи от читатели, зажаднели за велика поезия, ще доприпкам обратно при масата.

— *Bonjour*, мила. — Дребничката Емили Лонпре целуна Клара по двете бузи.

През зимата, когато опаковани с вълнени пуловери и шуби повечето жители на Квебек приличаха на герои от комиксите, Ем пак успяваше да изглежда елегантна и грациозна. Косата ѝ беше боядисана с вкус в светлокестеняво и оформена в красива прическа. Дрехите и гримът ѝ бяха стилни и подходящи за случая. На осемдесет и две години тя бе сред старейшините на селото.

— Видя ли това? — попита Оливие и подаде книгата на Клара.

Си Си гледаше от корицата на „Бъди спокоен“ с жестоки студени очи.

Клара хвърли поглед към Мама Би. Сега разбра защо възрастната жена изглеждаше така стресната.

— Чуите само. — Габри зачете: — *Госпожица Дьо Поатие официално обяви фън шуй за нещо от миналото.*

— Разбира се, това е древнокитайско учение — вметна Кай.

— *Като негов заместител* — продължи Габри — *тази нова доайенка в дизайна ни представя друга, много по-богата и смислена философия, която ще просвети и одухотвори не само домовете, а и душите ни, всеки момент от живота ни, всяко наше решение, всяка глътка въздух. Открийте пътя на ли-биен, пътя на светлината.*

— Какво е „ли-биен“? — попита Оливие, без да адресира въпроса към някого конкретно.

На Клара ѝ се стори, че Мама Би понечи да каже нещо, но се отказа.

— Мама?

— Аз ли? Не, мила, нямам представа. Защо питаш?

— Помислих си, че след като имаш школа за йога и медитация, може би си запозната с ли-биен — опита се да прозвучи възможно най-деликатно Клара.

— Запозната съм с всички духовни учения — заяви Мама (леко преувеличено според Клара), — но не и с това.

Намекът беше ясен.

— Все пак не мислиш ли, че е странно съвпадение? — попита Габри.

— Кое? — попита Мама със спокоен глас, но видимо напрегната.

— Ами, това, че Си Си е озаглавила книгата си „Бъди спокоен“. Така се казва твоята школа по медитация.

Настъпи мълчание.

— Е, какво толкова — добави Габри, осъзнал, че е казал нещо не на място.

— Сигурно е съвпадение — додаде Емили равно. — И навярно израз на уважение към теб, *ta belle*.^[3] — Обърна се към Мама и постави фината си длан върху дебелия ѝ ръка. — Тя купи имението „Хадли“ преди близо година, сигурно се е вдъхновила от това, което ти правиш. Един вид почит към духа ти.

— И сигурно глупостите ѝ са повече от твоите — увери я Кай. — Това трябва да те радва. Не мислех, че е възможно — добави, обърнала лице към Рут, която я погледна доволно.

— Хубава прическа — каза Оливие на Клара в опит да тушира напрежението.

— Благодаря. — Косата стърчеше така, сякаш Клара е настръхнала от уплаха.

— Права си — обърна се Оливие към Мирна. — Прилича на уплашено войниче в окопите край Вими. Малцина могат да докарат този вид. Много храбро, много актуално. Поздравявам те.

Клара присви очи и погледна Мирна, която се ухили до уши.

— Да го духа папата — измърмори Кай.

* * *

Си Си отново намести стола. Стоеше облечена и сама в хотелската стая. Сол си бе тръгнал, без да я целуне за довиждане. Не че тя очакваше друго.

Тръгването му бе облекчение. Най-сетне беше сама и можеше да го направи.

Си Си взе личната си бройка от „Бъди спокоен“ и застана при прозореца. Бавно притисна книгата до гърдите си, сякаш бе нещо, което ѝ е липсвало цял живот.

Изви главата си назад и зачака. Дали тази година щяха да я пропуснат? Но не. Долната ѝ устна потрепери едва. Си Си раздвижи клепки и в гърлото ѝ заседна буца. Тогава дойдоха те, плъзнаха се леденостудени по бузите ѝ и надолу в отворената ѝ занемяла уста. И тя се сгромоляса в тъмната пропаст след тях, за да се озове в онази позната стая по Коледа.

Майка ѝ стоеше до отдавна изсъхналата неукрасена елха, облегнала се бе в ъгъла на суровата тъмна стая и ръсеше иглички по пода. Една-единствена топка висеше на дръвчето и сега майка ѝ я дръпна ядно със стон, обхваната от истерия. Си Си чу дъжда от иглички, който се сипеше по земята, и видя как топката полита към нея. Нямаше намерение да я хваща. Само вдигна ръце, за да предпази лицето си, но топката се удари в дланите ѝ и се задържа между тях. Майка ѝ се свлече на земята, тресеше се и крещеше. Си Си отчаяно искаше да я накара да спре. Отчаяно искаше да я накара да млъкне, да се успокои, преди съседите отново да повикат полицаите и те пак да отведат майка ѝ. А Си Си да остане сама сред чужди хора.

За момент обаче момичето се поколеба и погледна топката в ръцете си. Беше топла и искреше. Имаше нарисувана обикновена картинка. Три високи бора, събрани един до друг като семейство. Увисналите им клони бяха покрити със сняг. Отдолу с почерка на майка ѝ бе написано: *Noel*. Коледа.

Си Си се наведе над топката и сякаш се потопи в нейното спокойствие и светлина. Но явно се бе улисала твърде дълго. Силно думкане по вратата я изтръгна от спокойната сцена с трите бора и я върна към ужаса в стаята.

— Какво става там? Отворете веднага! — заповяда мъжки глас от другата страна на вратата.

Си Си отвори, но това бе последният път, в който допускаше някого някъде.

* * *

Кри стигна до „Риц“ и спря да погледа лъскавия хотел. Пиколото се престори, че не я вижда, и не я покани да влезе. Момичето продължи по улицата, като влачеше измокрените си от киша обувки. Вълнените ръкавици, натезали от заледения сняг, висяха вяло от ръцете ѝ.

Не я интересуваеше какво става наоколо. Продължи да се мъкне по тъмните снежни задръстени улици. Хората се блъскаха в нея и я гледаха с отвращение, сякаш дебелите деца като нея бяха изляли чувствата си и не изпитваха нищо.

Краката ѝ премръзнаха. Беше излязла без подходящи зимни обувки и когато баща ѝ с половин уста намекна, че може би трябва да obuе нещо по-топло, тя не го удостои с внимание.

Пренебрегна го, както правеше майка ѝ. Както правеше целият свят.

Кри спря пред магазина „Монд дьо ла мюзик“. Имаше плакат на Бритни Спийърс, която танцуваше на зноен многолюден плаж заедно с куп усмихнати беквокалисти.

Задържа се дълго пред витрината. Вече не усещаше краката и ръцете си. Нищо не усещаше.

* * *

— Моля? — обади се Клара.

— Да го духа папата — повтори Кай, като изрече ясно всяка дума.

Мама Би се престори, че не е чула, а Емили застана малко по-близо до приятелката си, сякаш очакваше Кай всеки момент да припадне.

— Вече съм на деветдесет и две и знам всичко — продължи Кай.
— С изключение на едно нещо.

Отново настъпи мълчание. Но любопитството измести смущението. Кай, обикновено мълчалива и дръпната, бе решила да говори. Приятелите ѝ се скупчиха по-близо.

— През Първата световна война баща ми беше в Експедиционния отряд.

Това бе последното, което очакваха да чуят от нея. С тих глас и спокойно изражение старицата разсеяно обхождаше с поглед рафтовете с книги. Кай се беше пренесла назад във времето — нещо, което Мама Би твърдеше, че постига чрез левитация, но не и чак до такава степен.

— Бяха събрали цяла дивизия само от католици, главно ирландци като тате... и квебекчани, разбира се. Той никога не говореше за войната. Никой от тях не говореше. И аз никога не съм питала. Представяте ли си? Дали е искал да го попитам, как мислите? — Кай погледна Ем, но тя мълчеше. — Само едно нещо ни е казвал за войната.

Старицата замълча. Огледа се, видя пухкавата си плетена шапка, протегна ръка и си я сложи. Погледна Ем с очакване. Всички бяха затаили дъх. Гледаха я втренчено, чакаха да чуят по-нататък.

— За бога, жено, какво ви е казвал? — изхриптя Рут.

— А, да. — Кай като че ли едва сега ги забеляза. — Тате. Край река Сомма. Под командването на Ролинсън, сещате се, оня глупак. Това поне разбрах за него. Тате бил затънал до уши в кал и лайна, конски и човешки. Храната им била пълна с червеи. Кожата му се разлагала цялата в язви. Косата и зъбите му падали. Отдавна били престанали да се бият за краля и родината. Биели се единствено един за друг. Тате обичаше приятелите си.

Кай погледна Ем, после Мама.

— Имало заповед да се строят и да сложат щикове.

Всички се наклониха още малко към нея.

— Предишната вълна млади момчета били тръгнали преди малко повече от минута и вече били покосени. Чували се писъци, виждали се сгърчените крайници на онези, които били паднали обратно в окопите. Бил техен ред — на тате и бойните му другари. Чакали заповед. Той знаел, че ще умрат. Знаел, че има само няколко мига живот. Знаел, че му остава да каже само едно последно нещо. И знаете ли какво закрещели момчетата, когато изскочили от окопите?

Всички бяха замрели и чакаха да чуят.

— Прекръстили се и закрещели: „Да го духа папата!“

Приятелите ѝ се дръпнаха назад едновременно, сякаш бяха оскърбени от думите, от сцената. Кай се обърна към Клара, вгледа се в лицето ѝ със съзливите си сини очи и попита:

— Защо?

Клара се почуди защо Кай очаква точно тя да знае отговора. Не го знаеше. И прояви достатъчно разум, за да не каже нищо. Кай отпусна глава, сякаш изведнъж тя ѝ натежа твърде много.

— Време е да си тръгваме, мила. Сигурно си уморена — каза Ем и хвана с тънките си пръсти ръката на Кай.

Мама Би я улови за другата ръка и трите старици бавно излязоха от книжарницата. Обратно към дома в Трите бора.

— Време е и ние да тръгваме. — Мирна се обърна към Рут: — Искаш ли да те закарам?

— Не, ще остана до края на потъващия кораб. Вие, плъхове, тръгвайте и не се чувствайте виновни. Просто ме оставете.

— Света Рут сред варварите — пошегува се Габри.

— Мадоната на вечната поезия — добави Оливие. — Ние оставаме с теб.

— Имало едно време жена на име Рут — зарецитира Габри.

— Която обичала да си похапва свински бут — продължи в рима Оливие.

— Хайде, да тръгваме — подкани Мирна и повлече приятелката си към изхода, макар че на Клара ѝ стана любопитно каква рима ще измислят двамата веселяци за „бут“. Шут? Скорбут? Май да си поет щеше да се окаже по-трудно, отколкото изглежда.

— Имам да свърша още нещо набързо. Идвам след минутка.

— Ще взема колата и ще те чакам вън.

Мирна тръгна. Клара отиде в малкото кафене на „Огилви“. Купи сандвич и коледни сладки. Взе и едно голямо кафе и се отправи към ескалатора.

Стана ѝ жал за бездомника, когото за малко не настъпи пред витрината. Подозираше тайно, че ако бог слезе на земята, ще се яви в образа на просяк. Ами ако това беше той? Или тя? Какъвто и да беше полът му. Ако това беше бог, Клара имаше дълбокото, почти духовно усещане, че е прегрешила. Когато се качи на ескалатора и пое нагоре

към партера, видя познато лице. Си Си дьо Поатие. И беше сигурна, че Си Си също я видя.

* * *

Си Си дьо Поатие стисна гумения парапет на ескалатора и се втренчи в жената, която се качваше от сутерена. Клара Мороу. Тази самодоволна ухилена селянка. Жената, която винаги бе обградена от приятели или бе в компанията на онзи свой красив съпруг, когото показваше на околните като изрод от цирка, сякаш се фукаше, че е завъртяла главата на мъж от известната монреалска фамилия Мороу. Докато Клара я приближаваше с открито щастливо лице, в гърдите на Си Си се надигна ярост.

Стисна още по-силно парапета, като полагаше всички усилия да не прескочи лъскавата метална преграда и да се нахвърли върху другата жена. Събра гнева си на топка като гюле и ако можеше да превърне гърдите си в топ, щеше да го изстреля срещу Клара. Вместо това стори следващото най-добро нещо. Обърна се към мъжа до себе си и каза:

— Значи какво, Дени? Мислиш, че картините на Клара са аматьорски и банални? Колко жалко, че си пропилява времето в рисуване.

Когато се разминаха с нея, Си Си с удоволствие видя как Клара сбърчи самодоволното си арогантно грозно личице. Пряко попадение. Погледна смаяния непознат до себе си и се усмихна. Не й дремеше дали ще я помисли за луда.

Клара слезе от ескалатора като замаяна. Подът сякаш пропадеше под нея, стените се отдалечаваха. „Дишай. Дишай“ — заповяда си, уплашена, че може така да си умре. Сразена с думи. Убита от Си Си. Толкова небрежна, толкова безмилостна. Мъжът до Си Си не приличаше на Фортен, но пък Клара го беше виждала само на снимки.

Аматьорски и банални.

Болката и сълзите дойдоха внезапно. Клара застана наред „Огилви“ — мястото, в което цял живот бе копняла да влезе, и заплака. Тресеше се от хлипове. Отпусна скъпоценните подаръци на мраморния под и остави до тях сандвича, сладките и кафето.

Движенията ѝ бяха внимателни като на дете, което поставя до елхата лакомства за Дядо Коледа. После коленичи и принесе и себе си в жертва — мъничко кълбо от болка.

Аматорски и банални. Всичките ѝ подозрения, всичките ѝ страхове бяха реални. Гласът, който ѝ шепнеше в мрака, докато Питър спеше, все пак не я бе излъгал.

Изкуството ѝ беше боклук.

Хората минаваха край нея и никой не се спираше да ѝ помогне. Точно както, даде си сметка, самата тя не бе спряла да помогне на бездомника отвън. Клара бавно се овладя, вдигна торбите и излезе през въртящата се врата.

Беше тъмно и студено навън, вятърът и снегът се бяха усилили и смразиха затоплената ѝ кожа. Клара спря, докато очите ѝ свикнат с мрака.

Там, под витрината, все още свит на земята, седеше клошарят.

Тя се приближи. Забеляза, че повръщаното вече не капе, а е замръзнало. Когато пристъпи по-близо, осъзна, че просякът е жена. Видя рошава прошарена коса и хилави ръце, с които жената притискаше мръсното одеяло към коленете си. Клара се наведе и вдиша. Глътка въздух бе достатъчна, за да ѝ се доповръща. Инстинктивно се дръпна, но пак се наведе. Сложи торбите на земята и остави храната до старицата.

— Донесох ви нещо за ядене — каза на английски, после го повтори на френски. Побутна сандвича по-близо и вдигна кафето, като се надяваше, че старицата ще го види.

Просякинята не помръдваше. Клара се притесни. Дали изобщо беше жива? Посегна и леко повдигна омазаната с повръщано брадичка.

— Добре ли сте?

Жената рязко протегна ръка, увита в почерняла от кал ръкавица, и стисна китката ѝ. Вдигна глава. Втренчи уморените си сълзящи очи в нейните за няколко дълги секунди.

— Винаги съм харесвала картините ти, Клара.

[1] Здравей, скъпа (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Здравей, любов моя (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Хубавице (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТА

— Ама това е невероятно!

Мирна не искаше да прозвучи, сякаш се съмнява в думите на приятелката си, но „невероятно“ бе точната дума. Наистина не беше за вярване. И въпреки топлия чай и огъня в камината цялата настръхна.

По пътя за къщи от Монреал двете бяха слушали в мълчание коледния концерт по радиото. На другата сутрин обаче Клара нахълта в книжарницата ѝ още в ранни зори и нямаше търпение да сподели.

— Така е — съгласи се художничката, като отпи глътка чай и се почерпи с още една постна курабийка с форма на звезда. Питаше се кога ще може с чиста съвест да си вземе от дъвчащите бонбони и захаросания джинджифил, които Мирна бе оставила на различни места в магазинчето.

— *Винаги съм харесвала картините ти, Клара.* Така ли каза наистина?

Клара кимна.

— И това е станало точно след като Си Си каза, че творбите ти са... както и да е.

— Не само Си Си, а и Фортен. *Аматорски и банални*, така ги нарече. Няма значение. Бог обича творбите ми.

— И бог е онази омазана с лайна клошарка?

— Точно така.

Мирна наведе масивното си тяло от люлеещия се стол. Около нея бяха струпани обичайните купчини книги, които чакат да бъдат прегледани и оценени. Клара имаше чувството, че им порастват крачка и следват Мирна из цялото село. Където и да беше приятелката ѝ, около нея винаги имаше книги — бяха като тромави визитни картички.

Мирна се замисли. Видяла бе бездомницата, но тя забелязваше повечето бездомници. Чудеше се дали някой път няма да разпознае свой познат сред тях. Години наред бе посещавала пациентите в психиатричната болница на Монреал. Един ден не чак толкова неочаквано получи уведомително писмо. Повечето клиенти (за нула

време пациентите се бяха превърнали в „клиенти“) щяха да бъдат изписани. Възпротиви се, разбира се, но накрая се примири. Така пред очуканото ѝ бюро се изреди върволица от „клиенти“ и на всеки от тях Мирна даде да подпише документ с лъжата, че са готови да водят самостоятелен живот. Отпращаше ги с рецепта и молитва.

Повечето от тях много скоро губеха рецептата, а до молитви изобщо не стигаха.

Освен може би клошарката на Клара.

Както наблюдаваше приятелката си и отпиваше от чашата си, Мирна се питаше: „Възможно ли е Клара да е срещнала бог на улицата?“ Мирна вярваше в бог и се молеше да не се окаже, че той е бил сред мъжете и жените, които предаде, като одобри изписването им. Усещаше голяма тежест в гърдите си и тя нямаше нищо общо с теглото ѝ.

Клара гледаше покрай дървените полици с книги към прозореца. Мирна много добре знаеше какво вижда приятелката ѝ. Самата тя бе седяла безброй пъти на този стол, загледана през прозореца и погълната от мечти. Мечтите ѝ бяха простички. Като Абу Бен Адем в книгите на Лей Хънт^[1] тя мечтаеше единствено за спокойствие. И го беше намерила тук, в това обикновено, забравено от всички селце в Източните провинции. След като десетилетия бе лекувала хора, чието състояние никога не се подобряваше; след като години наред бе гледала през прозорците изгубени души, които един ден щяха да се превърнат в скитници, Мирна бе жадувала за друга гледка.

Затова знаеше какво вижда Клара сега. Площада на селото, покрит с педя сняг, неравната зимна пързалка, два снежни човека и трите огромни бора в другия край, които нощем сияеха, осветени от червени, зелени и сини коледни лампички. И на върха на най-високия бор — ярка бяла звезда, която се забелязваше от километри.

Клара виждаше спокойствие.

Мирна стана и приближи печката на дърва в средата на магазина, взе старата кафеварка и си сипа още една чаша. Подвоуми се дали да извади тенджерката и да стопли мляко за топъл шоколад, но реши, че е рано.

От другата страна на печката беше сложила люлеещ се стол, а насреща — диван, който Питър бе намерил до контейнерите в Уилямсбърг. Елхата, която с Били Уилямс бяха домъкнали от гората,

стоеше в ъгъла и от нея цялото магазинче ухаеше. Сега тя бе украсена и под нея бяха скрити опаковани в цветна хартия подаръци. Отстрани на дръвчето имаше табличка със сладки за всеки, който се отбие, а на удобни места из цялата книжарница бяха поставени купички с бонбони.

— Откъде може да познава картините ти? — не се стърпя и попита след малко Мирна.

— Ти как мислиш?

Художничката искрено се интересуваеше от мнението на Мирна. И двете знаеха какво смята самата Клара по въпроса.

Мирна се замисли за момент и взе една книга. Винаги мислеше по-добре, когато държеше книга в ръце. Но дори така не ѝ хрумна нищо.

— Не знам.

— Не знаеш ли? — усмихна се Клара.

— И ти не знаеш. Иска ти се да вярваш, че е бил бог. Но хората се заблуждават и за много по-маловажни неща.

— Но не за дълго. — Клара погледна приятелката си в очи. — На мое място ти какво би си помислила? Че Си Си е права и картините ми са пълен боклук или че просякинята е бог и творбите ми са шедеври?

— Или може да престанеш да се интересуваш какво мислят другите и да решиш сама.

— Опитах се — засмя се Клара. — В два следобед картините ми са гениални; в два през нощта са помия. — Наведе се напред, докато почти докосна с ръце тези на Мирна. Вгледа се в топлите очи на приятелката си и каза много тихо: — Вярвам, че срещнах бог.

Мирна се усмихна, но не снисходително. Ако знаеше нещо със сигурност, то бе колко малко знае всъщност.

— Това книгата на Рут ли е? — попита Клара, като вдигна екземпляр от „Аз съм ДОБРЕ“. — Може ли да я купя?

— Нали я купи вчера? И двете я купихме. Дори си взехме автограф. Знаеш ли, стори ми се, че видях Рут да подписва и няколко книги от Одън^[2].

— Моята се изгуби някъде. Ще взема тази и ако Рут сложи автограф на някоя от Антъни Хехт^[3], ще купя и нея.

Клара отвори книгата и прочете случаен стих:

*Всички деца тъгуват,
но мъката си само някои забравят.
Радвай се на туй, което имаш.
Но най-добре нова шапка си купи.
Купи си дрехи или куче.
Иди да танцуваш и забрави.*

— Как ги съчинява тая Рут? Кълна се, прилича просто на стара пияница.

— Същото си мислеше и за бог — напомни Мирна.

— Чуй това:

*Какво да забравиш?
Тъгата, мрака и всичко,
което са ти сторили, когато
от пикника се върна в онзи ден
и вътре влезе от слънце зачервена,
с устни сладки като захар,
с нова рокличка с панделка
и петно от сладолед.
И каза си, когато в банята сама остана:
„Не съм аз любимото дете“.*

Мирна погледна през прозореца и се запита дали тяхното спокойствие, толкова крехко и скъпоценно, няма скоро да бъде разбито на пух и прах. Откакто Си Си дьо Поатие бе дошла в селото, над малката им общност се събираха облаци. Тази жена донесе нещо нечисто в Трите бора, и то точно по Коледа.

[1] Джеймс Хенри Лей Хънт (1784–1859) — английски критик, поет и писател. — Б.р. ↑

[2] Уистън Хю Одън (1907–1973) — англо-американски поет, считан за един от най-великите поети на XX век. — Б.р. ↑

[3] Антъни Евън Хехт (1923–2004) — американски поет. — Б.р. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

Дните точно преди Коледа бяха трескави и специални. Клара обичаше този сезон. Обичаше всичко в него — от наивните реклами до пищния парад на *Pere Noel*^[1] в Сан Реми, спонсориран от „Канейдиан тайър“, и пеенето на коледни песни, организирано от Габри. Коледарите обикаляха къщите в заснеженото селце и като изпускаха облачета пара, примесена със снежинки, огласяха нощта със стари мелодии и смях. Хората ги канеха у дома и коледарите се събираха в хола, наобиколили елхата и пианото, а после пееха, пиеха яйчено бренди и хапваха маслени сладки, пушена съомга, кифли и всевъзможни други вкуснотии, приготвени в празничните пещи. Посещаваха всяка къща в Трите бора в рамките на няколко вечери. Освен една. По мълчаливо съгласие винаги пропускаха мрачната постройка на върха на хълма. Имението „Хадли“.

Габри, снабден със старовремско наметало и цилиндър, водеше шествието. Имаше хубав глас, но мечтаеше за нещо, което не можеше да има. Всяка година Рут Зардо влизаше в бистрото, костюмирана като Дядо Коледа. Избираха нея, злорадстваше Габри, защото не ѝ се налагаше да слага изкуствена брада. Всяка година той сядаше в скута ѝ и я молеше да получи като подарък глас на детски сопран. И всяка година Дядо Коледа заплашваше да го ритне в коледните топки.

Всяка Коледа мосю и мадам Вашон слагаха старата *creche*^[2] на моравата пред дома си. Около новородения Исус, който лежеше във ваничка с крачка, подреждаха трима влъхви и пластмасови домашни животни, които постепенно изчезваха под снега и се появяваха отново непроменени напролет като още едно чудо, макар че не всеки жител на селото смяташе така.

Били Уилямс впрягаше конете си в яркочервената шейна и разхождаше момчетата и момичетата из селото и по снежните хълмове. Децата се гушеха под проскубаното одеяло от меча кожа и стискаха чаши с горещ шоколад, докато гордите сиви великани ги теглеха с впечатляващо спокойна и премерена крачка, сякаш знаеха, че возят

скъпоценен товар. В бистрото родителите получаваха места до прозорците, където пийваха греян сайдер и гледаха как децата им отпътуват по улица „Мулен“, после се връщаха в топлия салон с избелели тапицерии, събирани безразборно мебели и открити огнища.

Клара и Питър завършиха украсата на дома си и поставиха борови клонки в кухнята като допълнение към огромния бор в хола. Къщата им, като всяка друга в селото, ухаеше на гора.

Всички подаръци бяха опаковани и поставени под елхата. Клара минаваше покрай дръвчето всяка сутрин и се радваше, че благодарение на завещанието на Джейн никой от подаръците им тази година не е от сметицето в Уилямсбърг. Най-сетне щяха да си разменят неща, които не се налага да дезинфекцират.

Питър закачи коледните чорапи над камината. Маслените сладки бяха опечени във формата на звезди, зимни дръвчета и снежни човеци и украсени със сребристи захарни топчета с размер на сачми. Всяка вечер преди коледното шествие Питър палеше камината в хола и сядаше да почете книга, а Клара дрънкаше на пианото и леко фалшиво пееше коледни песнички. Всяка вечер някой се отбиваше на пиетие или вечеря у тях — Мирна или Рут, Габри или Оливие.

После, неусетно, дойде Бъдни вечер и всички отидоха на тържеството у Емили. А преди това — на нощната служба в църквата „Свети Тома“.

* * *

— *Тиха нощ, свята нощ* — пееха миряните с повече ентусиазъм, отколкото талант.

Коледната песен всъщност звучеше малко като старата моряшка песен „Какво да правиш с пиян моряк“. Звучният тенор на Габри, разбира се, ги водеше или поне напомняше, че всички се лутат като изгубени в музикалния океан. С едно изключение. От задната част на дървената църква долетя детски глас, толкова красив и звънък, че смая дори Габри. Понесе се между пейките, смеси се с колебливите гласове на възрастните, затрептя край клонките от бодлива зеленика и бор, с които членове на женското църковно дружество бяха украсили стените, за да останат богомолците с впечатление, че не са в църква, а в гора.

По настояване на жените (начело с Мама) Били Уилямс бе окачил по напречните греди голи кленови клонки, украсени с бели лампички. Ефектът беше, сякаш над вярващите блещука открито небе. Църквата бе пълна със зеленина и светлина.

— Чакрата на сърцето е зелена — обяснила бе Мама.

— Сигурна съм, че епископът ще бъде очарован от този факт — отбеляза Кай.

На Бъдни вечер храмът „Свети Тома“ бе пълен със семейства; с развълнувани и уморени деца; с възрастни мъже и жени, които идваха тук цял живот и сядаха винаги на едно и също място, шепнеха едни и същи молитви, кръщаваха, женеха и погребваха любимите си хора. А паметта на онези, които не бяха успели да погребат, почитаха под прозорчето с цветни стъкла, поставено така, че да посреща първата утринна светлина. Група прекрасни момчета маршируваха на стъклописа в жълто, синьо и зелено, вечно красиви и неподвижни както в момента преди заминаването си за Първата световна война. Под тях бяха гравирани имената им и думите: „Това бяха нашите деца“.

Тази вечер църквата бе пълна с англиканци, католици и евреи, с хора, които не вярваха в нищо, и такива, които вярваха в нещо неопределено. Идваха, защото на Бъдни вечер храмът бе изпълнен със зеленина и светлина.

Тази Коледа обаче храмът неочаквано се огласи от ангелско пеене.

— *Всичко спи* — пееше гласът.

Клара се заоглежда за детето. Мнозина извиваха вратове да видят кой пее толкова хубаво. Дори Габри се принуди да отстъпи водещата си роля на това неочаквано и не много желано присъствие. Както би казал Йейтс^[3], сякаш ангел бе решил да си почине от стенанията на мъртвите и да слезе в тази жизнена компания.

Изведнъж Клара получи отлична гледка към задната част на църквата.

Там стоеше Си Си дьо Поатие в пухкав бял пуловер, шит или от кашмир, или от кожата на невръстни котенца. До нея бе съпругът ѝ, червендалест и ням. А до него — грамадно момиче с лятна рокля без ръкави във възможно най-яръкия розов цвят. Кожата от долната страна на ръцете ѝ висеше и се клатеше, а заради тлъстините на ханша ѝ

стегнатата рокля приличаше на топящ се ягодов сладолед. Изглеждаше гротескно.

Лицето ѝ обаче беше красиво. Клара бе виждала това дете и преди, но само отдалеч и винаги с намръщена, нещастна физиономия. Сега обаче момичето гледаше нагоре към искрящите лампички и лицето му излъчваше истинско блаженство.

— *Сал една...*

Прекрасният глас на Кри се изви покрай украсените с лампички греди, промъкна се под вратата на старата църква и затанцува със сипещите се леко снежинки около паркираните вън коли и оголелите кленове. Думите на коледната песничка се понесоха над замръзналото езерце, зашумоляха в елхите и посетиха всеки дом в селцето.

След службата свещеникът побърза да тръгне към Клегхорн Холт, понеже вече закъсняваше за тамошното празненство.

— *Joyeux Noel*^[4] — каза Питър на Габри, когато всички се събраха на стълбите пред църквата, преди да тръгнат към къщата на Емили в другия край на селото. — Каква прекрасна нощ.

— И каква прекрасна служба — добави Клара, като се приближи до мъжа си. — Можеш ли да повярваш какъв глас извади това дете?

— Да, не е зле — призна Габри.

— Не е зле ли? — Мама Би се дотътри при тях с Кай, увиснала като маншон на едната ѝ ръка, и Емили, която я подкрепяше от другата страна. — Беше невероятна! Никога не съм чувала такъв глас. А ти?

— Трябва да пия нещо — заяви Кай. — Кога тръгваме?

— Веднага — увери я Ем.

— Оливие ще донесе храната от бистрото — съобщи Габри. — Направили сме поширана съомга.

— Ще ме вземеш ли за своя жена? — попита го Мирна.

— Сигурно питаш това всяко момиче, което готви добре.

— Ти си първото — засмя се Мирна.

Но изведнъж смехът ѝ секна.

— Глупачка такава! — чу се съскащ глас от другия край на църквата. Всички се вцепениха, смаяни от думите, прерязали сякаш с нож студения нощен въздух. — Всички те зяпаха. Станах за срам!

Гласът беше на Си Си. Църквата имаше странична врата, от която по кратка пътека се стигаше до улица „Мулен“ и имението „Хадли“. Си Си явно беше там, скрита в сянката на църквата.

— Всички ти се присмиваха. *Дълбооок, хрупкав и мееек* — изпя подигравателно Си Си с фалшив писклив глас. — А тези дрехи?! Луда ли си? Май нещо ти хлопа!

— Стига, Си Си — намеси се мъжки глас, толкова жалък и тих, че едва се чу.

— Ето, това е дъщеря ти! Погледни я. Тлъста, грозна повлекана. Като теб. Луда ли си, Кри? А? Кажи де!

Всички бяха застинали неподвижно, сякаш се криеха от чудовище. Молеха се: „О, боже, нека някой да я спре. Някой друг, а не аз“.

— И защо отвори коледния си подарък, егоистка такава?

— Ама нали каза, че аз...

— Аз, аз, аз. Само това чувам от теб. Едно „благодаря“ не си ми казала!

— Благодаря за бонбоните, мамо — прошепна момичето смирено.

— Късно е. Не се брои, щом се е наложило да ти напомням.

Последните думи едва се чуха. Си Си се отдалечи с остро чаткане — обувките й тракаха по настилката като животински нокти.

Всички стояха онемели. Застанал до Клара, Габри си затананика тихо и бавно, едва доловимо, думите на стара песничка: „Тъжен, плачещ, кървящ, умиращ. Затворен в гроб студен“.

Бяха се разминали с гнева на чудовището. Вместо тях то бе погълнало уплашено малко дете.

[1] Дядо Коледа (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Бебешка люлка (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Уилям Бътлър Йейтс (1865–1939) — изтъкнат ирландски поет, основна фигура в европейската литература на XX век. — Б.р. ↑

[4] Весела Коледа (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА

— *Joyeux Noel, tout le monde*^[1] — с грейнало лице поздрави Ем гостите си, когато отвори вратата няколко минути по-късно.

Хенри, едногодишната й овчарка, изскочи навън и заподскача покрай тях, преди да бъде подкупен с парче коледен сладкиш, за да се прибере в къщата. Веселата суматоха помогна да се отърсят от неловкото усещане след избухването на Си Си. Като че ли цялото село се струпва едновременно пред стълбището на широката веранда; докато се качваха, хората изтръскваха снега от шапките и палтата си.

Къщата на Емили бе голяма стара дървена постройка, разположена от другата страна на селския площад, точно срещу дома на семейство Мороу. Оливие спря до верандата, като внимаваше да не обърне тавата с поширана съомга.

Когато се приближаваше до къщата на Ем, особено нощем, Оливие винаги се чувстваше като омагьосан. Имаше усещането, че е попаднал в приказка — от онези, които като малък четеше с фенерче под одеялото, пълни с отрупани с рози хижи и каменни мостчета, с бумтящи огнища и щастливи влюбени, хванати за ръце. Баща му беше спокоен, защото си мислеше, че синът му разглежда „Плейбой“, но Оливие правеше нещо далеч по-приятно и опасно: мечтаеше един ден да създаде собствен приказен свят с феи и елфи. И поне отчасти бе успял. Самият той стана фея^[2]. А погледнеше ли къщата на Ем, озарена с жълтеникава светлина, знаеше, че е попаднал точно в книжката, с която се успокояваше като дете, когато светът му се стореше прекалено студен, жесток и несправедлив.

Сега Оливие се усмихна и продължи към къщата, за да поднесе коледния си подарък на Ем. Стъпваше внимателно, за да не се подхлъзне на леда, който навярно се криеше под тънката снежна покривка. Снежнобялата покривка бе колкото красива, толкова и опасна. Човек никога не знаеше какво се крие отдолу. Квебекската зима можеше да те омагьоса, но и да те погуби.

При идването на всеки гост в кухнята се трупаха нови и нови гозби и фурната се препълни с тенджери и пайове. Купи със захаросан джинджифил, череши с шоколадова глазура и плодове, поръсени със захарни кристалчета, правеха компания на пудинги, торти и сладки. Малката Роуз Левек гледаше захласнато една *buche de Noel* — традиционна „коледна цепеница“, приготвена от ароматно тесто за кекс и покрита с дебела глазура. Момиченцето стискаше с дебели пръстчета покривката, на която бяха бродирани Дядо Коледа, елените му и коледни елхи. В дневната Рут и Питър приготвяха напитки; Рут сипа уискито си в съд, който обичайно служеше за ваза.

Лампичките на елхата светеха; децата на Вашон седяха отдолу и четяха етикетите на планината от опаковани в цветна хартия подаръци, като търсеха своите. Огънят в камината грееше като лицата на някои гости. В столовата бе разпъната разтегателна маса, която се превиваше под тежестта на касероли и тортиери, печен боб с карамелизиран сос и пушена на кленови дърва шунка. На председателското място като старомоден джентълмен се мъдреше печената пуйка. Както всяка година в центъра на масата бе поставена една от пицните и пъстри цветни аранжировки на Мирна. Тази година кошницата ѝ включваше клонки от бял бор, подредени около прекрасен червен амарилис. В своеобразната борова гора, върху постеля от мандарини, червени боровинки и шоколадови бонбони, бе сгушена музикална кутия, която свиреше хуронската коледна песен^[3].

Оливие постави съомгата на масата. За децата имаше пунш и те, оставени без надзор, се тъпчеха с бонбони.

Така Емили Лонпре организираше своя *reveillon* — тържество, което по стара квебекска традиция обхващаше Бъдни вечер и Коледа, както майка ѝ и баба ѝ бяха правили в същия този дом в същата тази нощ. Клара забеляза, че Ем се суети из стаята, и я прегърна през тънката талия.

— Да помогна ли?

— Не, скъпа. Искам само да се уверя, че всички се забавляват.

— Тук винаги се забавляваме — увери я искрено Клара. Целуна Ем по бузата и усети солен вкус. Емили беше плакала и Клара знаеше защо. На Коледа хората, които не можеха да бъдат сред нас, напомняха за себе си.

— Е, кога смяташ да свалиш брадата на Дядо Коледа? — попита Габри, като седна до Рут на износения диван пред огнището.

— Гадняр.

— Кучка.

— Я ги вижте само! — Мирна седна от другата страна на Рут и за малко не изстреля двамата от дивана със силата на тежестта си. Направи жест с чинията си към няколко млади жени, които бяха застанали до елхата и критикуваха взаимно прическите си. — Онези момичета си мислят, че косите им са скапани. Ако знаеха какво ги чака...

— Така е — обади се Клара и се огледа за стол.

Стаята беше пълна, хората бърбореха на френски и английски. Накрая Клара седна на пода и остави препълнената си чиния на масичката. Питър също дойде.

— За какво си приказвате? — попита.

— За прически — отговори Мирна.

— Спасявай се — посъветва го Оливие и протегна ръка към Питър. — За нас е късно, но ти още можеш да се измъкнеш. Доколкото разбрах, на другия диван се води удивителен разговор за проблеми с простатата.

— Сядай! — Клара дръпна мъжа си за колана. — Онези момичета там си мислят, че косите им не изглеждат добре.

— Да почакат само до критическата — измърмори Мирна.

— Проблеми с простатата ли? — обърна се Питър към Оливие.

— И хокей.

— Ама вие не слушате ли, момчета?

— Толкова е трудно да си жена — заоплаква се престорено Габри. — Първо идват мензисът, после някой звяр като вас ни отнема девствеността, след това децата ни зарязват и вече не знаем кои сме...

— След като сме жертвали най-хубавите години от живота си за неблагодарни мръсници и егоистични деца — додаде Оливие. — После, точно когато почнем да се занимаваме с грънчарство и тайландска кухня, прас...

— Или не — вметна Питър, като се усмихна на Клара.

— Внимавай, момченце — предупреди тя и го боцна с вилицата си.

— Менопауза! — довърши Оливие с дълбок глас като на телевизионен говорител.

— Никога не съм карал мъж да прави пауза — обади се Габри.

— Първите бели косми са нещо, за което наистина си струва да се оплакваш — отбеляза Мирна, без да коментира шегите на мъжете.

— А какво ще кажеш за първия косъм, който се появява на брадичката ти? — вметна Рут. — Ето това вече е повод да се оплакваш от окосмяването си.

— Така е, бога ми! — засмя се Мама Би, като се присъедини към компанията. — Ония дългите корави косми.

— Не забравяйте мустаците — добави Кай и с усилие се настани на мястото, отстъпено ѝ от Мирна.

Габри стана, за да седне Мама.

— Дали сме тържествена клетва — продължи Кай, като кимна на Мама и погледна Ем, която говореше със съседите си. — Ако една от нас се озове в безсъзнание в болницата, другите ще се погрижат да ги изтръгнат.

— Кое, животоподдържащите системи ли? — попита Рут.

— Не, космите на брадичката. — Кай погледна Рут с лека тревога. — Теб те махаме от списъка за свиждане. Мама, отбележи си!

— О, отписала съм я още преди години.

Клара отиде до масата с празната си чиния и след малко се върна с плодове в сметана, браунита и анасонови бонбони.

— Откраднах ги от децата — каза на Мирна. — Побързай, ако искаш и ти да си вземеш. Ще почнат да си ги пазят.

— Просто ще изям твоите. — Мирна се опита да вземе бонбон от чинията на Клара, но застрашителна вилица посрещна ръката ѝ. — Наркоманки такива, жалки сте — измърмори, като погледна преполовената ваза с уиски на Рут.

— Тук грешиш — каза Рут, като проследи погледа ѝ. — Алкохолът беше моят наркотик едно време. Като тийнейджърка се опиянявах от приемането; като двайсетгодишна — от одобрението; на трийсет — от любовта; след четирийсетте уискито стана моят наркотик. И така продължи доста години. Но сега единственото, за което копнея, е да се изхождам редовно.

— Аз съм прираствана към медитацията — обади се Мама, като изяде трета порция плодове в сметана.

— Ето ти идея — обърна се Кай към Рут. — Върви при Мама в школата. Тя може да избави всеки от лайната му с медитация.

Изказването ѝ бе посрещнато с неловко мълчание. Клара се помъчи да си представи нещо друго, което да замести отвратителната картина, изникнала във въображението ѝ. За нейно облекчение, Габри взе книга от купчината под масичката и я размахна.

— Като заговорихме за лайна, това не е ли книгата на Си Си? Ем сигурно я е купила на твоята премиера, Рут.

— От нея сигурно са продали толкова бройки, колкото и от моята. Предатели такива — измърмори Рут.

— Чуйте това! — Габри отвори „Бъди спокоен“ и Клара забеляза, че Мама настръхва, сякаш иска да стане от дивана, но Кай стисна ръката ѝ и я спря. — *Затова — започна да чете Габри — е логично, че цветовете също като емоциите са вредни. Неслучайно отрицателните емоции се свързват с цветове: червено за гняв, зелено за завист, синьо за тъга. Но ако съберете всички тези цветове в едно, какво получавате? Бяло. Бялото е цветът на божественото, на баланса. Целта е да се постигне баланс. И това може да стане само ако задържите емоциите си вътре — за предпочитане под бяла покривка. Това е ли-биен, едно древно и уважавано учение. Тази книга ще ви научи как да криете истинските си чувства и да ги пазите от злонамерения свят, който ви осъжда. Ли-биен е древното китайско изкуство да рисуваш отвътре. Да задържаш цветовете и емоциите. Това е единственият начин човек да постигне мир, хармония и спокойствие. Ако всички пазим емоциите вътре в себе си, няма да има съперничество, огорчение, насилие, война. С „Бъди спокоен“ аз предлагам на вас и на света мир.* — Габри затвори книгата и отбеляза: — Тази вечер госпожата не демонстрира добри умения по ли-биен.

Питър се засмя с останалите, но внимаваше да не поглежда никого в очите. Дълбоко в себе си беше съгласен със Си Си. Емоциите бяха опасно нещо. Най-добре бе да ги държиш скрити дълбоко под повърхността.

— Ама в това няма никаква логика! — възкликна Клара. Беше разлистила книгата и четеше друг пасаж.

— Да не би в предното да имаше? — попита Мирна.

— Е, не, но тук пише, че е получила философията на живота си в Индия. А нали казва, че ли-биен е китайско учение?

— Нима очакваш да намериш нещо смислено в тая книга?

Клара отново се зачете и след малко цялата се тресеше. Вдигна лице и погледна загрижените си приятели.

— Какво има? — попита Мирна, като протегна ръка към приятелката си.

— Имената на духовните ѝ учители — успя да изрече Клара между хлипанията. Мирна не можеше да разбере дали приятелката ѝ плаче, или се смее. — Кришнамурти Дас, Рави Шанкар Дас, Ганди Дас. Рамен Дас. Халил Дас. Джибран Дас. Дори я наричат Си Си Дас.

Клара се разкикоти гръмогласно. Както и повечето присъстващи. Повечето. Но не всички.

— Не виждам нищо лошо в това — вметна Оливие, като бършеше очите си. — С Габри сме последователи на „Хаген Дас“^[4].

— Един от любимите ти филми е *Das Boot*^[5] — каза Клара на Питър, — значи и ти трябва да си просветен.

— Така си е, макар че това е направо тъжно.

Клара се облегна на Питър, за да не падне от смях, а Хенри дотича и заподскача край тях. След като се овладя и успокои кучето, тя с изненада забеляза, че Мама си е тръгнала.

— Добре ли е? — Клара се обърна към Кай, която гледаше как приятелката ѝ се отдалечава към столовата и Ем. — Нещо неуместно ли казахме?

— Не.

— Не сме искали да я обидим — добави, като зае мястото на Мама до Кай.

— Не сте я обидили. Дори не говорехте за нея.

— Смеехме се на неща, които Мама приема сериозно.

— Смеехте се на Си Си, не на Мама. Тя знае разликата.

И все пак Клара не беше убедена. Си Си и Мама Би бяха кръстили фирмите си по един и същи начин — „Бъди спокоен“. И двете живееха в Трите бора, и двете следваха сходен духовен път. Питаше се дали не крият нещо повече от емоциите си.

* * *

Виковете „Весела Коледа!“ на английски и френски заглъхнаха в свежата нощ след края на празненството. Емили помахна за довиждане на последните гости и затвори вратата.

Часът бе два и половина в коледната нощ и тя беше изтощена. Подпря се на масата, за да си почине, и бавно влезе в дневната. Клара, Мирна и останалите бяха раздигнали; тихо измиха чиниите, докато тя седеше с чашка уиски в ръка и си приказваше с Рут на дивана.

Винаги бе харесвала Рут. Всички много се изненадаха, когато преди повече от десетилетие тя издаде първата си стихосбирка. Никой не очакваше, че сприхава и намусена жена като нея може да сътвори такава красота. Но Ем знаеше. Винаги бе знаела. Това бе едно от нещата, по които си приличаше с Клара, както и една от многото причини да хареса още при първата им среща арогантната млада жена, изпълнена с дързост и талант. Клара виждаше неща, които другите не можеха. Като онова момченце от филма „Шесто чувство“, само че вместо духове виждаше доброто. Което само по себе си бе доста обезпокоително. Колко по-комфортно е да виждаш лошата страна на хората — това ти дава предостатъчно оправдания за собственото ти лошо поведение. Но доброто? Не, само истински забележителните хора виждат доброто у другите.

Макар че — Ем знаеше — не във всеки имаше добро.

Отиде при уредбата, отвори чекмедже и внимателно вдигна вълнена ръкавица. Под нея имаше плоча. Ем я сложи в уредбата и посегна към копчето за пускане с изкривен и треперещ пръст като по-немоцна версия на „Сътворението на Адам“ от Микеланджело. Когато се насочи към дивана, взе ръкавицата със себе си. Държеше я така внимателно, сякаш в нея има ръка.

Мама и Кай си бяха легнали в спалните за гости. Трите приятелки от години прекарваха коледите заедно и отбелязваха празника по свой особен и кротък начин. Ем подозираше, че това ще е последната ѝ Коледа. Подозираше, че ще е последната и за Кай, а може би и за Мама.

Два и половина.

Плочата засвири и Емили Лонпре затвори очи.

* * *

В една от стаите за гости Мама Би чу встъпителните ноти на концерт за цигулка в ре мажор на Чайковски. Бъдни вечер бе единственият ден в годината, когато го слушаше, макар че навремето бе любимото ѝ произведение. Навремето беше много специално и за трите. Най-вече за Ем, но това беше естествено. Сега тя го пускаше само веднъж годишно, в малките часове на Коледа. Мама го слушаше и си представяше приятелката си сама в дневната, а сърцето ѝ се късаше. Но уважаваше и обичаше Ем твърде много, за да я лиши от тези самотни мигове с тъгата по сина ѝ.

Тази нощ собствената ѝ тъга правеше компания на Мама. „Бъди спокойна, бъди спокойна“, повтаряше си непрекъснато. Но мантрата, която я утешаваше през годините, изведнъж се оказа безполезна — целебната ѝ сила бе открадната от онази ужасна, извратена, зловеща жена. Проклетата Си Си дьо Поатие.

* * *

Кай се въртеше в леглото, а ставите ѝ пукаха. Дори обръщането на една страна ѝ причиняваше нетърпима болка. Тялото ѝ се предаваше. Предаваше богу дух, както се казва. Но всъщност бе точно обратното. Всъщност тя се превръщаше в дух. Кай отвори очи и изчака да се нагодят към мрака. В далечината чу музиката на Чайковски. Сякаш достигаше до нея не през оглушалите ѝ уши, а през гърдите ѝ; проникваше право в сърцето ѝ и нотите се загнездваха там. Беше почти непоносимо. Кай си пое дълбоко хрипливо въздух и едва не изкрещя на Емили да спре плочата. Да спре тази божествена музика. Но не го направи. Твърде много обичаше приятелката си, за да я лиши от тези мигове насаме с Дейвид.

Музиката ѝ напомни за друго дете. Кри. Кой кръщава детето си Кри? „Вик“ на френски. Имената са важни, Кай много добре го знаеше. Думите са важни. Онова дете пък като ангел и — макар за кратко — ги осени с божествена радост. Но с няколко добре подбрани думи майка му опорочи онова, което минути по-рано бе прекрасно. Си Си беше като алхимик с абсурдната дарба да превръща златото в олово.

Какво бе чула майката на Кри, за да реагира така? Със сигурност не беше чула същия глас. А може би беше и точно това е проблемът? Може би чуваше и други гласове.

Нямаше да е първата.

Кай се опита да прогони тази мисъл, но тя продължи да се натрапва в съзнанието ѝ. Намеси се и друга мисъл, друг глас — лиричен и ирландски, мъжки и нежен:

— Трябваше да помогнеш на това дете. Защо не направи нещо?

Все същият въпрос и все същият отговор. Страхуваше се. Страхувала се бе през целия си живот.

*Ето го, настъпва мракът,
който толкоз дълго чака.
И накрая — нищо ново.*

Стиховете на Рут Зардо прозвучаха в главата ѝ. Тази вечер мракът имаше име и лице, и розова рокля.

Мракът не беше Си Си, а обвинението, олицетворено от Кри.

Кай премести поглед встрани, сви юмруци под чаршафа и ги притисна до брадичката си, за да се стопли. От години не можеше да се стопли. Видя червените цифри на електронния будилник. Три часът. А тя бе тук, в окопа си. Премръзнала и разтреперана. Тази нощ бе получила възможност да изкупи всичките страхливи постъпки в живота си. Трябваше само да защити онова дете.

Кай знаеше, че скоро ще получи знак. Че скоро ще се наложи да изпълзи от окопа и да се изправи пред онова, което я чака. Но още не беше готова. Още не. Моля те, боже.

Проклетата да е онази жена!

* * *

Ем слушаше и нотите на цигулката я пренасяха на познати места. Въртяха се около елхата и търсеха подаръци, смееха се и надничаха през заскрежените стъкла към ярко осветените борове в парка.

Музиката изпълваше стаята и в момент на блаженство със затворени очи Ем си представи, че изпълнителят е не Йехуди, а някой друг.

Всяка Бъдни вечер бе едно и също. Но сега беше по-лошо. Чула бе твърде много. Видяла бе твърде много.

В този момент осъзна какво трябва да направи.

* * *

Коледната утрин бе ярка и ясна. Наръселият миналия ден сняг, деликатно закрепен за клоните, очертаваше света с искрящи контури. Клара отвори задната врата, за да пусне голдън ретривъра Люси навън, и вдиша дълбоко мразовития въздух.

Денят започна мързеливо. Питър и Клара отвориха коледните чорапи, пълни с пъзели, списания, бонбони и портокали. От празничния чорап на Питър се изсипаха ядки кашу, а желираните мечета от този на Клара не просъществуваха дълго. Докато закусваха палачинки с кафе, отвориха и по-големите подаръци. Питър много хареса часовника си „Армани“. Веднага го сложи и вдигна ръкава на хавлиения си халат до лакътя, за да се вижда. После затършува демонстративно под елхата, като се престори, че не знае къде е забутал подаръка ѝ. Най-накрая се изправи със зачервено от навеждането лице и ѝ подаде нещо кръгло, увито в декоративна хартия на еленчета.

— Преди да го отвориш, искам да ти кажа нещо. — Поаления още повече. — Знам, че много си се засегнала от тази глупост с Фортен и Си Си. — Вдигна ръце, за да прекъсне възраженията ѝ. — И знам за срещата ти с бог. — Почувства се глупаво, като го каза. — Ти ми сподели за срещата си с бог на улицата, макар да знаеше, че няма да ти повярвам. Искам да ти кажа, че съм ти благодарен за това. Благодаря ти, че ми имаше доверие, че няма да ти се смея.

— Ама ти ми се смя.

— Да, но не много. Както и да е, исках да кажа, че мислих за това и си права, аз не вярвам, че бог е скитник...

— А какъв вярваш, че е?

Питър просто се опитваше да ѝ даде подаръка, а тя го питаше за бог.

— Знаеш в какво вярвам, Клара. Вярвам в хората.

Тя замълча. Знаеше, че мъжът ѝ не вярва в бог. В това нямаше нищо лошо. Но той не вярваше и в хората. Поне не мислеше, че са добри, внимателни и умни. Може би преди бе вярвал в това, но не и след случилото се с Джейн.

Джейн бе убита, но нещо в Питър също умря.

Не, колкото и да обичаше мъжа си, Клара трябваше да признае, че той вярва единствено в себе си.

— Знаеш ли какво? Грещиш — каза Питър и седна до нея на дивана. — Виждам какво си мислиш. Аз вярвам в теб.

Клара погледна сериозното му красиво лице и го целуна.

— Си Си и Фортен са кретени. Виж, аз не разбирам творбите ти, вероятно никога няма да ги разбере, но съм уверен, че си голям творец. Знам го тук.

Питър докосна гърдите си и Клара му повярва. Може би съпругът ѝ започваше да я разбира по-добре. А може би вече по-добре умееше да ѝ казва това, което тя иска да чуе. И двете я устройваха.

— Отвори си подаръка.

Клара разкъса хартията, а Питър присви очи и взе да събира и изглажда парчетата, които тя хвърляше на земята.

Подаръкът бе топка за елха. В което нямаше нищо изненадващо. Учудващото беше, че е красива. И сякаш блестеше в ръцете ѝ. На нея бе нарисувана простичка картина. Три бора, покрити със сняг. Отдолу имаше само една дума: *Noel* — Коледа. Макар и простичка, картината не бе в никакъв случай примитивна или наивна. Клара не беше виждала такъв стил досега. Беше спокойно елегантна. Уверено красива.

Вдигна я на светлината. Как бе възможно една изрисувана топка за елха да е толкова бляскава? Вгледа се в нея по-внимателно. Усмихна се. Погледна Питър, тревожното му лице.

— Отвън няма боя. Само голо стъкло. Боята е отвътре, представи си.

— Харесва ли ти? — попита той.

— Прекрасна е. Обичам те. Благодаря, Питър. — Прегърна го, като още държеше топката. — Идеална е за елхата. Мислиш ли, че това е Трите бора? Боровете на нея поразително приличат на трите, които имаме в селото. Но може би се лъжа. Страшно ми харесва, Питър. Това

е най-хубавият подарък, който съм получавала. Дори няма да те питам къде си я намерил.

Питър ѝ беше благодарен за това.

Към десет часа пуйката с плънка от кестени вече се печеше във фурната и къщата ухаеше прекрасно на Коледа. Питър и Клара решиха да се разходят до бистрото. По пътя срещнаха много съседи. Повечето не разпознаваха веднага, защото всеки бе получил чисто нова шапка за празника. Старите, вече доскучали и наръфани от кучета и котки, бяха захвърлени. Цяла зима домашните любимци си играеха с помпоните и собствениците им в един момент заприличваха на свещи — вместо пухкави топки от главите им стърчаха фитили.

В бистрото завариха Мирна, която пиеше греяно вино. Съблякоха палтата си и сложиха шапките и ръкавиците си на радиатора, за да ги държат топли. В заведението постоянно прииждаха поруменели хора с децата си — връщаха се от ски бягане, разходка със снегоходки, спускане с шейни от хълма при мелницата или каране на кънки по замръзналото езеро. Някои сега тръгваха, за да покарат половин ден на пистата.

— Кой е това? — попита Мирна и посочи мъж, седнал сам на маса.

— Мосю „Молсън канейдиан“. Винаги пие тази марка бира. Оставя добри бакшиши — отговори Оливие, като остави две ирландски кафета за Питър и Клара с комплимент два анасонови бонбона. — Честита Коледа! — Целуна и двамата, после кимна в посока на непознатия. — Появи се преди два-три дни.

— Сигурно е наел къща — предположи Мирна.

В Трите бора бе рядкост да срещнеш непознат, но само защото селото се намираше трудно и рядко се случваше външен човек да го открие.

* * *

Сол Петров отпи глътка бира и отхапа от сандвича с печено телешко и франзела, разтопен кашкавал „Стилтън“ и рукола. Купчинката тънко нарязани и леко посолени пържени картофи в чинията му бързо намаляваше.

Беше идеално.

За първи път от години се чувстваше като човек. Не беше чак в такова добро настроение, че да заговори приветливите хора наоколо, но знаеше, че ако го направи, със сигурност ще го поканят на масата си. Изглеждаха му от този тип. Неколцина вече го бяха погледнали, усмихваха се и вдигаха чашите си в негова посока, като раздвижваха беззвучно устни, за да му пожелаят „наздраве“ и „Честита Коледа“.

Изглеждаха много мили.

Нищо чудно, че Си Си ги ненавиждаше.

Сол топна картофче в чинийката с майонеза и се запита кой от хората тук е художникът — онзи, който бе постигнал удивителния ефект на разтапящото се дърво. Чудеше се дали да не попита някого. Трите бора бе толкова малко селце, някой със сигурност щеше да му каже. Сол щеше да поздрави художника, да го почерпи бира, да поприказват за изкуство. Да си побъбрят за нещо съзидателно, а не за тъмните мисли, които Си Си му внушаваше. Преди това обаче имаше да свърши нещо в селото. После щеше да потърси художника.

— Извинете.

Обърна се и видя едра негърка, която му се усмихваше.

— Аз съм Мирна — представи се жената. — Собственичка съм на книжарницата. Искрах само да ви кажа, че утре в Уилямсбърг организираме благотворителна закуска и мач по кърлинг за хората от общността. Всички ще сме там. Събираме средства за местната болница. Може да сте нов тук, но се чувствайте поканен.

— Наистина ли?

Сол се надяваше, че не е прозвучал така сковано, както се чувстваше. Защо изведнъж го хвана страх? Със сигурност не от тази жена. Може би се страхуваше от добротата? Може да се боеше, че го е помислила за друго? За някой интересен, талантлив и добър човек.

— Закуската е в „Легиона“ в осем, а кърлингът започва в десет на езерото Брум. Надявам се, че ще успеете да дойдете.

— *Merci.*

— *De rien. Joyeux Noel*^[6] — отговори тя със силен акцент, но на добър френски.

Сол плати, като остави още по-голям бакшиш от обикновено, и излезе. Качи се в колата и потегли към имението „Хадли“.

Щеше да каже за събитието на Си Си. Случаят бе идеален. Точно това му трябваше.

След края му щеше да е приключил с онова, което бе дошъл да свърши. После можеше и да седне на масата на онези хора.

[1] Честита Коледа на всички (фр.). — Б.пр. ↑

[2] В разговорния английски думата *fairy* (фея) се използва (обикновено обидно) като синоним на „гей“. — Б.р. ↑

[3] Най-старата канадска коледна песен, създадена от мисионери сред племето хурони през XVII век. — Б.пр. ↑

[4] Марка сладоледи. — Б.пр. ↑

[5] „Подводницата“, германски военен филм от 1981 г. — Б.пр. ↑

[6] Няма защо. Весела Коледа (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСМА

— Намери ли нещо?

Главен инспектор Арман Гамаш сипа чаша „Перие“ на жена си и след като я целуна по челото, се наведе, за да погледне документа в ръката ѝ. Беше ден след Коледа, двајсет и шести декември, и двамата се намираха в централата на квебекската полиция — *Surete du Quebec* — в Монреал. Гамаш носеше сив спортен панталон, риза и вратовръзка, с каквито винаги ходеше в службата, и елегантен кашмирен пуловер, за да личи все пак по нещо, че е почивен ден. Макар едва около петдесетте, Гамаш излъчваше старомоден чар — учтивото държание и маниерите му говореха за нещо от миналото. Усмихна се на жена си и се вгледа с дълбоките си кафяви очи в посребрената ѝ мека коса. Усещаше лекия аромат на „Радост“ на „Жан Пату“ — парфюма, който ѝ подаряваше всяка Коледа. После я заобиколи, бавно се отпусна в коженото кресло пред нея и се намести удобно. Телосложението му издаваше предпочитание към добрата храна и дългите спокойни разходки.

Жена му, Рен-Мари, седеше в друго кожено кресло с покривка на червени и бели карета в скута, досие в едната ръка и сандвич с пуешко в другата. Отхапа от сандвича и пусна очилата си за четене да увиснат на верижката си около врата ѝ.

— Помислих, че съм открила нещо, но не. Стори ми се, че разследващият полицай е пропуснал да зададе определен въпрос, но по-нататък прочетох, че го е задал.

— Кое досие четеш?

— Случая „Лабаре“. Мъж, блъснат под влака на метрото.

— Помня го. — Гамаш си сипа вода. На пода около тях бяха подредени равни купчини папки. — Не знаех, че не е решен. Нищо ли не откри?

— Съжалявам, скъпи. Тази година не се справям много добре.

— Понякога няма нищо за откриване.

Двамата взеха по една нова папка и продължиха да четат мълчаливо. Това вече се превръщаше в традиция на двайсет и шести декември. Вземаха сандвичи с пуешко, плодове и сирене в кабинета на Гамаш в отдел „Убийства“ и прекарваха целия ден в четене за жестоки престъпления.

Рен-Мари погледна мъжа си, който бе забил нос в досие и се опитваше да изкопчи от него истината, да придаде човешка форма на сухите думи, факти, числа. Защото във всяка от тези папки се криеше убиец.

Това бяха неразкритите убийства. Преди няколко години главен инспектор Гамаш се обади на колега от градската полиция на Монреал и на чаша коняк в клуб „Сен Дени“ му направи предложение.

— Размяна ли, Арман? — попита Марк Бро. — Как ще стане?

— Предлагам двайсет и шести декември. Тогава в централата на *Surete* е празно. Предполагам, че и в твоята служба също.

Бро кимна. Погледна Гамаш с интерес. Както повечето си колеги, той изпитваше огромно уважение към мълчаливия мъж. Само глупаците го подценяваха, но Бро знаеше, че в полицията е пълно с глупаци. Глупаци с власт, глупаци с оръжие.

Случаят „Арно“ бе доказал това без съмнение. И за малко не съсипа едрия сдържан инспектор пред очите му. Бро се питаше дали Гамаш знае цялата история. Едва ли.

Арман Гамаш заговори с дълбок мелодичен глас. Бро забеляза прошарени кичури на слепоочията му и личащата все по-ясно плешивина на темето, която главният инспектор не правеше опити да скрие, като сресва косата си отгоре. Тъмните му мустаци бяха буйни, добре сресани, но и посивели. Лицето му беше прорязано с бръчки от грижи, но също от смях, а дълбоките кафяви очи, с които гледаше над полукръглите си очила, бяха замислени.

„Как оцелява този човек?“ — запита се Бро. Колкото и жесток да беше светът на полицейските служби в Монреал, той знаеше, че в *Surete du Quebec* сигурно е много по-зле. Защото залозите бяха по-големи. И въпреки това Гамаш се беше издигнал до началник на един от най-престижните отдели в службата си.

Щеше да стигне и още по-далеч, разбира се. И самият Гамаш го знаеше. Но за разлика от Марк Бро, който бе олицетворение на самата амбициозност, Арман Гамаш изглеждаше доволен, дори щастлив от

живота си. Имаше период преди случая „Арно“, когато Бро подозираше, че колегата му е малко простичък, малко под интелектуалното му ниво. Вече не мислеше така. Вече знаеше какво се крие зад добродушните очи и спокойното лице.

Имаше странното чувство, че Гамаш разбира всичко, което става — както в главата на Бро, така и в лабиринтите на *Surete*.

— Предлагам да си разменяме неразкритите случаи и всеки да отделя по няколко дни да четете незавършените разследвания на другия. Може случайно да открием нещо.

— Защо? Нямах ли достатъчно работа през годината? Или може би си търсиш извинение да се махнеш от семейството по Коледа?

— Знаеш, че ако можех, щях да се преместя да живея в службата и да се изхранвам от автомата за кафе и сандвичи. Нямам личен живот и близките ми хора ме презират.

— Чувал съм за това, Арман. Всъщност и аз те презирам.

— И аз теб.

Двамата мъже се усмихнаха.

— Искам някой да ми направи тази услуга, Марк. Много е просто и много егоистично. Ако бях станал жертва на убийство, щеше да ми е по-добре, ако знам, че случаят ми не събира прах някъде. Ако знам, че някой полага допълнително усилия. Как бих могъл да откажа това на някого?

Беше просто. Да.

Марк Бро се пресегна и стисна едрата ръка на Гамаш.

— Съгласен съм, Арман. Приемам.

— Договорихме се. Ако се случи нещо с теб, престъплението няма да остане неразкрито.

Думите бяха простички, но означаваха изненадващо много.

Така през последните години, на дваайсет и шести декември, двамата инспектори се срещаха на паркинга в главното управление на *Surete* и си разменяха картонени кутии. После Арман и Рен-Мари отваряха кутиите и четяха намиращите се вътре материали за неразкрити убийства.

— Ето нещо странно. — Рен-Мари вдигна очи от досието и видя, че мъжът ѝ я гледа. Усмихна се и продължи: — Случаят е само отпреди няколко дни. Чудно как се е озовал сред другите.

— Коледна суматоха. Сигурно някой го е сложил по погрешка. Дай да го оставя в кутията с прегледаните папки.

Гамаш протегна ръка, но съпругата му отново сведе очи към досието и се зачете. След няколко секунди той дръпна ръката си.

— Съжалявам, Арман. Просто познавах тази жена.

— Не може да бъде. — Гамаш остави настрана досието, което държеше, и застана до Рен-Мари. — Откъде я познаваш? Какъв е този случай?

— Е, не ми е приятелка. Сигурно и ти си я виждал. Онази бездомница до автогара „Бери“. Сещаш се, жената, която ходеше навлечена с няколко ката дрехи независимо от времето. Мотае се там от години.

Гамаш кимна:

— Въпреки това случаят все още не може да се счита за неразкрит. Казваш, че е убита преди няколко дни, така ли?

— На двайсет и втори. И ето още нещо странно. Не е била на автогара „Бери“, а на улица „Монтан“, до „Огилви“. Това е на колко... десет-петнайсет пресечки отгук.

Гамаш пак седна на другото кресло и зачака. Гледаше Рен-Мари, която четеше. Няколко прошарени кичура бяха паднали над очите ѝ. Съпругата му наскоро бе минала петдесетте и му се струваше по-прекрасна дори от деня на сватбата им. Носеше съвсем малко грим, доволна от лицето, което ѝ е дал бог.

Гамаш можеше да седи и да я гледа цял ден. Понякога я вземаше от работата ѝ в Националната библиотека, като нарочно идваше по-рано, за да може да я наблюдава как преглежда исторически документи и си пише бележки с наведена глава и сериозни очи.

В един момент тя вдигаше глава, виждаше, че той я гледа, и на лицето ѝ се изписваше усмивка.

— Била е удушена — каза сега Рен-Мари и остави папката. — Пише, че се казвала Ел^[1]. Без фамилно име. Не мога да повярвам. Каква обида! Дори не са се помъчили да разберат истинското ѝ име, затова я наричат „Тя“.

— Не е лесна работа.

— Ами сигурно затова децата в детската градина не разследват убийства.

Гамаш не се сдържа и се засмя на тази забележка.

— Дори не са се опитали, Арман. Виж това. — Рен-Мари отново вдигна досието. — Най-тънката от всички папки. За тях тази жена е просто бездомница.

— Искаш ли да пробвам?

— Ще го направиш ли? Поне да откриеш името ѝ.

Гамаш намери кутията с веществените доказателства по случая „Ел“ в купчината с останалите, изпратени от Бро. Сложи си ръкавици и извади съдържанието ѝ на пода. Основното бяха кални вмирисани дрехи, които надминаваха вонята на най-смадливото синьо сирене.

Имаше също стари вестници, намачкани и мръсни. Сигурно ги бе използвала за изолация в суровата монреалска зима. Думите можеха да променят много неща, но не и да се борят с времето. Рен-Мари дойде при него и двамата продължиха да преглеждат съдържанието на кутията.

— Буквално изглежда, сякаш се е обградила с думи — отбеляза жена му, като взе една книга. — Тези вестници, с които се е увивала, и дори книга.

Отвори на случайно място и прочете:

*Отдавна мъртва и погребана в друг град,
мама още не напуска моя свят.*

— Може ли да видя? — Гамаш взе книгата и погледна корицата: „Аз съм ДОБРЕ“. — Познавам поетесата. Срещали сме се. Рут Зардо.

— Онази от селцето, което толкова харесваш? Тя е сред любимите ти поети, нали?

Гамаш кимна и отвори на началните страници.

— Тази стихосбирка я нямам. Сигурно е нова. Съмнявам се, че Ел изобщо е прочела нещо от нея.

Погледна датата на публикуване и забеляза автограф: „Смърдиш. С обич, Рут“.

Гамаш взе телефона и набра номер.

— Ало, книжарницата на „Огилви“? Обаждам се да попитам... да, ще изчакам.

Усмихна се на жена си. Тя си бе сложила ръкавици и разглеждаше дървена кутийка, която бе извадила от по-голямата кутия

с улики. Беше съвсем обикновена и изтъркана. Рен-Мари я обърна и видя четири латински букви, залепени отдолу.

— Какво мислиш за това? — попита, като ги показва на Арман.

В KLM

— Отваря ли се?

Рен-Мари внимателно вдигна капака и погледна вътре. На лицето ѝ се изписа още по-голямо недоумение.

Кутийката бе пълна с букви от латинската азбука.

— Опитай се... да, ало? — Гамаш вдигна вежди в знак на извинение. — Обаждам се относно последната книга на Рут Зардо. Точно така. Много хора? Да, разбирам. Е, благодаря.

Затвори. Рен-Мари бе изсипала съдържанието на кутийката върху бюрото му и подреждаше буквите на купчинки.

Имаше по няколко от следните пет: *B, C, M, L* и *K*.

— Същите са като отдолу. *C* изключение на *C*. Защо тези букви и защо все главни?

— Мислиш ли, че е важно, че всички букви са главни? — попита Гамаш.

— Не знам, но от документите, с които се занимавам на работа, знам, че когато има поредица от главни букви, всяка от тях е съкращение на отделна дума.

— Като КККП или МПП^[2] ли?

— Типичното ченге. Но да, това е идеята. Например „Аз съм ДОБРЕ“. — Рен-Мари посочи книгата на Рут, която Гамаш бе оставил на бюрото си. — Сигурна съм, че означава нещо друго. Какво ти казаха от книжарницата?

— Рут Зардо е представила книгата си преди няколко дни в „Огилви“. На двайсет и втори декември.

— В деня на убийството на Ел.

Гамаш кимна. Защо Рут бе подарила бройка от книгата си на бездомницата, при това с автограф „С обич, Рут“? Достатъчно добре познаваше възрастната поетеса и знаеше, че тя не раздава „обич“ наляво и надясно. Отново взе телефона, но в момента, в който го докосна, той иззвъня.

— *Oui, allo?*^[3] Гамаш на телефона.

Никой не му отговори.

— *Oui, bonjour?* — пробва отново.

— Главен инспектор Гамаш? Не очаквах, че ще вдигнете собствения си телефон.

— Аз съм непредвидим характер — засмя се Гамаш. — С какво мога да съм ви полезен?

— Казвам се Робер Лемю и съм дежурен в полицейския участък на Ковънсвил.

— Спомням си. Познаваме се от разследването на случая „Джейн Нийл“.

— Точно така.

— Как мога да ви помогна?

— Станало е убийство.

След като записа информацията, Гамаш затвори телефона и погледна жена си, която седеше мълчаливо и спокойно.

— Носиш ли си дългото бельо? — попита Рен-Мари.

— Да, госпожо.

Гамаш отвори горното чекмедже на бюрото си, за да й покаже купчина тъмносини копринени дрехи.

— Повечето полицаи не държат ли там пистолет? — попита тя.

— За мен дългите долни дрехи са достатъчна защита.

— Радвам се. — Жена му го прегърна. — Ще те оставям да работиш, скъпи.

Рен-Мари спря на вратата и го погледна. Арман вече говореше по телефона с гръб към нея, загледан през прозореца към небостъргачите на Монреал. Всички негови движения й бяха познати, както и леките къдрици на тила му и силните ръце, с които държеше слушалката.

След двацет минути Арман Гамаш пътуваше към местопрестъплението в компанията на заместника си инспектор Жан Ги Бовоар, който шофираше. Минаха по моста „Шамплен“ и излязоха на магистралата, която за час и половина щеше да ги отведе в сърцето на Източните провинции.

Гамаш се загледа през прозореца. След няколко минути отново отвори стихосбирката и дочете стихотворението, което бе започнала Рен-Мари.

*Когато смъртта ни събере отново,
ще помири ли тя прощаваща и опростена,
или отново, както винаги, ще бъде твърде късно?*

[1] *Elle* — тя (фр.). — Б.пр. ↑

[2] „Канадска кралска конна полиция“ и „мъртъв при постъпване“. — Б.пр. ↑

[3] Да, ало? (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

— Името ѝ е Сесилия дьо Поатие — заяви агент Робер Лемио на Гамаш. — Но всички я наричат Си Си. Ето мястото, където е станало.

Лемио се стараеше да не изглежда прекалено нетърпелив. Но и да не дава вид на твърде небрежен. Искаше да създаде впечатление, че знае какво прави.

— Тук ли? — Гамаш се наведе над снега.

— Да, господин главен инспектор.

— Откъде знаете? — попита Жан Ги Бовоар. — На мен всичко ми изглежда еднакво.

Наистина беше така. Снегът бе изпотъпкан навсякъде. Сякаш коледният парад бе минал през мястото на убийството. Бовоар подръпна надолу черната си шапка за ски и закри ушите си. Искаше шапка, която да е едновременно елегантна и поне сравнително топла, и тази бе най-добрият компромис. У Жан Ги Бовоар се водеше постоянна вътрешна битка между нуждата да носи дрехи, които подчертават стройната му спортна фигура, и необходимостта да запази стегнатия си задник от измръзване. С квебекския климат беше почти невъзможно да си привлекателен и в същото време да ти е топло. А Жан Ги Бовоар за нищо на света не искаше да се разхожда като тъпак с шуба и смешна плетена шапка. Погледна Гамаш — толкова спокоен — и се запита дали и на него му е студено. Едва ли. Шефът му носеше сива вълнена шапка, жълт кашмирен шал и дълга жълтеникавокафява шуба като за Северния полюс. Изглеждаше, че му е топло. Бовоар с удивление установи колко привлекателно изглеждат топлите дрехи при минус десет градуса — и шубата, и смешната шапка, и дебелият като балони ръкавици. Започваше да подозира, че единствено той е смешен. Но прогони тази абсурдна мисъл. И в този момент, при един порив, вятърът се промъкна под елегантното му яке и го смрази до мозъка на костите. Жан Ги потрепери и потропа с крака. Стояха върху голия студен лед на замръзнало езеро. Единият бряг беше на сто метра зад тях, а другият се виждаше като тъмна линия в далечината. Бовоар

знаеше, че зад хълма отляво е Уилямсбърг, но това място създаваше впечатление, че са далеч от цивилизацията. Поне тук със сигурност се беше случило нещо много нецивилизовано.

Извършено бе убийство.

Жалко, че тогава никой не го е осъзнал.

— Кажете какво знаете — каза Гамаш на Лемио.

Това бе един от любимите моменти на Бовоар. Началото на нова мистерия. Гамаш обаче знаеше, че тази мистерия, както всяко друго убийство, е започнала много отдавна. Това не беше нито началото, нито краят ѝ.

Гамаш направи още няколко крачки навътре в замръзналото езеро. Обувките му затъваха през тънката снежна кора в по-мекия слой отдолу. Усети мокрота около глезените си от проникналия в обувките му сняг.

— Според свидетели жертвата просто е припаднала — обясни Лемио. Погледна главния инспектор в опит да разчете дали е доволен от отговора. Гамаш изглеждаше нервен и Лемио потрепна тревожно. Дали вече бе сгрешил в нещо? — Пробвали са да ѝ окажат първа помощ, като са мислели, че е получила инфаркт. После я закарали в болницата.

— И са изпотъпкали цялото местопрестъпление — измърмори Бовоар, сякаш Лемио бе виновен за това.

— Да, господин инспектор. Опитвали са се да помогнат, мисля.

Лемио очакваше нов упрек, но такъв не последва. Бовоар само изпуктя, а Гамаш каза:

— Давайте нататък.

— Доктор Ламбер от спешното се обади в полицията около час и половина по-късно. Към единайсет и трийсет днес. Каза, че смъртният случай бил подозрителен. Обадил се на патолога. Изглеждало, като че ли жертвата е получила токов удар. Когато дойдох обаче, съмненията бяха отпаднали. Установил бе, че жената със сигурност е била убита.

— Ако обичате, използвайте името ѝ, полицай — каза Гамаш без упрек. — Трябва да имаме по-лично отношение към мадам Дьо Поатие.

— Да, господин инспектор. Тя, мадам Дьо Поатие, е била поразена с ток точно на това място.

Така бе казал и по телефона Лемю, когато се обади в кабинета му. На Гамаш това се стори странно още тогава, но сега тук изглеждаше още по-необичайно.

Как можеш да убиеш някого с електрически ток по средата на замръзнало езеро? Навремето това бе възможно във вана, но днес повечето електроуреди имаха автоматична защита. Опитайте се да пуснете тостера във ваната при жена си тези дни и единственият резултат ще е изгорял бушон, развален уред и разгневена съпруга.

Не. В наши дни беше почти невъзможно да убиеш някого с ток, освен ако не си губернаторът на Тексас. А да се направи насред заледено езеро пред очите на десетки свидетели, си беше чиста лудост.

Някой беше достатъчно луд, за да се опита.

Някой беше достатъчно умен, за да успее.

Как? Гамаш се завъртя бавно, но не видя нищо показателно. На леда не се подмятаха никакви изгорели телевизори или тостери. В снега обаче имаше три алуминиеви шезлонга, единият — катурнат. Зад столовете се издигаше нещо, което напомняше на огромна хромирана гъба, висока около пет метра. На двайсетина крачки вляво от нея имаше скамейки, подредени като спортна трибуна.

Всички седящи места бяха обърнати към изчистен участък върху леда на шест-седем метра от трибуната. Гамаш се отправи натам, като заобиколи по-дълбокия сняг. Изчистеното място имаше форма на правоъгълник, дълъг и тесен, и по него бяха разпръснати големи кръгли камъни.

Кърлинг.

Гамаш никога не беше играл този спорт, но бе гледал „Браяр“^[1] по телевизията и знаеше достатъчно, за да разпознае камък за кърлинг. Сега игрището внушаваше зловещо чувство като всяко друго изоставено място. Гамаш си представяше тропането на плъзгащите се по леда камъни, гласовете на играчите, подвикванията. Само преди часове тук е било пълно с веселящи се хора. С едно изключение. Един от тях е бил толкова гневен, толкова извратен, толкова болен, че да отнеме нечий живот. Опитва се да си представи какво е правил този човек. Къде е седял. С другите на трибуната или в страни, наясно, че ще извърши нещо, което ще го дамгоса завинаги като по-различен? Дали е бил възбуден, или уплашен до смърт? Дали е планирал убийството в най-малки подробности, или е действал импулсивно,

обзет от внезапен гняв? Гамаш внимателно се послуша, сякаш очакваше да чуе гласа на убиеца, да го различи сред детския смях и окуражителните викове на съотборниците.

Не можеше. Поне засега.

Може би нямаше гласове, а само вятърът шушнеше по ледената повърхност, като вдигаше облачета сняг и образуваше застинали вълнички.

Хората от екипа по криминалистика разпъваха ограничителна лента, снимаха всеки квадратен сантиметър от мястото, събираха всичко, което приличаше на улика. Измерваха и сваляха отпечатыци — нелека задача при минус десет по Целзий. Надбягваха се с времето. Часът бе почти два и половина, три часа след убийството, и природните стихии постепенно заличаваха всичко. Всеки оглед на местопрестъпление на открито се извършва трудно, но да търсиш улики върху замръзнало езеро в разгара на зимата, бе особено тежко начинание.

— Как е възможно да убият някого с електрически ток тук? — попита Бовоар кисело. — Какво казват свидетелите?

— Кърлингът е почнал около десет — отговори Лемю, като отвори тефтерчето си. — Зрителите прииждали до към десет и половина. Всички седели на скамейките, но жертвата и друга жена били седнали на онези шезлонги.

— Жертвата на онзи преобърнатия ли е седяла?

— Не знам — неохотно призна Лемю. Странно, но Гамаш за първи път го погледна с нещо повече от учтив интерес. — Другите разбрали, че нещо не е наред, едва след като другата жена се развикала. Отначало никой не я чул заради шума на пързалката.

— Било е оспорван мач, а? — саркастично попита Бовоар. Единственото оспорвано нещо, което можеше да си представи на мач по кърлинг, бе кой ще си тръгне пръв.

— Предполагам, че някой е отбелязал добър удар — отвърна Лемю.

— Да не бързаме с предположенията — тихо отбеляза Гамаш.

— Да, господин главен инспектор.

Лемю сведе глава и се опита да не изглежда твърде сконфузен от тази проста забележка. Не искаше да се държи като нетърпелив

хлапак. Това беше деликатен момент. Важно бе да създаде правилно впечатление.

— След като хората осъзнали какво се случва, пробвали да съживят мадам Дьо Поатие. Имало е няколко членове на Доброволната противопожарна команда.

— Включително Рут Зардо?

— Откъде знаете?

— Запознахме се при последното ни разследване тук. Все още ли е командир на Доброволната противопожарна команда в селото?

— Да, господин главен инспектор. Била е тук с още няколко от членовете. Оливие Брюле, Габри Дюбо, Питър и Клара Мороу...

Гамаш се усмихна, когато чу имената.

— Оказали първа помощ на жертвата, после я качили в пикап и я закарали в Ковънсвил, където е установена смъртта.

— Защо лекарят мисли, че е получила токов удар? — попита Бовоар.

— Има изгаряния. На дланите и стъпалата.

— И никой не е забелязал това, докато са й правили изкуствено дишане?

Лемио предпочете да не отговори. След малко продължи:

— Мадам Дьо Поатие има съпруг и дъщеря. Те са били тук и са отишли с нея в болницата. Имам имената и адреса им.

— Колко хора са видели случилото се? — попита Гамаш.

— Трийсетина. Било е годишният приятелски мач по кърлинг. Преди това е имало закуска в „Легиона“.

Навсякъде около тях работеха криминалисти. От време на време някой се приближаваше до Гамаш, за да попита нещо или да сподели наблюдения. Бовоар отиде да контролира събирането на веществени доказателства, а главният инспектор погледа за минута хората си, след което бавно закрачи в кръг по леда с ръце зад гърба. Изглеждаше, сякаш се движи в друг, свой си свят.

Изведнъж спря и се обърна толкова рязко, че изненада зяпация го с интерес Лемио.

— Елате с мен, ако обичате.

Младият мъж почти се затича по снега. Изравни се с Арман Гамаш и тръгна редом с главния инспектор. Питаше се какво се очаква от него. След минута-две осъзна, че Гамаш може би просто има нужда

от компания. Затова Лемьо също склучи ръце зад гърба си и закрачи бавно около местопрестъплението, докато двамата с инспектора отпяха пътечка в снега с подметките си. В средата на кръга като център на мишена бе мястото на смъртта на Си Си дьо Поатие.

— Какво е това? — обади се най-сетне Гамаш и посочи огромната метална гъба, която се издигаше над местопрестъплението като умален модел на атомна експлозия.

— Градински отоплител, господин главен инспектор. Като улична лампа, само че отделя топлина.

— Виждал съм такива в кафенетата на открито в Квебек — отбеляза Гамаш, като си спомни чашите бяло вино на стара каменна тераса в Стария Квебек^[2] и отоплителните инсталации, които позволяваха на хората да се хранят вън до ранна есен. — Обаче там бяха доста по-малки.

— Повечето са малки. Тези са промишлени. Използват се за открити строителни обекти през зимата и за спортни събития. Предполагам, че този е взет назаем от хокейната лига в Уилямсбърг. Играят мачовете си предимно навън и преди години събраха средства, за да издигнат трибуни и да отопляват публиката.

— Вие от околността ли сте?

— Да. Израснал съм в Сан Реми. Семейството се премести, но аз реших да се върна след полицейската академия.

— Защо?

Защо. Въпросът изненада Лемьо. Никой досега не го беше питал това. Дали бе някакъв тест, или уловка от страна на Гамаш? Лемьо погледна едрият мъж и реши, че едва ли е. Гамаш не изглеждаше като човек, който погажда номера. Все пак младежът реши да отговори предпазливо:

— Искях да работя в *Surete* и реших, че ще ми е полезно да работя тук, където познавам толкова много хора.

Гамаш остана втренчен в лицето му за момент. Малко конфузна ситуация. После се обърна и пак погледна отоплителя. Лемьо се отпусна леко.

— Това трябва да е електрически уред. Токът, който е убил мадам Дьо Поатие, сигурно е дошъл оттам. И все пак е била доста далеч от него, когато е паднала. Възможно ли е отоплителят да е направил късо съединение, токът по някакъв начин да е ударил мадам

Дьо Поатие и тя да е успяла да направи няколко крачки, преди да падне? Как мислите?

— Може ли да изкажа предположение?

Гамаш се засмя:

— Може. Но не казвайте на инспектор Бовоар.

— Хората тук много често използват електрогенератори. Всеки има. Мисля, че е възможно някой да я е свързал за такъв.

— Искате да кажете, че е изтеглил кабел и я е закачил с два електрода? — Гамаш се опита да прикрие скептицизма си, но не му се удаде. — Не мислите ли, че мадам Дьо Поатие щеше да забележи?

— Ако е гледала кърлинга, не.

Изглежда, младият полицай Лемьо и главен инспектор Гамаш имаха различни впечатления за този спорт. Интересът на Гамаш се свеждаше до гледане на финалите за Националната купа, което си беше почти дълг за един канадец. Но кърлингът никога не го бе привличал. И със сигурност би забелязал, ако Рен-Мари неочаквано включи генератор и закачи електроди с метални щипки за ушите му.

— Други предположения?

Лемьо поклати глава и се опита да си придаде дълбоко замислен вид.

Жан Ги Бовоар се приближи. Застана под отоплителя.

— Как се захранва това чудо, Жан Ги?

— Нямам представа. Вече взехме отпечатъци и го снимахме, тъй че можете да го пипате, ако искате.

Двамата се приближиха до апарата, като ту се навеждаха, ту гледаха нагоре, подобно монаси на поклонение.

— Ето ключа за пускане — каза Гамаш и го натисна. Както можеше да се очаква, нищо не се случи.

— Още една мистерия — усмихна се Бовоар.

— Ще имат ли някога край?

Гамаш погледна Лемьо, който седеше на скамейка, подухваше в замръзналите си длани и пишеше в бележника си. Главният инспектор му беше казал да сложи ред в записките си.

— Какво мислиш за него?

— За Лемьо ли? — попита Бовоар и сърцето му се сви. — Свястно момче е.

— Но...

Как началникът се досети, че има „но“? Не за първи път Бовоар се надяваше, че Гамаш не умее наистина да чете мислите му. Сред тях имаше доста нелицеприятни неща. Както обичаше да казва дядо му: „Главата ти не е място, където искаш да влезеш сам, *mon petit*.^[3] Там е страшничко“.

Бовоар бе запомнил думите му. Отделяше много малко време, за да надникне в ума си, а още по-малко в ума на други хора. Предпочиташе фактите, доказателствата, нещата, които можеш да видиш и пипнеш. Оставяше дебрите на човешкия ум за по-смели мъже като Гамаш. Сега обаче се запита дали началникът му не е намерил начин да надникне в собствения му разум. Ако беше, щеше да открие доста смуцаващи неща. Порядъчно количество порнография. Фантазии за полицаи Изабел Лакост. Дори фантазии за Ивет Никол, ужасната стажантка отпреди година и нещо, които включваха разчленяване. Но ако Гамаш шпионираше мислите на Бовоар, за себе си щеше да намери само уважение там. А ако се разровеше още по-дълбоко, щеше да достигне до тъмна стаичка, която Бовоар пазеше скрита дори от себе си. В нея бяха затворени страховете му, зловонни и гладни. И заровен там, под страха от отхвърляне и интимност, бе страхът, че един ден Бовоар ще изгуби Гамаш. Там, в тайната стаичка, имаше и още нещо. В нея се криеше любовта на Бовоар — свита на топка и сбутана в най-далечното кътче на съзнанието му.

— Мисля, че прекалено се старае. Нещо не е наред. Нямам му доверие.

— Дали защото защитава хората, които са се опитали да помогнат на мадам Дьо Поатие?

— Разбира се, че не — излъга Бовоар. Мразеше да му противоречат още от дете. — Просто изглежда, че не се справя със ситуацията, а би трябвало. Все пак е служител на *Surete*.

— Е, да, но не е готов да разследва убийства. Той е като общопрактикуващ лекар, на когото изведнъж се е наложило да оперира. На теория би трябвало да се справи и вероятно е по-подготвен от някой кондуктор например, но това не е нещо, което прави всеки ден. Не съм сигурен как ще се справя, ако неочаквано ме прехвърлят в отдел „Наркотици“ или във „Вътрешен отдел“. Предполагам, че ще допусна грешки. Не, мисля, че полицаи Лемии не се е справил чак толкова зле.

— Да не се справиш зле, не означава, че си се справил добре. Доста ниска летва поставяте, шефе. Това е „Убийства“. Елитният отдел на *Surete*.

Главният инспектор се наежи, както правеше винаги, когато някой спомене последното. Бовоар не можеше да си обясни защо началникът му отрича очевидното. Дори висшите шефове го признаваха. В отдел „Убийства“ работеха най-добрите. Най-умните, най-смелите — хора, които всяка сутрин излизат от уюта на дома си, целуват децата си и по своя воля тръгват да преследват убийци. Това не беше място за слабаци. А стажантите по природа бяха слаби. Слабостта водеше до грешки, а грешките — до катастрофи. Извършителят можеше да избяга и пак да убие, може би дори полицаи от *Surete*. Може би дори него, може би — вратата леко се откряна и призракът на страха се измъкна от тайната стаичка — може би дори Арман Гамаш. Един ден некадърните му млади подчинени щяха да го убият. Бовоар затръшна вратата на тайната стаичка в съзнанието си, но това не му попречи да изпита гняв към мъжа, застанал пред него.

— Вече сме обсъждали тази тема, началник — каза хладно и сърдито Жан Ги. — Ние сме екип. *Вашият екип*. И винаги ще изпълняваме каквото кажете. Но моля ви, моля ви, престанете да искате това от нас.

— Не мога, Жан Ги. Навремето те взех от участъка в Троа ривьер, не помниш ли?

Бовоар завъртя очи.

— Седеше в кошница сред тръстиките.

— Трева, началник. Колко пъти трябва да ви казвам, че беше трева. Марихуана. Седях с няколко бали марихуана, която бяхме конфискували. Освен това не беше кошница, а кофа. От „Кентъки фрайд чикън“. И не седях вътре.

— Ох, много съжалявам. Казах на комисар Бребьоф, че съм те намерил в кошница. Боже, каква грешка. Обаче си спомняш, нали? Беше погребан жив под купища веществени доказателства. И защо? Понеже те беше яд, че са те забутали за постоянно в хранилището за улики.

Бовоар си спомняше това всеки божи ден. Никога нямаше да забрави как се беше спасил. Благодарение на едрия мъж, застанал пред него, с къса прошарена коса, безупречни дрехи и дълбоки кафяви очи.

— Беше отегчен и ядосан. Аз те взех, когато никой друг не те искаше.

Гамаш говореше толкова тихо, че никой друг не можеше да го чуе. Говореше с голяма привързаност. Бовоар изведнъж си спомни урока, който винаги бързаше да забрави. Гамаш бе най-добрият от тях, най-умният, най-смелият и най-силният, защото бе готов да влезе в собствения си ум сам и да отвори всички врати в него, да влезе във всички тъмни стаи. И да се сприятели с всичко, което открие в тях. Освен това влизаше в тъмните тайни стаички на другите. В ума на убийците. И се изправяше безстрашно пред всички чудовища, които срещнеше. Отиваше на места, за чието съществуване Бовоар дори не подозираше.

Затова Арман Гамаш беше началник. Неговият началник. И затова Бовоар го обичаше. Затова всеки ден се стараяше да пази този мъж, който ясно даваше да се разбере, че нито иска, нито има нужда от закрила. Всеки ден Гамаш се опитваше да убеди Бовоар, че охраната е извращение, измама. Единственият резултат от нея бе, че скрива от погледа му ужасните неща, които го заплашват. По-добре да ги вижда, да ги посрещне подготвен. А не да се крие зад броня, която така или иначе няма да го предпази. Не и от това, което преследват.

— Слушай какво ще ти кажа, Жан Ги — заяви Гамаш и се усмихна лъчезарно. — Ако не искаш да обучаващ полицаи Лемии, аз ще го взема. Няма да ти го натрапвам.

— Хубаво, вземете го. Но после да не дойдете да ми плачете, след като се окаже, че той е убиецът.

Гамаш се засмя:

— Трябва да призная, че съм правил доста грешки при избора си, особено в последно време. — Имаше предвид Ивет Никол, но не спомена името ѝ. — Но този път ще е успешно. Все пак по-добре да рискуваш, отколкото да живееш в страх.

Потупа по-младия детектив по ръката с нежност, която почти спря дъха на Бовоар. После се отдалечи целеустремено по леда, като кимна на другите разследващи. Приблужи се до Лемии, за да направи този ден най-радостния в живота му. Най-радостната седмица в живота му. Да даде тласък на кариерата му.

Бовоар наблюдаваше как Гамаш говори тихо на Лемии. Видя как на лицето на младежа се изписа смайване. Сигурно се чувстваше,

сякаш му се е явил ангел. Жан Ги често виждаше това изражението у млади хора, които говорят с Гамаш. И никога не беше виждал такава реакция към самия себе си.

Поклати глава в недоумение и отново се захвана с належащите задачи.

[1] Ежегодният канадски шампионат по кърлинг за мъже, който се провежда от 1927 г. насам, обикновено през месец март. Основният му спонсор е канадската верига кафенета „Тим Хортънс“, откъдето идва и названието му „Тим Хортънс Браяр“. — Б.р. ↑

[2] Историческото сърце на град Квебек. — Б.р. ↑

[3] Малкият ми (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

— Я виж кой е тук — извика Питър от кухнята.

Клара затвори книгата си и отиде до мъжа си при мивката. Дръпна завесата и видя познатия силует на човек, когото харесваше, да се приближава по алеята. С него идваше още някой. Непознат.

Клара бързо излезе в задното антре, като прескочи Люси, която не изяви никакво намерение да защитава къщата. Единственият човек, по когото лаеше, беше Рут, и то защото Рут лаеше по нея.

— Достатъчно ли е студено за вас? — извика Клара.

— Чух, че идва сняг — отговори Гамаш.

Клара се усмихна. Не го беше виждала повече от година, от убийството на Джейн. Понякога се питаше дали ще види пак Гамаш и част от старата болка също се връщаше. Винаги ли щеше да го свързва с онзи ужасен период? Не само със загубата на Джейн, а и с онези ужасяващи минути, които бе прекарала в мазето на имението „Хадли“? Сега обаче, когато го видя, Клара изпита само радост. И спокойствие. Бе забравила удоволствието да слуша безупречния английски с лек британски акцент на инспектора от *Surete*. Искаше да го пита къде го е научил, но все забравяше.

Гамаш я целуна по двете бузи и се ръкува приятелски с Питър.

— Да ви представя полицаи Робер Лемио. От участъка на *Surete* в Ковънсвил.

— *Enchante*^[1] — каза Лемио.

— *Un plaisir*^[2] — отвърна Клара.

— Значи е било убийство — отбеляза Питър, като вземаше палтата им.

Беше отишъл в болницата със Си Си и още преди да пристигнат, бе разбрал, че е мъртва. Точно когато Мама Би изпълняваше великолепия си финален удар на игрището, Питър погледна към трибуната и видя, че зрителите, които допреди малко наблюдаваха кърлинг, сега бяха станали и гледаха нещо съвсем друго. Хвърли четката си за кърлинг и хукна натам.

Си Си дьо Поатие лежеше безжизнено на снега със стегнати мускули, сякаш се бе напредила срещу невидима сила.

Опитаха се да я съживят, извикаха линейка, но после решиха, че най-бързо ще е, ако я закарат сами до болницата. Затова я качиха в пикапа на Били Уилямс и с главолмна скорост, много клатене и друсане потеглиха по заснежения черен път към Ковънсвил. Питър, Оливие и Рут се качиха отзад, при пострадалата. В кабината, до Били, който караше като луд, седяха она кютюк, мъжът на Си Си, и дъщеря им. Втрени безучастно напред. Мълчаливи и неподвижни като снежни човеци. Питър знаеше, че е коравосърдечно, но не можеше да не се дразни от човек, който дори не се опита да съживи жена си, докато напълно непознати правеха всичко възможно, за да ѝ помогнат.

Оливие се мъчеше да прави сърдечен масаж на Си Си, като натискаше ритмично гърдите ѝ. Рут броеше. На Питър се падна късата клечка — трябваше да издишва въздух в мъртвите ѝ дробове. А те наистина бяха мъртви. Всички го знаеха, но продължаваха да се опитват, докато Били хвърчеше през дупки и преспи от Уилямсбърг към Ковънсвил. Коленичил върху голия метален под на каросерията, Питър подскачаше при всяко друсане и се стоварваше пак на колене, като ги натъртваше все повече. Но не спираше. Не заради Си Си. А защото до него Оливие страдеше от същата съдба. Рут също. Коленичила въпреки болната си тазобедрена става, тя държеше главата на пострадалата здраво и внимателно; старите ѝ колене се удрияха в пода, но гласът ѝ не потрепна нито веднъж, докато отброяваше натисканията. Питър продължи изкуственото дишане — допираше топлиите си устни до тези на Си Си, които с всеки миг изстиваха все повече, докато накрая не се почувства като онзи ден в детството, когато целуна щеките на ските си. Ей така, за експеримента. Бяха толкова студени, че пареха, и устните му залепнаха за тях. С мъка успя да ги отлепи и върху щеките остана тънък слой кожа. С разкъравени устни Питър се огледа, за да се увери, че никой не го е видял.

Когато правеше изкуствено дишане на Си Си, усещането беше подобно. Струваше му се, че ако продължи, влажните му устни ще се споят с нейните и той ще остане така, докато се откъсне и остави завинаги част от себе си върху нея — кървава целувка живот.

Не му се беше налагало да прави по-противно нещо, още повече че и приживе тази жена го отблъскваше. А смъртта не я правеше по-

привлекателна.

— Да, убийство. Мадам Дьо Поатие е била умишлено поразена с електрически ток — отговори Гамаш.

Клара погледна мъжа си:

— Ти знаеше, че лекарите подозират убийство.

— Чух доктор Ламбер да говори с един полицаи. Чакайте малко. Не бяхте ли вие? — обърна се Питър към Лемио.

— *Oui, monsieur.*^[3] Познах ви. Дори ми се струва, че съм ви виждал на различни събития.

— Напълно е възможно. Електрически ток ли? Хм, на игрището усетих особена миризма. Като от барбекю.

— Сега, като спомена, аз също си я спомням — измърмори отвратно Клара. — Но суматохата беше толкова голяма, че тогава не ми направи впечатление.

— Точно затова съм тук — каза Гамаш. — Ще ви помоля да си спомните какво се случи. — Даде знак на Лемио да записва.

Питър ги покани в уютния хол и хвърли брезова цепеница в камината. Огънят я обгърна, запраща и кората пламна. Гамаш отново разгледа с възхищение кехлибареножълтите чамови дъски, прозорците с изглед към селския парк, пианото и библиотеката, която бе претъпкана с книги и заемаше цяла стена.

Диванът бе обърнат към откритата камина, а от двете му страни имаше по едно кресло. Табуретките пред тях бяха отрупани със стари вестници, списания и книги. Единственото, което бе различно от предишното му идване, беше огромната пишно украсена коледна елха с прекрасен аромат. Клара донесе поднос с чай и бисквити и четиримата се подредиха около топлото огнище. Навън слънцето залязваше и над мрачния хоризонт се събираха облаци.

— Откъде искате да започнем?

— От тази сутрин. Разбрах, че е имало благотворителна закуска за жителите на селото.

— В Канадския кралски легион на улица „Лари“ в Уилямсбърг. С Питър отидохме по-рано, за да помогнем за приготовленията. Събираме средства за болницата.

— Отидохме около седем — поде Питър. — Имаше още няколко доброволци. Мирна Ландерс, Емили Лонпре, Беатрис Майер и Кай

Томпсън. Вече научихме наизуст списъка. С Клара подреждахме масите и столовете, докато другите приготвяха кафето и храната.

— Всъщност в деня след Коледа повечето хора не са много гладни. Плащат десет долара и могат да ядат на корем — обясни Клара. — С Питър готвихме, а Ем и Кай сервираха. Кай е на двеста години и въпреки това помага, ако може да прави нещо седнала.

— Като например да командва всички — вметна Питър.

— Теб никога не е командвала. Това е моя работа. Всичко е доброволно.

— Колко благородно — измърмори Питър и я погледна страдалчески.

— Какво правеха другите? — попита Гамаш.

Лемио се изненада от въпроса. Бележникът му скоро щеше да свърши, ако искаха толкова подробности за неща, случили се часове преди убийството. Опита се да пише по-ситно.

— Кой остана? — Питър погледна Клара. — Мирна Ландерс и Би Майер.

— „Би“ ли?

— Казва се Беатрис, но всички ѝ викат Би.

— Всъщност всички ѝ викаме Мама Би — уточни Клара.

— Защо? — поиска да знае Гамаш.

— Опитайте се да отгатнете — усмихна се Клара.

Лемио погледна инспектора да види дали се е подразнил от шеговития ѝ фамилиарен тон, но Гамаш се усмихваше.

— Какво правеха Мирна и Би на закуската?

— Раздигаха съдове между отделните ястия и сипваха чай и кафе — отговори Питър.

— О, да — добави Клара, — чая на Мама. Някаква билкова отвара. Отврат. Аз обичам чай, дори билков, но не искам да мисля за творенията, които Мама сервира всяка година. Удивителна е. Никой не пие отварите ѝ, но тя не се отказва.

„Тънка е границата между благородното упорство и ината“ — помисли си Гамаш.

— Къде бяха по това време мадам Дьо Поатие и семейството ѝ?

— Не знам — отговори Клара, след като се замисли за момент. — Готвехме през цялото време и не сме имали възможност да погледнем в салона.

— По време на закуската случи ли се нещо необичайно? — попита Гамаш.

Питър и Клара се спогледаха и поклатиха глава.

— Тази година за кърлинга Питър беше в отбора на Ем, затова тръгна по-рано.

— Когато излязох, Ем и Мама вече бяха тръгнали към езерото. То е на същата улица, на пет минути от „Легиона“.

— Отборът не ви ли изчака?

— Само Жорж. Той беше другият мъж в отбора ни. Освен това за първа година участва в кърлинга.

— Жорж чий?

— Сименон^[4]. — Гамаш вдигна вежди и Питър се усмихна: — Знам, знам. Майка му е била прокълната със страстта към книгите.

— И е проклела сина си — измърмори Гамаш.

— С Жорж отидохме до езерото и заварихме Ем и Мама там. Били Уилямс беше почистил леда, за да се плъзгат добре камъните. Сложил беше трибуните няколко дни преди Коледа.

— Езерото достатъчно добре ли беше замръзнало?

— О, отдавна. Играем близо до брега и мисля, че Били проверява дебелината на леда със свредел. Нашият Били е много предпазлив човек.

— Какво друго забелязахте на езерото?

Питър се замисли. Спомни си, че бе застанал на улицата и гледаше надолу по лекия склон към заснеженото езеро. Мама и Ем бяха при шезлонгите.

— Столовете — каза на Гамаш. — Мама, Ем и Кай винаги си донасят столове и седат до отоплителя.

— Колко стола имаше тази сутрин?

— Три. Два под нагревателя и един малко по-встрани.

— Какво стана после?

Гамаш се наведе напред и стисна топлата чаша между едрите си длани с жив бдителен поглед.

— Всички като че ли се изсипаха изведнъж — продължи Питър. — Ем и Мама седяха на столовете, ние с Жорж отидохме при тях. Поприказвахме си за стратегията, докато дойде другият отбор, и неусетно трибуните се напълниха с народ.

— Аз пристигнах точно когато почваше мачът — добави Клара.

— Къде седнахте?

— На трибуните, между Мирна и Оливие.

— А къде беше Си Си?

— На един от шезлонгите при отоплителя.

Клара се усмихна леко.

— Какво? — веднага попита Гамаш.

Тя се изчерви.

— Спомних си Си Си. Типично в неин стил бе да се настани на най-хубавото място. Избра шезлонга, който беше най-близо до топлото. Онзи, на който трябваше да седне Кай.

— Не я харесвахте, нали?

— Не. Беше жестока и егоистка. Въпреки това не заслужаваше да я убият.

— А какво заслужаваше? — попита Гамаш.

Въпросът стъписа Клара. Какво заслужаваше Си Си? Замисли се, като се втренчи в огъня, в подскачащите му танцуващи пламъци.

Лемио се размърда и като че ли понечи да каже нещо, но Гамаш го погледна и той замълча.

— Заслужаваше да остане сама. Това щеше да е наказанието ѝ, задето се отнася към хората с такова презрение, задето ги наранява така. — Клара се опитваше да говори твърдо и спокойно, но гласът ѝ потрепери, сякаш щеше да заплаче. — Си Си беше отвратителна жена.

Гамаш се умълча. Почуди се с какво Си Си е наранила толкова тази деликатна душа, за да ѝ желае подобно зло. Защото също като Клара той знаеше, че самотата е много по-страшна от смъртта.

Тогава осъзна, че няма да разкрие лесно убийството. Човек, който е причинил толкова много болка на околните, сигурно е водил живот, изпълнен с тайни и врагове. Гамаш се приближи още малко до огъня. Навън слънцето бе залязло и над Трите бора се беше спуснала нощта.

[1] Приятно ми е (фр.). — Б.пр. ↑

[2] За мен е удоволствие (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Да, господине (фр.). — Б.р. ↑

[4] Жорж Сименон (1903–1989) — белгийски писател, автор на многобройни романи, основно криминални. — Б.р. ↑

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

— Не беше чак толкова лоша — заяви Рут Зардо и отново запуши бутилката вино с тапата. Беше си сипала още една чаша, без да предложи на гостите си.

Гамаш и Лемиио седяха на белите пластмасови столове, които Рут наричаше „моята салонна гарнитура“, в леденостудената кухня. Домакинята носеше два проядени от молци пуловера, а полицаите седяха с палтата.

Лемиио разтърка длани и с мъка устоя на желанието да духне в тях, за да ги сгрее. След като разпитаха семейство Мороу, двамата с Гамаш бяха пресекли селския площад, за да влязат в най-малката къща, която младият полицаи бе виждал в живота си. Приличаше повече на колиба, имаше две прозорчета на главния етаж и едно на горния. Бялата боя се белеше, а една от лампите на верандата беше изгоряла.

Отвори им жена, хилава като върлина, изпъната и рошава. Всичко в нея беше слабо. Тялото, ръцете, устните и търпението. Когато влязоха в коридора, осветен от слаби крушки, Лемиио се препъна на няколко пъти в купчини книги.

— Виждам, че в *Surete* вече вземате инвалиди — отбеляза Рут, като размаха бастуна си. — Все пак изглежда по-добре от последната, която доведохте. Как се казваше? Няма значение. Пълна скръб. Много невъзпитана. Сядайте, но не се заседявайте.

Лемиио пак разтърка длани, после взе химикалката и почна да пише.

— Някои хора определиха Си Си дьо Поатие като жестока и егоистка — каза Гамаш и малко се изненада, че не вижда дъха си.

— Е, и какво?

— Ами, не звучи да е била много добър човек.

— Разбира се, че не беше много добър човек. Но не беше и много лоша. Искам да кажа... — Старата поетеса отпи глътка вино, после

остави чашата на кръглата пластмасова масичка. — Кой не е жесток и егоист?

Гамаш бе забравил удоволствието да общуваш с Рут Зардо. Засмя се и я погледна в очите. Тя също се закиска.

Робер Лемио не разбра какво става.

— Какво мислите за мадам Дьо Поатие?

— Мисля, че беше кисела, злобна и много жестока жена. Но подозирам, че си е имала причина за това. Просто все още не я познавахме достатъчно добре, за да си обясним защо е такава.

— От колко време я познавате?

— Малко повече от година. Тя купи имението на Тимър Хадли.

Рут гледаше внимателно Гамаш, за да улови реакцията му, но остана разочарована. Той бе реагирал на тази новина по-рано, у Клара и Питър. От тях научи, че Си Си е купила имението „Хадли“ Тогава и тримата изведнъж се умълчаха и полицаи Лемио отново остана да се чуди какво не е разбрал.

При последното си посещение в имението „Хадли“ Арман Гамаш едва не изгуби живота си заедно с Питър, Клара и Бовоар. Ако наистина имаше прокълнати къщи, тази бе една от тях.

Гамаш никога нямаше да забрави онова подземие и мрака. Дори в дома на Клара, пред веселия огън, с топла чаша в ръце и заобиколен от приятели и колеги, той потрепери. Не искаше да се връща на онова тъмно място, но знаеше, че ще се наложи.

Си Си дьо Поатие бе купила имението. Кое то я описваше по-красноречиво от цял куп определения и епитети.

— Идваше само уикендите — продължи Рут, след като не постигна очаквания ефект с новината. — Със съпруга и дъщеря си. Жалки същества. У Си Си поне имаше някаква искра. Някакъв живот. Тези двамата са просто отпуснати пихтии. Тлъсти и мързеливи. Тъпи. Много тъпи.

За Рут Зардо да си тъп бе най-голямата обида. Пълната противоположност на добър и симпатичен.

— Какво стана на кърлинга? — попита Гамаш.

Когато спомена за близките на Си Си, Рут като че ли се ядоса. Заговори по-рязко и кратко:

— Тя умря.

— Ще трябва да обясните с малко повече думи, за да ни помогнете — подкани я инспекторът.

— Отборът на Ем губеше, както обикновено. И тогава Си Си умря. — Рут се облегна назад и го погледна предизвикателно.

— Не ни разигравайте, мадам Зардо — любезно каза Гамаш и се втренчи настоятелно в нея. — Трябва ли пак да играем старата игра? Не ви ли омръзва?

— От кое? От гнева ли? Какво лошо има в него? — отговори тя и вдигна насмешливо чашата си като за тост.

— Защо сте гневна?

— Вас убийството не ви ли разгневява?

— Вие не сте гневна заради убийството. Или поне не само заради него. Има още нещо.

— Умно момче. Сигурно много са ви го казвали в училище. Колко стана часът?

Гамаш не се смути от тази внезапна промяна на темата. Погледна часовника си.

— Пет без петнайсет.

— След няколко минути трябва да тръгвам. Имам важен ангажимент.

— Какво се случи на кърлинга? — повтори Гамаш.

Лемио затаи дъх. Не знаеше защо, но моментът му се стори важен. Възрастната поетеса погледна главния инспектор. От лицето и стойката ѝ струеше омраза. Гамаш спокойно посрещна погледа ѝ с открито, замислено и решително изражение.

Рут Зардо премигна. На Лемио му се стори, че с това моментно действие тя прогони гнева и неочаквано отвори очи в нов свят. Или поне поведението ѝ бе ново. Жената си пое дълбоко въздух и кимна. Усмихна се леко.

— Вие изкарвате най-лошото от мен, инспекторе.

— Искате да кажете, че ще бъдете откровена?

— Да, опасявам се.

— Моите извинения, мадам.

Гамаш стана за момент от пластмасовия стол и се поклони. Тя кимна леко.

Лемио не можеше да си обясни какво става. Реши, че двамата навярно изпълняват странен англосаксонски ритуал, игра на агресия и

подчинение. От личен опит съдеше, че това рядко се случва при срещи на франкофони. Имаше чувството, че франкоканадците са много пооткрити в общуването. Но англоговорещите? Те бяха толкова потайни. Никога не можеш да разбереш какво си мислят, камо ли какво чувстват.

— Бях на трибуните, до Габри. Мачът беше започнал отдавна. Ем губеше, както вече казах. Горката Ем винаги губи. Толкова са зле, че веднъж нарече отбора си „Бъдете спокойни“. В един момент Габри ме побутна. Чу се вик, че се е случило нещо.

Рут описа сцената, както си я спомняше. Надигнала се да види каква е причината за суматохата. Дебелите шуби и шапки на околните ѝ пречели. В един момент трибуната се изпразнила — всички хукнали към преобърнатия стол.

Рут също тръгнала натам, като си помислила, че на Кай ѝ е станало зле. Закрещяла:

— Идва командирът на противопожарния отряд, дайте път!

Разбира се, нямало пожар, пък и тя не очаквала да има. Въпреки това от опит знаела, че колкото и да мразят официалните власти, хората винаги очакват някой да поеме командването и да им каже какво да правят.

Си Си лежала по гръб. Мъртва. Рут веднага разбрала. Но пак трябвало да стори всичко възможно.

— Оливие, ти почваш сърдечен масаж. Питър? Къде е Питър Мороу?

— Тук съм. — Той притичал от езерото, като си проправил път през тълпата. — Какво е станало?

— Ти ще ѝ правиш изкуствено дишане.

Питър не се поколебал. Коленичил до Оливие, готов да действа, и двамата погледнали Рут в очакване на инструкции.

— Габри, намери мъжа ѝ — извикала тя. — Клара?

— Да?

— Извикай дъщерята.

После се обърнала към двамата мъже и сигурна, че ще изпълнят всяка нейна заповед, започнала да брой.

— Имахте ли представа какво се е случило с мадам Дьо Поатие? — попита сега Гамаш, с което я върна към настоящия момент.

— Не, никаква.

Дали само му се стори, или Рут трепна леко с очи. Главният инспектор изчака за момент, но тя не добави друго.

— Какво стана после?

— Били Уилямс каза, че е готов да тръгне с пикапа. Някой се беше обадил на Бърза помощ, но от болницата казаха, че ще им трябват двацет минути, докато дойде линейката, и още двацет обратно. С пикапа беше по-бързо.

Рут описа ужасното пътуване до Ковънсвил и разказът ѝ съвпадна до голяма степен с този на Питър Мороу.

— Колко е часът? — отново попита тя.

— Пет и пет.

— Трябва да вървя.

Рут стана и тръгна по коридора, без да поглежда двамата полицаи, сякаш спасението я чакаше при входната врата. Гардеробите и шкафовете заскърцаха и затракаха от тежките им стъпки. „Скелети — помисли си Лемио. — Или бутилки. Или и двете.“ Рут Зардо му беше крайно неприятна и той недоумяваше защо инспекторът я харесва.

— Хайде, вълн.

Рут отвори вратата и двамата полицаи едва успяха да обуят обувките си, преди старицата да ги изблъска навън с изненадващо силна ръка.

Гамаш бръкна в джоба на палтото си и извади не шапка или ръкавици, както Лемио очакваше, а книга. Отвори я и я подаде на Рут под единствената слаба крушка над вратата.

— Попаднах на това в Монреал.

— Отлична находка. Чакайте да позная. Намерили сте я в книжарница.

— Не точно — отговори той. Все още не смяташе да ѝ разкрива истината.

— И предполагам, че искате автограф?

— Вече има автограф. Бихте ли погледнали, ако обичате?

Лемио очакваше да последва сприхав отговор, но не позна. Рут се приближи и погледна тънката книжка, която Гамаш отвори.

— *Смърдиш. С обич, Рут* — прочете поетесата.

— На кого подарихте тази бройка?

— Как очаквате да помня на кого давам всяка книга, която подписвам?

— Посвещението е необичайно дори за вас. Моля ви, помислете, мадам Зардо.

— Нямам представа. И закъснявам.

Рут слезе от верандата и тръгна през площада към светлините на магазинчетата отсреща. По средата обаче спря и седна.

В тъмното. На студа. На заледена пейка наред селския площад.

Лемио остана смаян от наглостта на жената. Изритала ги бе под претекст, че има важен ангажимент, а сега безсрамно седеше на пейката, без да прави нищо. Фрапираща обида! Младият полицай се обърна да попита шефа си какво мисли по въпроса, но Гамаш изглеждаше вгълбен в мисли. Рут Зардо гледаше прекрасните осветени борове и блестящата коледна звезда, а Арман Гамаш наблюдаваше нея.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Лемио реши да изтича до колата, паркирана пред дома на семейство Мороу, и да запали. Още нямаше да се прибират, но се беше стъмнило и на двигателя му трябваша няколко минути да загрее. Ако запалеше сега, когато дойдеше време да тръгват, вътре щеше да се е стоплило, а прозорците нямаше да са запотени: две предимства в студената декемврийска нощ.

— Не мога да разбера нещо, господин главен инспектор — обърна се към Гамаш, когато се върна при него.

— Има много неща, които са странни — усмихна се началникът. — Какво по-точно те тревожи?

— Това е първото ми разследване на убийство, както знаете.

— Да, знам.

— Но ми се струва, че ако човек иска да убие някого, има много по-добри начини.

— Какви например?

— Ами, честно казано, почти всичко друго, освен да удари жена с ток по средата на замръзнало езеро. Малоумно е.

Точно това притесняваше и Гамаш. Изглеждаше малоумно.

— Така де, може да я застреля или да я удуши. Или пък сега, в разгара на зимата, може просто да я закара на разходка и да я изхвърли от колата. Ще стане идеална ледена статуя за Празника на снега в Ковънсвил. Не виждам логика.

— Това е урок номер две.

Двамата тръгнаха към бистрото на Оливие. Лемио подтичваше, за да не изостава от едрият мъж, който вървеше с равномерни, но големи крачки към ярко осветения ресторант.

— Със сигурност има логика.

Гамаш внезапно спря и Лемио трябваше да свърне рязко встрани, за да не се блъсне в него. Инспекторът погледна сериозно младия си колега.

— Добре запомни това. Във всичко има логика. Във всичко. Просто още не сме я разбрали. Трябва да се научиш да виждаш през очите на убиеца. Това е трикът, Лемьо, и затова не всеки може да разследва убийства. Трябва да помниш, че за извършителя всичко е изглеждало като отлична идея, като разумно действие. Повярвай ми, никой убиец не си казва: „Леле, това е много глупаво, но все пак ще го направя“. Не, Лемьо, нашата работа е да открием логиката.

— Как?

— Като съберем веществени доказателства, разбира се. Това е голяма част от работата.

— Но има и още нещо, нали?

Лемьо знаеше, че Гамаш има блестяща професионална биография. За разлика от колегите си, той винаги успяваше да открие убиеца. Лемьо запази пълно мълчание. Сега едрият мъж щеше да му разкрие тайната си.

— Слушаме.

— Само това ли?

— Слушаме много внимателно. Това помага ли ти? — Гамаш се усмихна широко. — Слушаме, докато ни заболят ушите. Не, полицай, истината е, че просто трябва да слушаме.

Гамаш отвори вратата на бистрото и влезе.

— Добре дошли! — Оливие се приближи и го целуна по двете бузи. — Чух, че се задава сняг.

— Пет сантиметра утре. — Гамаш кимна дълбокомислено. — Може би повече.

— Според „Метео медия“ или прогнозата за Бърлингтън?

— Радио „Канада“.

— О, те казаха, че сепаратистите ще спечелят на последния референдум. Не може да се вярва на прогнозите им.

— Може би сте прав, Оливие — засмя се Гамаш и представи Лемьо.

Бистрото беше пълно с хора, които се наслаждаваха на питие преди вечеря. Инспекторът кимна към няколко маси:

— Добра посещаемост.

— Винаги е така около Коледа. Има много семейства и след събитията от деня всички идват при Рик.

При Рик ли? Какъв Рик? Лемии отново не разбра. Днес сигурно щеше да постави рекорд. До момента във всеки разговор от това разследване имаше нещо, което го озадачаваше, особено при англосаксонците. Сега главният инспектор говореше на френски с друг кореняк от Квебек, но Лемии отново се чувстваше объркан. Нещата не вървяха на добре.

— Хората не изглеждат много разстроени — отбеляза Гамаш.

— *C'est vrai*^[1] — съгласи се Оливие.

— Чудовището умря и селяните празнуват — намеси се Габри, който се приближи иззад инспектора.

— Габри — смъмри го Оливие. — Държиш се ужасно! Не си ли чувал, че за мъртвите се говорят само хубави неща?

— Извинявай, прав си. Си Си е мъртва. — Габри погледна Гамаш. — Това е хубаво.

— О, боже! — възмути се Оливие. — Бягай оттук.

— *Salut, mon amour!*^[2] — Габри прегърна Гамаш и добави шеговито: — Още ли не си зарязал жена си?

— А ти своята?

— С Оливие мислим да се омъжим впрочем, след като законът вече го позволява. — Габри застана до партньора си. — Главният инспектор може да ни бъде кум.

— Мислех, че Рут ще ни кумува.

— О, да. Съжалявам, инспекторе.

— Е, аз пък може да съм ви кума. Кажете ми, ако решите. Чух, че днес сте положили големи усилия да спасите мадам Дьо Поатие.

— Не повече от Питър и подозирам, че доста по-малко от Рут. — Оливие кимна към тъмното, където въпросната дама седеше невидима сама в студа. — Тя скоро ще дойде за вечерната си доза скоч.

Такъв бил важният ѝ ангажимент значи, помисли си Лемии.

— Бих искал да наема две стаи в пансиона ви — каза Гамаш на Габри.

— Нали този път няма да сте с онази ужасна стажантка?

— Не, само аз и инспектор Бовоар.

— *Merveilleux.*^[3] Ще ви запазим стая.

— *Merci, patron.*^[4] До утре тогава.

Когато излизаха, Гамаш прошепна на Лемии:

— „При Рик“ е от филма „Казабланка“. Още един урок: ако не знаеш, питай. Трябва да си готов да признаеш, че нещо не ти е ясно, иначе ще се объркваш все повече или още по-зле, ще достигнеш до грешни изводи. Всички грешки, които съм правил, са били, защото съм приемал нещо за вярно и съм действал, сякаш е факт. Много е опасно, полицаи Лемии. Повярвайте ми. Чудя се дали вече не сте си направили грешни изводи.

Думите много засегнаха Лемии, който наистина искаше да впечатли Гамаш. Ако искаше да си свърши работата, трябваше да го впечатли. Сега обаче неизвестно защо началникът смяташе, че Лемии е на грешен път. Доколкото той самият знаеше, не беше на никакъв път и не беше достигнал до каквито и да било изводи относно случая. Кой би могъл толкова рано?

— Действайте много внимателно, полицаи Лемии. Често си мисля, че трябва да си татуираме на всяка ръка, с която стреляме или пишем: „Може и да греша“.

Двамата стояха пред бистрото. Лицето на Гамаш бе в сянка, но Лемии предположи, че главният инспектор се усмихва. Сигурно се шегуваше. Началникът на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec* не може да пропагандира такива съмнения в себе си. Все пак младежът знаеше, че работата му е да се учи от Гамаш. И знаеше, че ако гледа началника си и слуша добре, ще разгадае не само мистерията, а и самия главен инспектор.

Робер Лемии копнееше да успее.

Извади бележника си и в кучешкия студ си записа двата урока. Изчака малко, в случай че има още нещо, но Арман Гамаш изглеждаше вцепенен. Замръзнал на място, с топла шапка и ръкавици — всичко беше готово. С изключение на него самия.

Стоеше загледан към нещо в далечината. Нещо отвъд живописното селце, отвъд Рут Зардо и нейните осветени коледни елхи. Гледаше нещо в мрака.

Когато се вгледа по-внимателно и очите му привикнаха към тъмнината, Лемии успя да различи един малко по-тъмен силует в нощта. Къща на върха на възвишение, надвесено над селото. Силуетът сякаш постепенно придоби форма и на фона на тъмното небе и още по-тъмната борова горичка се очертаха контурите на кули. От един

комин излизаше призрачна струйка дим, провлечена като гирлянда над дърветата.

Гамаш си пое въздух и издиша пухкаво облаче пара. Обърна се към младежа и се усмихна:

— Готов ли сте?

— Да, господин инспектор.

Лемио не знаеше защо, но изведнъж го обхвана смътен страх. Радваше се, че Арман Гамаш е до него.

На върха на хълма Лемио спря колата до снежна пряспа. Надяваше се, че шефът му ще има достатъчно място да слезе.

Гамаш успя. Изправи се и за момент се вгледа в голямата тъмна къща, после решително тръгна по дългата алея към неосветената входна врата. С приближаването си към имението „Хадли“, чиито щори бяха спуснати като клепачи на змийски очи, все повече изпитваше усещането, че някой го наблюдава.

Опита се да се отърси от това чувство. Беше плод на въображението му, но то бе особеност на характера му, която бе започнал да приема и дори да насърчава. Понякога въображението му помагаше. Друг път го измъчваше. Не знаеше кое от двете надделява.

* * *

Ришар Лион наблюдаваше от къщата двамата приближаващи се мъже. Единият явно беше по-главен. Не само тръгна първи по алеята, а и личеше, че командва. Това бе качество, което Лион винаги забелязваше у другите, може би защото напълно липсваше в него самия. Другият мъж бе по-дребен, по-слаб и когато вървеше, леко подскочаше — походка на млад човек.

Ришар си пое дълбоко въздух. Опита се да се успокои. „Бъди мъж. Бъди мъж“ — повтори си наум. Полицаите бяха почти на вратата. Дали да отиде и да отвори, преди да позвънят? Дали да изчака? Дали ще изглежда грубо, ако ги накара да чакат? Или ако отвори вратата предварително, ще покаже нервност?

Ришар Лион мислеше трескаво, но тялото му бе като вцепенено. Това беше естественото му състояние. Имаше много подвижен мозък и много инертно тяло.

„Бъди мъж — мислеше си. — Стисни здраво ръцете им. Гледай ги в очите. Говори с нисък глас.“ Измърмори нещо, опитваше се да понижи гласа си под обичайния си сопранов регистър. Зад него, в мрачната дневна, дъщеря му Кри се взираше втренчено в нищото.

Какво сега? Обикновено Си Си му казваше какво да прави в такива моменти. „Бъди мъж. Стегни се.“ Не беше изненадващо, че гласът ѝ още звучи в главата му. Даже почти го успокояваше.

„Боже, какъв си некадърник!“

Почти. Би му помогнала повече, ако кажеше нещо конструктивно, например „Иди да отвориш бе, идиот!“ или „Сядай и ги остави да чакат. Боже мили, аз ли трябва да правя всичко?“

Звънецът иззвъня и Ришар Лион подскочи като ужилен.

„Кретен! Нали знаеше, че са там. Трябваше да отидеш да отвориш, преди да стигнат до вратата. Сега ще си помислят, че показваш неуважение. Боже, какъв си нещастник!“

* * *

Арман Гамаш стоеше пред вратата и се опитваше да прогони спомените от последното си идване тук. Стараеше се да възприема имението „Хадли“ просто като сграда. Сграда, построена с обикновени материали. Същите, от които бе направен и неговият дом в Отремон. Тази къща с нищо не се различаваше от останалите. Но въпреки това имението сякаш стенеше и трепереше.

Гамаш се овладя, изпъчи се леко и вдигна глава. Проклет да бъде, ако позволи на една къща да го уплаши. И въпреки това част от него се чувстваше като шестгодишно момченце, което е застанало пред прокълнатата къща и едва устоява на желанието да хукне презглава към дома.

„Сигурно ще съм незабравима гледка“ — помисли си. Представи си как ще гледа Лемю, ако началникът му хукне с писъци надолу към селото. По-добре да не го прави. Засега.

— Може би не са вкъщи — измънка младежът, като се огледа плахо.

— Вкъщи са.

— Здравейте!

Вратата внезапно се отвори и стресна Лемио. На прага се показва нисък набит мъж, който говореше с много дълбок глас. На Гамаш му прозвуча, сякаш наскоро е прекарал тежък ларингит. Мъжът на прага се покашля и пробва отново:

— Здравейте — повтори, този път с по-нормален тон.

— Господин Лион? Аз съм Арман Гамаш, началник на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec*. Извинете за безпокойството.

— Разбирам — отговори Лион, доволен от избора си на думи и звученето на гласа си. Не звучеше, сякаш е репетирал. — Ужасен, ужасен ден. Покрусени сме, разбира се. Влезте.

В ушите на Гамаш думите на мъжа прозвучаха отрепетирани. Или може би не съвсем. Те самите бяха подходящи, но тонът не бе на място. Лион звучеше като актьор, който е заучил добре репликите си, но не се е вживял достатъчно в ролята.

Гамаш си пое дълбоко въздух и прекрачи прага. Почти се изненада, че над главата му не закръжиха призраци и демони и не се случи нищо катастрофално.

Просто се озова в мрачното антре. Едва се сдържа да не се изсмее.

Къщата не се беше променила много. Първото, което гостът виждаше в неприветливото антре, отново бе старата ламперия от тъмно дърво. Студеният мраморен под беше безупречно чист. Докато следваха Лион към дневната, Гамаш забеляза, че няма коледна украса. Нямаше и много светлина. Запалени бяха няколко лампи, но не достатъчно, за да направят стаята по-приветлива.

— Дали не можем да запалим още някоя лампа?

Гамаш кимна на Лемио, който веднага обиколи помещението и запали няколко лампи, докато вътре стана достатъчно светло, макар и не много по-жизнерадостно. Стените бяха голи, ако не се броят посветлите правоъгълници, където предишният собственик е държал окачени картини. Си Си и мъжът й не си бяха дали труд да пребоядисат. Всъщност не си бяха дали труд да направят нищо. Мебелите явно бяха останали от преди — масивни и с много

орнаменти, и както съвсем скоро щяха да установят двамата с Лемиио, изключително неудобни.

— Това е дъщеря ми, Кри — заяви Лион и посочи дебелото момиче с жълта лятна рокля, седнало на дивана. — Кри, тези мъже са от полицията. Кажи „добър вечер“.

Тя не каза нищо.

Гамаш седна до нея и я погледна в очите. Почуди се дали не страда от аутизъм. Определено изглеждаше дистанцирана, но пък бе видяла майка си да умира. Би било необичайно за дете да не е потиснато при такива обстоятелства.

— Кри, аз съм Арман Гамаш. От полицията. Много съжалявам за това, което се случи с майка ти.

— Тя винаги е такава — обясни Лион. — Макар че, изглежда, е добра в училище. Предполагам, че е нормално за младо момиче. Тези капризи.

„Добре се справяш — помисли си Ришар. — Успяваш да ги заблудиш. Само не прецаквай нещата. Преструвай се на опечален от смъртта на жена си и грижовен към дъщеря си. Дръж се като мъж.“

— На колко години е Кри?

Лемиио седна на един стол в ъгъла и извади бележника си.

— Тринайсет. Не, чакайте. На дванайсет. Момент да сметна. Беше...

„Ох, леле.“

— Няма проблем, господин Лион, можем да проверим. Мисля, че ще е добре да поговорим насаме с вас.

— О, Кри няма да има нищо против, ако говорим пред нея, нали? Последва мълчание.

— Но аз имам — каза Гамаш.

Като слушаше всичко това и записваше, Лемиио се опитваше да следва съвета на шефа си и да не си прави прибързани заключения за малодушния, бърблив, превзет, глупав дребен човечец.

— Кри, би ли отишла в другата стая да погледаш телевизия?

Кри продължи да седи втренчена в нищото.

Лион леко почервеня.

— Кри, на теб говоря. Моля те, излез...

— Можем ние да отидем в друга стая.

— Не е необходимо.

— Напротив — заяви Гамаш и стана.

Вдигна ръка и побутна Лион пред себе си. Дребосъкът послушно излезе в коридора и влезе в съседната стая. На вратата Гамаш се обърна и погледна Кри, дебела и проскубана, като отгледана в саксия.

Това продължаваше да бъде една трагична къща.

[1] Вярно е (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Здравей, любов моя (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Прекрасно (фр.) — Б.пр. ↑

[4] Благодаря, хазяино! (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

— Да, тази сутрин бяхме на благотворителната закуска — потвърди Лион.

— И тримата ли?

— Да — отговори и като че ли понечи да каже още нещо.

Гамаш зачака. Бяха седнали в трапезарията.

— Със Си Си пристигнахме с различни коли — обясни Лион. — Трябваше да се види със свой колега.

— Преди закуска?

— Периодът беше много напрегнат за нея. Много значим. Ставаха важни събития.

— С какво се занимаваше жена ви?

— Не знаете ли? — искрено се изненада Лион.

Гамаш вдигна вежди и поклати глава.

Другият мъж стана, излезе от стаята и след малко се върна с книга.

— Това е книгата на Си Си.

Гамаш я взе и погледна корицата. Беше чисто бяла, с две извити черни вежди, две пронизващи сини очи, ноздри и червени устни по средата. Стилно и странно. Фотографът, помисли си Гамаш, сигурно я е мразил много.

Книгата се казваше „Бъди спокоен“.

Прозвуча му познато и той се опита да си спомни откъде. Рано или късно щеше да се сети. Под заглавието имаше черен символ.

— Какво е това?

— О, да. Не се получи много добре. Трябваше да е емблемата на фирмата на Си Си. Орел.

Гамаш погледна черното петно. Сега, след като Лион му каза какво е, успя да различи птицата. Закривена човка, глава в профил, отворена за крясък уста. Не беше карал курс по маркетинг, но предполагаше, че повечето фирми избират логото, които внушават сила,

креативност или доверие — някакво положително качество. А това тук предизвикваше гняв. Приличаше на много ядосана птица.

— Можете да я запазите. Имаме още.

— Благодаря. Но все още не ми е ясно какво е работила жена ви.

— Тя беше „Бъди спокоен“. — Лион явно не разбираше защо всички не се прекланят пред Си Си дьо Поатие. — Дизайнерската фирма? Ли-биен? Изгледа на фасадата...

— Правила е изкуствени зъби? — опита се да отгатне Гамаш.

— Зъби ли? Не. Къщи, стаи, мебели, дрехи. Всичко. Животът. Си Си създаваше всичко това. — Лион разпери ръце като старозаветен пророк. — Беше гениална. Тази книга е за живота и философията ѝ.

— А тя беше?

— Ами, то е малко като яйце. Или по-скоро като боя на стената. Макар че не на стената, разбира се, а ли-биен. Зад стената. Боя отвътре. Така да се каже.

Лемио задържа колебливо химикалката над бележника. И това ли трябваше да запише?

„Боже мой — каза си Ришар. — Млъкни. Моля те, млъкни. Дебел, грозен, глупав нещастник такъв!“

— Жена ви кога тръгна тази сутрин? — попита Гамаш, като подхвана от друга страна разпита.

— Когато станах, беше излязла. Хъркам, за съжаление, затова спим в отделни спални. Но подуших кафе, значи трябва да е излязла.

— Колко беше часът?

— Около седем и половина. Когато отидох в „Легиона“ около час по-късно, Си Си вече беше там.

— С колегата си ли?

Това пак колебание ли беше?

— Да. Някой си Сол, не му знам фамилията. Наел е вила в околността за коледните празници.

— И какво прави той за жена ви? — попита Гамаш, като се надяваше Лемио да е успял да запази изражението си непроницаемо.

— Фотограф е. Прави снимки. Тази е негова. — Лион посочи корицата на книгата, която Гамаш държеше. — Добра е, нали?

— Снимаше ли на закуската?

Лион кимна. Очите му бяха кръгли, подпухнали и някак умоляващи. „Но умоляващи за какво?“ — запита се Гамаш.

Изведнъж си даде сметка — не трябваше да продължава тази насока на разпита.

— Фотографът беше ли и на мача по кърлинг? — продължи невъзмутимо.

Лион кимна намусено.

— Знаете какво означава това, нали?

— Това са само слухове. Злобни, безпочвени лъжи!

— Имам предвид, че може случайно да е заснел убиеца на жена ви.

— О! — едносрично коментира Лион, но Гамаш не разбра дали това е възклицание на приятна изненада, или на ужас.

* * *

— Кой, мислиш, го е извършил? — попита Клара, като подаде чаша вино на Питър, преди да седне и да отпие от своята.

— Рут.

— Рут? Сериозно? — Клара настръхна и погледна мъжа си. Питър почти никога не грешеше. Това бе една от най-дразнещите му черти. — Мислиш, че Рут е убила Си Си?

— Мисля, че ако продължа да го повтарям, в крайна сметка ще стане истина. Рут е единствената тук, доколкото знам, която е способна да убие някого, без да се замисли.

— Не може наистина да го мислиш — възкликна Клара изненадана, но склонна до известна степен да се съгласи.

— Така мисля. В природата ѝ е. Ако още не е убила някого, то е, защото не е имала мотив и възможност. Способностите са налице...

— Да, но да поразии някого с ток? Винаги съм си мислила, че ако Рут убие някого, ще го стори с бастуна си или с пистолет, или просто ще го прегазии с колата си. Не я бива в сложните планове.

Питър отиде до библиотеката и започна да търси нещо сред купищата наблъскани томове.

Гледаше заглавията — от биографии и художествена литература до исторически съчинения. Имаше множество детективски романи. И поезия. Прекрасна поезия, която караше Клара да се разтапя и стене от удоволствие в банята — любимото ѝ място за четене на стихове,

защото повечето стихосбирки бяха тънки и лесно се държаха с мокри ръце. Питър ревнуваше думите, които донасяха такава наслада на жена му. Тя издаваше звуци, сякаш думите я галеха, проникваха в нея, докосваха я по начин, който той искаше да запази само за себе си. Питър искаше всичките ѝ стонове за себе си. Но тя стенеше за Хехт и Атууд, за Анджелиу и дори за Йейтс. Стенеше от удоволствие заради Одън и Плеснер. Но най-голямото си удоволствие пазеше за Рут Зардо.

— Помниш ли това?

Питър взе тънка книга и ѝ я подаде. Жена му отвори на случайна страница.

*Ти бе молец,
погалил бузата ми
в мрака.
Убих те,
без да зная,
че си просто молец
без жили.*

Отвори на друго стихотворение — отново случайно, после на трето, четвърто.

— Почти всичките са за смърт или за загуба на близък човек — отбеляза тя. — Не бях обърнала внимание. В повечето стихотворения на Рут се говори за смърт.

Клара затвори книгата. Беше една от по-старите стихосбирки на поетесата.

— Не само за смърт — каза Питър, като хвърли брезова цепеница в огъня и загледа как хвърля искри. Отиде в кухнята, за да провери тенджерата с топлещата се вечеря. Оттам извика: — Освен това имат скрит смисъл. При Рут има много скрити неща, които не виждаме.

— *Ти си просто молец без жили* — повтори Клара.

Дали Си Си бе само пеперуда? Не. Си Си дьо Поатие имаше жили. Достатъчно бе да се доближиш до нея, за да го почувстваш. Клара не беше сигурна дали може да се съгласи с Питър за Рут обаче. Тя изливаше цялата си злъч в стиховете. Не задържаше нищо в себе си,

а Клара знаеше, че онзи вид гняв, който води до убийство, ферментира дълго време, често запечатан с усмивки, разум и любезно поведение.

Телефонът иззвъня и след като каза няколко думи в слушалката, Питър затвори.

— Изпивай си виното — извика от вратата. — Беше Мирна, кани ни на питие в бистрото.

— Трябва да изгълтам едно питие, за да се прехвърля на друго?

— Като в доброто старо време, нали?

* * *

Арман Гамаш стоеше пред имението „Хадли“. Вратата се беше затворила и той чувстваше, че вече може да си отдъхне. Освен това се чувстваше глупаво. Бе обиколил мрачната стара къща с Лион и нищо, което видя, не го накара да захаресва мястото повече, но не видя и скрити призраци. Беше просто една уморена, тъжна къща, жадуваща за малко смях. Също като обитателите ѝ.

Преди да си тръгне, бе минал пак през дневната, където Кри още седеше по тънка рокля и джапанки. Наметна я с одеяло и седна срещу нея. Вгледа се в равнодушното ѝ младо лице, после затвори очи.

Опита се да ѝ покаже, че всичко ще се оправи. В крайна сметка. Че животът няма да е все болезнен. Че светът няма да е винаги толкова жесток. Просто да почака малко. Нещата сами ще се наредят.

Повтори ѝ го няколко пъти, после отвори очи и видя Лемьо да го гледа от вратата.

Сега, вече отвън, Гамаш сви рамене в шубата си и тръгна към колата. Тъкмо започваха да прехвърчат снежинки — пухкави, леки, прекрасни. Погледна селото долу, блестящо с коледната украса. Изведнъж нещо, което Габри бе казал, се завъртя като снежинка в главата му: „Чудовището умря и селяните празнуват“. Алюзия за Франкенщайн. Но в тази история селяните не просто празнуваха смъртта на чудовището. Те го бяха убили.

Възможно ли бе жителите на това сънливо, красиво, мирно място да са се съюзили, за да убият Си Си дьо Поатие?

Гамаш почти отхвърли тази мисъл. Звучеше безумно. Но после си напомни, че самото убийство беше безумие.

— Имате ли въпроси? — попита, без да поглежда младежа зад себе си.

— Не, господин главен инспектор.

— Урок номер три, моето момче. Никога не ме лъжете.

Гамаш се обърна и погледна полицай Лемио по начин, който младият мъж никога нямаше да забрави. В погледа му имаше любов, но също и предупреждение.

— Какво правехте в стаята с дъщерята?

— Казва се Кри. На вас какво ви изглеждаше?

— Седяхте твърде далеч от нея, за да ѝ говорите. Освен това...

— Да?

— Очите ви бяха затворени.

— Прав сте.

— Молахте ли се? — смутено попита Лемио.

За неговото поколение молитвата беше нещо по-лошо от изнасилване, по-лошо от содомия, по-лошо от провал. Лемио се опасяваше, че силно е засегнал шефа си. Но все пак искаше да знае.

— Да, молах се, макар че не по стандартния начин, предполагам. Мислех за Кри и ѝ изпратих послание, че животът ѝ ще тръгне на добре, просто да има малко търпение.

Това бе повече информация, отколкото Робер Лемио можеше да понесе. Много повече. Започна да се пита колко трудно ще е това разследване. Но като гледаше как шефът му бавно отива към колата, не можеше да не признае, че отговорът на Гамаш някак го успокои. Може би нямаше да е чак толкова трудно. Извади бележника си и когато двамата седнаха в затопления автомобил, записа това, което току-що бе казал шефът му.

* * *

Питър и Клара изтръскаха снега от палтата си и ги оставиха на закачалката до вратата. Огледаха се. Бистрото беше пълно, водеха се оживени разговори. Келнерите чевръсто сновяха между кръглите дървени маси, като балансираха с табли с напитки и храна.

— Ето я там.

Мирна стоеше до дивана пред камината. Рут беше с нея, а двама други клиенти тъкмо си тръгваха.

— Можете да седнете на нашите места — каза местният депутат Хана Пара, докато двамата с мъжа ѝ Рор слагаха шалове си. — Заваля ли вече сняг?

— Слабо — отвърна Питър, — но пътищата трябва да са чисти.

— Съвсем наблизко сме. Бързо ще стигнем.

Рор стисна ръцете на Питър и Клара, а Хана ги целуна по двете бузи. Раздялата в Квебек е важно събитие.

Същото важи и за пристигането.

След като обиколиха и целунаха всеки познат по двете бузи, Клара и Питър се настаниха на меките кресла. Питър махна на Габри и след малко едрият мъж донесе две чаши червено вино и две купички кашу.

— Можете ли да повярвате, че се е случило такова нещо? — измърмори Питър, като отпи от виното на Клара и взе малко ядки.

— Сигурни ли са, че е убийство? — попита Мирна.

Питър и Клара кимнаха.

— Оня недодялан селяк Гамаш пак води разследването — отбеляза Рут, като посегна към виното на Питър. — А нали си спомняте какво се случи последния път.

— Не реши ли случая? — контрира Мирна, като премести чашата си с уиски от другата страна на масата.

— А реши ли го? — Рут я изгледа обидено. — Чист късмет. Помислете само. Жената пада на леда и той решава, че я е треснал ток. Откъде? Божията ръка?

— Наистина е умряла от токов удар — отбеляза Питър точно когато Оливие се приближи.

— Явно говорите за Си Си — обади се той, като погледна жално празните столове до камината. Но имаше пълен с клиенти ресторант и ако седнеше сега, би било чиста загуба.

— Питър мисли, че си го направила ти, Рут — подхвърли Клара.

— И може би съм. Може би ти си следващият. — Поетесата се усмихна маниакално на Питър и на него му се прииска Клара да си беше мълчала.

Рут посегна към най-близкото питие на масата.

— Какво казахте на полицията? — попита Оливие.

— Просто описах какво се случи — каза Питър.

— Главният инспектор резервира стая.

Оливие взе празната чаша на Питър и я наклони към него като мълчалив въпрос. Художникът поклати глава, изненадан, че е вече празна. Две чаши бе лимитът му.

— Съмняваш ли се, че е умряла от токов удар? — попита Клара Рут.

— О, знам, че от това е умряла. Веднага разбрах. Просто се изненадвам, че този некадърник Гамаш се досети толкова скоро.

— Как си разбрала от самото начало? — скептично попита Мирна.

Рут издекламира:

— *Във въздуха на прегоряла плът подуших миризма. /Си Си дьо Поатие се гътна и умря.*

Мирна се разсмя, въпреки че се опита да се сдържи. Стихчето беше особено подходящо за случая. Наистина бяха усетили миризма на изгоряла плът.

— Всъщност — вметна Клара, — аз се сетих за друго стихотворение: *На този свят той твърде дълго се държи, /свеещицата му до дъно изгоря. /Затуй си мисля, че след него на земята/остана толкоз гадна миризмата.*

Всички около огъня се умълчаха. Хората около тях разговаряха оживено, смееха се, звъняха чаши. Никой не скърбеше за Си Си дьо Поатие. Селото не беше опечалено от смъртта ѝ. Си Си бе оставила миризма, но дори тя постепенно се разсейваше. В Трите бора бе станало по-леко, по-светло, по-свежо без нея.

* * *

Гамаш подуши гозбата още преди да влезе през входната врата. *Voeuf bourguignon*^[1], ухаещ на прясно филе и гъби, лукчета и бургундско вино. Беше се обадил на Рен-Мари от офиса, за да ѝ каже, че се прибира вкъщи, и по нейна заръка купи прясна франзела от кварталната хлебарница. Сега влезе, като едва крепеше кутията с веществени доказателства, чантата си и скъпоценната франзела. Не

искаше да я счупи, преди да мине през вратата, макар че нямаше да му е за първи път.

— Градинарят ли е?

— *Non, madame Gamache, desole.*^[2] Хлебарят е.

— С франзела, надявам се.

Рен-Мари излезе от кухнята, като бършеше ръцете си с кърпа. Когато го видя, на лицето ѝ се разля топла усмивка. Не се сдържа. Арман стоеше в антрето, хванал кутията с две ръце, а франзелата — под мишница. Кората на хляба дращеше лицето му; кожената чанта се смъкваше от рамото му и бе повлякла със себе си карамеленото му палто.

— Опасявам се, че не съм силен като едно време — усмихна се криво той.

— За мен сте идеален, мосю.

Рен-Мари взе франзелата и освободи ръцете му, после се наведе и остави кутията на земята.

— *Voila.* Колко е хубаво да се прибереш у дома.

Той я прегърна и целуна, усети допира на наедриялото ѝ тяло. С годините и двамата бяха напълнели. Нямаше начин да се поберат в сватбените си дрехи. Бяха пораснали обаче и в други отношения, много по-важни. Но дори животът да означаваше растеж във всички посоки, Гамаш бе готов да го приеме.

Рен-Мари се притисна към него и усети влагата от поръсилия палтото му сняг, която проникна и в нейния пуловер. Но това малко неудобство не я смути. В замяна получи огромно чувство на сигурност.

След като Гамаш се изкъпа и преоблече в чист пуловер с висока яка и вълнено сако, двамата седнаха на чаша вино пред камината. Това бе първата им тиха нощ заедно от седмици след изтощителните коледни празненства и срещите с роднини.

— Хайде да вечеряме тук — предложи той.

— Прекрасна идея.

Гамаш разпъна сгъваеми масички пред столовете, а Рен-Мари сервира говеждото по бургундски върху подложка от фиде и сложи нарязаната франзела в панерче.

— Каква странна двойка — коментира тя, след като мъжът ѝ разказа събитията от деня. — Не мога да разбера защо Си Си и Ришар са живели заедно. Дори не ми е ясно защо са се оженили изобщо.

— И на мен ми е странно. Ришар Лион е толкова отпуснат, толкова объркан, но се питам дали част от това не е игра. Във всеки случай, сигурно е адски дразнещо да живееш с такъв човек, освен ако не си малко глупав или много търпелив, а не личи Си Си дьо Поатие да е била някое от двете. Чувала ли си за нея?

— Никога. Но може да е била популярна в англоезичната общност.

— Мисля, че е била популярна само в огледалото си. Лион ми даде това.

Гамаш бръкна в чантата си, оставена до креслото, и извади „Бъди спокоен“.

— Самопубликувана е — отбеляза Рен-Мари, след като разгледа корицата. — И казваш, че Лион и дъщеря му са станали свидетели на убийството?

Гамаш кимна. Набучи парченце крехко месо с вилницата.

— Били са на трибуните — обясни. — Лион разбрал, че нещо не е наред, чак когато видял всички да гледат към мястото, където седяла Си Си. Хората почнали да се трупат там. Габри отишъл да му каже, че е станало нещастие.

Гамаш се усети, че говори за Габри, сякаш Рен-Мари го познава. И тя наистина имаше такова чувство.

— А дъщерята? Кри, нали така се казва? Кой кръщава детето си „Кри“? Как е възможно да си толкова жесток? Горкото момиче.

— Нещата са дори по-зле. Тя не е добре, Рен-Мари. Адски затворена е, седи като вцепенена. И е страшно дебела. Сигурно има двайсет-трийсет килограма наднормено тегло, а е едва на дванайсет или тринайсет. Лион не успя да си спомни на колко точно.

— Да си дебел, не значи, че си нещастен, Арман. Поне се надявам да е така.

— Права си. Но има още нещо. Тя сякаш не възприема околния свят. Освен това Лион ми каза, че когато е станало убийството, видял Си Си просната на земята, наобиколена от хора, които се опитвали да я съживят, но не си спомни къде е била Кри в това време.

— Искаш да кажеш, че не я е потърсил? — попита Рен-Мари и от удивление застина, докато поднасяше вилницата към устата си.

Гамаш поклати глава.

— Ужасен човек! — възкликна тя.

Трудно беше да не се съгласиш и Гамаш отново се запита защо все още се опитва да отрича очевидното. Може би, помисли си, защото изглеждаше твърде лесно. Може би защото не искаше отговорът да се окаже възможно най-баналният — един презрян унижен съпруг рогоносец, който е убил себичната си жена. Може би това би било прекалено елементарно за великия Арман Гамаш.

— Причината е единствено в твоето его — каза Рен-Мари, сякаш прочете мислите му.

— За кое?

— Причината да не си съгласен с мен за Лион. Знаеш, че има голяма вероятност той да я е убил. Знаеш, че това е била една извратена връзка. Защо иначе тя ще се отнася към него така и защо той ще я търпи? И защо иначе дъщеря им ще се дистанцира по този начин, сякаш вече не съществува? Имам предвид това, което току-що каза — че никой дори не е забелязал дали е била там, или не.

— Била е там. Качила се е в пикапа с останалите. Но си права.

— За кое?

— Не искам да се окаже, че Ришар Лион е убиецът.

— Защо? — попита, като се наведе напред.

— Харесвам го. Напомня ми на Сони.

— Нашето куче?

— Помниш ли как обикаляше по дворовете на съседите и търсеше кой прави пикник?

— Спомням си как веднъж се качи на автобус 34 и се озова в Уестмънт.

— Лион ми напомня за Сони. Някой, който се старае да угоди на всеки и е зажаднял за компания. И мисля, че има добро сърце.

— Добрите сърца лесно се нараняват. Добрите сърца се разбиват, Арман. И тогава стигат до крайности. Бъди внимателен. Ох, не биваше да го казвам. Ти си разбираш от работата. Извинявай.

— Едно напомняне не е излишно, особено за егото ми. Кой беше онзи герой в „Юлий Цезар“, който стоеше зад императора и шепнеше: „Ти си обикновен смъртен“?

— Значи сега стана император? Нещата не вървят на добре.

— Внимавай — предупреди я, като отопи последните остатъци от соса в чинията си със зальче хляб. — Така съвсем ще смачкаш егото ми. И тогава ще изчезна.

— Не се тревожа, че може да стане.

Рен-Мари го целуна, взе чиниите и ги занесе в кухнята.

— Защо Си Си не е седнала със семейството си? — попита след няколко минути, докато Гамаш миеше съдовете, а тя ги подсушаваше.
— Това не ти ли се струва странно?

— Цялата тази история ми се струва странна. Дори не знам дали съм имал друг случай, който толкова да противоречи на здравата логика.

Гамаш бе навил ръкавите си и ръцете му бяха целите в сапун от усиленото търкане на чугунената тенджера.

— Защо една жена изоставя семейството си на студените трибуни, докато самата тя се шири в удобен шезлонг под градински отоплител? — недоумяваше Рен-Мари.

— Отговорът се съдържа във въпроса ти — засмя се Гамаш, като ѝ подаде тенджерата. — Било е удобно и топло.

— При такава егоистична майка и отвратителен баща, ако бях на мястото на Кри, и аз бих изчезнала.

След като измиха чиниите, си направиха кафе и седнаха в дневната. Гамаш извади кутията с веществени доказателства от убийството на Ел. Искаше да разнообрази деня си поне за малко. Като сръбваше кафе и от време на време отместваше очи от досието, за да погледа огъня, прегледа съдържанието на кутията по-обстойно, отколкото успя сутринта.

Взе пирографираната дървена кутийка и я отвори. Разгледа странната колекция от букви. От бездомник можеше да се очакват всякакви безумни хрумвания, но защо бе изрязала точно тези букви? *C, B, L, K* и *M*. Гамаш обърна кутията и пак погледна буквите, залепени отдолу. *B KLM*.

Може би "*C*"-то беше изпаднало. Навярно е било на празното място между *B* и *K*.

Взе доклада от аутопсията. Ел е била удушена. В кръвта ѝ имало следи от алкохол. Открити са признаци на хроничен алкохолизъм, но не и наркотични вещества. Няколко синини по врата, разбира се.

Защо му е на някого да убива бездомница?

Убиецът почти със сигурност бе друг бездомник. Както при повечето затворени групи, клошарите контактуваха почти единствено

пomeжду си. Случаен минувач едва ли би проявил достатъчно интерес към Ел, за да има мотив да я убие.

Гамаш отвори плика със снимките от местопрестъплението. Лицето на жертвата беше мръсно и изненадано. Краката ѝ бяха изкривени, увити с няколко слоя дрехи и вестници. Остави снимката и погледна в кутията. Там бяха. Няколко пожълтели вестника и няколко по-нови, намачкани във формата на краката, ръцете и тялото на Ел като разчленен призрак.

Имаше снимки на мръсните ѝ ръце с грозни нокти. Дълги, разкривени, с нездрав цвят и с бог знае какво под тях. Всъщност съдебният лекар бе установил. Гамаш погледна доклада. Кал. Храна. Екскременти.

По едната ръка бяха намерили кръв — нейната според доклада, и няколко пресни порязвания през дланта като раните на Исус. Значи част от кръвта вероятно бе попаднала върху убиеца. Дори да е изпрал дрехите, върху тях са останали следи от ДНК. Изследванията на кръвта бяха новата панацея.

Гамаш си записа това и взе последната снимка: Ел върху масата за аутопсии. Втренчи се в нея за момент, като се питаше кога най-сетне ще свикне да вижда мъртви тела. Убийствата още го шокираха.

Взе лупа и бавно огледа трупа на снимката. Търсеше букви. Дали жената бе написала или пък залепила буквите *K, L, C, B* и *M* върху тялото си? Може би те бяха маниакален талисман. Някои луди рисуваха кръстове по цялото си тяло и из целия си дом, за да гонят злото. Може би тези букви бяха разпятието на Ел.

Гамаш остави лупата. Тялото, макар и чисто откъм съгласни букви, беше цялото в мръсотия. Трупала се години наред. Дори някоя и друга инцидентна баня в приюта „Олд брюъри“ не би могла да я отмие. Мръсотията бе гравирана върху тялото на жената като татуировки. И подобно на татуировките разказваше цяла история. Беше красноречива като стихотворение на Рут Зардо.

*Разбирам. Не можеш нищо да дадеш:
ръка, къшей хляб и дреха
срещу студа,
добра дума. Господ*

*знае, не можеш с нищо
да се разделиш. За теб е всичко.*

„Добра дума“ — това му напомни за нещо друго. Кри. Също като Ел тя копнееше за добра дума. Молеше се за нея, както Ел е молела за къшей хляб.

Татуировките от мръсотия говореха за живота на Ел, но мълчаха за вътрешния ѝ свят, за онова, което се е случвало под няколкото слоя вонящи дрехи, под кирта и сбръчканата ѝ от алкохол кожа. Като гледаше снимката на трупа върху металната маса, Гамаш се запита какви мисли и чувства е имала тази жена. Знаеше, че ги е отнесла със себе си в гроба. Знаеше, че може да разбере името ѝ, да разбере дори кой е убиецът ѝ, но вероятно никога нямаше да разбере самата нея. Тази жена бе изгубена преди много години.

Като Кри, само че малко по-отдавна.

Изведнъж забеляза нещо. Малко петно с по-различен цвят. Тъмно и кръгло, с твърде правилна форма, за да е случайно изцапване. Намираше се на гърдите ѝ, почти по средата.

Отново взе лупата и се вгледа в петното. Искаше да е сигурен. И след като вдигна очи от снимката, Арман Гамаш бе убеден, че не греши.

Отново извади другите снимки и се вгледа в една от тях. После разрови кутията в търсене на дребен предмет. Нещо, което лесно можеше да е пропуснал. Но не го намери.

Внимателно върна всичко в кутията и я остави до вратата. Върна се в топлото кресло пред камината и поседя известно време, за да погледа четящата Рен-Мари. Съсредоточена, жена му движеше леко устни и вдигаше от време на време вежди по начин, който само той забелязваше — познаваше я толкова добре.

После Гамаш взе „Бъди спокоен“ и се зачете.

[1] Телешко по бургундски (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Не, мадам Гамаш, съжалявам (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

Жан Ги Бовоар взе двойното кафе „Тим Хортънс“ и притисна чашата между дланите си, за да ги сгрее. Огромната черна печка на дърва по средата на стаята бумтеше, но не затопляше помещението много.

Беше десет часът в снежна утрин, почти двајсет и четири часа след убийството, и разследващият екип се бе събрал в импровизирания си щаб в Трите бора. По-голямата част от помещението бе заета от червена пожарникарска кола. Белите стени над тъмната дървена облицовка бяха покрити с подробни карти на района, схеми на стратегии за гасене на пожар и огромен плакат в чест на досегашните носители на Наградата за литература на генерал-губернатора.

Това беше седалището на Доброволната противопожарна команда, ръководена от Рут Зардо.

— *Tabernacle*.^[1] Дъртата вещица не ни даде да махнем това — измърмори Бовоар, като посочи с палец червения камион, заел половината пространство.

— Мадам Зардо изтъкна ли причина? — попита Гамаш.

— Не искала колата да замръзне, можела да им потрябва. Попитах я кога за последен път са гасили пожар и тя ми отговори, че било поверителна информация. Поверителна! Откога пожарите са тайна?!

— Хайде да започваме. Докладвайте.

Гамаш седна начело на масата. Носеше риза, вратовръзка и пуловер от мериносова вълна под вълненото сако. Държеше химикалка, но рядко си записваше. Навсякъде около тях техници инсталираха телефони, факсове, компютри, подреждаха бюра и дъски за писане, разтоварваха апаратура. Гамаш обаче не обръщаше внимание на суматохата. Беше се съсредоточил върху разговора.

Полицай Лемьо бе облякъл най-официалните си дрехи и лъснал обувките си и сега се радваше, че е послушал интуицията си. До него, съсредоточена и наведена напред, седеше млада жена и пиеше кафе.

Беше се представила като полицай Изабел Лакост. Лемьо не би я определил като привлекателна, поне не като онези жени, които се мотаят по баровете. Но и не изглеждаше да има интерес към барове. По-скоро можеше да я срещнеш в планината. Естествена и спокойна, без грам превзетост. Дрехите ѝ бяха обикновени и добре прилягаха на хубавото ѝ тяло — тънък пуловер, шал и панталон. Имаше живи тъмни очи, светлокестенявата ѝ коса бе събрана назад с широк ластик. Лемьо забеляза няколко подредени една над друга малки обеци на едното ѝ ухо. Още с пристигането му Изабел Лакост го бе посрещнала, за да се представи. Инстинктивно Лемьо погледна лявата ѝ ръка и за своя изненада видя венчална халка.

— Две деца — усмихна се тя. През цялото време го гледаше в очите, но пак бе уловила бързия поглед, който бе хвърлил към пръстите ѝ. — Момче, Рене, и момиче, Мари. А ти?

— Не съм женен. Дори нямам приятелка.

— И по-добре. Поне докато тече разследването. Слушай внимателно — наведе се и добави шепнешком: — и бъди себе си. Шефът избира само хора, които не се преструват.

— И които си вършат добре работата, предполагам — добави Лемьо, като си мислеше, че ѝ прави комплимент.

— *Oh, mais, franchement*^[2], човек не може да върши добре тази работа, ако не е осъзнал кой е. Как ще разкриеш истината за някого, ако не признаваш истината за себе си?

— Така — започна Бовоар, като се наведе напред. — Добрата новина е, че вече знаем как токът е стигнал до пързалката за кърлинг на замръзналото езеро. Вчера следобед разпитах Били Уилямс — онзи, който е закарал Си Си в болницата. Каза ми, че той е свързал отоплителя. Сега ще ви покажа. Някои от вас още не са виждали местопрестъплението.

С шоколадова поничка в едната ръка и маркер в другата отиде до голям лист хартия, закачен на стената.

— Това е езерото Брюм, а това е Уилямсбърг. Ето го „Легиона“. Ясно ли е дотук?

Бовоар не беше Пикасо, което всъщност бе добро качество за инспектор от отдел „Убийства“. Рисунките му бяха прости и ясни. Езерото Брюм беше голям кръг. По-малкото кръгче, което се допираше

до единия му край, беше Уилямсбърг. А с хиксче означа „Легиона“ много близо до брега.

— Езерото не се вижда от „Легиона“. Трябва да слезете по тази улица и да завиете на ъгъла. Иначе разстоянието се минава за пет минути. Преди кърлинга всички са били на благотворителна закуска в „Легиона“. Били Уилямс каза, че отишъл на пързалката преди нея и изкарал пикапа си на леда.

— Не е ли опасно? — попита един от полицаите.

— Точно тук ледът е с дебелина около петдесет сантиметра. Уилямс го проверил преди Коледа, когато монтирал трибуните и отоплителя. В деня на мача, тоест вчера, оставало само да почисти снега от пързалката и да свърже нагревателя. Времето било ясно, затова решил да свърши работата, преди да отиде на закуската в „Легиона“. Ето тук паркирал пикапа. Следите от гумите се виждат на снимките от местопрестъплението.

Бовоар нанесе още един хикс на схемата, после раздаде снимки. Мястото се намирало на леда, почти до самия бряг.

— Сега нещо важно. Тук е автомобилът, тук е отоплителят, нарича се лъчев нагревател, тук са трибуните, а тук — рисува правоъгълник — е пързалката. Били Уилямс е лицензиран монтьор от Канадската автомобилна асоциация, затова има такъв голям камион. Видях го. Истинско чудовище. С ей такива гуми...

Гамаш се покашля деликатно и Бовоар се върна на темата:

— Както и да е. В камиона има генератор, с който Уилямс зарежда изтощени акумулатори. Но и това не е какъв да е генератор. Огромен е. Каза, че му трябва, за да съживява закъсали тирове и строителни машини. И така, просто извадил кабелите за зареждане и свързал отоплителя с генератора. *Voila!* Електричество и топлина!

Лемио се размърда неловко на стола и обърна очи към полицаи Лакост. Тя го погледна и кимна кратко. За да го окуражи, може би? Кимна му повторно и отвори по-широко очи.

— Господин инспектор — обади се Лемио. Добре че гласът му не потрепери.

Бовоар се обърна, удивен, че новобранецът има дързостта да го прекъсне.

— Какво има?

— Ами, тия неща — Лемьо махна към скицата, — дето са за отопление. Още вчера мислех да попитам, но исках да проверя, преди да говоря. Тия отоплителни инсталации почти винаги работят с пропан. Не с електричество. — Огледа се. Всички се бяха втренчили в него. — Обадих се на приятел, който е електротехник. Освен това играе в местния отбор по хокей.

За изненада на Лемьо, Бовоар се усмихна. Добродушната открита усмивка придаде на лицето му доста младежки вид.

— Прав си. Този също е бил на пропан. Но се развалил и за да не го хвърлят, Били Уилямс го ремонтирал. Преправил го на електричество и работи достатъчно добре за годишния мач по кърлинг. Това станало преди две-три години и засега върши работа, но му трябва генератор.

— Вчера полицаи Лемьо изказа идеята за генератор — намеси се Гамаш и кимна към младежа, който седна малко по-наперено на стола. — Тогава не обърнах внимание на предположението му. Съжалявам.

Лемьо никога не беше получавал извинение от висшестоящ. Не знаеше какво да прави, затова не каза нищо.

— Генераторът на господин Уилямс достатъчно ли е мощен, за да убие човек? — попита Гамаш.

— Това е въпросът. Вчера минах през болницата в Ковънсвил, за да говоря с патолога, доктор Харис. Тя ми даде доклада от аутопсията. Познава Уилямс и каза, че генераторът му е достатъчно мощен. Всъщност не е необходим много силен ток. — Бовоар се върна на мястото си, лапна последното парче от поничката и разбърка кафето си с маркера. — Доктор Харис иска да говори с вас, шефе. Каза, че по-късно тази сутрин ще мине с по-подробен доклад и ще остави дрехите, които е носила жертвата. Но ясно заяви, че не става дума за нещастен случай, ако някой от вас все още се чуди.

Бовоар погледна записките си. Не знаеше откъде да започне. Със сигурност не искаше да повтаря, че това е странен, може би дори налудничав начин да убиеш някого. Главен инспектор Гамаш вече го знаеше. Всички го знаеха. Но доктор Шарън Харис го бе повторила няколко пъти.

— Не съм сигурна, че напълно оценявате ситуацията, инспекторе — каза бе тя. — Вижте тук. — Дръпна белия чаршаф от жертвата.

На студената корава маса лежеше студена, корава жена. Устата ѝ бе озъбена и Бовоар се запита дали близките ѝ биха познали това изражение. Шарън Харис отдели няколко минути, за да му покаже „интересни“ места по трупа, като екскурзовод в музей на смъртта.

Сега, на сутрешната оперативка, Бовоар раздаде на колегите си още снимки от аутопсията, направени от доктор Харис. Всички се умълчаха, докато ги разглеждаха.

Гамаш внимателно ги прегледа, после ги подаде на Лакост. Завъртя се леко със стола, кръстоса крака и се загледа през прозореца. Снегът се трупаше върху колите, къщите, клоните на дърветата. Навън бе мирна картина в пълен контраст със снимките и разговорите в сградата на бившата гара. От мястото си главният инспектор виждаше сводестия каменен мост, който свързваше отсамния бряг на рекичката Бела Бела с Трите бора. От време на време бавно и безшумно минаваше кола, но снегът заглушаваше всеки звук.

Вътре миришеше на дим от горящи дърва и кафе от машина в картонени чаши, долавяше се лек остатъчен аромат на лак и онази характерна миризма на стари книги. Или разписания. Навремето тази постройка е изпълнявала функциите на гара. Сега, изоставено като много други малки спирки на Канадската национална железница, селцето Трите бора бе намерило добро приложение за старата дървено-каменна сграда.

Гамаш вдигна затоплена от кафето ръка към носа си. Беше студен. И малко влажен. Ако беше куче, това би било добър знак. Все пак помещението бавно се затопляше, а нямаше по-приятно чувство от това да ти е студено, но да усещаш как топлината бавно се приближава, идва и се разпространява.

Така се чувстваше сега Арман Гамаш. Щастлив и доволен. Обичаше работата си, обичаше екипа си. Едва ли щеше да се издигне повече в йерархията на квебекската полиция, но това не му пречеше, защото не страдеше от прекалени амбиции. Беше щастлив човек.

А това бе любимата част от работата му. Да седи с хората си и да се опитват да разберат кой е извършил убийството.

— Виждате ли ръцете ѝ? И краката? — Бовоар вдигна две от снимките. — Обгорени са. Някой от свидетелите спомена ли да е усетил миризма на изгоряло? — обърна се към Гамаш.

— Да, макар и доста слаба.

Бовоар кимна:

— Това очакваше и доктор Харис. Каза, че сигурно е имало миризма. На изгоряло месо. При повечето жертви на токов удар признаците са по-очевидни. Някои дори пушат.

Неколцина от полицаите присвиха очи.

— Буквално — увери ги Бовоар. — Повечето хора, които умират по такъв начин, пострадват от електропроводите с високо напрежение. Главно работници, хора от поддръжката или просто такива, които са имали лошия късмет да се допрат до жиците. Може да се скъсат при буря или да се срежат случайно и — *туп!* — умираш на място.

Бовоар замълча за момент.

Сега Арман Гамаш се наведе напред. Познаваше достатъчно добре Жан Ги Бовоар, за да знае, че не си пада по излишния драматизъм. Дори го мразеше. Но обичаше тези малки паузи за изостряне на вниманието. Те почти винаги го издаваха. Като лъжец, който прочиства гърлото си, преди да каже голяма небивалица, или покерджия, който потърква носа си, Бовоар съобщаваше всяка важна новина след драматична пауза.

— Доктор Харис не е виждала жертва на ток с нисък волтаж от десет години. Благодарение на автоматичните защиты тези случаи са минало. Каза, че е почти невъзможно да се случи.

Думите на Бовоар привлякоха вниманието на всички. Дори техниците, заети със задачите си, бяха спрели и слушаха.

Почти невъзможно убийство.

Понички и чаши с кафе застинаха във въздуха, преди да достигнат до устата; снимките бяха оставени на масата; дишането в стаята сякаш замря.

— Почти — повтори Бовоар. — За да се случи, е трябвало да се комбинират няколко фактора. Си Си дьо Поатие е трябвало да застане в локва. По средата на замръзнало езеро при минус десет градуса е трябвало да стъпи във вода. И да хване с голи ръце нещо наелектризирано. С голи ръце. — Вдигна своите, като че ли колегите му имаха нужда от напомняне как изглеждат голите ръце. — Значи при толкова градуса под нулата е трябвало да си свали ръкавиците. А после да пипне нещо, през което тече ток. Но дори това не би било достатъчно. Токът е трябвало да премине през тялото ѝ и да стигне до локвата през стъпалата ѝ. Погледнете си краката.

Всички се бяха втренчили в него.

— Краката. Погледнете си *краката*.

Всички освен Бовоар скриха лица под масата. Гамаш се наведе и погледна зимните си обувки. Бяха с външен слой от изкуствена кожа. Вътре имаше още изолация от синтетични влакна и филц.

— Погледнете подметките си — раздразнено уточни Бовоар.

Колегите му отново погледнаха.

— Е?

— Гума — заяви полицаи Изабел Лакост. По изражението ѝ личеше, че е разбрала. — Гума с грайфери за сцепление. Сигурно всички имате гумени подметки.

Останалите потвърдиха.

— Това е — обяви Бовоар, като едва сдържаше нетърпението си. — Ще се обадим, за да го потвърдим, но съм убеден, че в магазините на цял Квебек няма и един чифт обувки без гумена подметка. Това е последното и може би най-невероятното от поредицата невероятни събития. Ако Си Си дъо Поатие носеше обувки с гумена или дори кожена подметка, нямаше да умре. Хванала се е за нещо метално. Металът провежда електричество. Земята провежда електричество. Човешкото тяло провежда електричество. Според доктор Харис електрическият ток е като живо същество. Мъчи се да оцелее. Постоянно се мести от едно място на друго през метал, през телата ни към земята. И по пътя си минава през сърцето. Кое то си има собствено електрическо хранване. Удивително, нали? Доктор Харис ми обясни всичко. Ако токът мине през тялото, повлиява на сърцето само за няколко секунди. Смуцава нормалния му ритъм и причинява — погледна записките си — фибриляция.

— Затова използват онези електрически апарати за активиране на сърцето.

— Да, и затова служат пейсмейкърите. Те всъщност представляват батерии, които изпращат на сърцето електрически импулси — продължи Бовоар, развълнуван от темата. Възхитен от фактите. — Когато Си Си се е хванала за металния предмет, сърцето ѝ е било поразено за секунди.

— Обаче — намеси се Гамаш и всички насочиха очи към него — мадам Дъо Поатие е трябвало да бъде заземена.

Полицаите се умълчаха. Помещението се беше позатоплило, но Гамаш леко потрепери. Погледна колегата си и се досети, че има още нещо важно.

Бовоар бръкна в чанта, оставена до масата, и извади чифт ботуши. Постави ги отгоре.

Ботушите на Си Си дьо Поатие бяха изработени от най-младата, най-бялата, най-фина кожа от малки тюленчета. Отдолу, където на всяка нормална обувка има гума, полицаите видяха нещо като малки нокти.

Бовоар обърна ботушите настрани, за да се видят подметките. Разкривени, овъглени и зловещи — оказа се, че от кожената подметка стърчат метални зъбци.

Гамаш стисна зъби. Що за хора носят такива ботуши? Може би ескимосите. В Арктика. Но дори те не биха убили невръстно тюленче. Ескимосите бяха отговорни и разумни ловци, които дори не биха си помислили да убият малко животно. Не се и налагаше.

Не. Само жестоките хора избиват малките. Само жестоките хора стимулират тази търговия. Пред полицаите бяха труповете на две бебета. Животни, разбира се, но мисълта за безсмисленото убийство възмути Гамаш. Каква жена би обула телата на две убити бебета, оформени като ботуши с монтирани метални нокти?

Арман Гамаш се запита дали в този момент Си Си дьо Поатие не се опитва да се оправдае пред недоумяващия бог и двойка гневни тюлени.

[1] Проклятие (Кан. Фр.). — Б.пр. ↑

[2] О, но честно казано (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

Бовоар стоеше пред нов лист хартия, закачен на стената. Ботушите на Си Си стояха по средата на масата като статуетка и напомняха колко странни са и убиецът, и жертвата.

— Така, в обобщение мога да кажа, че е трябвало да се съчетаят четири фактора, за да бъде успешно убийството. — Бовоар записваше, докато говореше. — Първо, жертвата е трябвало да стъпи във вода. Второ, да си свали ръкавиците. Трето, да хване нещо, през което тече ток. И четвърто, да има метал на подметките.

— Нося доклада от огледа на местопрестъплението — включи се Изабел Лакост, която предишния ден бе ръководила екипа на криминалистите. — Този е предварителният, разбира се, но вече можем да отговорим на един въпрос. За водата. Ако погледнете пак снимките, ще видите леко синкаво петно в снега около прекатурения шезлонг.

Гамаш се вгледа внимателно. По-рано бе взел петното за сянка. На сняг, при определен ъгъл на наблюдение и осветление, сенките изглеждат синкави. Но може би не с точно такъв оттенък. Сега си даде сметка за това и почти изръмжа — трябваше веднага да забележи. Всички трябваше да забележат.

Убиецът би могъл да създаде локвата само по два начина: да разтопи леда и снега на мястото или да излее течност. Но ако беше разсипал кафе, чай или безалкохолно, то много бързо щеше да замръзне.

Коя течност не би замръзнала?

Нещо, което е създадено, за да не замръзва.

Зимна течност за чистачки. Познатият светлосин разтвор, който всеки канадец сипва с литри в колата си. Специално създаден, за да се пръска върху предното стъкло и да отмива кишата и лугата. И да не замръзва.

Възможно ли бе да е толкова лесно?

— Течност за чистачки — обяви Лакост.

„Разбира се“ — помисли си Гамаш. Поне нещо в този случай да е ясно.

— Как убиецът е излял течността за чистачки, без никой да го види? — продължи да размишлява Лакост на глас.

— Не е сигурно, че никой не го е видял — каза Гамаш. — Не сме задавали този въпрос на свидетелите. Една жена е седяла много близо до мадам Дьо Поатие. Може да е видяла.

— Коя? — попита Бовоар.

— Кай Томпсън.

Гамаш стана и приближи рисунката на местопрестъплението, направена от Бовоар. Разказа за разпитите от предишния ден и отбеляза три хикса около отоплителя.

— Това са шезлонгите. Били са за трите възрастни дами, които са ги донесли за себе си, но в крайна сметка само една от жените ги е използвала. Кай Томпсън е седяла тук. — Посочи един от хиксовете. — Другите две жени са играели кърлинг и Си Си се настанила на шезлонга, който е бил най-близо до нагревателя. А ето този — загради шезлонга в най-голяма близост до пързалката — беше прекатурен. Под него е била разлята течността, нали?

Погледна Лакост и тя кимна:

— Още го изследват в лабораторията, но подозирам, че този шезлонг ще се окаже оръдието на убийството.

— Не е ли отоплителният уред оръдието на убийството? — попита един от полицаите, като погледна Бовоар. — Не казахте ли, че жертвата се е хванала за нещо, през което е течал ток? Това е бил нагревателят.

— *C'est vrais*^[1] — съгласи се Бовоар. — Но, изглежда, не това я е убило. Токът я е ударил от шезлонга. Ако погледнете раните на ръцете ѝ, ще видите, че съвпадат с формата на алуминиевите тръби на облегалката на стола.

— Как е станало? — обади се жена от техниците.

— Точно това трябва да разберем — каза инспекторът. Беше толкова увлечен от мистерията, че пропусна да смърми техниката да се връща на работа.

Въпросът бе изключително уместен. Как токът е прескочил от нагревателя върху шезлонга, за да създаде своеобразен електрически стол?

Електрически стол.

Жан Ги Бовоар претегли идеята в ясения си аналитичен ум. Дали беше нещо важно? Имаше ли причина убиецът да избере да убие Си Си дьо Бовоар точно с електрически стол?

Дали бе възмездие за нещо? Отмъщение? Наказание за престъпление, извършено от нея? Ако се потвърди, това би била първата подобна екзекуция в Канада за последните петдесет години.

— Как мислите? — обърна се Гамаш към техникката, която бе задала въпроса: млада жена с гащеризон и калъф за инструменти. — И как се казвате?

— Селин Прово, господин инспектор. Работя в техническия отдел на *Surete*, инсталирам компютри.

— Добре, полицай Прово. Каква е вашата теория?

Тя се вгледа замислено в схемата на стената. След минута отговори:

— Колко волта е генераторът?

Бовоар й каза. Жената кимна и помисли още малко. Накрая поклати глава:

— Чудех се дали е възможно убиецът да е свързал чрез кабели за подаване на ток стола с отоплителя и да ги е скрил под снега. Така би могъл да пусне електричество през шезлонга.

— Обаче...

— Обаче в този случай шезлонгът би бил наелектризиран през цялото време. Всеки, който го докосне, ще го хваща ток. Освен това убиецът няма как да е сигурен, че мадам Дьо Поатие ще е първата, която ще докосне стола.

— Няма как да включва и изключва тока, това ли искате да кажете?

— Да. Освен през генератора, но това би вдигнало много шум. Всеки би забелязал. А ако убиецът свърже кабелите в последната минута, жената, която казахте, че е седяла там, със сигурност е щяла да види.

Гамаш се замисли. Да, така беше.

— Съжалявам, господин инспектор.

— Други доклади? — попита той, след като седна.

През следващите дваисет минути хората му докладваха за уликите от местопрестъплението, предварителните анализи и

проверки.

— Засега — докладва Лакост — знаем, че Ришар Лион работи като чиновник в шивашка фабрика. Води документацията и прави графика на работните смени. Но в свободното си време е изобретил това. — Показа им схема.

— Стига загадки — измърмори Бовоар. — Какво е?

— Безшумно велкро. Оказва се, че американските войници имат голям проблем. Сега, след като все по-често им се налага да влизат в близък бой, безшумното придвижване е от изключителна важност. Трябва да се промъкнат незабелязано до врага. — Лакост приклепна до бюрото и имитира пълзене. — После трябва да заемат позиция за стрелба. Само че цялото им оборудване е закрепено за униформите с велкро. Когато отвориш джоб, лепящият цип издава звук и си разкрит. Проблемът е огромен. Ако някой изобрети безшумно велкро, ще стане милионер.

Гамаш се досети какви мисли се завъртяха веднага в главите на колегите му.

— И Лион го е изобретил? — попита.

— Е, изобретил е това. Система от джобове, които се затварят с магнити.

— Находчиво.

— Да, но за да задържат тежкия плат на бойните униформи, магнитите също трябва да са тежки. Освен това трябва по два за всеки джоб, а една униформа обикновено има около четирийсет. Магнитите добавят още седем-осем килограма към и без това тежката екипировка.

Неколцина от седящите около масата се подсмихнаха.

— Има десет патента за различни неща — добави Лакост. — Все провали.

— Обикновен неудачник — измърмори Бовоар.

— Обаче не се отказва — изтъкна тя. — И ако все пак изобрети нещо полезно, може да забогатее, както не сте си и представяли.

Гамаш си спомни разговора с Рен-Мари от предишната вечер. Защо изобщо са се оженили Ришар Лион и Си Си дьо Поатие? И защо не са се развели? Една толкова амбициозна, егоистична и жестока жена и един толкова слабохарактерен и неадекватен мъж? По-скоро би очаквал Си Си да убие съпруга си, а не обратното.

Даде си сметка, че приема почти за доказано, че Лион е убил жена си. Много опасно беше да възприемаш определено предположение за факт. И все пак възможно ли бе Ришар Лион най-накрая да е изобретил нещо, което работи? Дали не е убил жена си, за да я лиши от възможността да се възползва от богатството му?

— Има още нещо странно — добави Лакост, като се усмихна извинително на Бовоар. Двата бяха работили заедно в много разследвания и тя знаеше, че колегата ѝ има остър и аналитичен ум. Неяснотите и хаосът в този случай бяха мъчение за него. Инспекторът кимна. — Проверих Си Си дьо Поатие и не намерих нищо — продължи Лакост. — Е, има шофьорска книжка и здравен картон. Но не и свидетелство за раждане, паспорт, нищо в продължение на повече от двайсет години. Пробвах със Си Си Лион, Сесилия Лион, Сесилия дьо Поатие. — Вдигна безпомощно ръце.

— Пробвай с Елеонор и Анри дьо Поатие — предложи Гамаш, като гледаше книгата пред себе си. — Така се казват родителите ѝ според „Бъди спокоен“. Провери също и „ли-биен“.

— Какво е това?

— Нейната философия за живота. Си Си се е надявала ли-биен да измести фън шуй.

Бовоар се престори, че му е интересно и че разбира за какво става дума. Нито едно от двете не беше вярно.

— Философия — продължи Гамаш, — с която се е надявала да стане много богата.

— Мотив за убийство? — попита Бовоар.

— Може би, ако беше успяла. Но засега изглежда, че Си Си дьо Поатие има успех, колкото съпруга си. Това ли е всичко, преди да разпределим задачите?

— Господин инспектор, има още нещо — намеси се Робер Лемю. — Дадохте ми боклука от къщата на Лион. Сортирах го, ето инвентаризационния списък.

— Ще остане за по-късно, полицай, благодаря. Чака ни натоварен ден. Ще говоря с Кай Томпсън, за да разберем какво е видяла. — Гамаш се обърна към Бовоар: — Искam да намериш фотографа, за когото говореше Лион. Сигурно има снимки от благотворителната закуска и кърлинга. Може дори да е снимал убийството. Казва се Сол някой си.

— Сол Петров — проговори пожарникарската кола с женски глас. След малко иззад автомобила се появи млада жена. — Аз го открих.

Когато се приближи, ясно видя удивлението и ужаса върху лицата на мъжете и жените около масата. Това не я изненада. Беше подготвена.

— Добро утро, полицаи Никол — каза Арман Гамаш.

[1] Така е (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА

Бовоар разпределяше задачите, докато Гамаш говореше насаме с полицаи Ивет Никол. Отстрани имаше помощна стаичка, която навремето е служила за билетна каса. Помещението буквално бе превзето от Рут Зардо — вътре имаше бюро, стол и около триста книги — и със сигурност бе пожароопасна зона.

Главният инспектор се бе изправил на крака още с появата на полицаи Никол като осъден на смърт, готов да посрещне екзекуцията си. Кимна на Бовоар, който веднага разбра какво иска шефът му. Без да продума, Гамаш направи няколко крачки, за да посрещне Никол по средата на помещението, и веднага я заведе в задната стаичка.

Сега Бовоар гледаше как хората му работят на компютрите и телефоните си, но мислите му бяха с началника. И с Никол. Тази порочна, зла, красива жена, която почти провали предишното им разследване тук и вся раздор в екип, чийто успех зависеше от съвместната работа.

— Бихте ли ми обяснили какво означава това?

Гамаш стоеше в стаичката, надвесен заплашително над дребната полицайка. Ивет Никол беше свалила шапката си и късата ѝ сивкавокестенява коса бе не просто разрошена — изглеждаше подстригана от пиян градинар с овощарска ножица. Дрехите с невзрачен цвят не ѝ бяха по мярка и на Гамаш му се стори, че видя петно от жълтък на грубия ѝ вълнен пуловер. Сивкавата кожа на лицето ѝ бе зачервена и цялата в белези от юношеско акне. Единствената емоция, която мъждукаше в сивите ѝ очи, бе страх. И нещо друго. Лукавство. „Тя се страхува от някого — каза си инспекторът, — но не от мен.“

— Разпределиха ме към вашето разследване, господин инспектор — заяви Никол, като го наблюдаваше внимателно. — Комисар Франкър се обади тази сутрин и ми нареди да се явя при вас. Аз също бях изненадана. — Опитва се да го каже смирено, но прозвуча просто

плачливо. — Прочетох работните записки, които сте направили с инспектор Бовоар.

— Откъде ги взехте?

— Комисарят ми ги прати. Видях бележката ви за фотографа и че смятате това за приоритет. Одобрех...

— О, колко съм ви благодарен.

— Видях, че преценката ви е правилна. Разбира се. — Тя се засуети. — Ето.

Подаде му лист хартия. Гамаш го взе и прочете: Сол Петров, улица „Трихорн“ 17.

— Потърсих я на картата. Вижте, ето тук е.

Никол извади карта на района от джоба на якето си и му я подаде. Гамаш не я взе. Стоеше втренчен в полицайката.

— Обадох се в петнайсетина местни агенции за недвижими имоти. Никой не знаеше за него, но накрая открих един ресторант в Сан Реми, „Сан суси“. Там предлагат вили под наем. Попитах собственика и той си спомни, че преди няколко дни му се обади човек от Монреал с подобно име. Веднага взел вилата. Обадох се, за да се уверя, и наистина се оказа фотографът. Сол Петров.

— Говорихте ли вече с него?

— Да, господин инспектор. Трябваше. За да проверя самоличността му.

— Ами ако той е убиецът? Ако в този момент изгаря снимките, които е направил, или си стяга багажа за бягство? Преди колко време му се обадохте?

— Преди два часа — вече шепнешком отговори Ивет Никол.

Гамаш си пое дълбоко въздух и я изгледа за няколко секунди, после излезе от стаичката.

— Инспектор Бовоар! Вземете някого с вас и проверете дали това е фотографът, когото търсим. Лемио, вие останете. Трябва да поговорим. — Обърна се към Никол: — Чакайте ме тук.

Младата жена се отпусна на стол, сякаш изведнъж някой отсече краката ѝ.

Бовоар взе листчето, погледна картата на стената и след броени минути излезе, но преди това погледна сурово полицай Никол, седнала в тясната стаичка с най-нешащното изражение, което някога бе виждал. Испита известно състрадание към нея. Сприхавият характер

на главен инспектор Гамаш бе пословичен. Не защото беше толкова лош, а защото бе много добре скрит. Почти никой не познаваше тази негова страна. Но онези, които я познаваха, никога не я забравяха.

— Имам задача за вас — каза Гамаш на Лемю. — Искam да отидете в Монреал и да съберете информация. За жена на име Ел. Това не е истинското ѝ име. Била е бездомница и е убита преди Коледа.

— Има ли връзка със случая „Дьо Поатие“?

— Не.

— Нещо лошо ли съм направил? — умърлушено попита Лемю.

— Не, просто ми трябва отговорите на някои въпроси по другото разследване и ще бъде добра тренировка за вас. Нали не сте работили в Монреал?

— Само няколко пъти съм бил там.

— Това е шанс за вас. — Гамаш видя притеснението на лицето на младия полицай. — Ще се справите. Нямаше да ви изпратя, ако не бях убеден в две неща: първо, че ще се справите, и второ, че ще ви бъде полезно.

— Какво трябва да направя?

Гамаш му обясни, после двамата отидоха до колата на главния инспектор и той извади кутия с веществени доказателства от багажника си. Даде я на Лемю и го инструктира какво да прави с нея.

Проследи с поглед колата на младия си колега, докато тя се отдалечаваше бавно по стария каменен мост, после покрай централното кръстовище и около селския площад, преди да се заизкачва по улица „Мулен“ и да излезе от Трите бора. Главният инспектор остана неподвижен под сипещия се сняг и загледа минувачите. Хората носеха пазарски чанти от хлебарницата на Сара или бакалията на мосю Беливо. Семейства караха кѐнки. Други разхождаха кучета. Едно пале, млада овчарка, се търкаляше, копаеше в снега и подхвърляше нещо във въздуха.

Стана му тъжно за Сони.

В снега всички изглеждаха почти еднакви с дебелиите си шуби и плетени шапки — анонимни фигури. Предполагаше, че ако познава децата и кучетата, би могъл да се досети кои са възрастните.

Ето още един от проблемите на това разследване: през зимата всички в Квебек бяха еднакви. Като разноцветни локумчета. Трудно бе дори да различиш мъжете от жените. Лице, коса, ръце, крака, тяло —

всичко бе добре опаковано срещу студа. Дори някой да бе видял убиеца, дали щеше да го разпознае?

Гамаш гледаше как кучетата беснеят и когато се досети с какво се забавляват, на лицето му се изписа усмивка. Любимото зимно лакомство на Сони.

Замръзнали изпращания.

Сега дори това му липсваше.

* * *

— Не сте добре дошла в екипа, полицай Никол.

Гамаш се вгледа в осеяното с белези уплашено лице. Беше му дошло до гуша от нейните манипулации, арогантност, сприхавост. При последното им разследване в Трите бора всичко това му бе дошло в повече.

— Разбирам, господин главен инспектор. Но не съм тук по свое желание. Знам как обърках работата ви последния път. И много съжалявам. Какво да направя, за да ви докажа, че съм се променила?

— Можете да се махнете.

— Де да беше така. — Никол го погледна жално. — Наистина. Очаквах, че ще реагирате така, и ви разбирам. Не знам какво си бях въобразила миналия път. Толкова бях глупава. Арогантна. Но мисля, че се промених. Една година в отдел „Наркотици“.

Погледна го в лицето, за да види дали е постигнала ефект.

Не беше.

— Всичко хубаво, полицай Никол.

Гамаш излезе от стаичката, облече палтото си и се качи в колата, без да поглежда назад.

* * *

— Съжалявам, инспекторе, но Кай Томпсън я няма в момента. Прекара нощта у приятелката си Емили Лонпре.

Пищната управителка на старческия дом в Уилямсбърг изглеждаше грижовна и делова жена. Самият дом бе преустроено

богаташко имение с просторни и красиви стаи, макар че помещенията бяха малко похабени и миришеха доста на талк. Както и обитателите им.

Арман Гамаш се изсмия сам на себе си мислено. Мадам Лонпре живееше в Трите бора и може би дори я бе видял да се разхожда в селото с останалите анонимни силуети. Беше толкова ядосан от наглото нахлуване на полицай Никол, че се качи в колата и тръгна, без да помисли. И ето го сега тук, на километри от свидетелката, която може би е била на метри от него. Усмихна се и едрата управителка навярно се запита какво му е толкова смешно.

Гамаш не се върна направо в Трите бора, а спря пред „Легиона“ и влезе. Не беше заключено. Повечето къщи в района не се заключваха. Разходи се в преддверието, стъпките му кънтяха в голямото празно помещение. Представи си суматохата по време на благотворителната закуска в деня след Коледа, изречените на висок глас поздрави, виковете за още чай или кафе, как Беатрис Майер предлага зловонната си отвара...

Защо ли я наричаха Мама? Клара явно си мислеше, че Гамаш ще се досети, без дори да е виждал старицата. Беатрис Майер? Мама Би? Поклати глава, но знаеше, че рано или късно ще разбере. Обичаше малки загадки като тази.

Във въображението си се върна при хората на благотворителната закуска от двайсет и шести декември. В салона беше топло и весело, имаше украса с всевъзможни коледни играчки. Тях не се налагаше да си представя — бяха все още там. Звезди и снежинки от пластмаса или гланцова хартия. Изкуствена елха, изгубила поне половината от пластмасовите си клони, с подпора от тел. Хартиени звънчета и рисувани с пастели зелени и сини снежни човеци, правени от въодушевени, уморени и не особено надарени деца. От пианото в ъгъла със сигурност са звучали коледни мелодии. Помещението навярно е било изпълнено с аромат на палачинки и кленов сироп, добит от дърветата в околностите на градчето; на яйца и пушен канадски бекон.

Ами Си Си и семейството ѝ? Къде са седели? Имала ли е жената компания по време на последното си хранене? Знаела ли е, че ѝ е последно?

Един от хората тук е знаел. Седял е в същото това помещение, хранел се е и е пиел, смеел се е и е пял коледни песни. И е планирал убийство.

Арман Гамаш излезе и спря, за да се ориентира. Погледна часовника си и тръгна към езерото Брюм. Много харесваше Уилямсбърг. Градчето значително се различаваше от Сан Реми, който бе в типично френски стил. Уилямсбърг от своя страна бе традиционно англосаксонски, макар че двете култури и езиците им все повече се смесваха. Разглеждаше красивите къщи и магазини, покрити с чистобял сняг. Беше тихо — усещаше се онова спокойствие, което настъпва през зимата, сякаш земята си почива. Колите почти не вдигаха шум заради снежния юрган. Хората вървяха безшумно по тротоарите. Всичко бе приглушено и онемяло. Много, много спокойна сцена.

Четири минути и половина бяха необходими на Гамаш, за да стигне до езерото — празно и затрупано от снега. Пързалката за кърлинг почти не се виждаше и единственото свидетелство, че тук е имало спортно събитие, бяха трибуните. Пуст и самотни, те сякаш очакваха компания, която никога нямаше да дойде.

Какво да прави с Ивет Никол? Спокойната обстановка му даде възможност да помисли върху проблема. А тя беше голям проблем. Даваше си сметка за това. Веднъж вече го бе заблудила, но Арман Гамаш не беше човек, който ще се остави да го излъжат два пъти.

Дошла беше с определена цел и тя едва ли бе убийството на Си Си дьо Поатие.

* * *

Инспектор Бовоар пое от Трите бора към Сан Реми. След няколко минути по заснежените черни пътчета сред гората зави по алея към голяма дървена къща. Беше взел един от хората си за всеки случай. Слезе и почука на вратата. Зае спокойна стойка, като се опитваше да изглежда невъзмутим, дори разсеян. Не беше. Готов бе да започне преследване във всеки момент. Дори му се искаше да има такова. Спокойните разговори бяха специалност на главен инспектор Гамаш. Неговата бяха гонките.

— *Oui?* — на вратата се показва мъж на средна възраст с разрошена коса.

— Мосю Петров? Сол Петров?

— *Oui, c'est moi.*^[1]

— Тук сме във връзка с убийството на Си Си дьо Поатие. Разбрах, че сте се познавали.

— Очаквах ви. Защо се забавихте толкова? Имам снимки, които може да ви заинтересуват.

* * *

Гамаш съблече дебелото си палто и оправи самото и пуловера, които се бяха набрали под него. Спря за момент, за да събере мислите си, после влезе в задната стаичка, взе телефона и набра номер.

— А, вие ли сте, Арман. Получихте ли скромния ми подарък?

— Ако визирате полицай Никол, да, комисар Франкьор. Мерси — отговори Гамаш, като се опита да звучи небрежно.

— Какво мога да направя за вас?

Гласът на Франкьор бе дълбок, мелодичен и интелигентен. С нищо не издаваше какъв хитър, коварен и жесток човек е комисарят.

— Искам да разбера защо ми я пратихте.

— Стори ми се, че решението ви да я изгоните е било прибързано, главен инспектор Гамаш. Полицай Никол работи при нас, в „Наркотици“, една година и сме много доволни от нея.

— Защо тогава ми я пращате?

— Оспорвате решението ми ли?

— Не, господин комисар. Знаете, че мотивите ви за което и да е решение не ми влизат в работата.

Гамаш знаеше, че забележката му е попаднала в целта. След последвалото тягостно мълчание от слушалката се изля река от жлъч:

— Защо се обаждате, Гамаш? — изръмжа комисарят, изоставил преструвките.

— Искях да ви благодаря, господин комисар, че ми изпратихте полицай Никол. *Joyeux Noel.*

Гамаш затвори, но връзката вече бе прекъснала. Вече знаеше необходимото. Отрязали го бяха от вземането на решения на най-

високо ръководно ниво в *Surete du Quebec* — привилегия, на която се радваше години наред. Официално той все още бе началник на отдел „Убийства“. Но неофициално нещата се бяха променили. След случая „Арно“.

Едва наскоро бе осъзнал сериозността на промяната. Бовоар вече не получаваше покани да оглавява други разследвания. След случая „Арно“ Изабел Лакост и другите членове на екипа му получаваха дребни задачи в други отдели. Отначало Гамаш не обърна внимание. Мислеше, че това са само временни трансфери, направени по необходимост. Не му хрумна, че някой наказва хората му за това, което той беше направил.

И така допреди няколко седмици, когато неговият началник и приятел комисар Мишел Бребьоф покани него и Рен-Мари на вечеря. След като се нахраниха, домакинът го извика настрани.

— *Ca va, Armand?*^[2]

— *Oui, merci, Michel.*^[3] Малко проблеми с децата. Никога не слушат. Люк напусна работа и иска да обикаля света със Софи и децата. Ани се скъсва от работа по защитата на „Алкоа“ от всички несправедливи обвинения. Представи си да набедят корпорация, че умишлено замърсява околната среда! — добави шеговито Гамаш.

— Шокиращо.

Бребьоф му предложи коняк и пура. Гамаш прие питието, но не искаше да пуши. Седяха в кабинета на домакина в дружеско мълчание, слушаха радио „Канада“ и бърборенето и смеха на жените.

Гамаш се завъртя със стола и погледна Бребьоф в очите:

— Какво искаш да ми кажеш?

— Някой ден ще сгрешиш, Арман — усмихна се приятелят му. Често недоумяваше как Гамаш винаги отгатва мислите му. Но не можеше да отгатне всичко.

— Според теб, Мишел, аз вече сгреших, и то зрелищно. Това вече е минало.

— Не. Не е минало.

Ето какво било. Когато мълчанието отново обгърна двамата приятели като снежна пряспа, Гамаш изведнъж осъзна дълбочината на проблема. Осъзна също, че неволно е повлякъл Бовоар и другите си подчинени със себе си. Сега те бяха оцапани с мръсотия от лъжи и омраза.

— Със случая „Арно“ не е свършено, нали? — попита, като погледна Бребьоф в очите. Осъзна какъв кураж е бил необходим на приятеля му, за да му каже това.

— Бъди внимателен, Арман. Положението е по-сериозно, отколкото подозираш.

— Вярвам ти.

Сега комисар Франкьор му изпращаше полицаи обратно. Разбира се, можеше да е нищо. Може би тя бе изнервила толкова много новите си колеги, че Франкьор е решил да му отмъсти, като му я върне. Да, това беше най-вероятното обяснение. Злобна шегичка, нищо повече.

[1] Да, аз съм (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Вървят ли нещата, Арман? (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Да, благодаря, Мишел (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА

— Успех — каза Бовоар, влезе в топлата зала на временния щаб и съблече дебелия си палто. Хвърли шапката върху бюрото си и ръкавиците скоро я последваха. — Прав бяхте. Фотографът е направил снимки.

— Чудесно — похвали го Гамаш и го потупа по рамото. — Хайде да ги видим.

— Само че не са у него — уточни Бовоар.

— Къде са?

— Изпратил е филма за проявяване в лабораторията, която използва. Пуснали са ги като спешна поръчка и до утре трябва да се получат.

— В лабораторията.

— *Precisement*.^[1] — Бовоар усети по-малко ентусиазъм у шефа си, отколкото бе очаквал. — Но каза, че е направил стотици снимки на закуската и кърлинга.

Бовоар се огледа. Изабел Лакост бе вгълбена в компютъра си, а Ивет Никол седеше в другия край на масата като на самотен остров и гледаше с копнеж към континента — тоест Гамаш.

— Видял ли е нещо? — поиска да знае главният инспектор.

— Питам го. Твърди, че като фотограф толкова се съсредоточава в снимането, че не вижда какво се случва около него, но и той като всички много се изненадал, като видял Си Си да пада. Сподели все пак, че задачата му била да снима само мадам Дьо Поатие, тъй че фотоапаратът му бил насочен през цялото време към нея.

— Тогава трябва да е видял все нещо.

— Може и да е видял — съгласи се Бовоар, — но да не е осъзнал какво вижда. Ако някой я беше наръгал с нож, пребил с бухалка или удушил, сигурно щеше да реагира, но в случая не е било толкова очевидно. Си Си просто станала и се хванала за шезлонга пред нея. Не е изглеждало странно и не е личало тя да е в опасност.

Прав беше.

— Защо го е направила? — попита Гамаш. — Иначе това, което казваш, е вярно. Със сигурност не би привлякло вниманието, но все пак е странно. Пък и имаме само честната дума на Петров, че е бил там да снима Си Си, а не да я убива.

— Съгласен съм. — Бовоар протегна ръце над печката на дърва, за да ги стопли, после посегна към кафеника. — Изяви готовност да ни съдейства. Може би твърде голяма готовност.

За Бовоар прекалената услужливост винаги изглеждаше подозрително.

* * *

Емили Лонпре подреди масата за трима, като отдели на сгъването и оправянето на платнените салфетки повече от необходимото време. Еднообразните движения я успокояваха. Мама Би още я нямаше, но след малко щеше да се появи. Според часовника на стената урокът ѝ по медитация трябваше скоро да свърши.

Кай бе легнала да подремне, но Ем не я свърташе на едно място. При нормални обстоятелства щеше да седи спокойно с чаша чай и да чете „Ла прес“, но вместо това нервно бършеше гръбчетата на готварските книги и поливаше прогизналите растения, за да се разсее от неспокойните мисли.

Засуети се с граховата супа и размести кокала в голямата тенджерка, за да се смесят добре всички аромати. Хенри седеше кротко в краката ѝ и гледаше съсредоточено с кафявите си очи, сякаш със силата на волята можеше да накара големия кокал да скочи от тенджерата в отворената му уста. Постоянно махаше с опашка и докато Ем шеташе из кухнята, се стараеше да ѝ се пречка максимално.

Царевичният хляб беше втасал и докато се опече, Мама щеше да се появи.

И наистина, след половин час колата на Беатрис Майер спря пред къщата и тя слезе. Тръгна уверено по хлъзгавата алея. Беше толкова ниска и закръглена, че според Кай не можеше да падне, дори да иска. Освен това — пак според Кай — Мама не можеше и да се удави. По необяснима за Ем причина на Кай така и не ѝ омръзваше да анализира обстоятелствата, при които приятелката ѝ би могла да предаде богу

дух. Мама Би ѝ връщаше жеста, като постоянно повтаряше, че тя поне ще срещне бог.

Трите стари приятелки взеха по чиния супа и филийки току-що изпечен хляб, намазани с топящо се масло. Бяха се разположили удобно около кухненската маса. Хенри се беше свил отдолу и просеше огризки.

След десет минути, когато дойде Гамаш, храната все още беше пред тях, изстинала и недокосната. Ако инспекторът се беше промъкнал и надникнал от задния прозорец, щеше да свари трите приятелки хванати за ръце и вгълбени в безкрайна молитва.

* * *

— Не се притеснявайте за това, инспекторе — каза Ем, след като Гамаш виновно погледна снежните следи, които обувките му оставиха по каменния под на задното антре. — С Хенри постоянно внасяме сняг отвън.

Кимна към шестмесечната немска овчарка, която изглеждаше, сякаш ще се пръсне от вълнение. Кучето махаше с опашка и движеше задните си части с такава скорост, че Гамаш имаше чувството, че може да запали огън с тях.

Полицайте се представиха, събуха се и се извиниха, че са прекъснали обяда на възрастните дами. Кухнята ухаеше на домашна супа от грах и току-що изпечен хляб.

— Намасте — каза Мама, като събра ръцете си и леко се поклони на мъжете.

— О, боже — измърмори Кай. — Пак ли?

— Намасте? — попита Гамаш.

Бовоар си замълча, защото жената беше стара, беше англичанка и носеше лилав кафтан. Хората като нея приказваха какви ли не глупости.

Главният инспектор също се поклони тържествено. Бовоар се престори, че не е видял.

— Това е древен и много почтителен поздрав — обясни Беатрис Майер, като приглади яркочервената си коса и погледна предпазливо Кай, която просто не ѝ обърна внимание.

— Може ли? — попита Гамаш, като посочи Хенри.

— На ваша отговорност, мосю. Рискувате да ви олиже до смърт — предупреди Ем.

— По-скоро да ви удави в слюнка — измърмори Кай, като се обърна и се оттегли към дневната.

Гамаш коленичи и почеса Хенри между ушите, които стърчаха като платна. Кучето веднага се излегна по гръб и му предложи за галене корема си.

Ем ги покани в дневната. Къщата бе приветлива и уютна, с атмосфера, сякаш си отишъл на гости при баба си, сякаш нищо лошо не може да ти се случи там. Дори Бовоар се почувства спокоен като у дома си. Гамаш предполагаше, че всеки се чувства у дома си на това място. И в компанията на тази жена.

Емили Лонпре излезе за малко и когато се върна, носеше две чинии със супа.

— Изглеждате гладни — отбеляза и пак се върна в кухнята.

Преди да успеят да възразят, двамата инспектори се озоваха пред камината с две чинии гореща супа и панерче царевичен хляб на съгваеми масички пред тях. Гамаш съзнаваше, че постъпва малко коварно. Можеше да заговори по-рано и да не позволи на двете възрастни дами да ги обгрижват така. Но Емили Лонпре имаше право — двамата с Бовоар умираха от глад.

Детективите започнаха да се хранят, а трите жени отговаряха на въпросите им.

— Можете ли да ни разкажете какво се случи вчера? — обърна се Бовоар към Кай. — Разбрахме, че е имало мач по кърлинг.

— Мама току-що бе изчистила къщата — започна тя и инспекторът веднага съжали за решението си да започне с нея.

В това изречение нямаше никакъв смисъл. „Мама току-що бе изчистила къщата.“ *Rien*^[2], пълна безсмислица. Поредната чалната англосаксонка. Тази обаче не го изненада особено. От километри си личеше, че ѝ хлопа дъската. Сега седеше пред него увита в няколко дебели пуловера и одеяла. Приличаше на панер с мръсни дрехи. С глава. Много малка и много съсухрена глава. Десетината косъма на темето ѝ стърчаха право нагоре от статичното електричество в къщата.

Приличаше на кукла на конци.

— *Desole, mais qu'est-ce que vous avez dit?*^[3] — опита той на френски.

— Мама. Току-що. Беше. Изчистила. Къщата — повтори отчетливо старицата с изненадващо силен глас.

Гамаш, който внимателно наблюдаваше всичко, забеляза, че Емили и Беатрис се спогледаха с усмивка. Не злобно, а като шега, която само те си знаят и повтарят цял живот.

— За едно и също нещо ли говорим, мадам? За кърлинг?

— О, разбрах — засмя се Кай.

Беше добронамерен смях, който промени изражението ѝ от подозрително и кисело на много приятно, забеляза Бовоар.

— Да, ако щете вярвайте, говоря за мача — продължи тя. — „Мама“ е тя.

Старицата посочи с разкритен пръст приятелката си с кафтана. Неизвестно защо, но това не го изненада. От пръв поглед бе изпитал неприязън към „Мама“. Коя жена ще настоява да я наричат така? Освен ако не е майка игуменка, каквато, очевидно, не беше. Бовоар беше сигурен, че тя ще им създава неприятности. Но също така осъзнаваше, че никога не трябва да го казва, особено пред Гамаш.

— Какво означава това, мадам? — Бовоар се обърна пак към Кай и отхапа залък царевичен хляб, като се опита да не допусне част от маслото да потече по брадичката му.

— „Да изчистиш къщата“ е термин от кърлинга. Ем може да обясни по-добре. Тя е капитан на отбора.

Бовоар погледна мадам Лонпре. Сините ѝ очи бяха замислени, жизнени, но може би малко уморени. Косата ѝ беше боядисана в светлокестеняво и оформена в хубава прическа. Изглеждаше сдържана и добронамерена и му напомняше за Рен-Мари Гамаш. Погледна началника си, който слушаше с обичайното си спокойно и съсредоточено изражение. Дали когато погледнеше мадам Лонпре, главният инспектор виждаше жена си след трийсет години?

— Играли ли сте някога кърлинг, инспекторе? — попита Ем.

Бовоар се изненада, дори се засегна от въпроса. Кърлинг ли? Той беше център в хоккейния отбор на полицията. На трийсет и шест години беше, а все още надиграваше мъже с десет години по-млади от него. Да играе кърлинг ли? Хващаше го срам дори да си го представи.

— Явно не — продължи Ем. — Жалко. Кърлингът е прекрасен спорт.

— Спорт ли, мадам?

— *Mais oui.*^[4] Много труден при това. Изисква баланс и отлична координация на ръцете и очите. Трябва да пробвате.

— Бихте ли ни показали? — намеси се Гамаш. Откакто бяха влезли, това бяха първите думи на главния инспектор. Той погледна дружески Ем и тя му се усмихна.

— Какво ще кажете за утре сутрин?

— Идеално.

— Бихте ли описали какво се случи, когато осъзнахте, че нещо не е наред, и преди това? — настоя Бовоар, като се обърна към Емили. Изглеждаше му най-нормалната от трите.

— Играехме кърлинг около час. Беше приятелска среща, затова бе по-кратка от стандартните мачове, а и понеже играехме на открито, не искахме на хората да им стане прекалено студено.

— Никаква полза — измърмори Кай. — Беше си кучи студ. Най-студеното време, което съм виждала.

— Както обикновено, губехме — продължи Ем. — В един момент забелязах, че противниковият отбор е вкарал цяла камара камъни в къщата. — Като видя изражението на Бовоар, обясни: — „Къщата“ е мишената: червените кръгове, очертани върху леда. Там трябва да вкараш камъните си. Другият отбор се справяше доста добре и къщата беше пълна с техните камъни. Затова казах на Мама да направи нещо, което наричаме „изчистване на къщата“.

— Аз се завъртам и пускам камъка по леда. — Мама се изправи и вдигна ръката си пред тялото, после я залюля назад, надолу и пак напред, като имитираше движение на махало. — Камъкът се плъзва и се удря в колкото се може повече от камъните в къщата.

— Така няма ли да се счупи ледът? — попита Бовоар и от израженията им веднага осъзна, че предположението му им звучи също толкова безумно, колкото на него „изчистването на къщата“.

— Много е забавно — увери ги Мама.

— Всъщност — добави Ем — е толкова забавно, че приятелската среща на двайсет и шести декември се е превърнала в местна традиция. Сигурна съм, че повечето хора идват само за да видят как Мама изчиства къщата.

— Много е напрегнато, навсякъде се тряскат камъни — обясни Мама.

— Шумно — вметна Кай.

— Това обикновено е сигнал за края на мача. След това се предаваме — сподели Ем. — Връщаме се в „Легиона“ и се стопляме с греян ром.

— Освен вчера — отбеляза Бовоар. — Какво се случи вчера?

— Разбрах, че има проблем, чак когато всички хукнаха към Кай и Си Си — каза Мама.

— Аз също — каза Ем. — Гледах камъка на Мама. Всички го гледаха. Публиката наддаде силни възгласи, но те изведнъж секнаха. Помислих си...

— Какво си помислихте, мадам? — настойчиво попита Гамаш, видял ужасеното ѝ изражение.

— Помислила е, че съм ритнала камбаната — намеси се Кай. — Нали?

Ем кимна.

— Къде ти тоя късмет. Тя ще надживее всички ни — измърмори Мама. — Вече е на сто четирийсет и пет години.

— Това е коефициентът ми на интелигентност — поправи я Кай. — Всъщност съм на деветдесет и две. Мама е на седемдесет и осем. Малко са хората, чиято възраст надвишава коефициента им на интелигентност.

— А вие кога осъзнахте, че се е случило нещо? — обърна се Бовоар към Кай.

Опита се да звучи небрежно — не искаше да издава, че това е най-важният въпрос. Пред тях стоеше единствената свидетелка на престъплението.

Кай се замисли за момент. Малкото ѝ сбръчкано лице приличаше на картоф, забравен няколко дни на слънце.

— Жената, която умря, оная... Си Си. Тя се беше настанила на шезлонга на Ем. Ние винаги си изнасяме столове и ги слагаме под отоплителя. Хората са много любезни и ни оставят да заемем най-топлите места. Освен онази ужасна жена...

— Кай — смърри я Емили.

— Беше ужасна и всички го знаем. Все командваше и разместваше разни неща или оправяше други. Бях сложила сол и пипер

на масите в „Легиона“, а тя тръгна да ги мести. И каза, че чаят бил гаден.

— Да не хареса моя чай! — възмути се Мама. — Явно никога не е вкувала истински екологично чист билков чай, въпреки че твърдеше, че е била в Индия.

— Моля ви — настоя Емили. — Горката жена е мъртва.

— Със Си Си седяхме на около два метра една от друга. Както казах, беше много студено и се бях навлякла доста. Мислех, че ще замръзна. В един момент видях, че Си Си е хванала шезлонга на Мама. Изглеждаше, сякаш се кани да го вдигне и да го хвърли. Обаче трепереше. Всички викаха и пляскаха с ръце, но тогава осъзнах, че Си Си не вика за мача, а крещи от болка. Изведнъж пусна стола и падна.

— Какво направихте?

— Станах да видя какво става, разбира се. Тя лежеше по гръб и миришеше странно. Сигурно съм извикала, защото за нула време около нас се събраха хора. После Рут Зардо пое командването. Властна жена. Пише ужасни стихотворения. Няма грам рима. На мен ми дайте Уърдсуърт^[5].

— Защо е станала от шезлонга си? — побърза да попита Бовоар, преди Кай или Гамаш да почнат да рецитират стихове.

— Откъде да знам?

— Видяхте ли друг човек около столовете? Някой да се навежда наблизо, например. Или да разсипва течност?

— Не.

— Мадам Дьо Поатие говори ли с вас? — намеси се Гамаш.

Кай се поколеба, преди да отговори:

— Изглеждаше изнервена от шезлонга на Мама. Мисля, че нещо в него я дразнеше.

— Какво? — сепна се Мама. — Това не си ми го казала. С какво, по дяволите, може да я дразни шезлонгът ми, освен, разбира се, че е мой? Тая мръсница всячески се опитваше да ме уязви. А накрая пукна, докато се държеше за стола ми!

Лицето на Мама придоби цвета на кафтана ѝ. Гневният ѝ глас ехтеше в спокойната стая. Старицата явно осъзна как звучи, защото бързо възвърна самообладанието си.

— Какво искате да кажете, мадам? — попита Гамаш.

— С кое?

— Казахте, че мадам Дьо Поатие е искала да ви уязви. Какво имавте предвид?

Мама погледна приятелките си, сякаш изведнъж се почувства объркана и уплашена.

— Искате да кажете — помогна ѝ Кай, — че Си Си дьо Поатие беше глупава, досадна и отмъстителна жена. Която си получи заслуженото.

* * *

Робер Лемие бе дълбоко в сърцето на главното управление на *Surete* в Монреал — сграда, която бе виждал само на рекламните брошури за набиране на нови полицаи, но никога не беше посещавал. На рекламите имаше и множество щастливи граждани, наобиколили почтително полицаи в униформа. Това също не беше срещал в реалния живот.

Намери вратата затворена. На матовото стъкло бе изписано с шаблон името, дадено му от главен инспектор Гамаш.

Почука и намести кожената презрамка на чантата си.

— *Entrez*^[6] — изръмжа някой отвътре.

На разкрито бюро седеше хилав пооплешивял мъж. Малка настолна лампа бе единственият източник на светлина в стаята. В тъмното Лемие нямаше представа дали помещението е тясно, или просторно, но можеше да се досети. Почувства се като в клетка.

— Вие ли сте Лемие?

— Да, господине. Главен инспектор Гамаш ме изпраща. — Младежът плахо пристъпи в стаята, която миришеше на формалдехид, и приближи потния ѝ обитател.

— Знам, че ви праща Гамаш. Иначе нямаше да ви приема. Имам много работа. Дайте ми каквото носите.

Лемие бръкна в чантата и извади снимка на мръсната ръка на Ел.

— Е?

— Ами, ето тук, виждате ли? — посочи Лемие.

— Тези петна от кръв ли?

Лемие кимна. Опита се да изглежда, сякаш знае за какво става дума, и се молеше сприхавото старче да не започне да го разпитва.

— Аха, разбирам какво е привлякло вниманието му. Необичайно. Добре, кажете на главния инспектор, че ще си получи исканото, когато му дойде времето. Сега си вървете.

Полицай Лемии си тръгна.

* * *

— Интересно — промърмори Бовоар, докато двамата се връщаха към временния щаб в снега.

— Кое ти се вижда интересно? — Гамаш вървеше със събрани зад гърба ръце.

— Мама. Тази жена крие нещо.

— Може би. Но възможно ли е да е убила Си Си? През цялото време е била на игрището за кърлинг.

— Може да е свързала жиците на шезлонга преди началото на мача.

— Да. И може да е разляла течността за чистачки. Обаче как е накарала Си Си да се хване за шезлонга, преди друг да го направи? Наоколо са лудували деца. Можело е някое от тях да пипне стола. Или пък Кай.

— Двете се караха през цялото време, докато бяхме там. Може електрическият стол да е бил зареден за мадам Томпсън. Може би Мама е убила Си Си по погрешка.

— Възможно е. Но не мисля, че мадам Майер би рискувала живота на други хора.

— Значи изключваме играчите от списъка със заподозрените? — попита разочаровано Бовоар.

— Така мисля. Но утре, когато се видим с мадам Лонпре на езерото, ще получим по-добра представа.

Бовоар въздъхна.

Искрено недоумяваше как цялото село още не е умряло от скука. Самото споменаване на кърлинг убиваше желанието му за живот. Смяташе го за англосаксонска измишльотина — оправдание да носят шотландско каре и да крещят. Беше забелязал, че повечето англосаксонци не обичат да повишават глас. Франкофоните постоянно жестикулираха, викаха и се прегръщаха. Бовоар дори се чудеше защо

са им на англосаксонците ръце, освен може би да вземат пари. Кърлингът поне им даваше извинение да се отпуснат. Веднъж беше гледал турнира „Браяр“ по телевизията. Спомняше си само тълпа мъже с четки в ръце, които зяпаха някакъв камък, докато един от участниците крещеше.

— Как е възможно някой да убие Си Си дьо Поатие с електрически ток и никой да не забележи? — продължаваше да размишлява Бовоар, когато влязоха в топлата зала на временния щаб и изтръскаха снега от обувките си.

— Не знам — призна Гамаш. Мина невъзмутимо покрай полицаи Никол, която се опита да привлече вниманието му. Тя все още седеше на празното бюро, където я беше оставил.

Гамаш съблече палтото си и го закачи. Бовоар усърдно изтръска своето от снежинките.

— Добре че не се налага да ринем този сняг.

— Ако всеки изрине пред собствения си дом, целият град ще бъде проходим — каза Гамаш. Видя озадачената физиономия на Бовоар и добави: — Емерсън.

— Лейк и Палмър?

— Ралф и Уолдо^[7].

Гамаш се върна на бюрото си. Знаеше, че трябва да се съсредоточи върху разследването, но не спираше да мисли за Никол, питаше се дали и двамата не приемат нещата прекалено лично.

Емерсън, Ралф и Уолдо? Какво беше това? — чудеше се Бовоар. Сигурно някоя никому неизвестна хипарска група от шейсетте. Текстовете им звучаха абсолютно безсмислено.

Докато Бовоар си тананикаше „Щастливецът“^[8], Гамаш отвори електронната си поща, чете половин час, слуша доклади, после облече палтото, сложи шапката и ръкавиците си и излезе.

Тръгна през селския площад в сипещия се сняг. Разминаваше се с хора със снегоходки и ски-писалки. Махна на няколко от местните жители, които ринеха сняг пред къщите си. Били Уилямс мина със снегорин — изриваше купища сняг от улицата върху моравите на хората. Никой не протестираше. Какво беше още една педя сняг в двора?

Но през повечето време Гамаш мислеше.

[1] Точно така (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Нищо (фр.). — Б.р. ↑

[3] Извинете, но какво казахте? (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Разбира се (фр.). — Б.р. ↑

[5] Уилям Уърдсуърт (1770–1850) — виден английски поет. —
Б.р. ↑

[6] Влезте (фр.) — Б.пр. ↑

[7] „Емерсън, Лейк енд Палмър“ — британска прогресив рок
група; Ралф Уолдо Емерсън — американски поет. — Б.пр. ↑

[8] Lucky Man — песен на „Емерсън, Лейк енд Палмър“ от
началото на 70-те години. — Б.р. ↑

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

— Господин главен инспектор!

— Началник!

— Шефе!

Когато се върна в щаба, Гамаш бе посрещнат от цял хор свои подчинени, които искаха да говорят с него.

— Господин главен инспектор, Лемьо се обажда от Монреал.

— Кажете му да изчака. Ще говоря оттам — отговори той и кимна към помощната стаичка.

— Шефе! — извика от другия край на помещението Изабел Лакост. — Имам проблем.

— Началник. — Бовоар се обади зад него и приближи. — Обадихме се във фотографската лаборатория за снимките. Още не са ги получили, но ще ни се обадят веднага щом са готови.

— Добре. Виж дали можеш да помогнеш на Лакост. Сега се връщам. Полицай Никол?

Всичко в стаята изведнъж замря. Изглеждаше невъзможно шумотевицата да секне толкова внезапно, но се случи. Всички погледи се втренчиха в Никол, после се обърнаха към Гамаш.

— Елате с мен.

Никол и всички погледи последваха Гамаш в стаичката.

— Седнете. — Главният инспектор кимна към единствения стол в помещението, после взе телефона. — Свържете ме с Лемьо, ако обичате. — Изчака за момент. — Лемьо? Къде си?

— В приюта „Олд брюъри“. Но току-що бях в централата. Човекът ще свърши работата.

— Някаква представа кога?

— Не, господин главен инспектор.

Гамаш се усмихна. Представи си Лемьо в онази ужасна стая с онзи ужасен, умен, способен мъж. Горкият младеж.

— Браво.

— Благодаря. Оказахте се прав. В приюта познавах бездомницата.

Лемио звучеше възторжено, сякаш току-що е постигнал разделянето на атома.

— Като Ел ли?

— Да, господин главен инспектор. Не знаят друго име. Но бяхте прав за другото. Директорът на мисията е при мен. Да ви го дам ли?

— Как се казва?

— Тери Мошер.

— *Oui, s'il vous plait.*^[1] Свържи ме с господин Мошер.

След кратка пауза от слушалката се чу дълбок, властен глас:

— Здравейте, инспекторе.

— Мосю Мошер, искам най-напред да изясним, че това не е в нашата юрисдикция. Става дума за убийство, извършено в Монреал, но колеги ме помолиха да направя някои дискретни справки.

— Разбирам, инспекторе. Относно въпроса ви — Ел беше доста затворена. Повечето хора тук са така, затова не я познавах добре; никой от хората ми не я познаваше. Разпитах обаче и неколцина от служителите в кухнята си спомниха, че е носила медальон. Сребърен, поне така мислят.

Гамаш затвори очи и мислено произнесе кратка молитва за отговора на следващия въпрос.

— Някой спомня ли си как е изглеждал?

— Не. Попитах и едната готвачка каза, че веднъж споменала медальона като начин да завърже разговор, но Ел веднага го покрила. Изглежда, е бил важен за нея, но пък бездомниците често се привързват към всякакви странни неща. Имат фиксации, обсесии. Изглежда, че това е бил един такъв обект за Ел.

— Един ли? Имала ли е други?

— Вероятно, но нямаме такава информация. Опитваме се да зачитаме личното пространство на тези хора.

— Ще ви оставям, мосю Мошер. Сигурно сте зает.

— През зимата винаги имаме много работа. Дано да откриете извършителя. Обикновено времето ги убива. Тази нощ ще бъде убийствен студ.

Двамата мъже затвориха, като всеки от тях си мислеше, че би било интересно да срещне на живо другия.

— Шефе. — Бовоар се показва на вратата. — Бихте ли дошли да видите какво е намерила Лакост.

— Ей сега идвам.

Бовоар затвори вратата, но преди това хвърли мрачен поглед на Ивет Никол, седнала като статуя на стола с невзрачни и раздърпани дрехи, със старомодна фризура, мътни очи и преbledняла кожа. Повечето жени в Квебек, особено франкофонките, се обличаха стилно, дори елегантно. По-младите често търсеха предизвикателност в облеклото. Дори в *Surete*. Полицай Лакост например бе само няколко години по-възрастна от Никол, но изглеждаше като излязла от друг свят. Излъчваше жизненост. Косата ѝ винаги беше чиста и оформена в небрежно-елегантна модна прическа. Дрехите ѝ бяха семпли, със загатване на цвят и индивидуален вкус. Разбира се, поведението и облеклото на Никол също бяха неповторими. Тя изпъкваше със своята невзрачност. Бовоар изгаряше от желание да остане и да чуе как шефът ще я нахока за наглостта да им се натресе отново.

След като вратата се затвори, Гамаш се обърна към младата жена.

Никол го вбесяваше. От жалния ѝ вид и от държанието ѝ в стил „клетата аз“ настръхваше. Беше голяма манипулаторка — злобна и арогантна. Гамаш много добре го знаеше.

Знаеше също, че е сгрешил.

За това мисли по време на разходката си. Колкото и да го въртеше, все стигаше до едно и също.

Сгрешил беше.

— Съжалявам — заяви, като я погледна право в очите.

Никол го гледаше плахо, сякаш очакваше да последва още нещо. „Съжалявам, но си уволнена. Съжалявам, но си отиваш вкъщи. Съжалявам, но ти си жалка некадърница и не искам такъв човек в разследването си.“

И беше права. Имаше още.

— Пренебрегнах ви и сгреших.

Младата жена продължи да чака, като се взираше внимателно в лицето му. Гледаше дълбоките му кафяви очи, толкова строги и замислени. Той стоеше изправен над нея, с небрежно скръстени ръце, добре сресана коса и мустаци. В стаичката леко ухаеше на сандалово дърво. Миризмата бе толкова слаба, че Никол се запита дали не си

въобразява, но реши, че не. Всичките ѝ сетива бяха изострени в очакване на екзекуцията ѝ. Присъдата на Гамаш щеше да я върне опозорена в Монреал. Обратно в „Наркотици“. И обратно в спретнатата ѝ къщичка в Източен Монреал със затрупана от сняг зеленчукова градина, при баща ѝ — толкова горд от успехите ѝ.

Как щеше да му каже, че са я уволнили? Отново. Това беше последният ѝ шанс. Толкова много хора разчитаха на нея. Не само баща ѝ, а и комисарят.

— Ще ви дам още един шанс, полицай. Искам да проучите Ришар Лион и дъщеря му, Кри. Образование, финанси, приятели, роднини. Искам цялата информация утре сутрин.

Никол се изправи като насън. Главен инспектор Гамаш леко се усмихваше и за първи път от идването си тя видя топлина в очите му.

— Нали казахте, че сте се променили?

Младата жена кимна:

— Знам, че се държах ужасно миналия път. Страшно съжалявам. Сега ще се държа по-добре. Обещавам.

Гамаш я погледна внимателно и кимна на свой ред. Подаде ѝ ръка.

— Добре. Може и да успеем да започнем на чисто. Ново начало.

Тя пхна малката си ръка в неговата.

Този кретен май наистина ѝ вярваше.

* * *

Отвън Бовоар видя, че двамата си стиснаха ръцете. Надяваше се да е за сбогом, но много се съмняваше. Никол бързо излезе от стаичката и седна на бюрото.

— Не ми казвайте, че сте го направили.

— Какво да съм направил, Жан Ги?

— Много добре знаете. Не ми казвайте, че я връщате в екипа.

— Нямах друг избор. Комисар Франкьор ми я изпрати.

— Можехте да откажете.

Гамаш се усмихна:

— Подбирай битките си, Жан Ги. Тази трябва да я приема. Освен това Никол може да се е променила.

— О, боже! Колко пъти ще се опитвате да я вкарате в пътя?

— Мислиш, че е грешка?

— А не е ли?

Гамаш погледна през прозорчето. Никол вече седеше пред компютъра и работеше.

— Е, поне ще знам кога да се нацупя.

— Вече го правите, началник. Не й вярвате наистина, нали?

Гамаш излезе от стаичката и се отправи към работното място на Изабел Лакост.

— Какво намерихте?

— Цяла сутрин търся и не мога да намеря нищо за Сесилия дьо Поатие и родителите ѝ. Нищо. Прегледах набързо книгата ѝ, странно четиво впрочем, за да потърся следи. Споменахте Франция, затова изпратих запитване до тяхната полиция. Получих отговор преди половин час.

Гамаш се наведе към екрана и прочете имейла:

Не ни занимавайте с фалшиви сигнали.

— *Zut alors*^[2] — измърмори Гамаш. — Ти какво направи?

— Написах това — отвърна Лакост и му показва друг имейл.

Драги шибани глупаци,

Тъпите ви глави са толкова затънали в лайна, че няма да различите легитимно искане за съдействие от спаружените си топки. Докато ние се мъчим да разкриваме престъпления, вие си мечтаете да постигнете половината от нашия интелект, малоумници такива.

С уважение,

Изабел Лакост, Surete du Quebec

— Това е една от възможностите — усмихна се Гамаш.

Бовоар остана впечатлен и вече си представяше друга фантазия.

— Не съм го изпратила — каза Лакост, като погледна жално писмото. — Вместо това се обадох в парижкия отдел „Убийства“. Ако не ми отговорят до няколко минути, пак ще телефонирам. Не мога да разбера реакцията им. Работили ли сте с тях, господин инспектор?

— Малко. Никога не са ме отрязвали така.

Отново погледна писмото от Париж. Поредното нещо в този случай, което противоречеше на здравата логика.

Защо си мислеха, че сигналят им е фалшив?

Гамаш седна на бюрото си и започна да преглежда купчината документи и писма, които го чакаха. Намери списъка на Лемии за нещата, открити в боклука на Си Си дьо Поатие. Беше рутинна проверка и рядко даваше резултат, защото малко убийци бяха толкова глупави, че да изхвърлят улики в собствения си боклук. Но на Гамаш Ришар Лион му се беше сторил ако не глупав, то поне не особено интелигентен.

Взе кафе, седна и започна да чете:

Различни храни.

Кутии от мляко и пица.

Стара счупена гривна.

Две бутилки вино, евтино.

Вестници.

Празна кутия от зърнена закуска.

Видеокасета „Лъвът през зимата“.

Пластмасови бутилки от сок.

Обвивки от „Марс“.

Опаковки от подаръци.

Кутия от магазина за ескимоски стоки в Монреал.

„Тези хора определено не се опитват да рециклират“ — помисли си Гамаш. Предположи, че видеокасетата е развалена, а в кутията от ескимоския магазин са били ботушите. Нямаше кабел за свързване с генератор. Нямаше празна бутилка от течност за чистачки.

Би било твърде лесно.

* * *

Сол Петров крачеше напред-назад във взетата под наем хижа. Навън снеговалежът бе намалял. Дали трябваше да каже на полицията

какво му беше казала Си Си? Несъмнено бе дошла в Трите бора, за да търси нещо. Сигурно пари. Дали ги беше намерила?

Сутринта, след като говори с детективите, Сол отиде при мъжа ѝ, за да опипа почвата и може би да научи нещо. Ришар Лион се държа хладно, дори враждебно. Реакцията му изненада Петров. Не беше очаквал този тип да прояви характер. Винаги си бе представял Лион твърде слаб, твърде апатичен. Но мъжът на Си Си ясно даде да се разбере, че Сол не е добре дошъл. Разбира се, имаше всички основания да не го харесва. И много скоро щеше да има още едно.

Сега Петров крачеше от единия край на претъпканата с мебели дневна до другия. Подритна днешния вестник към камината. Вече губеше търпение. Какво трябваше да каже на ченгетата? Какво да запази за себе си? Може би трябваше да изчака, докато излязат снимките. Наистина беше изпратил филмите за проявяване във фотографската лаборатория, както им каза. Но не всички. Един задържа. Той можеше да му донесе достатъчно пари, за да се пенсионира рано и може би да купи тази хижа и да опознае хората в Трите бора. Може би дори да намери онзи невероятен художник, чиито рисунки Си Си изхвърли на боклука.

Усмихна се сам на себе си. Си Си може и да не беше открила своето съкровище в Трите бора, но той бе намерил своето. Взе черната пластмасова кутийка с филма и я сложи на дланта си. Сол Петров бе човек с морални принципи, но те зависеха от ситуацията, а тази се очертаваше много доходоносна.

* * *

— *Vous avez dit „l'Aquitaine“? J'ai besoin de parler a quelqu'un la bas? Mais pourquoi?*^[3]

Изабел Лакост напразно се мъчеше да скрие раздразнението си. Знаеше, че е ядосана най-много на самата себе си. Чувстваше се като глупачка — нещо, което не ѝ се случваше много често. Но сега един много търпелив и очевидно интелигентен служител на парижката полиция ѝ казваше да се обади в Аквитания. А тя нямаше ни най-малка представа какво е това.

— Какво е Аквитания? — наложи се да попита. Иначе би изглеждала още по-глупаво.

— Регион във Франция — обясни мъжът с носов глас, все пак с *добронамерен* носов глас. Не се опитваше да я унижи, само да ѝ даде информация.

— Защо да се обаждам там? — Това вече заприличваше на игра.

— Заради имената, които ми дадохте, разбира се. Елеонор дьо Поатие. Елеонор Аквитанска. Ето номера на местната полиция.

Продиктува ѝ номера и Лакост го набра. Служителят от аквитанската полиция се изсмя и ѝ каза:

— Не, не можете да говорите с Елеонор дьо Поатие. Освен ако не планирате посещение на оня свят.

— Какво искате да кажете?

На Изабел започваше да ѝ писва да ѝ се присмиват, започваше да ѝ писва да задава един и същи въпрос. Но работата с Арман Гамаш я бе въоръжила с почти неизчерпаемо търпение и тя знаеше, че в този момент то ѝ е необходимо.

— Мъртва е — каза полицаят.

— Мъртва ли? Убита?

Мъжът пак се изсмя.

— Ако имате нещо да ми кажете, моля ви, кажете — сопна се тя. Щеше да се упражнява в търпение друг път.

— Ами, замислете се. Елеонор дьо Поатие — изрече го много бавно и на много висок глас, сякаш това щеше да ѝ помогне. — Трябва да тръгвам. Смяната ми свършва в десет. — Затвори.

Лакост машинално погледна часовника си. Четири и петнайсет. В Квебек. Във Франция беше десет и петнайсет. Човекът поне ѝ бе отделил от свободното си време.

Какво ѝ помагаше това обаче?

Огледа се. Гамаш и Бовоар ги нямаше. Ивет Никол — също.

Завъртя се към компютъра си. Влезе в гугъл и пусна търсене за Елеонор Аквитанска.

[1] Да, моля (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Значи, нищо (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Аквитания ли казахте? Трябва да говоря с някого там? Но защо? (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТНАЙСЕТА

Стените на стаята за медитация бяха боядисани в успокояващ аквамарин. Подът бе покрит с килими в наситено топло зелено. Таванът беше сводест, с вентилатор, който бавно се въртеше. В ъглите бяха наредени възглавнички в очакване на нечий задни части, както предположи Гамаш.

С Бовоар бяха отскочили до Сан Реми, за да видят школата по медитация на Мама Би. Главният инспектор се завъртя и се вгледа в достигащите от пода до тавана прозорци и мрака отвън. Видя само собственото си изражение и Бовоар, който стоеше зад него и гледаше, сякаш е пред портите на ада.

— Да не би да очакваш да те нападне зъл дух?

— Човек никога не знае.

— Мислех, че си атеист.

— Не вярвам в бог, но не изключвам съществуването на духове.

Подушвате ли нещо?

— Тамян.

— Ще повърна.

Гамаш заразглежда стената. Най-отгоре с красиви букви бе изписано: „Бъди спокоен“. Школата на мадам Майер се казваше „Бъди спокоен“. По едно съвпадение книгата на Си Си — също.

„Бъди спокоен“.

Каква ирония — доколкото можеше да прецени Гамаш, никоя от двете жени не се отличаваеше със спокойствие.

Под мотото „Бъди спокоен“ имаше изписано още много. Слънцето бе залязло, а осветлението в стаята беше слабо. Гамаш не успя да прочете какво пише, затова се приближи още, но точно в този момент се появи Мама с развят зад нея лилав кафтан и коса като огнено кълбо.

— Здравейте, добре дошли. За сеанса в пет часа ли сте дошли?

— Не, мадам — усмихна се Гамаш. — Идваме да поговорим, да ви помолим за съдействие.

Мама го погледна подозрително. Изглеждаше като жена, която е свикнала с капани, истински или въображаеми.

— Вие очевидно сте жена със специални способности. Виждате и усещате неща, които остават скрити за останалите хора. Надявам се, че не съм прекалено нахален.

— Не мисля, че имам по-развита интуиция от всеки друг човек. Ако с нещо се отличавам, то е, че съм имала шанса да работя върху себе си. Може би защото имам нужда от това повече от другите — отговори и се усмихна на главния инспектор. Държеше се, сякаш Бовоар не съществува.

— Даровитите хора обикновено последни се признават за такива. Бихме искали да поговорим с вас насаме, мадам. И да ви помолим за помощ. Искаме да добием впечатление за Си Си дьо Поатие.

— Не я познавах добре.

— Не е и необходимо, нали? Вие сте учител, виждате всякакви хора. Сигурно ги познавате по-добре, отколкото те самите се познават.

— Опитвам се да не съдя хората, господин инспекторе.

— Не да ги съдите, мадам, а да ги преценявате.

— Си Си дьо Поатие беше, струва ми се, човек, който изпитва голямо страдание.

Мама ги заведе при натрупаните възглавнички и им посочи една. Гамаш се настани и потъна в нея. Едва успя да не се изтъркаля назад. Бовоар реши да не рискува. Освен това беше смехотворно, дори обидно, да поканиш детектив, който разследва убийство, да седне на възглавница.

Мама клекна чевръсто и се приземи по средата на яркочервена възглавничка като парашутист. Макар че не падаше толкова отвисоко.

— Беше изгубена душа. Ако не я бяха убили и ако имаше смирението да ме помоли, мисля, че щях да ѝ помогна.

Бовоар имаше чувството, че ще повърне.

— Знаете ли, веднъж дойде тук. Много се зарадвах да я видя, помислих, че търси съвет. Но се оказа, че не е така.

— Какво искаше?

— Нямам представа. — На лицето на Мама се изписа искрено недоумение. Бовоар реши, че това е първата ѝ искрена реакция, която вижда. — Влязох, а тя стоеше ей там и оправяше снимките. — Мама посочи няколко рамкирани снимки на стената и две над нещо, което

приличаше на малък олтар. — Беше пипала всичко в стаята. Всичко беше разместено.

— Как по-точно?

— Ами, беше подредено, така да се каже. Когато сеансът свърши, курсистите просто хвърлят възглавниците по ъглите, както сами виждате. Така ми харесва. Само бог решава къде ще се приземят. Не обичам да налагам мнението си.

На Бовоар отново му се догади.

— Изглежда, че Си Си не беше в състояние да се спре. Влезеше ли някъде, започваше да подрежда всичко. Много неуравновесена жена. Ако човек изпитва нужда от това, значи духът му е много болен. Всички възглавнички бяха прилежно подредени покрай стената, всички снимки бяха идеално изравнени, всичко беше като по конец.

— Защо е дошла? — попита Гамаш.

— Наистина не знам. Когато ме видя, се стресна, сякаш съм я заварила да върши нещо нередно. След като си тръгна, проверих дали всичко си е на мястото, толкова гузна ми се стори. Опита се да се измъкне с агресивно поведение. Много характерно.

— За кого?

Въпросът като че ли смути Мама и Бовоар си помисли, че не е свикнала да я разпитват.

— Ами, за нещастните хора, разбира се — рязко отговори след малко. — Останах с впечатлението, че търси нещо, и то не просветление. Мисля, че се заблуждаваше, че вече го притежава. Но едва ли ще намерите по-малко просветлен човек от нея.

— Много прозорливо наблюдение — коментира Гамаш и Мама се втрени в него, сякаш търси признаци на ирония. — Кое ви кара да мислите, че се е смятала за просветлена?

— Четохте ли книгата ѝ? Пълна е със самодоволство и самомнителност. Тази жена нямаше принципи, нямаше истински убеждения. Готова беше да приеме всяка философия, на която се натъкне. Малко от тук, малко от там. Духовният път, който се опитваше да пробута, е целият в бабуни, дупки и кал. Напомня за чудовището на Франкенщайн. Сдъвкала е и изплюла всякакви култове и вярвания, за да роди това... *ли-биен*. — Мама изрече последното, сякаш казва „лайно“. — Не беше уравновесена.

Старицата вдигна ръце и ги разпери в нещо като прегръдка. Диплите на лилавия кафтан се разпиляха около нея и тя заприлича на образ от ренесансова картина, рисувана от не особено талантлив художник.

— Разкажете ми за учението на мадам Дьо Поатие, ли-биен — каза Гамаш.

— Свързано е със сдържане на емоциите. Изглежда, е смятала, че те са коренът на всеки проблем, затова човек трябвало да не ги показва и да се абстрахира от тях.

— А самият ли-биен? И той ли е древно учение? Като дзен?

— Ли-биен ли? Никога не бях чувала за такова нещо. Сигурно е нейна измишльотина.

Гамаш, който вече бе прочел книгата на Си Си дьо Поатие, с интерес забеляза, че макар да беше точна в коментарите си, Мама пропусна да спомене ключови подробности. Например топката на ли-биен. Тя бе в основата на учението, единственият предмет, който Си Си бе наследила от отдавна починалата си майка. Описваше го в книгата си и Гамаш си даде сметка, че това е единственото нещо в разказа ѝ, което е имало стойност за нея. Звучеше, сякаш Си Си наистина е получила този дар от майка си и е знаела, че е ценен с нещо, но е нямала представа с какво или защо. Затова е създала цяла философска система около него.

Си Си бе превърнала топката на ли-биен в свещен предмет. А сега никой не можеше да я открие. Гамаш беше изпратил хората си да претърсят дома ѝ в Монреал. Бяха се върнали с празни ръце... и с желание никога повече да не стъпват в онова стерилно място. Бяха претърсили имението „Хадли“ и там също не бяха открили нищо.

Разбира се, можеше да греши и топката на ли-биен никога да не е съществувала. Може би Мама беше права и тя също бе измишльотина на Си Си.

— Нямаше ли и нещо за светлината? — попита главният инспектор, интересно му беше какъв ще е коментарът на възрастната жена.

— А, да. Обаче това е още по-объркано. Си Си явно е вярвала, че всичко светло или бяло е духовно, а цветовете като червеното или синьото са плод на злото. В книгата си дори свързва всеки цвят с различна емоция. Червеното е гневът, синьото е тъгата, жълтото е

страхът, нещо в този дух. Не мога да цитирам точно, само си спомням, че беше доста безумно. Не знам дали сама е вярвала в тези неща, но се опитва да убеди читателите, че колкото по-светло и бяло е около теб, толкова по-добре.

— Беше ли расистка?

Мама се поколеба. На Гамаш му се струваше, че възрастната жена се опитва да представи Си Си във възможно най-лоша светлина, а да си расист, бе доста лошо. За нейна чест обаче не го направи.

— Не, не мисля. Струва ми се, че има предвид вътрешния свят. Емоции и чувства. Основната ѝ идея беше, че ако задържаме емоциите в себе си и ако те са подредени, ще постигнем равновесие.

— В какъв смисъл подредени?

— Спомняте ли си уроците по физика в училище? В това отношение Си Си беше доста умна и по мое мнение много опасна. Вземаше нещо, в което има малко истина или е доказан факт, а после го раздуваше до неузнаваемост. От физиката знаем, че бялото е комбинация от всички цветове. Ако ги смесим, получаваме бяло, докато черното е отсъствие на цвят. Затова според Си Си, ако емоциите са цветове и човек се поддаде на някоя от тях — гняв, тъга, ревност, каквото и да било, — този цвят надделява и го изкарва от равновесие. Идеята е да постигнете бяло. Всички цветове, всички емоции да бъдат добре подредени.

За Бовоар това бяха пълни глупости. Той отдавна бе спрял да слуша и зяпаше плакат от Индия, като се опитваше да си представи, че е застанал на голия планински склон до препасания с бяла кърпа гол мъж. Всичко би предпочел пред това да слуша изкуфялата бабичка.

— Права ли е?

Въпросът накара Мама да подскочи.

— Как ще е права? Теориите ѝ са абсурдни и оскърбителни. Тя съветва хората да задържат емоциите в себе си. Книгата ѝ, ако някой се ръководи по нея, би причинила сериозни психични заболявания. Жената беше луда. — Пое си дълбоко въздух и се опита да възвърне самообладанието си.

— И все пак — продължи Гамаш с любезен тон — не стои ли това в основата на медитацията? Не липсата на емоции или потискането им, а да не им позволяваш да те ръководят? И не са ли чакрите една от дисциплините на медитацията?

— Така е, но има разлика. Аз лично преподавам медитация по метода на чакрите. Учила съм се от него. — Мама посочи плаката, в който Бовоар си представяше, че е влязъл. — В Индия. Това е способ за постигане на вътрешна и външна уравновесеност. Тялото има седем центъра от темето до... срамните части. Всеки от тях има свой цвят и когато са подредени, човек постига равновесие. Ако имате интерес, заповядайте на сеанс. Даже след малко започва един.

Мама се заклати и рязко стана от възглавницата. Главният инспектор също се изправи, но малко по-тромаво. Старицата тръгна към вратата, явно бързаше да ги отпрати. Гамаш спря и се вгледа внимателно в надписа на стената.

„Бъдете спокойни и знайте, че аз съм Бог.“^[1]

— Красиво е — отбеляза. — Звучи ми познато.

— От Исая^[2] е — след кратко колебание (или така му се стори?) отговори Мама.

— Нарекли сте школата си „Бъди спокоен“. Оттук ли почерпихте идеята? — попита главният инспектор, като кимна към стената.

— Да. Малко ми е съвестно, че съм сложила библейски цитат на стената, но това е разнородна общност. Хората, които идват да се занимават с йога и да медитират, вярват във всякакви неща. Има християни, евреи, будисти... други са привърженици на индуистките учения. Вземаме смислените неща от всяка религия. Не сме догматици.

Гамаш забеляза, че когато Мама комбинираше елементи от различни философии, го представяше като нещо положително, а когато говореше за Си Си, го осъждаше.

— Обаче Исая е в Стария завет — отбеляза с усмивка той. — Значи не е чисто християнско. Защо избрахте точно този цитат?

— Всъщност е доста близък до будисткото вярване, че ако сме тихи и спокойни, ще намерим бог — обясни Мама. — Прекрасна мисъл.

— Да, така е — искрено се съгласи Гамаш. — Тихи и спокойни. — Обърна се и погледна възрастната жена право в очите. — И мълчаливи.

— Да, инспекторе. И мълчаливи.

— Мерси, мадам.

Гамаш хвана ръката на Бовоар и го поведе към вратата. Помладият детектив дори не си даде труд да закопчае палтото си. Буквално изскочи през вратата във вечерния студ. Подейства му, сякаш се е гмурнал във високопланински поток. Закашля се и мразовитият въздух стегна белите му дробове. Но това не му пречеше. Най-сетне можеше да събере мислите си.

— Дайте ми ключовете. — Гамаш протегна ръка и Бовоар послушно му ги даде. — Добре ли сте?

— Добре съм. Но онази жена и онова място...

Бовоар махна разсеяно. Все още му се гадеше и се надяваше, че ще удържи, докато стигнат до пансиона. Не успя.

Пет минути по-късно Гамаш държеше главата на колегата си отстрани на тротоара, а Бовоар повръщаше, давеше се и ругаеше онази жена и нейното противно, влудяващо спокойствие.

[1] Официалният библийски превод гласи: „Млъкнете и знайте, че Аз съм Бог“. — Б.р. ↑

[2] Един от великите старозаветни пророци. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТА

— Ще се оправя — каза Бовоар. Беше блед като мъртвец.

— Сигурно — съгласи се Гамаш, докато буквално го носеше нагоре по стълбите към стаята му в пансиона.

Главният инспектор помогна на колегата си да се съблече и пусна водата във ваната. По-късно, изкъпан и успокоен, Бовоар се изтегна в голямото легло под мекия бархетен чаршаф и пухения юрган. Гамаш оправи възглавниците и зави добре младия детектив. Само дето не го целуна за лека нощ. Остави му табличка с чай и бисквити на удобно място. Беше сложил под краката му грейка с гореща вода и сега топлината бавно се разпространяваше по треперещото тяло на Бовоар, който никога не се бе чувствал толкова болен и толкова облекчен.

— По-добре ли си?

Жан Ги кимна. Опитваше се да не трака със зъби. Гамаш постави хладната си ръка върху челото на болния за момент и се вгледа в трескавите му очи.

— Ще донеса още една грейка. Как мислиш?

— Би било чудесно.

Бовоар се чувстваше като болно тригодишно дете, което търси утеха в силните уверени очи на баща си. Гамаш се върна след малко с грейката.

— Тя ме прокле — заяви Жан Ги, като се сви и прегърна топлата грейка. Вече не му пукаше, дори да се държи като момиче.

— Хванал си грип.

— Оная Мама ме *прокле* да хвана грип. О, боже, мислите ли, че съм отровен?

— Имаш грип.

— Птичи грип?

— Човешки грип.

— Или SARS^[1]? — Бовоар се надигна. — Може би умирам от SARS.

— Най-обикновен грип — успокои го Гамаш. — Трябва да тръгвам. Ето ти телефона, ето ти чая. Ето я и кофата. — Вдигна тенекиената кофа, за да му я покаже, после пак я остави до леглото.

Когато Жан Ги се разболееше като малък, майка му определяше някоя кофа за „повръщало“, макар че и двамата знаеха, че не повръщането е големият проблем.

— Сега си почивай и поспи — заръча Гамаш.

— Когато се върнете, ще съм умрял.

— Ще ми липсваш.

Гамаш оправи белия пухен юрган, отново пипна челото на колегата си и излезе на пръсти. Бовоар вече спеше.

— Как е той? — попита Габри, когато главният инспектор слизаше по стълбите.

— Заспа. Ще бъдете ли тук още известно време?

— Да, ще го наглеждам.

Гамаш облече палтото си и застана на прага.

— Станало е по-студено.

— Да, снегът спря. Чух, че утре очакват температурата да падне до минус двайсет.

Двамата погледнаха навън. Слънцето отдавна беше залязло, дърветата и езерото бяха огрени от изкуствена светлина. Няколко души разхождаха кучета или се пързалиха с кънки. Бистрото светеше приветливо, вратата му се отваряше и затваряше при влизането на всеки нов клиент, зажаднял за следобедния си пунш.

— Сигурно е около пет — отбеляза Габри, като кимна към селския площад. — Рут. Изглежда почти жива.

Гамаш излезе от топлия пансион и бързо тръгна покрай площада. Помисли си дали да не спре да поговори с Рут, но се отказа. Нещо в тази жена убиваше желанието за разговор. Снегът скърцаше под краката му — ясен знак, че температурата пада. Заради лекото щипане по кожата му Гамаш имаше чувството, че минава през облак от микроскопични иглички. Очите му се насълзиха. С голямо съжаление подмина бистрото. Беше дошъл с намерение да сяде там всеки следобед, да преглежда записките си и да говори с местните жители.

Бистрото бе тайното му оръжие за разкриване на убийци. Не само в Трите бора, а и във всяко квебекско село. Най-напред намираще уютна кръчма или бистро; после откриваше убиеца. Защото Арман

Гамаш знаеше нещо, за което малцина от колегите му се досещаха. Всяко убийство имаше две дълбоко човешки страни: убитият и убиецът. Да приемеш извършителя за звяр или изверг, означаваше да му дадеш преимущество, което не заслужава. Не. Убийците са хора и в основата на всяко убийство се крие емоция. Изкривена, несъмнено. Уродлива, грозна. Но емоция. Толкова силна, че е способна да тласне човек да отнеме живот.

Работата на Гамаш бе да събира веществени доказателства, но също така да събира емоции. И единственият начин да го постигне, който знаеше, бе да опознае хората. Да наблюдава и да слуша. Да внимава. А най-лесно това се постигаше в измамно непринудени ситуации в измамно непринудена обстановка.

Като бистрото, например.

Когато мина покрай него, Гамаш се запита дали сега убиецът е там, дали се наслаждава на чаша шотландско уиски или греян сайдер в студената нощ. Дали се топли на камината в компанията на приятели? Или е някъде навън, в студа и мрака? Дали е отритнат от обществото, озлобен, раним и съсипан?

Мина по сводестия каменен мост и се наслади на тишината. Такъв беше ефектът на снега. Трупаше се като мек чист юрган, който заглушава всички звуци и запазва живота на всичко отдолу. Земяделците в Квебек си пожелаваха само две неща за зимата: много сняг и продължителен студ. Ранното затопляне бе катастрофално. То подлъгваше младите и уязвими посеви да се покажат и да загинат из корен в гибелен мраз.

— *И ей го загинал като мене!* — изрецитира на глас Гамаш, изненадан сам от себе си. Прощалното слово на Уулзи. Шекспир, разбира се. Но защо изведнъж се сети точно за него?

*А вдругиден студ свива смъртоносен
и тъкмо той — наивникът! — си мисли,
че славата му зрее, изведнъж
захва го във корена и ей го
загинал като мене^[2]!*

Дали загиваше? Дали беше измамно чувството, че всичко е под контрол, че всичко върви по план?

Случаят „Арно“ не е приключил, предупредил го бе приятелят му Мишел Бребьоф. Дали скоро щеше да го връхлети убийствен студ? Гамаш разтърка тялото си, за да се стопли и да се почувства по-уверен. Изсумтя развеселено и поклати глава. Мисълта му поддейства стъписващо. В един момент си главен инспектор Гамаш, началник на отдел „Убийства“ в квебекската полиция, и разследващ убийство, а в следващия преследваш въображението си в пустошта.

Отново се спря и разгледа старото село с подредени в кръг обичани домове, населявани от обичани хора.

Дори Рут Зардо. Правеше чест на това тихо, спокойно селце, че обитателите му са намерили в сърцата си място за наранен човек като Рут.

Ами Си Си дьо Поатие? Дали бяха способни да намерят място и за нея? Или за съпруга и детето ѝ?

Гамаш плахо отмести очи от блестящия светъл кръг, който бе Трите бора, към мрака и имението „Хадли“. То изпъкваше като грешка, която доказва правилото. Намираще се извън кръга, на границата на селото. Извън общността.

Дали убиецът беше там, в онова злокобно място, което сякаш излъчваше омраза?

Гамаш стоеше в смразяващия студ и се питаше защо Си Си е искала да привлича омраза. Защо я е създавала на всяка крачка? Смъртта ѝ не беше натъжила никого. Липсата ѝ не бе оставила празнота у никого, доколкото той виждаше. Дори в семейството ѝ. Може би най-вече в семейството ѝ. Наклони леко глава на една страна, сякаш това щеше да улесни мисленето му. Не се получи. Каквато и бегла мисъл да бе започнала да се оформя в ума му, изчезна. Нещо, свързано с омразата.

Гамаш се обърна и тръгна към бившата гара, осветена почти толкова ярко, колкото и бистрото.

— Началник! — извика Лакост почти с влизането му. — Радвам се да ви видя. Къде е инспекторът?

— Болен е. Мисли, че Беатрис Майер го е проклела.

— Няма да е първата жена, която го прави.

— Вярно е — засмя се Гамаш. — Къде е полицай Никол?

— Излезе. Говори няколко часа по телефона и тръгна.

Лакост се вгледа в лицето му, за да провери дали и той споделя подозренията ѝ, че Никол отново е забъркала каша. Сякаш нещо отвътре я караше да проваля и своята кариера, и техните разследвания. Гамаш обаче не реагира.

— Ти какво имаш да ми докладваш?

— Един куп съобщения. Обади се съдебната лекарка. Каза, че ще ви чака в бистрото на Оливие в пет и половина. Някъде в района ли живее?

— В Клегхорн Холт, по-нататък по линията. Трите бора ѝ е на път. Открила ли е нещо ново?

— Завършила е доклада за аутопсията. Иска да поговори с вас за това. Лемио също се обади от Монреал. Каза, че ви е изпратил нещо по интернет. От главното управление. Иска обаче и да се чуе с вас. Но преди това... — Лакост се върна на бюрото си и Гамаш я последва. — Открих Елеонор дьо Поатие.

Седна и щракна с мишката. На монитора ѝ се появи картина. Черно-бял портрет на жена в средновековно облекло, на кон и със знаме в ръка.

— Разкажи.

— Ето я. Елеонор дьо Поатие, или Елеонор Аквитанска.

Лакост посочи монитора. Гамаш си взе стол и седна до нея. Намръщи се, цялото му тяло се наклони напред като привлечено от екрана. Нещата започнаха да му се изясняват.

— Кажки какво знаеш.

— Какво знам или какво мисля? И в двата случая — не много. Си Си дьо Поатие пише, че майка ѝ и баща ѝ са Елеонор и Анри дьо Поатие. От Франция. В книгата си — Лакост посочи екземпляра на бюрото си — твърди, че е имала охолно детство във Франция. После се появили финансови проблеми и била изпратена в Канада при далечни неназовани роднини, нали така?

Гамаш кимна.

— Е, това е Елеонор. — Лакост отново кимна към средновековната ездачка, после пак щракна с мишката и картината се смени. — А пък това е баща ѝ. — На екрана се появи портрет на строг и здрав русокос мъж с корона. — Хенри Плантагенет. Английският крал Хенри II.

— Не разбирам.

— Единствените Анри и Елеонор дьо Поатие във Франция са те.

— Това е безумие — заяви Гамаш. Нищо не разбираше.

— Явно никога не сте били тийнейджърка.

— Какво искаш да кажеш?

— Романтичните момичета се вълнуват от такива неща. Силна и нещастна кралица, благороден крал. Кръстоносни походи. Елеонор дьо Поатие е участвала в кръстоносен поход с първия си съпруг. Създавала армия от триста жени и яздила с разголени гърди през част от пътя. Поне така разказва легендата. Впоследствие се развела с Луи VII и се омъжила за Хенри.

— И живяла щастливо до края на дните си?

— Не съвсем. Той я хвърлил в тъмница, но преди това тя му родила осем деца. Едно от тях е Ричард Лъвското сърце. Била е забележителна жена.

Лакост се вгледа в ездачката и си представи, че е част от нейната армия. Че язди с разголена гръд през Палестина, предвождана от тази невероятна жена. Под въздействието на Елеонор Аквитанска се развихряше въображението не само на тийнейджърките.

— Ричард Лъвското сърце ли? Но няма дъщеря на име Си Си, нали?

— Която да е дизайнер и да живее в Трите бора? Не. Хенри II умира през 1189 година, Елеонор — през 1204. Тъй че или Си Си дьо Поатие отдавна е надживяла отреденото ѝ време на този свят, или — само предположение — лъже. Нищо чудно, че цялата парижка полиция ми се присмива. Слава богу, че им се представих за полицай Никол.

Гамаш поклати глава:

— Значи си ги е измислила. Върнала се е едно хилядолетие назад, за да си създаде родители. Защо? Защо го е направила? И защо точно те?

Двамата се умълчаха за момент.

— Кои са истинските ѝ родители тогава? — попита след малко Лакост.

— Това е важен въпрос.

Гамаш отиде на бюрото си. Беше пет и дваайсет. Имаше време само да говори с Лемю, преди да отиде на срещата с доктор Харис. Отвори съобщенията си и набра номера, оставен от младия полицай.

— Полицай Лемьо — извика младежът в слушалката.

— Гамаш — изкрещя главният инспектор в отговор, без дори да знае защо вика.

— Началник, радвам се, че се обадохте. Получихте ли рисунката от *Surete*? Художникът каза, че ще ви я изпрати.

— Току-що отворих писмата. Какво друго каза той и защо крещим?

— На автогарата съм. Току-що пристигна автобус. Художникът каза, че по всяка вероятност, когато е умряла, Ел е стискала нещо в ръка. Врязало се е в кожата ѝ.

— И това обяснява порязванията на дланта ѝ?

— Именно. — Автобусът вероятно тръгна или двигателят му се изключи, защото страничният шум намаля. Лемьо заговори нормално: — Дадох му снимката от аутопсията и той нарисова схемата, както поискахте. Не е много точна, както ще видите.

Докато младият полицай говореше, Гамаш преглеждаше писмата си в търсене на някое от чудатия художник, който работеше в недрата на *Surete*. Щракна с мишката на съобщението и изчака, докато файлът се изтегли по мъчително бавната модемна връзка.

Малко по малко картинката се появи.

— Говорих с други бездомници от района за Ел — продължи Лемьо. — Не са много приказливи, но повечето си я спомнят. Имало кратко сбиване за мястото ѝ, когато си тръгнала. Изглежда, по техните стандарти „жилището“ ѝ се равнява на президентски апартамент. Странно, че го е зарязала.

— Странно, наистина — измърмори Гамаш, докато гледаше как картината бавно се появява на екрана. Само половината се беше заредила. — Браво, добре се справихте, Лемьо. Идвайте насам.

— Слушам.

Гамаш се усмихна. Представи си усмивка и на лицето на младежа.

Остана втренчен в монитора през следващите пет минути, докато файлът се теглеше. Сантиметър по сантиметър. И когато се появи цялата рисунка, главният инспектор се облегна назад, склочи ръце върху корема си и се вгледа в нея.

Изведнъж се сепна и погледна часовника. Пет и трийсет и пет. Време беше за срещата с патоложката.

[1] Опасен респираторен вирус, който се появи през 2002 г. и причини смъртта на стотици хора. — Б.р. ↑

[2] Цитат от историческата пиеса на Шекспир „Хенри VIII“ (1613), превод от англ. Валери Петров, 1981 г. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЪРВА

Когато Гамаш влезе в бистрото и почна да се извинява, доктор Шарън Харис току-що се беше настанила в кресло и поръчала чаша „Дюбоне“. Инспекторът си взе от същото вино и седна до нея. Бяха до прозореца, от който се откриваше гледка към замръзналото езеро и елхите вън. Над рамото на патоложката Гамаш можеше да се наслади на працияния танцуващ огън в камината. Доктор Харис разсеяно си играеше с малкия бял етикет, който висеше от масата им. Погледна го и прочете:

— Двеста и седемдесет долара.

— Не виното, надявам се — възкликна Гамаш и чашата замръзна на половината път към устата му.

— Не — засмя се тя. — Масата.

— *Sante!*^[1]

Инспекторът отпи глътка вино и се усмихна. Беше забравил. Всички мебели в бистрото бяха антики от колекцията на Оливие. И всичко се продаваше. Можеше да изпие виното си и да купи кристалната чаша. Всъщност тя бе доста красива. Гамаш я вдигна, кристалът отрази кехлибарената светлина на огъня и я разложи на разноцветни лъчи, получи се галеща погледа дъга. „Чакрите“ — помисли си.

— Все още ли искате да се пренесете тук? — попита, след като отново се обърна към лекарката и я видя замечтано загледана през прозореца.

— Ако излезе оферта, да. Но тук къщите се продават доста бързо.

— Имението „Хадли“ беше обявено за продан преди около година.

— Само то не. Макар че да си призная, погледнах обявата. Беше много евтино. Почти се изкуших.

— Колко му искаха?

— Не си спомням, но беше по-малко от сто хиляди.

— *C'est incroyable*^[2] — коментира Гамаш и си взе шепа кашу.

Доктор Харис огледа салона, който се пълнеше с нови и нови клиенти.

— Никой не изглежда разстроен от убийството — отбеляза патоложката. — Жертвата май не е била много обичана тук?

— Май не. Тъкмо тя е купила имението „Хадли“.

— Ах...

— Ах?

— За да купи тази къща, човек трябва да е крайно безчувствен. Аз дори не погледнах снимката ѝ в сайта за имоти.

— Хората имат различна чувствителност — усмихна се Гамаш.

— Така е, но вие бихте ли купили тази къща?

— Дори не искам да влизам вътре — съучастнически прошепна инспекторът. — Тръпки ме побиват. Кажете сега, какво ми носите?

Доктор Харис се наведе и извади папка от куфарчето си. Остави я на масата, взе шепа ядки и отново се облегна назад. Загледа се през прозореца и отпи глътка вино между две солени хапки.

Гамаш сложи полукръглите си очила и за десетина минути прочете доклада. После остави папката и замислено отпи глътка „Дюбоне“.

— Ниацин.

— Да, ниацин.

— Разкажете по-подробно.

— Ако изключим ниацина в кръвта, жертвата е била здрава четирийсет и осем годишна жена, макар и с поднормено тегло. Раждала е. Все още ненавлязла в менопаузата. Всичко е много стандартно и естествено. Краката ѝ са изгорени от тока, а по ръцете има мехури, които по разположение съвпадат с металната рамка на шезлонга. Има раничка от порязване отдолу, но стара и почти зараснала. Всичко отговаря на токов удар. Освен едно: ниацинът.

Гамаш свали очилата си и леко почука по папката с тях:

— Какво е това?

— Витамин. От В комплекс. — Патоложката се наведе над масата. — Предписва се при висок холестерол, а някои вярват, че стимулира мозъчната дейност.

— А така ли е?

— Няма доказателства.

— Защо мислят така тогава?

— Ами, един от ефектите му е изчервяване на лицето и явно някой е решил, че това е признак за по-добро оросяване на мозъка. Сам можете да се досетите какво означава...

— По-активна мозъчна дейност.

— Не е ли очевидно? — Доктор Харис презрително поклати глава. — Много е типично именно хора с ограничена мозъчна дейност да достигнат до този извод. Нормалната доза е пет милиграма. Достатъчна е, за да повиши леко пулса и кръвното налягане. Както казах, лекарите често го предписват, но може да се купи и без рецепта. Не мисля, че има опасност от предозиране. Добавят го дори в зърнени закуски. Ниацин и тиамин.

— Добре, ако нормалната доза е пет милиграма, колко е имало в организма на Си Си?

— Двайсет.

— Брей, това е доста корнфлейкс.

— Да не заподозрете сега Капитан Крънч^[3]?

Гамаш се засмя, бръчките около очите му станаха по-дълбоки.

— Как са й се отразили тези двайсет милиграма?

— Доста силно изчервяване. Горещи вълни. Потене, пребледняване. — Доктор Харис се замисли за момент. — Не съм много запозната с това вещество, затова погледнах в лекарствения справочник. Ниацинът няма опасни ефекти. Може да причини дискомфорт, но нищо сериозно. Ако някой си е мислил, че ще я убие с това, много се е заблудил.

— Напротив, доста добре се е справил. Нали все пак я е убил. И ниацинът е бил част от плана. Си Си дьо Поатие е убита с електрически ток, нали?

Доктор Харис кимна.

— А вие по-добре от всеки знаете колко е трудно това. Особено посред зима. Не е било достатъчно просто да пипне метален предмет, през който тече ток, трябвало е и да застане в локва с метални обувки и... — Гамаш не довърши.

Патоложката се замисли за момент. Опита се да си представи сцената. Как жената нагазва в локвата и посяга...

— С голи ръце! Трябвало е да пипне стола с голи ръце! Ето как го е направил. А аз си мислех, че искате кръвното изследване, в случай

че е отровена.

— Ръкавиците. Не можех да си обясня защо ги е свалила. Какво може да накара човек да си свали ръкавиците?

— Било й е горещо — каза Харис.

Обичаше работата си, но завиждаше на Гамаш и Бовоар за умението да сглобяват парчетата от мозайката.

— На благотворителната закуска някой е сипал в чашата й достатъчно ниацин, за да й стане горещо. Колко време е трябвало, за да подейства? — попита инспекторът.

— Около двайсет минути.

— Достатъчно, за да стигне до игрището за кърлинг. В един момент й е станало топло. Тогава е свалила ръкавиците, а може би и шапката си. Утре ще видим снимките.

— Какви снимки?

— Имало е фотограф. Си Си го наела да я снима как общува с простолудиято. Утре ще ни пратят филма от лабораторията.

— Защо й е да я снимат така?

— Била е дизайнер. Току-що е издала книга и е възнамерявала да започне списание. Снимките сигурно са й трябвали за него.

— Изобщо не съм я чувала.

— Повечето хора не са. Но явно се е изживявала като успешен и динамичен мотиватор. Смятала е да разшири дейността си извън избора на най-подходящ цвят за стените (в нейния случай бял, между другото), като се насочи към житейската философия.

— Звучи ужасно.

— Все още не мога да я разбера — призна Гамаш, като се облегна удобно назад. — Не знам дали е била абсолютно заблудена, или почти благородна. Имала е мечта и се е опитвала да я сбъдне, майната им на скептиците.

— Одобрявате ли философията й?

— Не. Днес говорих със специалист и тя сравни учението на Си Си с чудовището на Франкенщайн. Мисля, че това определение е доста точно. Всъщност сравненията с Франкенщайн изникват на всяка крачка в този случай. Някой дори спомена, че селяните празнуват смъртта на чудовището.

Гамаш почувства стягане в гърдите, докато го изричаше. Нещо не беше наред в това разследване. Нещо, до което той се доближаваше,

но всеки път пропускаше.

— И сега какво, инспекторе? — попита Харис.

— Ниацинът е огромна крачка напред. Благодаря ви. Сега просто ще следваме фаровете.

— Моля?

— Възприемам всяко разследване като шофиране оттук до Гаспе. Огромно разстояние, на което не се вижда края. Но и не се налага да го виждаш. Достатъчно е просто да запалиш фаровете и да следваш светлината им. Накрая ще стигнеш.

— Като Диоген и неговата факла?

— Обратното. Той е търсил честен човек. Аз търся убиец.

— Внимавайте. Убиецът може да види човека с факлата.

— Още един въпрос, докторе. Как биха могли да ѝ пробутат ниацина?

— Той е разтворим във вода, но и доста горчив. Кафето би могло да замаскира вкуса. Както и портокаловият сок, предполагам.

— А чаят?

— Едва ли. Не е достатъчно силен.

Патоложката прибра нещата си, извади от джоба си ключ и след като го насочи към прозореца, натисна малък бутон. Навън колата ѝ запали, фаровете се включиха и навярно климатикът заработи на пълни обороти, за да затопли поне малко въздуха вътре. От всички изобретения през последните двайсет години най-добри според Гамаш бяха нагревателите за автомобилни седалки и автоматичното запалване. Жалко за Ришар Лион, че е изобретил магнитни войнишки джобове.

Гамаш изпрати доктор Харис до вратата, но точно преди тя да излезе, му хрумна още нещо.

— Какво знаете за Елеонор дьо Поатие?

Жената спря и го погледна:

— Нищо. Коя е тя?

— А за крал Хенри II?

— Хенри II ли? Сериозно ли ме питате за отдавна починал британски монарх? Моят любимец е Етелред Неразумни. Той върши ли работа?

— Какъв репертоар имате само. Етелред и Капитан Крънч.

— От католическото възпитание е. Съжалявам, че не можах да ви помогна.

— Ниацин. — Гамаш посочи папката, която все още бе на масата. — Много помогнахте.

Доктор Шарън Харис се почувства абсурдно горда.

— Всъщност — добави инспекторът, докато ѝ помагаше да облече палтото си — има още нещо. Елеонор Аквитанска.

— О, това е лесно. „Лъвът през зимата“^[4].

* * *

— Слънце, ще отвориш ли? В ателието съм — извика Клара.

Никой не отговори.

— Както и да е — извика след второто почукване. — Аз ще отида. Не се притеснявай. Ще се разходя.

Изкрещя последните думи към затворената врата на ателието му. Беше почти сигурна, че Питър е вътре и реди пасианси.

Беше необичайно някой да чука. Повечето им познати влизаха направо. И си вземаха каквото им трябва от хладилника. Понякога, когато се приберяха отнякъде, Питър и Клара намираха Рут заспала на дивана с чаша уиски и литературно списание на табуретката пред нея. Веднъж свариха Габри в банята. Топлата вода в пансиона, изглежда, бе свършила и той се беше евакуирал.

Клара отвори вратата рязко и се подготви да посрещне вълната студен въздух отвън. Там я чакаше главен инспектор Гамаш, което не я изненада. Макар че тайничко се беше надявала да е главният куратор на Музея за съвременно изкуство, дошъл да види произведенията ѝ.

— Заповядайте. — Клара се отдръпна и бързо затвори вратата след него.

— Няма да ви отнема много време. — Детективът леко се поклони и тя направи същото, като си помисли, че навярно трябваше да направи малък реверанс. — Имате ли видеокасетофон?

Точно такъв въпрос не бе очаквала.

Гамаш разкопча якето си и извади видеокасата, която бе държал на топло до тялото си.

— „Лъвът през зимата“? — попита Клара, щом погледна кутията.

— *Precisement*.^[5] Искам да го изгледам възможно най-скоро.

Инспекторът изглеждаше абсолютно спокоен, но Клара го познаваше достатъчно добре, за да си даде сметка, че това не е просто непринудена молба или приятен начин да прекарат заедно спокойна зимна вечер на село.

— Имаме. Но Рут и Мирна ще идват за вечеря.

— Не искам да ви притеснявам.

— Не ни притеснявате. — Хвана го за ръката и го заведе в топлата уютна кухня. — Винаги имаме място за още хора. Искането просто да съм сигурна, че нямате нищо против компанията. Питър е сготвил семеен специалитет от остатъците от пуйката със зеленчуци. Изглежда ужасно, но е божествено вкусен.

Не след дълго мъжът й излезе от ателието си. Двете гостенки също пристигнаха: Мирна прегърна всички в пищните си обятия, а Рут се отправи директно към барчето.

— Слава богу! — коментира поетесата, когато разбра, че Гамаш иска да гледат филм. — Помислих, че пак ще трябва да си приказваме.

Клара приготви две кошници с вечеря за Ришар и Кри, а Мирна изяви желание да им ги занесе.

— Може да ви закарам — предложи Гамаш.

— Не е далеч. Освен това, ако отида пеша, ще имам оправдание да си сипя допълнително — усмихна се Мирна, докато увиваше огромен цветен шал около врата си. С него заприлича на воин от диво африканско племе при неочаквано застудяване.

— Бихте ли проверили как е Кри, когато отидете? — Гамаш понижи глас: — Тревожа се за нея.

— Какво ви тревожи? — попита Мирна и на веселото й по принцип лице се изписа сериозно, изпитателно изражение. — Необичайното поведение е естествено за дете, видяло майка си да умира.

— Така е, но ми се струва, че има още нещо. Бихте ли я проверили.

Жената се съгласи и тръгна.

* * *

Ивет Никол се залепи за колата, която караше пред нея в бързата лента на магистралата на път от Монреал за селото. Предната ѝ броня бе на сантиметри от другия автомобил. Шофьорът трябваше да го забележи всеки миг.

Ето го момента! Онзи вълнуващ момент. Дали ще натисне спирачка? Дори леко да докосне педала, двете коли ще се запремятат със сто и четирийсет километра в час и за секунди ще се превърнат в огнено кълбо. Никол стисна по-здраво кормилото и се вгледа съсредоточено и гневно в предната кола. Как смееше да я бави тоя кретен? Как смееше да използва нейната лента? Как смееше да не ѝ даде път? Смотаняк. Щеше да му даде да се разбере, както на всеки, дръзнал да се изпречи на пътя ѝ. Яростта я правеше непобедима. Но имаше и друго.

Злорадство.

Щеше да изплаши скапаняка до смърт.

* * *

— Прочетох книгата ви — каза Гамаш на Рут, когато двамата седнаха пред веселия огън. В това време Питър се размотаваше из кухнята, а Клара ровеше по етажерките в търсене на четиво.

Рут предпочиташе да я потопят в горещо олио, отколкото да ѝ правят комплименти. Реши да не коментира казаното от детектива и отпи глътка уиски.

— Но жена ми има въпрос.

— Имате съпруга? Че как се е излъгала да се омъжи за вас?

— О, много лесно! При това беше пила съвсем малко. Тя се интересува какво означава ДОБРЕ в заглавието ви.

— Не се изненадвам, че жена ви не знае какво е „добре“. Може би не знае значението и на други думи като „щастлив“ и „нормален“.

— Тя е библиотекарка и каза, че когато хората използват главни букви, обикновено всяка от тях е съкращение на дума. Във вашето заглавие ДОБРЕ е изписано с главни букви.

— Съпругата ви явно е умна жена. Тя е първата, която забелязва, или поне първата, която пита. ДОБРЕ означава „дърта, отвратителна, безсрамна, разярена егоистка“. Аз съм ДОБРЕ.

— Със сигурност сте такава — съгласи се Гамаш.

* * *

Лемио се прибра в бавната лента на магистралата, за да даде път на ненормалника, който караше лепнат зад него със сто и четирийсет километра в час. Ако беше в подходящо настроение, щеше да извади сигналната лампа и да подгони психаря, но сега си имаше други грижи.

Беше сигурен, че се е справил добре в Монреал. Убедил бе полицейския художник да направи рисунката. Отишъл бе на автогарата и в приюта. Отбелязал бе напредък по случая „Ел“, който Гамаш явно искаше да води дискретно (записал си го бе в бележника).

Постигнал бе това, което искаше и от което имаше нужда. Беше почти сигурен, че главен инспектор Гамаш му има доверие. И това бе най-важното. Защото от успеха му зависеше много.

* * *

— Доколкото помня, единственият, който се мотаеше насам-натам по време на кърлинга, беше фотографът — заяви Мирна.

Веднага след завръщането ѝ Питър и Клара бяха сложили вечерята в центъра на масата, за да могат гостите да си сипват. Гамаш бе извикал Мирна настрани за малко и тя се бе съгласила с него, че Кри не е добре. Разбрали се бяха да се срещнат на другия ден и да поговорят по въпроса.

Сега всички седяха в дневната на семейство Мороу с пълни чинии пред себе си. Клара се оказа права. Манджата приличаше на нещо, събрано от дъното на умивалника, след като са били измити чиниите от коледната трапеза. Но пък беше превъзходно на вкус. Картофено пюре, печено пуешко, гъст сос и грах — всичко това, смесено в изпускаща пара тенджерата. На масата имаше купички с пресен хляб и зелена салата, а Люси сновеше наоколо като гладна акула.

— Фотографът се връща навсякъде — потвърди Клара, докато мажеше масло на залъче хляб. — Но снимаше единствено Си Си.

— Това му е била работата. А вие къде бяхте? — попита Гамаш и отпи глътка червено вино, докато чакаше отговорите им.

— Аз бях на трибуната до Оливие — каза Рут.

— Аз седях между Мирна и Габри — заяви Клара, — а Питър беше на игрището.

— Аз бях до Ришар Лион — обади се Мирна.

— Той до вас ли седя през цялото време? — поинтересува се детективът.

— О, да. Щях да забележа, ако беше станал. Пазеше ми завет. Но не разпитахте ли Кай Томпсън? — Мирна погледна останалите. — Тя седеше до Си Си. Трябва да е видяла нещо.

Всички кимнаха и погледнаха с очакване Гамаш. Той поклати глава:

— Днес говорих с нея. Твърди, че не е видяла нищо. Разбрала, че има проблем, чак когато Си Си закрепяла.

— Не съм я чула — отбеляза Рут.

— Никой не я е чул. Виковете ѝ са били заглушени от шума, когато Мама е изчиствала къщата.

— А, да — вметна Питър. — Всички крещяха.

— Ами Кри? — попита Гамаш. — Някой забеляза ли я?

Срещна само празни погледи.

Инспекторът отново се замисли колко трудно ѝ е било на Кри. Да таи чувствата си, да преглъща всичката болка. Беше толкова едра, а сякаш бе невидима. Никой не я забелязваше.

— Имате ли Библия? — попита детективът Клара. — Стария завет. На английски, ако може.

Отидоха до библиотеката и след кратко търсене Клара намери книгата.

— Може ли да я задържа до утре?

— Можете да я задържите и до следващата година. Не помня кога за последен път съм чела Стария завет.

— За „последен път“ ли? — намеси се Питър.

— Или за първи — призна Клара и се засмя.

— Искате ли да пуснем филма вече? — попита Питър.

— Да, нямам търпение — каза детективът.

Домакинът посегна към касетата на масичката, но Гамаш спря ръката му.

— Ако позволите, бих искал аз да я пусна.

Инспекторът извади кърпичка и с нейна помощ извади касетата от кутията. Това направи впечатление на всички, но никой не го коментира. А Гамаш не държеше да сподели, че касетата е извадена от боклука на убитата жена.

— За какво се разказва във филма? — попита Мирна.

— За Елеонор Аквитанска и съпруга ѝ, крал Хенри — обади се Рут.

Гамаш я погледна изненадано.

— Какво се чудите? — сопна се поетесата. — Прекрасен филм. С Катрин Хепбърн и Питър О'Тул. Действието се развива по Коледа, доколкото си спомням. Странно, нали? Сега също е Коледа.

„Много странни неща има в този случай“ — помисли си Гамаш.

Появиха се надписите. Лъвът на „Метро Голдуин Майер“ изрева, малката дневна се изпълни със силна готическа музика и на екрана се появиха зловещи скулптури на ухилени демони, кацнали на покрива на катедрала. Още със започването си филмът навяваше мисли за власт и упадък.

И за страх.

„Лъвът през зимата“ започна.

* * *

Колата на полицай Никол поднесе на снежния път и едва взе завоя от главното шосе по пътя за Трите бора. Гамаш така и не я покани да отседне в местния пансион с останалите, но тя щеше да им се натресе, дори да се наложи да си покрие сама разходите.

Разпитала бе директорката на училището на Кри в Монреал, след което бе отскочила до дома, за да си събере багажа. Остана да похапне с роднините си, събрани в малката подредена къща. Баща ѝ винаги се притесняваше при такива събирания и бе инструктирал дъщерите си никога да не споменават за миналото на семейството в Чехословакия.

Докато Ивет растеше в спретнатия си малък дом в Източен Монреал, у тях идваха да живеят цял парад далечни роднини и

приятели на техни приятели. Всъщност не толкова парад, колкото кортеж. Влизаха целите в черно и с каменни лица, говореха неразбираеми думи и изискваха цялото внимание на света само за себе си. Настояваха, крещяха, вайкаха се и се оплакваха. Идваха от Полша, от Литва, от Унгария, а малката Ивет ги слушаше и ѝ се струваше, че всеки говори на собствен език. Изтикане до вратата на претъпканата и разхвърляна малка дневна, която някога бе толкова приятна и спокойна, момиченцето се мъчеше да разбере какво приказват. Отначало новодошлите се държаха любезно с нея, но когато тя не реагираше на думите им, започваха да ѝ повишават тон, а в един момент вече крещяха на онзи всеобщо разбираем език, с който ти дават да разбереш, че си мързелива, глупава и невъзпитана. Майка ѝ, която преди това бе нежна и добра, също стана нервна и започна да ѝ крещи. На език, който тя не разбираше. Малката Ивет стана чужденка в родния си дом. Целия си живот прекара като аутсайдер. Копнееше да я приемат, но знаеше, че не се получава. Дори собствената ѝ майка предпочиташе чуждите хора.

Тогава започна да се тревожи. Ако родният ѝ дом я объркваше и потискаше толкова, какво ли я чакаше отвън? Ами ако и там никой не иска да я разбере? Ако се случи нещо, но тя не успее да изпълни инструкциите? Ако има нужда от нещо? Кой ще ѝ го даде? Затова Ивет Никол се научи сама да взема необходимото ѝ.

— Пак ли те върнаха при Гамаш? — попита баща ѝ.

— Да.

Ивет се усмихна. Баща ѝ беше единственият, който я пазеше като дете. Единственият, който я защитаваше от нашествениците. Понякога я поглеждаше, правеше ѝ знак да отиде при него и ѝ даваше дъвчащ бонбон, увит в целофан. Казваше ѝ да се скрие някъде, преди да го отвори. Далеч от злобни и алчни очи. Това беше тяхната малка тайна. Баща ѝ я научи да цени тайните.

— Не бива да му казваш за Чехословакия. Обещай. Той няма да разбере. В *Surete* искат само чистокръвни квебекчани. Ако разберат, че си чехкиня, ще те изритат. Като чичо ти Сол.

От самата идея, че я сравняват с чичо Сол, ѝ се повръщаше. Глупавият чичо Сол, който бе изпаднал в немилост в чешката полиция и не бе успял да предпази семейството си. Заради него всички бяха загинали. Всички освен баща ѝ Ари, майка ѝ и върволицата недоволни

и озлобени роднини, които използваха дома им като клозет и омърсяваха с лайната си младото семейство.

В малката спретната спалня Ари гледаше как дъщеря му тъпче в куфара най-сивите и безлични дрехи от гардероба си. По негов съвет.

— Познавам мъжете — заяви той, когато Ивет възрази.

— Ама мъжете няма да ме намерят за привлекателна с тези дрехи — изтъкна тя, като посочи купчината парцали. — Нали каза, че Гамаш трябва да ме хареса.

— Не съм казал, че трябва да го привличаш. Повярвай ми, ще те хареса и с тези.

Когато дъщеря му се обърна, за да събере тоалетните си принадлежности, той пхна тайно няколко бонбона в куфара ѝ. Щеше да ги намери вечерта. И да си спомни за него. И при малко късмет никога нямаше се досети за малката му тайна.

Нямаше никакъв чичо Сол. Комунистите не бяха избили семейството му. Нямаше дръзко бягство през границата. Беше си измислил всичко това преди години, за да затвори устата на роднините на жена си, окупирали дома им. Това беше неговият спасителен пояс от думи, който му помагаше да не се удави в тяхното море от нещастие и страдание. Истинско страдание. Дори той признаваше това. Но имаше нужда от своя собствена легенда за героизъм и оцеляване.

И така, след като се погрижи за зачеването на малката Анджелина, а после и на Ивет, той измисли чичо Сол. Чичото, чийто дълг бе да спаси семейството, но не беше успял. Драматичното сгромолясване на Сол, изпадането му в немилост бе погубило цялото измислено семейство на Ари.

Знаеше, че трябва да каже истината на Ивет. Знаеше, че онова, което бе спасителна лодка в неговия живот, се беше превърнало в котва за нейния. Но тя го боготвореше, а Ари копнееше да вижда това в сивите ѝ очи.

— Ще ти се обаждам всеки ден — каза, като вдигна лекия ѝ куфар от леглото. — Трябва да се държим един за друг. — Усмихна се и кимна към вратата на дневната, където роднините си крещяха един на друг, сякаш се бомбардираха с думи. — Гордея се с теб, Ивет, и знам, че ще се справиш добре. Трябва да се справиш.

— Ще се справя, тате.

Никой от проклетите роднини не я удостои с поглед, когато излизаше. Баща ѝ занесе куфара до колата и го сложи в багажника.

— За да не те удари в главата, ако катастрофираш — обясни. Прегърна я и добави шепнешком: — Не се проваляй.

* * *

Сега Ивет приближаваше Трите бора. Намали в началото на улица „Мулен“ и колата леко поднесе на хлъзгавия път. Под нея селото блестеше — разноцветните светлини от лампичките на високите борове хвърляха сини, червени и зелени отблясъци върху снега като гигантски стъклопис. Виждаше силуети, които се движеха насам-натам зад прозорците на магазините и къщите.

Силна емоция стегна гърдите ѝ. Безпокойство, може би? Или гняв, задето трябваше да остави топлия си дом и да дойде тук. Не. Поседя няколко минути в колата, бавно отпусна рамене и успокои дишането си. Опита се да определи какво е това странно чувство. Изведнъж сбърчи вежди, втренчи се през стъклото в безгрижното селце долу и осъзна какво изпитва.

Облекчение.

Сякаш се отърсваше от голям товар, сякаш се освобождаваше от напрежението.

Телефонът ѝ извъня. Знаеше кой е и се поколеба дали да вдигне, защото не искаше да се разсейва от последната си мисъл.

— *Oui, bonjour.* Да, господин комисар, в Трите бора съм. Ще бъда учтива. Ще спечеля доверието му. Знам колко е важно. Няма да объркам нищо.

Затвори и вдигна крака си от спирачката. Колата плавно се спусна в селото и спря пред пансиона.

* * *

Елеонор и Хенри се бореха със зъби и нокти. Синовете им се биеха, обръщаха се един срещу друг и срещу родителите си. Всеки от героите избухваше и засипваше другите с отломки. Беше

опустошително и вълнуващо. В края на филма Гамаш погледна надолу и с изненада установи, че чинията му е празна. Не си спомняше да е ял. Не си спомняше да е дишал даже.

Едно обаче знаеше със сигурност: Елеонор и Хенри бяха последните хора на земята, които би искал за родители. Остана втренчен в телевизора, докато вървяха заключителните надписи. Чудеше се какво изпуска, защото със сигурност изпускаше нещо. Имаше причина Си Си да притежава тази видеокасета и да избере името „Дьо Поатие“. Както и да изхвърли този хубав филм на боклука. Защо?

— Може би го е купила на диск — предположи Клара, когато Гамаш попита останалите какво мислят. — Ние например постепенно заменяме видеокасетите с дивидита. Всички любими филми на Питър се повреждат, защото гледа само най-хубавите части.

— Здравейте, хора! — извика весело Габри от кухнята. — Чух, че гледате филм. Закъснях ли?

— Филмът току-що свърши — обади се Питър. — Съжалявам, старче.

— Нямаше как да се измъкна по-рано. Трябваше да се грижа за болния.

— Как е инспектор Бовоар? — попита Гамаш, като отиде при него в кухнята.

— Още спи. Има грип — обясни Габри на другите. — Имам ли температура? Дано да не съм го прихванал. — Наведе челото си към Питър, който се престори, че не разбира намека.

— Е, дори да си го прихванал, за нас няма опасност — отбеляза Рут. — Шансът да се предаде от Габри на човек и нищожен.

— Кучка.

— Курвар.

— Сега кой го наглежда? — попита Гамаш и се зачуди дали не трябва да тръгне към пансиона.

— Онази полицайка, Никол, се появи и взе стая. Дори плати с пари от джоба си. Както и да е, тя се грижи за него.

Гамаш се надяваше, че Бовоар спи непробудно.

* * *

Бовоар сънуваше кошмар. В треската му се присъни, че спи с полицай Никол. Отново започна да му се повдига.

— Ето — каза женски глас, доста любезен.

Незнайно как кофата се озова под устата му. Жан Ги повърна, макар че в стомаха му не бе останало почти нищо.

Отново се отпусна в мокрите чаршафи. Изпита странно усещане — сякаш някой постави влажна кърпа на челото му и избърса лицето и устата му.

После пак потъна в неспокоен сън.

* * *

— Донесох десерт. — Габри посочи картонената кутия на кухненския плот. — Шоколадова торта с фъдж.

— Знаеш ли, май започвам да те харесвам — подхвърли Рут.

— На какво е способен един гей само! — усмихна се Габри и започна да разопакова тортата.

— Аз ще направя кафе — обади се Мирна.

Гамаш почисти остатъците от чиниите и напълни умивалника с топла вода. Докато миеше съдовете и ги подаваше на Клара да ги бърше, погледна през заскрежения прозорец светлините на селото и се замисли за филма. „Лъвът през зимата“. Припомни си главните герои, сюжета, някои от унищожителните схватки между Елеонор и Хенри. Разказваше се за власт и за една изкривена, извратена и пропиляна любов.

Но защо този филм бе толкова важен за Си Си? И с какво бе важен за разследването?

— Кафето ще е готово след малко — обяви Клара, след като остави влажната кърпа на облегалката на близкия стол. Стаята вече ухаеше на прясно кафе и ароматен шоколад.

— Ще ми покажете ли ателието си? — попита Гамаш домакинята с надеждата да се отдалечи достатъчно от тортата, за да устои на изкушението да си вземе. — Дадох си сметка, че още не съм виждал произведенията ви.

Двамата пресякоха кухнята към широко отворената врата на ателието ѝ. Студиото на Питър беше затворено.

— За да не избяга музата — обясни Клара и Гамаш кимна мъдро.

Влязоха в голямото ателие, претъпкано с всевъзможни неща, и инспекторът спря по средата. Навсякъде бяха разпънати платна, помещението бе пропито с опияняващата миризма на водни и акрилни бои. В ъгъла имаше старо протрито кресло, а до него, върху импровизирана масичка от натрупани едно върху друго списания за изкуство, бе изоставена мръсна чаша за кафе. Гамаш се завъртя бавно и се спря пред три портрета, окачени на стената.

Приближи се и се вгледа.

— Това трябва да е Кай Томпсън — предположи.

— Браво. — Клара застана до него. — А това е Мама. — Посочи следващата картина. — Преди време продадох Емили на доктор Харис, но вижте тук. — Посочи другата стена, където бе окачено огромно платно. — Ето ги и трите.

Гамаш застана пред общия портрет на трите възрастни дами, хванати за ръце и притиснати една до друга. Беше удивително сложно изпълнение с насложени снимки, рисунки и дори откъси от текст. Емили, която бе в средата, се беше наклонила назад и се смееше неудържимо. Другите две старици я крепяха и също се заливаха от смях. Картината излъчваше интимност, уловила бе личен момент от живота на трите жени. Отразяваше приятелството им, зависимостта им една от друга. Възпяваше любовта и грижата, които включваха много повече от хапване в приятна компания и честитене на рождени дни. Гамаш усещаше, че може да надникне в душата на всяка една от тях, а комбинацията от трите бе невероятна.

— Наричам я „Трите грации“ — каза Клара.

— Невероятно — прошепна Гамаш.

— Мама е Вяра, Ем е Надежда, а Кай — Милосърдие. Беше ми писнало да виждам грациите, изобразени винаги като красиви млади жени. Мисля, че мъдростта идва с възрастта, живота и болката. И осъзнаването на важните неща.

— Завършена ли е? Изглежда, сякаш има място за още една.

— Много сте наблюдателен. Завършена е, но във всяка своя творба оставям малко празно място, един вид пукнатина.

— Защо?

— Можете ли да прочетете надписа на стената зад тях? — Клара кимна към картината.

Гамаш се наклони напред и сложи очилата си.

*Камбани, бийте! В своето блаженство
недей навсякъде да търсиш съвършенство.
Че всичко има си пукнатина такава,
отдето светлината леко преминава^[6].*

— Прекрасен стих — отбеляза, след като го прочете на глас. —
Мадам Зардо?

— Не, Ленард Коен^[7]. Във всяка моя картина има съд.
Вместилище за нещо. Понякога то е скрито, понякога — по-видимо. В
„Трите грации“ е по-очевидно.

За Гамаш не беше. Дръпна се леко и в следващия момент видя
какво има предвид Клара. Съдът напомняше ваза и бе образуван от
телата на жените, а празното място, направило му впечатление по-
рано, беше пукнатината, която пропуска светлината.

— Правя го заради Питър — каза Клара тихо. Отначало Гамаш
си помисли, че не е чул добре, но тя продължи, сякаш говореше сама
на себе си: — Той е като куче, като Люси. Много е верен.
Съсредоточава цялата си енергия върху едно-единствено нещо. Един
интерес, едно хоби, един приятел, една любов. Аз съм неговата любов
и това ме плаши до смърт. — Клара се обърна и се вгледа в лицето на
Гамаш със замислени кафяви очи. — Излива цялата си любов в мен. Аз
съм неговият съд. Но представете си, че се пропукам. Представете си,
че се счупя. Представете си, че умра. Какво ще прави той тогава?

— Значи вашето изкуство развива тази тема?

— Най-вече несъвършенството и тленността. Във всичко има
пукнатина.

— Оттам преминава светлината — завърши Гамаш.

Замисли се за Си Си, която бе изписала толкова много за
светлината и просветлението с идеята, че те произтичат от
съвършенството. Но тя не беше достойна дори да бърше праха под
краката на тази жена.

— Питър не разбира. Може би никога няма да разбере.

— Рисували ли сте някога Рут?

— Защо питате?

— Ами, честно казано, ако търсите човек с пукнатини... —
Гамаш се засмя и Клара се усмихна.

— Не съм я рисувала. И знаете ли защо? Страх ме е. Мисля, че тя може да стане най-големият ми шедевър. Затова се боя да пробвам.

— Страх ви е, че може да не се справите?

— Познахте от първия опит. Освен това в Рут има нещо плашещо. Не съм сигурна, че искам да се вгледам толкова дълбоко в нея.

— Ще се справите — увери я Гамаш и тя му повярва.

Инспекторът я погледна мълчаливо със спокойните си и дълбоки кафяви очи. Клара си даде сметка, че те са видели ужасни неща. Убити и обезобразени жени, деца, съпрузи. Гамаш всеки ден виждаше насилие и смърт. Клара погледна ръцете му, големи и изразителни, и прозря всички ужасни неща, които му се налага да прави с тях. Да докосва труповете на хора, умрели преди отреденото им време. Да се бори за собствения си живот и за живота на другите. И може би най-лошото — да чука по вратите на любимите хора на жертвите. За да им съобщи лоши новини. Новини, които разбиват сърца.

Гамаш доближи съседната стена и видя най-удивителното произведение на изкуството. Съдовете в този случай бяха дървета. Клара ги беше нарисувала високи и с формата на кратуни — пищни и зрели. Разтапяха се, сякаш вътрешната им топлина бе твърде силна, за да я поберат. Светеха. Буквално светеха. Цветовете бяха като разтворени в мляко, като Венеция призори: топли, преливащи се и благородни.

— Прекрасни са, Клара. Излъчват светлина.

Арман Гамаш се обърна и я погледна удивено, сякаш я виждаше за първи път. Отдавна знаеше, че е интуитивна, смела и състрадателна жена. Но не беше подозирал, че е толкова даровита.

— Някой виждал ли е тези прекрасни платна?

— Дадох портфолиото си на Си Си точно преди Коледа. Дени Фортен ѝ е приятел.

— Галеристът?

— Най-добрият в Квебек, навярно и в цяла Канада. Има познати в Музея на съвременното изкуство в Монреал, а също в нюйоркския. Ако те хареса, получаващ шанс да те лансира.

— Това е чудесно.

— Не точно. Той изобщо не ги хареса. — Клара се извърна, неспособна бе да погледне в очите човек, пред когото признава провала си. — Случайно засякох Си Си и Фортен в „Огилви“ след представянето на книгата на Рут. Разминахме се на ескалатора. Аз се качвах, те слизаха. Чух Си Си да коментира колко било жалко, че той счита произведенията ми за аматьорски и банални.

— Той ли го е казал? — изненада се Гамаш.

— Е, не той. Си Си го каза. Но цитираше негови думи и той не я опроверга. Разминахме се и преди да се усетя, вече бях навън. Слава богу, че беше онази клошарка.

— Каква клошарка?

Дали да му разкаже? Но тя вече се чувстваше достатъчно разголена и изложена на показ и нямаше куража да се разкрие още пред този мъж, който я слушаше, сякаш тя е единствената жена на земята. Не можеше да признае, че е видяла Господ като клошарка.

Дали наистина го вярваше?

Замисли се. Простичкият и ясен отговор беше „да“. Да, Клара още вярваше, че е срещнала Господ на онази студена, тъмна, благословена улица в Монреал по Коледа. Но тази нощ се беше изложила достатъчно.

— О, няма значение. Купих й кафе и се почувствах по-добре. Така се получава обикновено, нали?

При добрите и състрадателни хора да, помисли си инспекторът, но не при всеки. Усети, че Клара премълчава нещо, но реши да не я притиска. Едва ли имаше връзка с разследването, а Арман Гамаш не обичаше да използва принуда току-така.

— Си Си знаеше ли, че сте там, когато направи този коментар?

Клара се престори, че се опитва да си спомни, но знаеше отговора. Знаеше още от момента, когато видя Си Си на ескалатора.

— Да, погледите ни се срещнаха за момент. Видя ме.

— Сигурно е било съсипващо за вас.

— Помислих си, че сърцето ми ще спре. Наистина очаквах, че Фортен ще хареса нещата ми. Никога не съм си помисляла, че няма. Аз съм си виновна, че си въобразих това.

— Когато някой ви нарани, не сте виновна, че ви боли.

Детективът погледна лицето и стиснатите ѝ юмруци с побелели кокалчета. Клара дишаше учестено, сякаш се опитваше да се нахъса. Гамаш я познаваше като добър, любящ и толерантен човек. Ако Си Си дьо Поатие бе успяла да предизвика подобна реакция у жена като нея, какво ли причиняваше на другите?

Добави мислено името на Клара в дългия списък на заподозрените. Какво ли се спотайваше в онази стаичка на съзнанието ѝ, която държеше заключена и скрита дори от себе си? Какво бе мярнал у нея в онзи мълчалив момент преди малко?

— Десертът! — обяви Габри, като надникна в ателието.

[1] Наздраве! (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Не е за вярване (фр.). — Б.пр. ↑

[3] *Cap'n Crunch* — марка зърнени закуски. — Б.р. ↑

[4] Британска историческа драма от 1968 г., режисирана от Антъни Харви. Филмът е екранизация на едноименната театрална пиеса от Джеймс Голдман и печели многобройни награди, сред които три „Оскар“-а. — Б.р. ↑

[5] Точно така (фр.). — Б.р. ↑

[6] Стихове от песента *Anthem* (1992). — Б.р. ↑

[7] Ленард Коен (1934) — канадски поет, писател и музикант. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ВТОРА

— Кой е убил Си Си според вас? — попита Мирна, като облиза вилицата си и отпи глътка ароматно черно кафе. Комбинацията от прясно кафе и шоколадова торта почти я замайваше.

— Мисля, че първо трябва да разбере що за човек е била — призна Гамаш. — Вероятно убиецът се крие някъде в миналото ѝ.

Заразказва им за въображаемия свят на Си Си. Приятелите се бяха наредили в кръг и лицата им светеха в кехлибареножълто, отразили пламъците на камината. Хапваха торта и пийваха кафе, а колкото по-голяма част от загатката и измамата им се изясняваше, толкова повече ококорваха очи.

— Значи не е онази, за която се представяше — обобщиха победоносно Клара, след като Гамаш приключи с разказа си. Си Си се бе оказала побъркана.

— Но защо е избрала точно тези родители? — попита Мирна, като кимна към телевизора.

— Не знам. Вие имате ли предположения?

Всички се замислиха.

— Много деца се мислят за осиновени, не е необичайно — отбеляза Мирна. — Дори щастливи деца минават през такъв период.

— Вярно е — съгласи се Клара. — Спомням си, че по едно време си мислех, че истинската ми майка е английската кралица. Изпратила ме в колонии, за да раста сред простолудията. Всеки път, когато някой позвънеше, мислех, че тя идва да ме вземе.

Клара още помнеше фантазията си как кралица Елизабет Втора стои на прага на скромната им къща в Монреал и съседите зяпат Нейно Величество, накичена с корона и дълга пурпурна мантия. И чанта. Клара знаеше какво носи кралицата в чантата си. Нейна снимка и самолетен билет, за да си я вземе вкъщи.

— Да, но си го преодоляла — отбеляза Питър.

— Така е — отвърна не съвсем искрено Клара, — макар че замених тази фантазия с други.

— Ох, моля ви се! — възкликна Габри. — Може ли без хетеросексуални фантазии на масата?

Мечтите на Клара като възрастна обаче нямаха нищо общо със секса.

— Там е проблемът — намеси се Гамаш. — Съгласен съм, че като деца всички създаваме свой собствен свят. Каубои и индианци, космически пътешественици, принцове и принцеси...

— Да ви разкажа ли моята? — вметна Габри.

— О, небеса! — възкликна Рут. — По-добре къщата да се срути върху главите ни.

— Мечтаех си да съм хетеросексуален.

Простичко и стъписващо, признанието му увисна за момент в стаята.

— Аз пък си мечтаех да стана известна — наруши мълчанието Рут. — И красива.

— Аз исках да съм бяла — обади се Мирна. — И слаба.

Питър нищо не каза. Не си спомняше да е имал детски фантазии. Умът му бе твърде зает със справянето с действителността.

— Ами вие? — обърна се Рут към Гамаш.

— Представях си, че съм спасил родителите си.

Спомни си как седеше на дивана, притиснал буза към намачкания плат на облегалката, и гледаше през прозореца. Понякога, когато задухаше зимният вятър, все още усещаше грубата тъкан срещу кожата си. Всеки път щом родителите му излезеха на вечеря, се вираше в нощта за фаровете на колата им. И всяка вечер те се прибираха вкъщи. С изключение на една.

— Всички си имаме фантазии — отбеляза Мирна. — При Си Си по-различно ли е било?

— Да, има разлика — отвърна Гамаш. — Вие още ли искате да сте бяла и слаба?

Жената се разсмя от все сърце:

— Абсурд! Никога не би ми хрумнало.

— Или хетеросексуален? — обърна се Гамаш към Габри.

— Оливие ще ме убие.

— В крайна сметка, за добро или за лошо, детските ни фантазии изчезват или се сменят с други. Но не и при Си Си. Ето я разликата. Тя

явно толкова е повярвала в своите, че е приела фамилията Дьо Поатие. Дори не знам какво е истинското ѝ име.

— Интересно кои са родителите ѝ — измърмори Габри. — Си Си беше около четирийсетте, нали? Значи те трябва да са на около седемдесет поне. Като теб. — Погледна Рут.

Поетесата запази мълчание за момент. После изрецитира:

— *Отдавна мъртва и погребана в друг град, /мама още не напуска моя свят.*

— Ваше ли е? — попита Гамаш. Звучеше му познато.

— А вие как мислите? — сопна се Рут. — *Когато смъртта ни събере отново, /ще помирили тя прощаваща и опростена, /или отново, както винаги, ще бъде твърде късно?*

— О, слава богу! Бях се уплашил, че тази вечер няма да слушаме поезията ти! — възкликна Габри. — Моля те, продължавай. Желанието ми да се самоубия все още не е достатъчно силно.

— Стиховете ви са забележителни — каза Гамаш.

Комплиментът му като че ли стъписа Рут повече, отколкото сарказмът на Габри.

— Я си гледайте работата! — тросна се старицата. Изблъска го и се фръцна към вратата.

— Някой пак се вкисна — обади се Габри.

Гамаш си спомни откъде му е познато стихотворението. Беше го прочел в колата на идване към селото, преди да започне разследването. Сега внимателно извади касетата с „Лъвът през зимата“ от видеото.

— Благодаря — каза на Клара и Питър. — Сега трябва да се връщам при инспектор Бовоар. Имате ли портфолио с творбите си? — обърна се към Клара. — Бих искал едно.

— Разбира се. — Покани го пак в ателието си и двамата отидоха при разхвърляното бюро.

Клара включи лампата и се разрови из купищата документи. Гамаш я гледа няколко секунди, но после нещо лъскаво привлече вниманието му към етажерката зад бюрото. Остана неподвижен няколко минути, сякаш се боеше, че ако мръдне, предметът ще изчезне. Мълчаливо и бавно го приближи. Бръкна в джоба си и извади кърпичката. Пресегна се с уверена ръка, внимателно обви предмета с парчето плат и го вдигна от поставката. Стори му се топъл дори през плата.

— Не е ли красива? — попита Клара, когато Гамаш се върна при нея и вдигна предмета към лампата. — Питър ми я подари за Коледа.

Инспекторът се вгледа в искрящата топка. На нея бе изрисуван пейзаж. Три бора с увиснали от тежестта на натрупалия сняг клони. Отдолу пишеше *Noel*, а под надписа едва-едва личеше още нещо. Една-единствена главна латинска буква: *L*.

Намерил бе топката на ли-биен.

* * *

Питър Мороу изглеждаше като животно, хванато натясно, и наистина беше в такава позиция. Клара услужливо бе обяснила, че прекрасното украшение е първият коледен подарък, който получава от мъжа си. До тази година, призна тя, били твърде бедни.

— Или твърде стиснати — вметна Рут.

— Откъде я взехте? — попита Гамаш с много учтив, но същевременно твърд глас, който изискваше отговор.

— Забравих — опита отначало Питър, но когато видя решителността, изписана на лицето на полицая, се обърна към Клара и почна да обяснява: — Искях да ти купя нещо...

— Но? — подкани го жена му, досетила се накъде отиват нещата.

— Ами, отивах в Уилямсбърг, за да видя какво има по магазините...

— Северният Париж — подхвърли Габри.

— Да, Уилямсбърг е известен с магазините си — съгласи се Мирна.

— Но по пътя минах покрай сметището и...

— Сметището? — възкликна Клара. — Сметището! — Люси се завря между краката ѝ, разтревожена от тона на господарката си.

— Внимателно, че топката ще се пръсне от тия децибели — предупреди Рут.

— Сметището — повтори Клара по-тихо и наведе глава. Погледна гневно Питър, на когото вече му се щеше къщата да се срина върху главите им в този момент, както бе призовала Рут по-рано.

— Великият изследовател на сметищата отново е намерил съкровище — обади се Габри.

— Намерили сте това на сметището в Уилямсбърг? — попита Гамаш, като посочи топката на ли-биен.

Питър кимна:

— Реших да погледна. Ей така, за забавата. Времето беше меко и изхвърлените вещи не бяха замръзнали. Това веднага привлече вниманието ми. Разбирате защо. Дори сега, на светлината на лампата, блести. Представете си какво беше на слънчева светлина. Беше като сигнален фар. Сякаш ме викаше. — Погледна Клара, за да види дали оправданието му ще мине. — Мисля, че беше писано да го намеря. Съдба.

Жена му не изглеждаше убедена в божествената предопределеност на подаръка.

— Кога стана? — попита Гамаш.

— Не си спомням.

— Спомнете си, господин Мороу!

Всички погледнаха детектива. Гамаш като че ли бе станал по-висок, излъчваше власт и настойчивост, които накараха дори и Рут да замълчи.

Питър се замисли за момент:

— Няколко дни преди Коледа. Сетих се в деня след представянето на книгата ти — обърна се към Рут. — На двайсет и трети декември. Клара си беше вкъщи и можеше да разходи Люси, докато аз се занимавам с коледното пазаруване.

— С коледното *ровене из боклука* — поправи го жена му.

Питър въздъхна и не коментира.

— В контейнера ли беше? — попита Гамаш.

— Точно на ръба. Сякаш някой беше оставил там топката, вместо да я хвърли вътре.

— Намерихте ли друго? — Гамаш го наблюдаваше много внимателно, за да види дали лъже.

Питър поклати глава. Детективът му повярва.

— Какво е това? — попита Мирна. — Защо е толкова важно?

— Топката на ли-биен. Била е на Си Си. Тя е изградила цялата си духовна философия около този предмет. В книгата си я описва точно такава и твърди, че топката е единственото нещо, което има от майка си. Твърди даже, че майка ѝ я е рисувала.

— Има нарисувани три бора — отбеляза Мирна.

— И инициал — добави Клара. — *L*.

— Ето защо е искала да се нанесе тук — досети се Габри.

— Защо? — попита Питър, който мислеше за предстоящите неприятности с Клара и не следеше разговора.

— Три бора — натърти Габри. Отиде до прозореца и посочи навън. — Като онези три бора. Като *селото* Трите бора.

— Три бора три пъти — обади се Рут. — Не си чукай токчетата, Дороти^[1].

— Вече не сме в Канзас, а сме къде...? — обърна се Габри към Питър.

— В Трите бора. — Питър най-сетне разбра. — Майката на Си Си е била оттук!

— И ако съдим от инициала *L*, името ѝ започва с „Л“ — добави Мирна.

* * *

Емили Лонпре бе в леглото. Рано беше, още нямаше десет, но тя се чувстваше уморена. Взе книгата и се опита да чете, но я усещаше твърде тежка в ръцете си. С мъка я държеше, искаше да я прочете до края, искаше да разбере как свършва. Страхуваше се да не би времето ѝ да изтече, преди да я завърши.

Малко по-късно остави томчето с твърди корици върху корема си. Усещаше тежестта му, както бе усещала Дейвид в утробата си. Лежала бе в същото това легло, Гас беше до нея, решаваше кръстословица и си мърмореше. А бебето беше в нея.

Сега единствената ѝ компания беше тази книга. Не, не, смъмри сама себе си. Не беше само книгата. Имаше Би и Кай. Те също бяха с нея до края.

Ем наблюдаваше как книгата, натежала от думи, се повдига и спуска върху корема ѝ. Погледна отбелязаното място. На средата бе. Прочела беше само половината книга. Взе я отново — този път с две ръце — и печете още малко, вгълбена в сюжета. Надяваше се да има щастлив край. Надяваше се жената да намери любов и щастие. Или просто себе си. Това би било достатъчно.

Книгата се затвори отново заедно с очите на Ем.

* * *

Мама Би разгледа мебелите. Не изглеждаха добре. Никога не бяха изглеждали добре. Мама имаше дарбата винаги да вижда най-лошото — качество, което не ѝ носеше нищо добро. Да живее с мисълта за бъдеще, което тъне в разруха, определено отнемаше от радостта на настоящето ѝ. Единствената ѝ утеха бе, че никой от страховете ѝ не се материализираше. Самолетите, с които пътуваше, не се разбиваха; асансьорите не падаха; мостовите си оставаха стабилни. Е, добре, мъжът ѝ си тръгна, но това не можеше да се нарече нещастие. Някои дори биха го нарекли „самоизпълняващо се пророчество“. Самата тя го изгони. Той все се оплакваше, че във връзката им има твърде много участници. Те двамата и бог. Единият трябваше да си тръгне. Изборът беше ясен.

Сега Мама Би лежеше в леглото си, сгушена под меките топли чаршафи от бархетен плат и добре опакована с юргана. Избрала бе бог пред съпруга си, но всъщност би го заменила и само за хубав пухен юрган.

Това бе любимото ѝ място в целия свят — леглото вкъщи, където бе безопасно и уютно. Но защо тогава не можеше да заспи? Защо не можеше да медитира вече? Защо не можеше дори да яде?

* * *

Кай лежеше в леглото и крещеше заповеди на младите уплашени пехотинци в окопа край нея. Плоските им плитки каски бяха килнати на една страна, а омазаните им с кал и лайна лица бяха покрити с едва набола брада, която нямаше да има шанс да загрубее, но Кай реши да не им го казва. Вместо това произнесе вдъхновяваща реч за повдигане на духа и ги увери, че тя ще е първата, която ще излезе от окопа, когато му дойде времето. После поде „Да живее Британия!“ и те запяха във възторжен хор.

Знаеше, че всички скоро ще загинат. И се сви на топка, посрамена от малодушието, което бе носила цял живот в себе си,

сякаш бе дете в утробата ѝ. Малодушие, така различно от храбростта на баща ѝ.

* * *

— Съжалявам — повтори Питър за стотен път.

— Не се сърдя, задето си я взел от боклука, а защото ме излъга! — заяви Клара.

Лъжеше. Проблемът беше точно, че е извадил проклетата топка от бунището. За пореден път ѝ носеше боклук за Коледа. Без значение, че вече можеха да си позволят друго. Обикновено тя му изработваше нещо, защото умееше да използва ръцете си, а той отиваше до сметището, защото не умееше. После и двамата се преструваха, че харесват подаръците си.

Но това беше различно. Сега можеха да си позволят допълнителни разходи, а той пак бе предпочел да се рови из боклука.

— Извинявай — изрече Питър. Знаеше, че не е достатъчно, но нямаше какво друго да каже.

— Зарежи.

Мъжът ѝ бе достатъчно умен, за да осъзнае, че това не е добро решение.

* * *

Гамаш седна до Бовоар. Беше приготвил нова грейка с топла вода, макар че температурата на колегата му вече бе спаднала. Намери само едната от грейките и се почуди какво ли е станало с другата.

Сега седеше и ту гледаше Жан Ги, ту се зачиташе в дебелата книга, която държеше в скута си. Първо прочете „Книга на пророк Исаия“ за всеки случай, а после започна Псалмите. Обадил се беше на енорийския си свещеник, след като се върна в пансиона, и отец Нерон му каза къде да търси.

— Зарадвах се, когато те видях на Бъдни вечер, Арман — заяви отчето. Инспекторът бе очаквал подобен коментар. — И да се запозная с внучката ти. — Гамаш чакаше. — Одрала е кожата на Рен-Мари,

късметлийка. Толкова е хубаво да видиш цялото семейство заедно. Жалко само, че ще гориш в ада и няма да можеш да прекараш вечността с тях. — Ето на!

— Да се надяваме, *mon pere*^[2], че и те ще идат в ада.

Отец Нерон се засмя:

— Ами ако се окажа прав и наистина застрашаваш душата си, като не идваш на църква всяка седмица?

— Тогава ще ми липсва веселата ти компания, Марсел.

— С какво мога да ти помогна?

Гамаш му каза.

— Не е от Исая. Това е Псалм 46. Не знам точно кой стих. Всъщност е от любимите ми, но шефовете ми не го долюбват.

— Защо?

— Ами, помисли, Арман. Ако за да се доближиш до Бог, е достатъчно просто да замълчиш, хората няма да имат нужда от мен.

— А ако този стих е верен?

— Тогава двамата с теб все пак ще се срещнем във вечността. Надявам се да е верен.

Сега Гамаш прочете псалма, като от време на време поглеждаше Бовоар изпод полукръглите си очила. Защо Мама го бе излъгала, че стихът е от Исая? Тя би трябвало да знае истината. И по-важното — защо не беше цитирала точно стиха, а бе написала на стената „Бъдете спокойни и знайте, че аз съм Бог“?

— Толкова ли съм болен?

Гамаш вдигна очи от книгата и видя Бовоар, който го гледаше с ясни очи и се усмихваше.

— Тялото ти не, младежо. Душата ти е това, което оплаквам.

— В това има известна истина, преподобни. — Бовоар се повдигна на лакът. — Няма да повярвате какви кошмари имах. Сънувах даже, че полицаи Никол е тук — сподели, понижил глас.

— Представям си. Сега по-добре ли си? — попита Гамаш, като вдигна ръка от хладното чело на Бовоар.

— Много по-добре. Колко е часът?

— Дванайсет.

— Лягайте си, шефе. Аз съм добре.

— Дърт, отвратителен, безсрамен, разярен егоист?

— Надявам се, че не цитирате следващата ми професионална характеристика.

— Не. Това е поезия.

„Ако наистина е така — помисли си Бовоар, като уморено се отпусна в удобното легло, — може и да започна да харесвам поезията.“

— Защо четете Библията? — попита сънено.

— Заради надписа на стената в школата за медитация на Мама. Псалм 46, стих 10. Точният цитат гласи: „Млъкнете и знайте, че Аз съм Бог“.

Бовоар заспа, успокоен от тази мисъл и от гласа на шефа си.

[1] Във „Вълшебникът от Оз“ Дороти може да се върне в Канзас, ако чукове три пъти токетата си три пъти. — Б.пр. ↑

[2] Отче (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ТРЕТА

Светецният дисплей на часовника до леглото показваше 5:51. Навън беше тъмно и щеше да остане така още доста време. Гамаш легна и усещаше по лицето си студения въздух от открития прозорец. Чаршафите го топлеха.

Време беше да става.

Взе си душ и бързо се облече в прохладната спретната стая с тъмни дървени мебели, бели стени и меки пухени завивки, която сякаш го приканваше пак да си легне. Гамаш слезе на пръсти по тъмното стълбище на пансиона. Облякъл бе най-топлите си дрехи, а сега навлече и огромната си шуба. Шапката и ръкавиците бяха натъпкани в ръкава ѝ, където ги бе оставил миналата вечер, и докато пяха дясната си ръка, се натъкна на това препятствие. Едно умело побутване и помпонът се показа през отвора на ръкава, а ръкавиците последваха шапката като малки раждащи се същества.

Излезе и тръгна пеша, снегът хрускаше под подметките му. Беше мразовита утрин, но без дори помен от вятър, което наведе Гамаш на мисълта, че прогнозата може да се окаже вярна. Очертаваше се много студен ден дори по квебекските стандарти. Докато си вървеше наклонен леко напред, с наведена глава и събрани зад гърба ръце, защитени с ръкавици, Гамаш разсъждаваше над този заплетен случай с объркани улики и заподозрени.

Локви антифриз, ниацин, „Лъвът през зимата“, кабели за подаване на ток, Псалм 46:10 и отдавна изгубена майка. И това бе само известното до момента. Си Си беше мъртва от два дни и Гамаш отчаяно се нуждаеше от прозрение.

Зави зад ъгъла и изведнъж го обгърна тъмнина, макар че през зимата никога няма пълен мрак. Натрупалият по земята сняг светеше с белотата си. Детективът продължи покрай къщите на спящите жители с пушеците им комини и край тъмните магазини (макар че светлината, която се процеждаше от мазето на хлебарницата на Сара обещаваха пресни кроасани). Продължи да обикаля, удивен от забележителното

спокойствие и уют на тихото селце, сподирян единствено от скърцането на стъпките си по замръзналия сняг и от звука на собственото си дишане.

Дали майката на Си Си бе в някоя от тези къщи? Дали спеше спокойно, или съвестта я стряскаше насън като крадец, проникнал в дома ѝ с агресивни намерения?

Коя беше майката на Си Си?

Дали Си Си я беше открила?

Майка ѝ искаше ли да бъде открита?

Кое мотивираше Си Си да я търси? Дали се нуждаеше от семейството си, или имаше друга, по-мрачна цел?

Каква беше тайната на топката на ли-биен? Кой я беше изхвърлил? И защо не я бе запратил в замръзналия контейнер, разбита на неузнаваеми парченца?

За щастие, Арман Гамаш обичаше загадките. Внезапно от парка изскочи тъмен силует и се хвърли към него.

— *Henri! Viens ici!*^[1] — заповяда женски глас.

Въпреки огромните си уши Хенри като че ли беше глух. Гамаш се дръпна и кучето радостно профуча край него.

— *Desolee*^[2] — каза задъхано Емили Лонпре, когато се приближи. — Много е невъзпитан!

— За мен е чест кучето ви да иска да си играе с мен.

И двамата знаеха, че Хенри обича да играе и със собствените си замръзнали изпражнения, тъй че летвата не беше вдигната много високо. Все пак Ем наклони глава на една страна, за да покаже, че оценява любезността му. Жената бе квебекчанка от изчезваща порода. Истинска аристократка не защото се натрапваше, налагаше или изтъкваше, а заради огромното си достойнство и доброта.

— Не сме свикнали да срещаме никого по време на сутрешната разходка — обясни тя.

— Колко е часът?

— Малко след седем.

— Може ли да се присъединя към вас?

Тръгна с нея. Вървяха спокойно. Гамаш хвърляше снежни топки на еуфоричния Хенри, а прозорците в селото един по един светваха. В далечината Оливие им махна на път от пансиона към бистрото. След малко витрината на ресторанта се освети от слаба лампа.

— Доколко познавахте Си Си? — попита детективът, докато гледаше как Хенри мързеливо пристъпва върху замръзналото езеро по следите на поредната снежна топка.

— Не много добре. Само няколко пъти сме се виждали.

В тъмното Гамаш не можеше да види изражението на Емили. Чувстваше се почти сляп, затова се съсредоточи върху тона ѝ.

— Дойде у нас — добави тя.

— Защо?

— Поканих я. Видяхме се отново след около седмица в школата за медитация на Мама.

В гласа на Емили прозвуча нотка веселие. Представяше си сцената. Лицето на Мама бе придобило цвета на яркочервения кафтан, който носеше в онзи ден. Си Си, хилава и нахална, стоеше наред с залата за медитация и критикуваше целия начин на живот на Беатрис.

— Разбира се, нищо изненадващо — заяви снизходително Си Си. — Явно от години не си обновявала медитационния си път и нещата са се повмирисали. — Взе една от ярките пурпурни възглавнички с два пръста като доказателство за безнадеждно закостенялата философия на Мама. И за остарелия ѝ стил на декорация. — Тъй де, кога за последно са смятали пурпура за божествен цвят?

Мама размаха ръце над главата си, отвори широко уста, но не издаде и звук. Си Си не се впечатли. Издаде леко жужене като камертон, след което заяви:

— Не, тук няма духовност. Самолюбието и емоциите ти са я прогнали. Как е възможно божественото да оцелее сред всички тези ярки цветове? Тук твоето присъствие е твърде силно, а това на Висшата сила — твърде слабо. Все пак е видно, че се стараш, а и наистина си се проявила като пионер, когато си донесла медитацията за първи път в околността преди трийсет години...

— Четирийсет — прекъсна я Мама с глас на ръба на истерията.

— Няма значение. Не е било важно какво предлагаш, защото хората не са познавали нищо по-добро.

— Моля?

— Дойдох тук с надеждата да попадна на човек, с когото имаме обща карма. — Си Си въздъхна, огледа се и поклати разочаровано просветлената си изрусена глава. — Е, моят път е ясен. Имам рядка дарба и съм решена да я споделя с хората. Ще отворя в дома си нова

школа за медитация и ще проповядвам наученото от моя гуру в Индия. Тъй като и фирмата, и книгата ми се наричат „Бъди спокоен“, така ще кръстя и школата. Боя се, че ще трябва да смениш името на това местенце. Дори мисля, че ще е най-добре да го закриеш.

Ем се уплаши за живота на Си Си. Мама вероятно имаше достатъчно сила, за да я удуши, и явно бе готова да го направи.

— Усещам гнева ти — продължи Си Си, като демонстрира способността си да вижда очевидното. — Много жлъч таиш.

— Разбира се, Мама не я прие сериозно — поясни Ем, след като описа случката на Гамаш.

— Но Си Си е смятала да използва името на школата ѝ. Което би било пагубно за Мама.

— Така е, но не мисля, че тя го съзнаваше.

— Школата се нарича „Бъди спокоен“. Тези думи все изникват отнякъде. Не се ли казваше така и отборът ви по кърлинг?

— Къде чухте това? — засмя се Ем. — Трябва да е било преди петдесет-шейсет години. Стара история.

— Но за сметка на това интересна, мадам.

— Радвам се, че така мислите. Беше на шега. Не се приемахме сериозно и не се интересувахме дали ще победим.

Обяснението беше същото като онова, което вече бе чувал, но му се искаше да види изражението ѝ в момента.

Хенри се приближи с накуцване. Застана пред тях, като вдигаше ту едната, ту другата си лапа.

— Горкичкият Хенри. Стояхме навън прекалено дълго.

— Искате ли да го нося? — попита Гамаш.

Стана му съвестно, задето не съобрази, че от жестокия студ кучето ще го заболят лапите. Спомни си как миналата зима бе носил стария Сони до вкъщи, защото от студа вече не можеше да стъпва. Тогава на двамата с Рен-Мари им стана много жал за животното. Спомни си също как прегърна Сони няколко месеца по-късно, когато ветеринарят дойде да го приспи. Как повтаряше успокоителни думи в смърдящите му стари уши, докато гледаше влажните му кафяви очи да се затварят, а опърпаната обичана опашка да помахва за последен път. Когато усети последното тупкане на сърцето на Сони, се почувства, сякаш собственото му сърце е спряло.

— Почти стигнахме — каза Ем сковано. Устните и бузите ѝ бяха измръзнали.

— Мога ли да ви поканя на закуска? Бих искал да продължим този разговор. Какво ще кажете за бистрото?

Емили Лонпре се подвоуми, но прие поканата. Оставиха Хенри в дома ѝ и отидоха в заведението на Оливие.

— *Joyeux Noel!* — поздрави ги красивият млад келнер, след което ги настани на масата до току-що запалената камина. — Радвам се да ви видя пак.

Гамаш поднесе стола на Ем и загледа младежа, който приготвяше две чаши *café au lait* на машината за капучино.

— Филип Крофт — заяви Ем, след като проследи погледа му. — Симпатично момче.

Детективът се усмихна добродушно. Младият Крофт. При последната им среща, по време на предишното разследване на Гамаш в селото, Филип далеч не беше толкова любезен.

Часът бе едва осем и с Ем бяха единствените клиенти в бистрото.

— Това е рядък лукс, инспекторе — каза възрастната жена, докато разглеждаше менюто.

Косата ѝ беше щръкнала от статичното електричество, след като свали плетената шапка. Неговата — също. И двамата изглеждаха, сякаш са видели нещо много страшно. Отпиха по глътка кафе с мляко и топлината бавно се разпространи в телата им. Лицата им бяха зачервени, бузите им започваха да се сгряват. Ароматът на прясно сварено кафе се смесваше с дима на току-що запалени дърва и създаваше атмосфера на уют.

— Още ли държите на урока по кърлинг тази сутрин? — попита Ем.

Гамаш не беше забравил уговорката и нямаше търпение да отиде.

— Ако не е прекалено студено.

— Сега условията ще са идеални. Вижте небето. — Кимна към прозореца. На изток се бе появило леко сияние, сякаш слънцето още се колебаеше дали да изгрее. — Ясно и студено. До вечерта ще е станало убийствено студено.

— Мога ли да ви препоръчам яйца с наденички? — предложи Филип, който се приближи към тях с отворен бележник. — Наденичките са от фермата на мосю Паже.

— Прекрасни са — довери Ем.

— Мадам — подкани я Гамаш първа да избере.

— С удоволствие бих хапнала наденички, *mon beau*^[3] Филип, но се опасявам, че за моите години идват в повече. Мосю Паже още ли ви снабдява с онази прекрасна шунка от бут?

— *Mais oui*, домашно пушена, мадам Лонпре. Най-хубавата в цял Квебек!

— *Merveilleux*. Голямо лакомство. — Старицата се наведе леко към Гамаш, явно истински се забавляваше. — Ще взема едно поширано яйце, *s'il vous plait*, върху филийка от франзелите на Сара и малко от неповторимата ви шунка.

— И кроасан? — попита Филип, като я погледна закачливо. От съседната пекарна се разнасяше аромат на почти готови кроасани, вратата между двете заведения бе красноречиво отворена.

— Може би само един.

— А за вас, мосю?

Гамаш поръча и не след дълго му донесоха чиния с наденички и препечени филийки. Филип подреди на масата и кана с кленов сироп — местно производство, панерче с все още парещи кроасани и няколко бурканчета домашно сладко. Двамата с Ем започнаха да се хранят, като си приказваха и посрббваха кафе пред бумтящия огън.

— Какво е впечатлението ви за Си Си? — попита Гамаш.

— Струваше ми се страшно самотна жена. Беше ми жал за нея.

— Други я описаха като егоистка, злобна, жестока и даже малко глупава. Не и като човек, с когото бихте искали да общувате.

— Прави са, разбира се. Беше отчайващо нещастна и си го изкарваше на околните. Много хора правят така, нали. Не понасят чуждото щастие.

— И все пак вие я поканихте в дома си... — Това бе въпросът, който искаше да ѝ зададе още по време на разходката им, когато Емили спомена за случката. Но искаше да вижда лицето ѝ.

— В живота си съм преживявала отчайващо нещастни моменти, инспекторе — отговори тя тихо. — А вие?

Неочакван отговор. Гамаш кимна.

— Така си и мислех — продължи старицата. — Струва ми се, че хората, които са преживели такива моменти и са оцелели, имат

отговорност да помагат на другите. Не можем да оставим някого да се удави там, където ние сме се спасили.

В стаята стана страшно тихо и Гамаш осъзна, че е затаил дъх.

— Разбирам, мадам, и съм съгласен с вас — каза след малко. После попита предпазливо: — Бихте ли ми разказали за вашата мъка?

Ем го погледна в очите. После бръкна в джоба на жилетката си и извади намачкана бяла кърпичка. И още нещо. Постави на масата между тях малка черно-бяла снимка, напукана и зацапана. Изглади я с премерено движение на пръста си.

— Това са Гас, съпругът ми, и синът ми, Дейвид.

Висок мъж бе прегърнал през рамото строен младеж на няма и двайсет години. Момчето имаше рошава коса и носеше сако с широки ревери. Вратовръзката му също изглеждаше твърде широка, както и колата, която се виждаше зад двамата.

— Тази е правена точно преди Коледата на 1976 година. Дейвид свиреше на цигулка. Всъщност знаеше само едно парче. — Ем се засмя. — Невероятно, наистина. Беше го чул веднъж като малко дете, почти бебе. С Гас бяхме пуснали уредбата и Дейвид изведнъж спря да върши това, което правеше, и отиде при апарата. Караше ни да го пускаме непрестанно. Още щом проговори, поиска да му купим цигулка. Разбира се, помислихме, че се шегува. Но не се шегуваше. Един ден го чух да се упражнява в мазето. Звучеше накъсано и фалшиво, но мелодията без съмнение бе същата.

Гамаш изведнъж почувства, че ръцете и краката му изтръпват, сякаш за миг сърцето му спря да бие.

— Дейвид сам беше научил мелодията. Беше на шест. Частният учител накрая се отказа да му преподава, защото той отказваше да се упражнява да свири каквото и да е друго. Искаше само тази мелодия. Голям инат. Наследил го е от Гас. — Усмихна се.

— Кое беше произведението?

— Концерт за цигулка в ре мажор от Чайковски.

Гамаш не се сещаше.

— Дейвид беше нормален тийнейджър. Играеше като вратар в отбора по хоккей, в гимназията излизаше с едно от момичетата на Чартранд, искаше да учи горско стопанство в Университета на Монреал. Беше прекрасно момче, но не необикновено, като се изключи тази особеност.

Ем затвори очи. След малко вдигна ръка с обърната нагоре длан и изложи на показ тънката си китка с изпъкнали сини вени. Развя плавно ръката си в такт с нечута мелодия. Призрачни ноти изпълниха пространството помежду им, обгърнаха масата и накрая цялото бистро сякаш преливаше от музиката, която Гамаш не можеше да чуе, но можеше да си представи. Знаеше, че Ем я чува съвсем ясно.

— Щастливо момче, да открие такава страст — каза тихо инспекторът.

— Точно така. Ако в живота си съм виждала нещо божествено, то беше лицето му, когато свиреше. Беше благословен, а и ние с него. Все пак не мисля, че е имал намерение да доведе нещата по-далеч. Но нещо се случи. Преди коледните изпити донесе вкъщи една обява. Всяка година лицейт провеждаше състезание. Всички музиканти трябваше да изсвирят едно и също произведение, избрано от комисия. Опази година — Ем кимна към снимката — избраха концерта за цигулка в ре мажор на Чайковски. Дейвид не беше на себе си от вълнение. Състезанието трябваше да се проведе на петнайсети декември в Гаспе. Гас реши да го закара. Можеха да вземат влака или самолет, но той искаше да прекара известно време сам с Дейвид. Сигурно знаете как са тийнейджърите. Дейвид беше на седемнайсет тогава, типично момче. Не обичаше да говори много за чувствата си. Гас искаше да му каже по свой начин, че баща му го обича и би направил всичко на света за него. Снимаха се точно преди да тръгнат.

Ем погледна надолу и премести пръстите си към снимката, но спря, преди да я докосне.

— Дейвид зае второ място в състезанието. Обади се, беше адски развълнуван. — Все още чуваше гласа му: задъхан, сякаш не можеше да сдържи щастието си. — Мислеха да останат да чуят други изпълнения, но прогнозата предвиждаше буря, затова аз ги убедих да тръгнат веднага. Можете да се досетите какво стана после. Беше прекрасен ден като днешния. Ясно и студено. Но е било твърде студено, а слънцето е светело прекалено силно. Имало заледяване, така казаха. И слънцето блестяло в очите на Гас. Твърде много светлина.

[1] Хенри! Ела тук! (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Съжалявам (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Хубавецо мой (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА

— Е, коя е майката на Си Си? — попита Бовоар.

От половин час бяха в щаба за сутрешното съвещание и той се чувстваше съвсем като старото си Аз.

С една значителна разлика.

Старото му Аз ненавиждаше полицай Ивет Никол, но тази сутрин Жан Ги установи, че даже я харесва и не помни точно какъв е бил проблемът преди.

Бяха закусили заедно в пансиона и си паднаха от смях, докато тя разказваше как се е опитала да стопли гумената му грейка. В микровълновата.

— На вас ви е смешно — измърморил бе Габри, докато оставяше две порции яйца по бенедиктински пред тях. — Не сте намирали котка, експлодирала в микровълновата фурна. Никога не съм харесвал котката. Но грейката ми беше ценна.

Сега всички членове на екипа седяха около заседателната маса и слушаха докладите. Топката на ли-биен беше проверена за пръстови отпечатащи. Намериха такива от трима души и ги пратиха за изследване в лабораторията в Монреал.

Никол докладва какво е открила. Ходила бе до града, за да разпита за Кри в училището ѝ.

— Искан да получа нещо повече от обикновена учебна характеристика — обясни. — Изглежда, че Кри е умно момиче, но не много интелигентно, ако ме разбирате. Трудлюбива, последователна. Останах с впечатлението, че е нещо като напаст за Училището за девизи на госпожица Едуард. Веднъж заместник-директорката я нарече „Бри“, но бързо се поправи. Любимият ѝ предмет били природните науки, макар че напоследък проявявала интерес и към театъра. През последните години работела зад сцената, главно технически неща, но този път участвала в коледната пиеса. Пълна катастрофа. Сценична треска. Наложило се да я свалят насила от

сцената. Другите деца се отнесли доста жестоко към нея. Родителите също.

— А учителите? — попита Гамаш.

Никол поклати глава.

— Има обаче нещо интересно — продължи. — На няколко пъти чековете, с които родителите ѝ са плащали таксата за училището, не са имали покритие. Затова проверих финансите им. Изглежда, Си Си и мъжът ѝ са живели доста над възможностите си. Дори след два-три месеца са щели съвсем да фалират.

— Си Си била ли е застрахована? — попита Бовоар.

— За двеста хиляди долара. Ришар Лион е от скромно семейство. Дипломирал се е като инженер във Ватерло, но не е изградил професионална кариера. Постъпил на сегашното си работно място преди осемнайсет години. Дребна служба в мениджмънта. Организира работните графици. Неудачник. Изкарва по четирийсет и две хиляди годишно, трийсет, ако приспадне данъците. Си Си не е виждала печалба през всичките шест години, откакто има фирмата. Изпълнява дребни поръчки за вътрешен дизайн, но изглежда, по-голямата част от миналата година е прекарала в писане на книгата си и в създаване на собствена колекция кухненски аксесоари. Ето. — Никол хвърли каталог на масата. — Това е работната версия на каталога, който е смятала да издаде. Онзи, над който е работил фотографът.

Бовоар го взе. Сапуни „Ли-биен“, чаши за кафе „Покой“, хавлии „Бъди спокоен“...

— Другата седмица Си Си е имала уговорена среща с фирмата за онлайн търговия „Дайрект мейл“ — продължи Никол. — Искала е да им продаде колекцията си. Ако беше успяла, щеше да е голям удар.

— Те какво казаха? — попита Изабел Лакост.

— Днес ще им се обадя — отговори Никол и се усмихна, сякаш казваше: „Благодаря, че попита“.

— Има ли новини от фотографската лаборатория за снимките от кърлингa? — обърна се Бовоар към Лакост.

— Изпратих човек да вземе проявените негативи. Скоро ще знаем повече.

— Добре — кимна Гамаш. Разказа им за ниацина, за „Лъвът през зимата“ и за Псалм 46:10.

— И коя е майката на Си Си? — зададе Бовоар най-важния въпрос.

— В Трите бора има няколко жени, които са на подходящата възраст — отбеляза Лакост. — Емили Лонпре, Кай Томпсън и Рут Зардо.

— Да, но само една от тях има инициал „Л“ — напомни Лемио.

Младият полицаи за първи път се обаждаше. Досега внимателно наблюдаваше Ивет Никол. Не беше наясно защо, но не я харесваше. Не му се нравеше внезапната ѝ поява, а още по-малко новото ѝ приятелство с инспектор Бовоар.

— Ще ги проверя — каза Лакост и оперативката приключи.

Гамаш взе дървената кутия от бюрото си и разсеяно я обърна, за да погледне буквите, залепени отдолу.

— Какво е това? — попита Бовоар, като седна на стола до шефа си.

— Веществено доказателство по друг случай.

Гамаш му подаде кутията. Изведнъж му хрумна, че Бовоар може да види нещо, което той пропуска. Че ще успее да подреди буквите. Жан Ги заоглежда кутията.

— Един от коледните ви случаи ли? — попита.

Гамаш кимна мълчаливо — не искаше да смущава концентрацията му.

— Колекционер на букви. Трябва да е бил някой луд.

Бовоар му върна кутията.

Е, интуицията му не помогна особено.

Когато колегата му излезе, Гамаш отиде при Лакост.

— Добави и Беатрис Майер в списъка — инструктира я.

* * *

Камъкът за кърлинг издумка върху неравния лед и удари камъка в другия край със силен трясък, който след части от секундата проехтя между възвишенията край езерото Брюм. Тази сутрин беше адски студено, температурата бе най-ниската за тази зима, а предстоеше още да пада. По пладне сигурно щяха да замръзнат живи. Слънцето ги

мамеше със светлината си, но не топлеше, лъчите му се отразяваха в снега, а той блестеше и заслепяваше всеки, който нямаше тъмни очила.

Били Уилямс беше изчистил леда специално за тях и сега той, Бовоар, Лемю и Гамаш гледаха как дребничката Емили Лонпре се изправя и си поема въздух на пресекулки.

„Няма да издържим дълго — помисли си Гамаш. — Ще трябва да се приберем скоро, преди бабата да замръзне. Преди всички да замръзнем.“

— Ваш ред е — каза старицата на Бовоар, който я гледаше и учтиво се преструваше, че му е интересно.

Жан Ги не приемаше сериозно кърлинга. Сега приклепна и се прицели в другия край на леденото поле на десетина метра от него. Вече виждаше къде ще отиде камъкът му. Щеше да изненада всички с вродените си умения. Скоро щяха да завалят предложения да се включи в канадския олимпийски отбор по кърлинг. Щеше да откаже, разбира се — твърде много се срамуваше да свърже името си с това абсурдно занимание. Е, може би, когато остарееше и не беше в състояние да практикува друг спорт, все пак щеше да помисли дали да не влезе в олимпийския отбор.

* * *

Клара се настани в старомодната вана с крачета. Още се сърдеше на Питър заради подаръка от контейнера, но започваше да се чувства по-добре. Накисна се в горещата ароматна вода и размърда пръстите на краката си между пакетчетата с билки за вана, подарък от свекърва ѝ. Знаеше, че трябва да се обади да ѝ благодари за тях, но това можеше да почака. Майка му упорито я наричаше „Клер“ и до тази година все ѝ подаряваше неща, свързани с готвене. Книги с рецепти, тигани, веднъж дори престилка. Клара мразеше да готви и подозираше, че майката на Питър го знае.

Сега размърда ръце напред-назад във водата и се отдаде на любимата си фантазия. Директорът на Музея за съвременно изкуство в Ню Йорк чукаше на вратата ѝ. Акумулаторът на колата му беше паднал заради минусовите температури и той имаше нужда от помощ.

Клара си представяше всичко изключително ясно. Човекът щеше да влезе в къщата, а тя — да му приготи чай, но когато се обърнеше да му поднесе чашата, той нямаше да е там.

Щеше да го намери в ателието си. Смаян.

Не. Разплакан.

Гостът щеше да се разплаче пред красотата, болката, великолепието на творбите ѝ.

— Чии са тези неща? — щеше да попита, без да се сети да избърше сълзите си.

Клара нямаше да каже нищо, щеше да го остави сам да се досети, че великата художничка е пред него — скромна и красива. Той щеше да я обяви за най-великия творец на времето си. Или на всички времена. Най-даровитата, невероятна, гениална художничка, която някога е живяла.

От чувство за справедливост Клара щеше да му покаже ателието на Питър и главният куратор на Музея за съвременно изкуство щеше да направи учтив коментар. Но нямаше да има място за съмнение, че истинският талант в семейството е тя.

Клара си затананика.

* * *

— Сега коленичете, инспекторе. Хванете дръжката на камъка, сякаш се ръкувате с някого. — Емили се наведе над него. — Изнесете го назад с дясната си ръка, залюлейте назад левия си крак и в същото време засилете камъка напред и се плъзнете по леда, като го оставите да ви води. И запомнете, не го блъскайте. Просто го пуснете.

Бовоар погледна към нейния камък в другия край на игрището. Изведнъж му се стори страшно далеч.

Пое си дълбоко въздух и залюля назад дясната си ръка. Камъкът за малко не го изкара от равновесие. Бовоар си спомни глупавата метличка и се подпря на нея, като усети, че обувките му започват да се пързаят. Нещо не беше както трябва.

Камъкът се стовари върху леда и Бовоар се заклати силно. Знаеше, че някак е изгубил инерцията си и сега трябва да навакса.

Изпъна напред дясната си ръка, все още стиснала камъка, и с левия крак затърси опора. Усети, че пада.

Плъосна се по корем на леда с разперени ръце и крака заедно с камъка.

Били Уилямс изруга с неразбираемия си акцент и се разхили.

* * *

Клара си мислеше за филма от предишната вечер. Отдавна не беше гледала видео. Почти всичките им филми бяха на дивиди, най-вече защото любимите касети на Питър бяха повредени. Мъжът ѝ ги спираше и превърташе до сцените, които харесваше най-много. Гледаше ги постоянно, докато лентата се разтеглеше, а картината започнеше да трепери.

Клара се надигна от ваната с полепнали по тялото ароматни билки. Изведнъж ѝ хрумна нещо.

— Мила, мама се обажда от Монреал. Иска да ни благодари за подаръка. — Питър влезе с телефон в ръка.

Клара му махна да не я безпокои, но беше твърде късно. Изглежда го сърдито, избърса ръцете си и взе апарата.

— Здравейте, госпожо Мороу! О, няма защо. И весела Коледа. Работата ми в аптеката ли? Много добре върви, благодаря. — Погледна на кръв мъжа си. Не работеше в аптеката от петнайсет години. — И благодаря за подаръка. Много подходящ. Даже в момента го използвам. Да, *bon appetit*. — Затвори и върна телефона на Питър. — Май всъщност ми е подарила пакет сушена супа. Зеленчукова.

Клара погледна в краката си и забеляза, че по повърхността на водата плуват грахови зърна, а до тях — набъбнало от влагата парче морков.

* * *

— Печеля ли? — попита Бовоар, като се изтупа от снега и погледна камъка за кърлинг в краката си.

— Зависи какво играете — усмихна се Ем. — Определено сте овладели играта на неподвижните камъни. *Felicitations*.^[1]

— Мерси, мадам.

Този път кучешкият студ послужи добре на инспектора. Замаскира изчервяването му от срама. Докато гледаше камъка, който почиваше безполезно в краката му, у Бовоар неохотно се събуди тайно уважение към играещите кърлинг.

Гамаш извади снимките, които хората му бяха направили на местопрестъплението. Там, където Мама бе „изчистила къщата“, пет камъка бяха забити в снега.

В ума на главния инспектор започна да се оформя идея.

[1] Поздравления (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЕТА

— Съжалявам, главен инспектор Гамаш го няма, госпожо Мороу — заяви полицай Лакост, като отмести очи от монитора и погледна жената пред себе си.

— Кога очаквате да се върне?

— Не знам. — Лакост погледна часовника. Беше почти обяд. — Сигурно скоро. Нещо важно ли е?

Клара се поколеба. Не беше сигурна, но имаше предчувствие, че е важно.

— Не, може да изчака.

Обърна се да си върви и видя Ивет Никол на друг компютър. Двете жени никога не се бяха харесвали, но Клара още не можеше да си обясни враждебността на младата полицайка при първата им среща преди година. Сега полицай Никол я погледна и веднага сведе очи.

„Е, това е по-добре от злобните погледи, които ми хвърляше преди“ — помисли си Клара.

* * *

Полицайте бяха сами на леда. Емили Лонпре бе отишла да обядва с Кай в Уилямсбърг, а Били Уилямс смотолеви нещо от рода, че ще тренира ски за Световната купа. А може и да беше, че ще реже дърва за изстрелване на ракета. На Гамаш му се струваше, че единственият, който намира смисъл в думите на Били, е самият Били. На този тип нищо не му се разбираше.

Главният инспектор отиде до трибуните. Седна там и няколко дълги минути гледа съсредоточено леда, а после мястото, където бе седяла и умряла Си Си. След малко заобиколи скамейките и отиде там, където е бил паркиран камионът на Били Уилямс.

— Убиецът е стоял тук — заяви убедено Гамаш. — Гледал е кърлинга и е чакал. Точно когато Си Си е станала и се е хванала за

шезлонга пред нея, е свързал кабелите.

— От лабораторията потвърдиха това, за което вече се бяхме досетили — каза Лемьо. — Използвал е кабелите на Били Уилямс. Намерихме ги в камиона му целите почернели. Мосю Уилямс обаче казва, че ги е свързал между генератора и отоплителя. Тъй че как ги е преместил убиецът в разгара на кърлинга, без никой да го види?

— Не е задължително да е станало по време на играта — отбеляза Гамаш. — Може убиецът да ги е откачил от отоплителя и да ги е свързал с шезлонга, преди хората да дойдат. — Премести се от мястото, където се е намирал камионът, до мястото на отоплителя, а после продължи напред по леда до позицията на шезлонгите. — Докато всички са били на благотворителната закуска, той е откачил кабелите от отоплителя, свързал ги е с шезлонга и е откачил единия от генератора.

— Може, но нямаше ли на някого да му направи впечатление, че отоплителят не топли? — попита Лемьо.

— Направило им е. Поне двама, с които разговарях, казаха, че било много студено, включително Кай Томпсън. Коего ме наведе на мисълта, че отоплителят изобщо не е бил включен.

— Все още не разбирам защо никой не е видял нищо — призна Бовоар.

— Ами, първо, ако убиецът е издал шум, скърцане на сняг под подметките му например, той е бил заглушен от генератора. Освен това камионът на Уилямс е бил зад трибуните. Не съвсем скрит, но ако си в публиката, е трябвало да се обърнеш, за да го видиш. Единствените, които биха могли да видят нещо, са Кай и Си Си. Има и още нещо. Отначало си мислех, че убиецът е извадил голям късмет, но сега считам, че става въпрос за внимателно планиране. Избрал е много точно момента. Изчакал е всички да насочат вниманието си към кърлинга.

Лемьо се опита да си представи сцената. Играчите, зрителите, двете жени на шезлонгите. Заредения с електричество стол пред тях.

— По време на мача се е случило нещо забележително — продължи Гамаш, като излезе на леда, обърна се и погледна двамата си недоумяващи колеги. — Мама Би е изчистила къщата. Било е традиция. Колко пъти чухме за това през последните два дни? Някои хора са дошли само за да видят тази сцена. И защо? Днес разбрахме. В

спорт, който разчита на точност и финес, това е най-вълнуващият момент. Граничи дори с агресия. Представете си звука, когато Мама е запратила камъка по леда с цялата сила, която е могла да събере. Представете си го как блъска друг камък в края на полето, а той на свой ред удря трети и така нататък. Цялата верижна реакция. За секунди във всички посоки са се пързали камъни, които са се удряли един в друг и са издавали кански трясъци. Много вълнуващо.

— Привличащо вниманието — добави Бовоар.

— И шумно — додаде Лемю. Какво удовлетворение го заля, когато главен инспектор Арман Гамаш се обърна към него с широка победоносна усмивка и очи, разширени от вълнение.

— Точно така! Ето това е. Идеалният момент за убийство. Кой би откъснал очи от спектакъла? И кой би чул писъците на ударената от ток жена? Моментът е избран с идеална точност.

— Добре де, но как е знаел, че Си Си ще хване стола, и то точно в този момент? — попита Бовоар.

— Добър въпрос — призна Гамаш и бързо закрачи към сравнително по-топлата кола. Ставаше опасно студено и беше трудно дори да вървиш. — И защо Кай Томпсън не е видяла нищо? Как убиецът е откачил кабелите и ги е хвърлил обратно в камиона на Били, без никой да го види?

Мъжете се качиха в автомобила и поседяха вътре, докато загрее. Лемю не чувстваше краката си, затова почна да свива и разпуска пръсти в обувките си, за да се раздвижи кръвта му.

Бовоар се загледа през заскрежения прозорец:

— Значи играчите са въвн от списъка. Те няма как да са го извършили. И ако Мирна Ландърс потвърди показанията си, че Ришар Лион е седял до нея през цялото време, него също можем да отпишем, макар все още да мисля, че той го е извършил.

— Ти какво мислиш? — обърна се Гамаш към Лемю.

— Мисля, че всичко това противоречи на здравата логика. Убиецът е трябвало да й сипе ниацин по време на закуската, да разлее антифриз зад шезлонга, да се увери, че Си Си е обула ботуши с метални подметки или гвоздеи, да свърже кабелите и да изчака идеалния момент. И всичко това, без никой да го види. После да почисти след убийството. Изглежда ми прекалено сложно. Защо просто не я е застрелял?

— И аз това се питам — призна Гамаш.

* * *

Проявените снимки се получиха малко след обяд и членовете на полицейския екип се скупчиха нетърпеливо, когато Гамаш отвори пликите. Беше зловещо да гледаш лицето на някого, който след броени минути ще умре. Главният инспектор винаги очакваше да види предчувствие или очакване в очите на жертвата, но бе гледал хиляди снимки като тези и не беше забелязал подобно нещо.

Все пак беше смразяващо. Това бе най-близката му среща с жертвата досега и Гамаш си даде сметка, че единствената ѝ снимка, която е виждал до момента, е тази от корицата на книгата ѝ, но тя приличаше на карикатура. Сега Си Си беше пред него, минути преди времето ѝ на този свят да изтече. Не личеше да се забавлява и това бе жалко. На снимките от благотворителната закуска тя седеше с кисела физиономия и напрегната. Хората около нея жестикулираха, приказваха си, смееха се, но Си Си дьо Поатие седеше като статуя. До нея Ришар гледаше втрещено чинията си.

Дали планираше убийството? Дали виждаше в наденичките играчите на пързалката за кърлинг, а в палачинките — шезлонгите? Дали си представяше, че ивиците бекон са кабелите за подаване на ток? Ами Си Си? С какво я беше обозначил в чинията си? С ножа?

Още снимки: Мама Би и Мирна зад Си Си; мадам Дьо Поатие, позираща с група изпаднали в униние хора, сякаш бе тъмен облак, неочаквано засенчил небето им. После сцените от кърлинга. Изтегната на шезлонга, Си Си полагаше усилия да изглежда като Одри Хепбърн на почивка в Алпите. Тук обаче имаше нещо интересно. Лицето ѝ бе зачервено. Наистина, можеше да е от студа, но до нея бузите на Кай бяха само леко поруменели, а не бяха тъмночервени като тези на Си Си.

— Гледайте! — посочи една снимка Лакост. — Вижда се синьото петно от антифриза около шезлонга.

— Свалила си е ръкавиците — привлече вниманието им Лемьо към друга снимка и всички се вгледаха внимателно в нея.

Гамаш отвори следващия плик. Всички погледи се впериха в ръцете му, всички се наклониха над масата, сякаш се съревноваваха кой ще види снимките с части от секундата преди другите. Главният инспектор ги разпръсна върху масата с жест, който издаваше дългогодишен опит в играта на покер.

Си Си беше на земята. Рут жестикулираше. Оливие се беше навел над тялото, а Габри гледаше назад със съсредоточено изражение.

Следващата серия снимки разказваше историята за героични и отчаяни усилия да се спаси жена, която никой не харесваше. Клара бе отвела Кри настрана, за да ѝ спести зловещата сцена. Габри стоеше до Ришар и държеше ръката му. Питър и Били Уилямс мъкнеха Си Си към пикапа. На последната снимка камионът се виждаше, миг преди да завие зад близкия ъгъл.

Снимките бяха показателни, макар и непълни.

— Някои липсват — установи Гамаш със сериозно изражение.

Тръгна към вратата, следван от Бовоар и Лемьо, но Изабел Лакост го спря:

— Госпожа Мороу ви търси по-рано. Освен това направих проучване коя би могла да е майката на Си Си. Кай Томпсън е твърде стара. Емили Лонпре е имала син, но е загинал в катастрофа. Все пак може да е имала и друго дете, което да е дала за осиновяване. Най-интересно обаче е това, което открих за Беатрис Майер. Беатрис Луиз Майер.

Въоръжен с тази нова информация, Гамаш решително се насочи към колата. Наложил се Бовоар да подтичва след него, за да го догони — размяна на ролите, която никак не се хареса на по-младия инспектор.

* * *

Седнал на креслото до прозореца в дневната, Сол Петров пиеше кафе. Преди два дни би нарекъл този стол, а всъщност и цялата хижа, мизерен. Платът на тапицерията бе изгубил цвета си и похабен, килимът беше износен, обзавеждането — демоде. Малка колекция от лъжици, събирани от различни краища на Канада, висеше на стената до избеляла снимка на Ниагарския водопад.

Днес, след като се събуди, Сол се настани удобно на вехтия фотьойл и си помисли, че всъщност къщата много му харесва. И когато слънцето изгря, пред бумтящата камина с чаша кафе в ръка той осъзна, че мястото е наистина чудесно.

Сега седеше в креслото, огряно от слънчевите лъчи, които проникваха през стъклото, и се наслаждаваше на великолепната гледка: съвършената равна ливада пред къщичката, гората и планината отвъд нея — сивкава и скалиста.

Никога не бе изпитвал такова спокойствие.

До него на масата имаше кутийка с непроявен филм.

* * *

— Ало, Клара! — извика Гамаш по телефона. Апаратът беше толкова малък, че приличаше на играчка от пакет чипс. — Гамаш е. Обаждам се от мобилния и постоянно ми прекъсва. Търсили сте ме.

— Да... видеото... Питър.

— Моля?

— Видеото вчера.

За момент гласът ѝ се чу кристално ясно и Гамаш си даде сметка, че е така, защото изкачиха един хълм. Но веднага започнаха да се спускат към долината и скоро щяха да навлязат в гората. Връзката пак щеше да се разпадне. Надяваше се, че Клара бързо ще премине към съществената част.

— Сега Питър има дивидита — обясняваше тя.

„Хайде, по-бързо“ — мислено я подкани той, но беше достатъчно предвидлив, за да не го каже на глас. Колкото повече подканваш някого да говори по-бързо, толкова повече го забавяш. Колата започна дългото си спускане към долината.

— Защото всичките му видеокасети са повредени. Той постоянно ги спира и превърта до любимите си моменти, а това разтяга лентата.

„По-бързичко“ — мислеше си Гамаш, който виждаше как приближават дъното на долината.

— Мислите ли, че Си Си е правила същото? — попита Клара. Гласът ѝ почваше да отслабва. — Почти сме сигурни, че е хвърлила касетата, защото лентата се е повредила.

Появи се прашене и Гамаш вече не можеше да следи думите й.
— ... знаете това. Не е много зле... ще ни трябва.
Връзката прекъсна.

* * *

Сол видя колата, която се приближаваше по заснежената алея. Взе филма от масата и го задържа в дланта си, сякаш през кожата той можеше да му подсказва какво да прави. Както Си Си винаги правеше.

Изведнъж разбра отговора. Най-сетне беше свободен. Чувстваше се лек, необвързан за първи път от месеци. От години. Дори се почувства достатъчно умен, за да отстоява себе си в разговор, сякаш за една нощ се беше отракал и бе възвърнал характера си.

Вече не се чувстваше като глупак.

Усмихна се самодоволно и затвори очи. Наслади се на слънчевата топлина върху клепачите си. Тук можеше да започне отначало, на това място с толкова много светлина. Можеше да купи тази очарователна, уютна хижа и може би да снима красотата, която го заобикаля. Можеше да потърси художника, чийто албум Си Си бе изхвърлила, и да му каже какво се е случило. Да се извини за своята роля и може би да се сприятели с колегата си.

Мъжете слязоха от колата. Онези от полицията, разбира се. Сол стисна филма в дланта си, отиде при камината и го хвърли вътре.

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ШЕСТА

— Заповядайте, седнете.

Сол взе дебелиите им палта и ги напъха в дрешника, като затвори бързо вратата, преди да са изпаднали. Беше решил, че това ще е Ден първи, началото на нов живот, а всеки нов живот трябваше да започне без съжаление. Сол Петров бе решил да каже всичко. Е, почти всичко.

Гамаш огледа стаята и подуши въздуха. Миришеше на изгоряло, но не от дървата в камината. Беше по-остра, неестествена миризма. Сетивата му се изостриха и всичко като че ли се забави. Дали нещо се беше запалило? Може би се бе получило късо съединение? Старите хижки обикновено бяха строени от горски самодейци, които познаваха добре законите на природата, но си нямаха понятие от електротехника. Гамаш присви очи и огледа стените, контактите и лампите за излизащ дим; наостри уши за характерното прашене от прехвърчане на електрически искри и се опита да разпознае странната дразнеща миризма.

Лемио забеляза повишеното внимание на шефа си. Погледна Гамаш и се помъчи да разбере какъв е проблемът.

— Каква е тази миризма, мосю Петров? — попита главният инспектор.

— Не подушвам нищо.

— Аз я усещам — обади се Бовоар. — Мирише на изгоряла пластмаса или нещо подобно.

Сега Лемио също я подуши.

— О, това ли? — засмя се Петров. — Хвърлих един стар филм в огъня. Стари снимки. Трябваше да го хвърля в боклука, но не съобразих. — Усмихна се чаровно.

Гамаш се приближи до камината и там наистина гореше и съскаше черно-жълто парче пластмаса. Стар филм. Или може би не толкова стар. Какъвто и да беше, не можеше да се спаси.

— Прав сте — каза.

Петров беше свикнал хората — особено Си Си — да го гледат, сякаш виждат през него, но сега бе съвсем различно. Имаше усещането, че Гамаш вижда вътре в него.

— Не сте съобразили — добави детективът. — Навярно не сте постъпили особено разумно.

Новият живот на Петров бе започнал преди няма и половин час, а той вече изпитваше съжаление. Все пак му се струваше, че мълчаливият мъж пред него би могъл да го разбере.

Сол им посочи креслата, после самият той седна. Чувстваше се почти замаян от очакване. Нямаше търпение да признае всичко и да започне новия си живот. От нулата. Идеше му да заплаче и да благодари на детектива, че ще изслуша изповедта му. Сол Петров бе възпитан в праволинейно католическо семейство, но както повечето представители на поколението си, се беше отрекъл от църквата, свещениците и всички ограничения на религията. Сега обаче — в тази скромна глупава стая, където вместо стъклописи по стените имаше пластмасови пана — той бе готов да падне на колене.

О, беше готов на всичко, за да започне на чисто.

— Трябва да ви кажа нещо.

Гамаш мълчеше. Петров се вгледа в добродушните му мъдри очи и изведнъж сякаш всичко друго престана да съществува.

— Със Си Си бяхме любовници. От около година. Не съм сигурен, но мисля, че мъжът ѝ знае. Не се криехме много, за съжаление.

— Кога за последен път бяхте заедно? — попита Бовоар.

— Сутринта в деня на смъртта ѝ. — Петров трябваше да положи усилие, за да откъсне поглед от Гамаш и да го насочи към напрегнатия мъж на другия стол. — Дойде при мен и правихме секс. Беше чисто физическа връзка, нищо повече. Тя не ме обичаше, нито пък аз нея.

Ето това беше. Не беше трудно. Сол издиша, почувства се по-леко.

— Тя каза ли ви, че е купила къща тук? — попита Бовоар.

— В Трите бора ли? Не. И за мен беше изненада. Но Си Си не правеше нищо без причина. Обикновено я водеше печалбата.

— Мислите, че е била мотивирана от пари?

— Парите винаги я мотивираха. Дори в нашата връзка. Не съм толкова глупав, за да се заблуждавам, че спеше с мен заради

неповторимия секс. Правеше го, за да си осигури евтин фотограф. Един вид плащане в натура.

Петров се изненада колко засрамен се почувства. Дори когато го изричаше, не можеше да повярва. Дали наистина бе направил намаление на Си Си в замяна на секса с нея?

— Може и да греша, но останах с впечатление, че Си Си купи къщата тук, защото очакваше да намери нещо в нея. Нямам предвид мир и спокойствие. Доколкото мога да преценя, единственото, което Си Си дьо Поатие обичаше, бяха парите. И славата.

— Опишете ни какво точно правихте в деня на смъртта ѝ — каза Бовоар.

— Станах в седем и запалих камината. После сложих кафе и зачаках. Знаех, че ще дойде, и наистина, към осем тя се появи. Не беше много приказлива. Попитах я как е посрещнала Коледа и тя сви рамене. Много ми е жал за дъщеря ѝ. Не мога да си представя какво би било, ако имах такава майка. Както и да е, тя си тръгна след около час. Уговорихме се да се видим на благотворителната закуска.

— Кога взе решението да отиде?

— Моля?

— Имам предвид дали Си Си е решила да отиде на закуската и кърлинга в последния момент, или го е планирала предварително?

— О, беше планирано. Аз ѝ казах за събитието, но тя вече знаеше. Бяха ходили миналата година, точно след като е купила къщата. Каза ми да я снимам, когато е заобиколена от простолюдието. Цитирам нейните думи. Отидох на закуската и изснихах два филма. После отидохме на кърлинга. Беше адски студено. Фотоапаратът ми замръзна по едно време. Наложих се да го пхна под палтото си, за да го размразя. Обикалях, пробвах пози от различен ъгъл. Си Си не беше много фотогенична, затова беше много важно да улуча правилното осветление и ъгъл. Търсех и друг интересен обект. Възрастната дама, която седеше до нея, беше страхотна. Изключително изразително лице, а и начинът, по който гледаше Си Си — фантастичен!

Петров се облегна назад и се разсмя при спомена как Кай гледаше Си Си, сякаш тя е нещо, повърнато от кучето ѝ.

— И постоянно повтаряше на Си Си да седи мирно, да не мърда. Си Си не слушаше много хора. Всъщност никого, доколкото знам, но в думите на тази възрастна жена се вслушваше. Аз също бих ѝ се

подчинил. Страшничка е. И така, Си Си седеше мирно. През повечето време. Както и да е, това улесни работата ми.

— Защо Кай Томпсън е накарала Си Си да седи мирно? — попита Гамаш.

— Си Си беше нервна натура. Постоянно подскачаше насам-натам, за да оправи някой пепелник, картина или лампа. Нищо не ѝ се струваше достатъчно подредено. Предполагам, че накрая старицата се е изнервила от това. Гледаше я, сякаш бе готова да я убие.

Гамаш знаеше, че това е само метафора и Петров дори не осъзнава какво е казал.

— Тази сутрин получихме проявените филми от лабораторията — заяви Бовоар.

Отиде при масата и извади снимките. Петров и другите двама полицаи застанаха до него. Там, на масата, бяха запечатаните сцени от последните мигове на Си Си и след това.

— Забелязвате ли нещо интересно? — попита Бовоар.

След около минута Петров се изправи и поклати глава:

— Изглежда точно както си го спомням.

— Нищо ли не липсва? Например цяла поредица от снимки от този до този момент? От живата Си Си до мъртвата Си Си. Цялото убийство липсва! — Бовоар повиши глас. За разлика от Гамаш, който можеше да си приказва със заподозрените цял ден и търпеливо да ги чака да се разприказват, по-младият детектив умееше само да притиска разпитваните.

— Навярно по това време фотоапаратът ми е замръзнал — отговори Петров, като огледа снимките. Опитваше се да не издава страха си, да не се поддаде на раздразнителността и самосъжалението, които бяха така присъщи на Си Си.

— Много удобно — коментира Бовоар и си пое дълбоко въздух. — А може би току-що вдишах кадър, запечатал убийството? Как мислите? Този филм ли изгорихте? Който показваше убийството на Си Си?

— Защо да го правя? Ако имах снимки с убийството на Си Си, това би доказало, че не съм го извършил аз.

Бовоар замлъкна.

— Дадох ви всички филми, които заснех онзи ден. Гарантирам.

Младият детектив присви очи и се втренчи в плахия дребен мъж. „Знам, че е сторил нещо нередно“ — помисли си. Но нямаше идея как да го разобличи.

Полицаяте си тръгнаха. Бовоар закри гневно към колата. Лемио го последва на известно разстояние — не искаше да се превърне в отдушник за породения от безсилието гняв на инспектора.

Гамаш спря пред входната врата. Замижа срещу слънцето, а ноздрите му се свиха от жестокия студ.

— Тук е прекрасно — каза на Петров. — Голям късметлия сте.

Свали ръкавицата си и подаде ръка на фотографа. Сол Петров я стисна и почувства топлината от докосването на друг човек. Беше прекарал със Си Си твърде дълго време и почти бе забравил, че другите хора излъчват топлина.

— Не постъпвайте глупаво, господин Петров.

— Казах ви истината, инспекторе.

— Надявам се.

Гамаш се усмихна и бързо тръгна към колата. Лицето му вече започваше да замръзва. Петров се прибра в топлата дневна и изчака, докато автомобилът се скри зад близкия завой. После отново погледна яркия нов свят и се запита дали току-що е направил голяма глупост. Разрови се в чекмеджетата и намери химикалка и празна коледна картичка. Написа кратко послание върху нея и тръгна за Сан Реми да търси пощенска кутия.

* * *

— Спри колата — каза Гамаш.

Бовоар натисна спирачките и погледна началника си, който седеше на дясната седалка, гледаше през прозореца с присвити очи и леко мърдаше устни. След малко затвори очи, усмихна се и поклати глава.

— Трябва да говоря с Кай Томпсън. Остави ме в Уилямсбърг, после отивайте в Трите бора и занесете „Лъвът през зимата“ на Клара Мороу. Помолете я да ви обясни идеята си. Тя ще се сети.

Бовоар зави към Уилямсбърг.

Гамаш току-що бе осъзнал какво е опитвала да му каже Клара при откъслечния им телефонен разговор. И ако беше права, това можеше да обясни много неща.

* * *

— Да го духа папата?

Гамаш не си бе представял, че някога ще изрече тези думи, дори като въпрос. Особено като въпрос.

— Така са викали — обясни Кай.

Гледаше го с проницателните си сини очи. Сега обаче те бяха замъглени от нещо. Умора. До нея на дивана седеше Емили Лонпре. Слушаше ги и наблюдаваше внимателно приятелката си.

— Защо? — попита Кай.

Това, разбира се, беше въпросът, на който Гамаш постоянно търсеше отговор, а сега някой друг го задаваше на него. Имаше чувството, че се случва нещо, което той не разбира. Скрытият смисъл му убягваше.

Замисли се за секунда, като гледаше през големия прозорец на стаята ѝ в старческия дом. Имаше прекрасна гледка към езерото Брюм. Слънцето клонеше към закат и дългите сенки на планината падаха върху езерото, тъй че половината му площ бе огряна от ослепителна светлина, а другата му част — потънала в мрак. Като ин и ян. Този спектакъл бавно избледня и Гамаш видя момчетата в окопа с изпълнени с ужас млади очи. Имаха заповед да направят непостижимото и те щяха да го сторят.

— Чудя се дали са знаели, че думите могат да убиват — изказа на глас мислите си, като си представяше беззащитните, безпомощни млади мъже, които се готвеха за смъртта.

Какви качества трябваше да притежаваш, за да постъпиш като тях? Беше ли той в състояние да го направи? Едно е да се хвърлиш, без да мислиш, в опасна ситуация, съвсем друго е да чакаш ли, чакаш, осъзнал какво предстои. И въпреки това да го сториш. Без цел. Без смисъл.

— Това е абсурдно! С вик „Да го духа папата“ не можеш да убиеш нито един германец. Вие какви боеприпаси използвате? Когато

някой стреля срещу вас, какво правите? Нима тичате след него и крещите ругатни?! Надявам се никога да не попадам в ситуация на живот и смърт с вас. *Merde*.^[1]

Гамаш се засмя. Явно остроумната му забележка не я бе впечатлила. И Кай вероятно беше права. Той нямаше идея защо младите войници са крещели тези думи край Сомата.

— Нося едни снимки и искам да ги видите — заяви инспекторът, като постави фотографиите, направени от Сол, на масата.

— Коя е тази? — попита Кай.

— Това си ти, *ma belle*.^[2] — отговори Емили.

— Будалкаш ли ме? Приличам на картоф в панер за мръсно пране.

— На няколко от снимките изглежда, че говорите със Си Си — каза Гамаш. — Какво й казахте?

— Вероятно да седи мирно. През цялото време се въртеше. Много ме изнерви.

— И ви послуша? Защо?

— Всеки слуша Кай — усмихна се Ем. — Също като баща си тя е родена за водач.

Гамаш не беше на това мнение. Според него от трите приятелки Емили Лонпре беше истинският лидер, макар да бе най-мълчаливата.

— Нашата Кай управляваше дъскорезница „Томпсън“ десетилетия наред, при това съвсем сама. Обучи и организира цял екип от сурови мъже, които я боготворяха. Това беше най-успешната дърводобивна фирма в района.

— Щом мога да накарам някой селяк да се къпе веднъж седмично, би трябвало да мога да склоня Си Си да не се върти — измърмори Кай. — Не понасям нерваци.

— Сега смятаме, че Дьо Поатие не е било истинското й име — призна детективът, като наблюдаваше реакциите им. Двете жени обаче продължиха да гледат снимките. — Мислим, че майка й е от Трите бора и затова Си Си е дошла тук. За да я потърси.

— Горкото дете — коментира Ем, без да вдигне очи. Гамаш се почуди дали избягва нарочно да го погледне. — Успяла ли е?

— Да намери майка си ли? Не знам. Наясно сме обаче, че името на майката започва с „Л“. Познавате ли такава жена?

— Има една — засмя се Емили. — Казва се Лонпре.

Кай се изсмя:

— Хайде стига, инспекторе. Не може да подозирате Ем. Мислите ли, че би изоставила детето си? По-скоро ще спечели мач по кърлинг, отколкото да направи подобно нещо. Абсолютно неспособна е на това.

— Благодаря ти, скъпа.

— А някоя друга? — настоя Гамаш.

Двете замълчаха за момент, после поклатиха глави. Инспекторът беше сигурен, че крият нещо. Нямаше как да е иначе. И двете бяха живели в Трите бора по времето, когато майката на Си Си е била там, а през петдесетте години в малко квебекско селце едно бременно момиче не е можело да остане незабелязано.

— Искате ли да ви закарам до селото? — попита Ем след дълго и неловко мълчание.

Гамаш се наведе да вземе снимките и забеляза нещо. На една от тях Кай гледаше особено сърдито Си Си, а тя пък се беше втренчила в празния шезлонг така, сякаш отчаяно искаше да го хване. В този момент инспекторът се досети как убиецът го е направил.

[1] Мамка му; по дяволите (фр.). — Б.р. ↑

[2] Мила моя; хубавице моя (фр.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И СЕДМА

Клара и Питър Мороу пуснаха телевизора и видеото, а Бовоар пхна касетата в процепата.

Нямаше особено желание да се подлага на това. Двучасов стар британски филм, в който героите приказваха ли, приказваха и пак приказваха. Нямаше експлозии. Нямаше секс. Предпочиташе да лежи с грип, отколкото да гледа „Лъвът през зимата“. Седнал до него, Лемио тръпнеше от възбуждане.

Деца.

* * *

Емили Лонпре остави Гамаш пред имението „Хадли“, както я бе помолил.

— Искате ли да ви изчакам?

— Не, мадам, *mais vous etes tres gentille*.^[1] Една разходка след това ще ми дойде добре.

— Много е студено, инспекторе, и ще застудява още.

Ем посочи таблото. Електронният датчик показваше часа и температурата. Беше станало минус петнайсет градуса, а слънцето току-що бе залязло. Беше четири и половина следобед.

— Никога не съм харесвала тази къща — сподели старицата, като погледна куличките и тъмните прозорци на имението.

Долу селцето Трите бора сякаш ги примамваше със светещи прозорци и топло обещание за добра компания и аперитив пред хубав огън. Инспекторът отвори вратата на колата със замах и замръзналите панти изскърцаха сърдито. Скоро автомобилът се скри зад малкото възвишение на път за селото.

Гамаш се обърна към къщата. В дневната бе запалена лампа и когато позвъни на звънеца, в антрето също светна.

— Влизайте, влизайте. — Ришар Лион буквално го издърпа през вратата и я затръшна след него. — Ужасна нощ. Влизайте, инспекторе.

„Ох, по дяволите — помисли си Лион, — не се опитвай да звучиш толкова сърдечно. Не можеш ли просто да се държиш нормално? Опитай се да имитираш някого, на когото се възхищаваш. Президента Рузвелт, например. Или капитан Жан-Люк Пикар^[2].“

— С какво мога да ви бъда полезен?

Остана доволен от звученето на гласа си. Спокоен и премерен, овладян. „Само да не се изложиш пак“ — каза си.

— Искам да ви задам няколко въпроса. Но първо, как е дъщеря ви?

— Кри ли?

Гамаш се почуди защо всеки път, когато попиташе за Кри, Лион реагираше с изненада, дори с недоумение, че има дъщеря или че някой се интересува от нея.

— Ами, добре е, предполагам. Хапна нещо на обяд. Увеличих отоплението, за да не ѝ е студено.

— Говорихте ли с нея?

— Не, но тя никога не е била приказлива.

На Гамаш му идеше да разтърси този заспал мъж, който се опитваше да живее в свят от памучна вата, изолиран и глух. Без да чака да го канят, влезе в дневната и седна срещу Кри. Момичето бе сменило дрехите си. Сега носеше бели шорти, които стягаха бедрата ѝ, и розово боди. Косата ѝ беше сплетена на плитки, а лицето ѝ бе безизразно.

— Кри, аз съм главен инспектор Гамаш. Как си?

Тя не отговори.

— Тук е студено. Дай да ти сложа пуловера си. — Съблече дрехата си и я наметна на голите ѝ рамене. Обърна се към Лион: — Когато си тръгна, наметнете я с одеяло и запалете камината.

— Тя и без това не топли много — отговори Лион.

„Не се дръж арогантно — смъмри се мислено. — Трябва да прозвучиш като силен и решителен човек, да покажеш, че ти си господар на къщата.“

— Освен това няма дърва.

— В мазето има. Ще ви помогна да донесете. За камината вероятно сте прав, но самият огън създава ведро настроение. Кое то също е важно. А сега имам няколко въпроса към вас.

Гамаш излезе в коридора. Не искаше да се бави много тук. Щеше му се да посети Мирна в книжарницата ѝ, преди да затвори.

— Какво беше истинското име на жена ви?

— Дьо Поатие.

— *Истинското.*

Лион го погледна с абсолютно недоумение.

— Не е ли Дьо Поатие? Какво искате да кажете?

— Измислила си го е. Не знаехте ли?

Лион поклати глава.

— Какво е състоянието на финансите ви, мосю Лион?

Ришар отвори уста, но бързо я затвори, преди от нея да се е изплъзнала някоя лъжа. Вече не беше необходимо да лъже, да се преструва, че е нещо или някой, какъвто не е. Си Си настояваше той да лъже. Да се държи, сякаш е израсъл в къща като тази, в голямото имение на хълма. Роден в заможен род. Живял в разкош.

— Заложих пенсията си, за да купим тази къща — призна. — Живеехме много над възможностите си.

Сам се изненада колко лесно го каза. Си Си му повтаряше, че никога не бива да признават истината. Ако хората научели как живеят всъщност, това щяло да ги съсипе. Но всъщност ги бяха съсипали измамата и тайните. Сега Ришар Лион каза истината и нищо лошо не се случи.

— Вече не — отбеляза Гамаш. — Жена ви е застрахована за двеста хиляди долара.

Ето че се случи нещо лошо, и Лион съжали, че е казал истината. Какво би направил президентът Рузвелт? Капитан Пикар? Си Си?

— Нямам представа за какво говорите.

Лъжа!

— Полицата е подписана от вас. Имаме документите.

Наистина се случваше нещо лошо.

— Вие сте инженер по образование, изобретател. Лесно бихте могли да свържете два кабела и да убиете жена си с електрически ток. Знаете, че за да стане това, тя трябва да застане във вода и да свали ръкавиците си. Имали сте възможност да сипете ниацин в чашата ѝ. Познавали сте я достатъчно добре, за да знаете, че ще се настани на най-хубавото място под отоплителя.

Сега Гамаш, който незнайно защо със спокойния си тон правеше нещата да звучат още по-ужасно, заговори още по-тихо и извади от чантата си снимка.

— Това, което не можех да си обясня от самото начало, беше как убиецът е бил сигурен, че Си Си ще хване шезлонга, поставен пред нея. Доста необичайно действие. Сега знам. Ето как го е направил.

Показа снимката на Лион. Ришар видя жена си около минута-две преди смъртта ѝ. Кай ѝ казваше нещо, но цялото внимание на Си Си бе насочено към шезлонга пред нея. Ришар Лион пребледня.

— Вие, господине, също бихте се досетили.

— Не съм го извършил — промълви Лион с немощен треперлив глас.

Дори гласовете в главата му бяха избягали и го бяха оставили сам. Съвсем сам.

* * *

— Не го е извършил той — потвърди Мирна двацет минути по-късно.

— Защо сте толкова сигурна? — попита Гамаш, докато се настаняваше в люлеещия се стол.

Инспекторът изпъна краката си пред запалената печка на дърва. Мирна му бе направила пунш с ром и сега чашата стоеше върху купчина броеве на литературно списание, поставена върху малката ракла между тях. Крайниците на Гамаш започваха да се размразяват.

— През цялото време седеше до мен на трибуната — отговори Мирна.

— Спомням си, че ми го казахте, но не е ли възможно да е станал за няколко минути, без да забележите?

— Докато идвахте пеша от имението „Хадли“, вие щяхте ли да забележите, че палтото ви е паднало, било то и за няколко минути? — контрира тя и очите ѝ проблеснаха игриво.

— Вероятно.

Гамаш разбра довода ѝ, но не искаше да го чува. Не искаше да чува, че идеалният му заподозрян, единственият му идеален

заподозрян, не би могъл да извърши престъплението само защото Мирна би усетила отсъствието на телесната му топлина.

— Вижте какво, не изпитвам топли чувства към този човек — увери го. — През годините някой толкова е увредил психиката на Кри, че тя почти се е превърнала в жив труп. Отначало мислех, че може би страда от аутизъм, но след като прекарах няколко минути с нея, вече не смятам така. Мисля, че е избягала, скрила се е във вътрешния си свят. И виновникът за това е Ришар Лион.

— Разкажете ми повече — подкани я Гамаш, като вдигна топлатата чаша. Усети аромата на ром и подправки.

— Ще бъда предпазлива в преценката си, но според мен Кри е била подложена на емоционален и вербален тормоз през целия си живот. Мисля, че главната виновница е Си Си, но във всеки случай на детски тормоз има три страни: тормозещият, тормозеният и безучастният наблюдател. Единият родител го прави, но другият знае какво се случва и не предприема нищо.

— Ако Си Си е тормозила емоционално дъщеря си, може би се е отнасяла по същия начин и със съпруга си, не мислите ли? — попита Гамаш, като си спомни уплашеното и объркано изражение на Лион.

— Не се съмнявам в това. Но все пак той е баща на Кри и е трябвало да я спаси.

— А не го е направил.

Мирна кимна:

— Можете ли да си представите какво е било да живееш в онази къща? — Седеше с гръб към прозореца и не виждаше имението „Хадли“, но чувстваше присъствието му.

— Дали не трябва да се обадим на социалните? — попита Гамаш. — Дали на Кри няма да ѝ е по-добре другаде?

— Не, мисля, че най-лошото е минало. Сега тя се нуждае от обичащ родител и интензивна терапия. Някой говорил ли е с учителите ѝ?

— Казват, че е умна, оценките ѝ са много високи дори, но не може да се впише в средата.

— И вероятно никога няма да е в състояние да го стори. Пораженията са твърде големи. Ние се превръщаме в убежденията си, а Кри е убедена в нещо ужасно за себе си. Слушала го е цял живот и сега продължава да го чува с призрачния глас на майка си. Гласа, който

повечето от нас чуваме в тихите моменти да ни шепне утешителни думи или обвинения. На нашата майка.

— Или на нашия баща, макар че в този случай той само е мълчал. Майката е говорила прекалено много, а бащата не е казвал достатъчно. Горката Кри. Нищо чудно, че се е стигнало до убийство.

— *Живеем в свят със самонасочващи се ракети и хора без насока в живота* — цитира Мирна. — Мартин Лутър Кинг-младши.

Гамаш кимна. И той си спомни една мисъл:

*Това, което вярваш, става твоите мисли,
мислите ти стават твоите думи,
думите ти стават действията ти,
а действията стават твоята съдба.*

— Махатма Ганди. Има и още, но другото не го помня.

— Не знаех, че Махатма е бил толкова приказлив, но съм съгласна с него. Много силна мисъл. Започва с това, в което вярваш, а то произтича от родителите ти. И ако някой от тях е нестабилен, твоите разбирания също стават такива и заразяват всичко, което мислиш и правиш.

Гамаш се запита коя ли е майката на Си Си и с какви разбирания е заразила ума на дъщеря си. Отпи глътка пунш и смразеното му тяло най-сетне се стопли.

Огледа се. Книжарницата на Мирна имаше атмосфера на стара библиотека в провинциално имение. Покрай стените бяха наредени дървени етажерки, пълни с книги. Тук-там имаше закачени гоблени, по средата на помещението бе поставена чугунена печка на вермонтската фабрика за ковано желязо. Пред нея имаше диван, а от всяка страна стоеше по един люлеещ се стол. Гамаш обичаше книжарници, но тази беше най-уютната, в която някога бе влизал.

На идване, няколко минути преди пет, се беше разминал с Рут. Възрастната поетеса отново спря по средата на селския площад и седна на същата вледенена пейка. Сега Гамаш погледна през витрината и видя, че жената е още там — неподвижен, смразяващ силует на фона на веселите светлини на коледната елха.

— *Всички деца тъгуват* — цитира, — *но мъката си само някои забравят.*

Мирна проследи погледа му и отбеляза:

— Бирената разходка.

* * *

— Бирената разходка — повтори Робер Лемيو.

Беше в дома на семейство Мороу и тъкмо се бе отлепил от телевизора. Клара и Бовоар още зяпаха екрана с очи, ококорени като чинии. Единствената реакция, която Лемيو бе видял от колегата си от началото на „Лъвът през зимата“, беше някоя и друга въздишка. Младият полицаи се бе опитал да следи действието, но скоро му се доспа. Представи си как главата му клюмва върху рамото на Бовоар с отворена уста, от която се стича слюнка, и реши, че е по-добре да се разходи.

Стана и погледна през прозореца. Питър Мороу застана до него.

— Какво прави? — попита Лемيو, като посочи старицата, седнала на пейката, докато всички други жители на селото си стояха на топло вкъщи или притичваха бързо в студа. Вън бе толкова мразовито, че сякаш самият въздух се канеше да замръзне.

— О, това е бирената й разходка.

Лемيو поклати глава. Жалка дърта пианица.

* * *

След като Мирна му обясни нещата, Гамаш отиде да вземе палтото си. Опипа джобовете, докато намери каквото търсеше — екземпляра от книгата на Рут, намерен до трупа на Ел.

Върна се на стола, отвори книгата и прочете случайно стихотворение.

— Забележителен поет — коментира Мирна. — Жалко, че като човек е толкова объркван. Може ли? — Посегна към книгата и я отвори в началото. — Клара ли ви я даде?

— Не. Защо?

— Защото автографът е за нея. — Мирна му показва първата страница. — *Смърдиш. С обич, Рут.*

— „Смърдиш“ е посветено на Клара?

— Ами, онзи ден доста миришеше. Не е ли странно? Каза ми, че я е изгубила. Изглежда, че пак я е намерила, но казвате, че не ви я е дала тя, така ли?

— Не. Книгата е част от разследване.

— Разследване на убийство?

— Казвате, че я е изгубила, след като е взела автографа. Къде? — попита Гамаш. Наведе се и впери очи в Мирна.

— В „Огилви“. Купи книгата на представянето на Рут, даде я за автограф и си тръгнахме.

Мирна усети вълнението на детектива. То като че ли зарази и нея, макар че не можеше да си обясни защо.

— Направо в Трите бора ли се прибрахте?

— Отидох да взема колата и взех Клара пред магазина. Не сме спирали никъде.

— Тя ходи ли другаде, преди да я вземете?

Мирна се замисли и поклати глава. Гамаш стана. Трябваше да иде в дома на Мороу.

— Е, на другия ден ми разказа, че купила нещо за ядене и го занесла на старата клошарка въвн. Тя... — Изведнъж замълча.

— Да? — подкани я Гамаш.

— Нищо.

Инспекторът само я изгледа от вратата.

— Не мога да ви кажа. Питайте Клара.

— Клошарката е мъртва. Убита. — Гамаш вдигна книгата на Рут и добави тихо: — Трябва да ми кажете.

[1] Много сте любезна (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Герой от фантастичната поредица „Стар трек“. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ОСМА

Питър покани Гамаш в къщата и взе палтото му. Вътре миришеше на пуканки и се носеше слаба музика в изпълнение на църковен хор.

— Филмът току-що свърши — каза Питър.

— Да — потвърди Клара, която влезе в кухнята, за да посрещне госта. — Втория път беше още по-интересен, струва ми се. И открихме нещо.

Влязоха в дневната и видяха Жан Ги Бовоар ококорен срещу телевизора, макар да вървяха надписите.

— *Mon Dieu*, нищо чудно, че англичаните са ни победили на Абрахамово поле^[1]. Всички сте луди.

— Да, полезно е при война — съгласи се Питър. — Но не всички сме като Елеонор Аквитанска и Хенри II. — Изкушаваше се да изтъкне, че Елеонор и Хенри всъщност са французи, но се отказа, за да не прозвучи грубо.

— Така ли мислите? — попита Бовоар.

Беше виждал достатъчно англосаксонци в Квебек, за да си изгради друго мнение. Потайността им го плашеше. Никога не можеше да разбере какво си мислят. А пък ако успееше, по никакъв начин не можеше да предвиди какво ще направят. В англоезична компания винаги се чувстваше беззащитен и застрашен. И това не му харесваше. Честно казано, изобщо не ги обичаше и този филм не допринесе с нищо, за да промени мнението му.

Ужасяващо.

— Ето. — Клара натисна копчето за връщане и лентата засъска. — Около седемнайсетата минута. Записът става странен.

Гамаш вече знаеше какво е искала да му каже Клара по време на накъсания им разговор. Когато някой спира и връща видеокасета, за да гледа определена част от филма, лентата се разтяга и картината почва да трепти. Клара предполагаше, че щом Питър е спирал и връщал

достатъчно често своите касети, за да ги повреди така, може би и Си Си го е правила.

— Има едно място, на което картината потрепва — обади се Лемьо. — Гледахме го няколко пъти, но там не се случва нищо.

— Мисля, че рано или късно ще разбереш, че във всеки кадър от филма има смисъл — обясни Гамаш на младия полицаи. — И има причина Си Си да го е спирала точно на това място.

Лемьо се изчерви. Колко пъти щяха да му повтарят този урок? Във всичко има смисъл. Гамаш му го припомни със спокоен глас, но и двамата знаеха, че му го казва за втори път.

— Така, ето — обяви Клара. Седна и пусна филма.

Голям кораб приближаваше мрачен бряг. Катрин Хепбърн като Елеонор в напреднала възраст беше увита в шалове, бляскава и крехка. Нямаше говор — само пейзажен кадър с кораба, гребците и пристигащата кралица.

Почти бяха стигнали брега, когато записът стана странен. Само за секунда. Картината се размести.

— Ето тук — каза Клара. — Ще го върна пак. — Превъртя и пусна записа още два пъти.

И още два пъти Елеонор пристигна за катастрофална Коледа със семейството си.

Клара спря касетката в момента, когато картината започваше да трепти. Екранът бе почти изцяло зает от носа на кораба. Не се виждаха лица. Никакви актьори. Само голи, безжизнени дървета, почти мъртъв пейзаж, сивото море и носът на кораба. Нищо.

„Лемьо май ще се окаже прав“ — помисли си Гамаш. Отпусна се назад на дивана и се втренчи в телевизора. Клара превъртя отново. Минутите минаваха.

— Какво виждате? — попита главният инспектор всички в стаята.

— Кораба — каза Клара.

— Дървета — добави Питър.

— Вода — побърза да вметне Бовоар, преди някой да го е изпреварил.

Лемьо се ядоса заради бавната си реакция. Не остана какво да добави. Забеляза, че Гамаш го гледа развеселено. Но в погледа на началника имаше и друго. Одобрение. По-добре да замълчиш,

отколкото да кажеш нещо само за да не останеш по-назад. Младежът се усмихна и му стана по-спокойно.

Главният инспектор отмести очи от телевизора. Кораб, дървета, вода. Дали беше съвпадение, че Си Си е спирала филма точно на този кадър? Дали Гамаш не търсеше под вола теле? Дали Си Си не беше спряла записа само за да си сипе нещо за пиене или да отиде до тоалетната? Но пък лентата не би се разтеглила само от една пауза. За да се повреди толкова, трябва да е спирана многократно на това място.

Гамаш стана и изпъна крака.

— Няма смисъл да зяпаме повече. Тук няма нищо. Ти беше прав, аз сгрехих. Извинявам се — каза на Лемю, който остана толкова смаян, че не знаеше какво да стори.

— Съжалявам — извини се Клара, докато ги изпращаше към задния вход. — Мислех, че съм открила нещо полезно.

— И наистина сте, мадам. Вие имате интуиция за престъпленията.

— Ласкаете ме, мосю.

Ако Питър беше куче, космите на врата му щяха да настръхнат. Колкото и да се опитваше, не можеше да преодолее ревността си към Гамаш и приятелското му отношение с Клара.

В задното антре главният инспектор извади книга от палтото си и я подаде на Клара. След като говори с Мирна, знаеше какво трябва да направи, макар че никак не му се искаше.

— Много мило, но аз вече имам последната книга на Рут.

— Точно тази я нямате — почти шепнешком каза Гамаш.

Питър и другите двама полицаи напрегнаха слух, за да го чуят.

Клара отвори книгата и се усмихна широко:

— *Смърдиш. С обич, Рут.* Намерили сте я?! Бях я изгубила. На улицата ли съм я изпуснала, или беше в бистрото?

— Не, в Монреал.

Клара го погледна озадачено:

— И вие сте я намерили? Не е възможно.

— Открили са я до трупа на една жена. — Гамаш изрече думите бавно и внимателно, за да е сигурен, че Клара ще ги чуе и осмисли добре. — Намерили са я мъртва пред „Огилви“ точно преди Коледа.

Наблюдаваше внимателно лицето на Клара, реакцията ѝ. Тя изглеждаше искрено объркана, смаяна. Нищо повече.

— Една бездомница, клошарка.

Сега явно ѝ просветна. Отвори широко очи и извърна глава, сякаш отблъсната от думите му.

— Не — прошепна и пребледня. Вдиша мълчаливо няколко пъти. — Онази старица, бездомницата на улицата?

Настъпи тягостно мълчание. Всички гледаха Клара, която все още се опитваше да осмисли новината. Имаше чувството, че пада — не на пода, а много по-надолу, в пропастта на разбитите илюзии.

„Винаги съм харесвала картините ти, Клара.“

Не. Значи клошарката все пак не е била Господ. Просто една нещастна старица. Заблудена като самата Клара. И двете си мислеха, че картините ѝ са добри. И двете грешаха. Си Си и Фортен бяха прави.

„Изкуството ти е аматьорско и банално — помисли си. — Ти си пълен провал. Нямах глас, нямах виждане, нямах стойност. Похаби целия си живот.“

Думите я пронизваха като с нож, теглеха я надолу, тласкаха я към ръба.

— О, боже — бе единственото, което успя да каже.

— Питър, би ли направил чаша чай? Горещ и с много захар — каза Гамаш.

Питър изпита едновременно раздразнение и благодарност, че детективът се е сетил за това.

— Върни се в щаба и виж как напредва Лакост — прошепна Гамаш на Бовоар.

Заведе Клара обратно в дневната, като мислено се смъмри, че не е дал видеокасетата на колегата си. Надяваше се Жан Ги да не я забрави.

— Разкажете ми какво се случи онзи ден — каза, след като Клара седна до топлатата камина.

— За малко не я настъпих, когато влизах в „Огилви“. Стана вечерта, когато Рут представяше книгата си. Почувствах се кофти. Заради късмета, който съм имала в живота, и така нататък... — Не довърши, знаеше, че Гамаш ще я разбере.

Клара отново си представи сцената. Как тръгна от книжарницата, как купи храна и се качи на съдбовния ескалатор. Как се размина със Си Си.

„Картините на Клара са аматьорски и банални.“

Как излезе като замаяна в мразовитата нощ; идеше ѝ да хукне по улицата, да крещи, да плаче, да блъска щастливите минувачи. Но вместо това се наведе над клошарката, над купчината вонящи дрехи, и погледна сълзящите ѝ очи.

— Винаги съм харесвала картините ти, Клара.

— Наистина ли така каза? — попита Гамаш.

Клара кимна.

— Познавахте ли я?

— Не я бях виждала дотогава.

— Но би трябвало да сте — каза Лемيو. Обаждаше се за първи път от началото на разпита. Думите сами излязоха от устата му.

Младежът стисна зъби и погледна шефа си в очакване на укор. Главният инспектор обаче го гледаше с интерес. След малко се обърна пак към Клара. Облекчен, Лемيو продължи да слуша, но не го свърташе на едно място. Разговорът силно го смущаваше.

— Как си го обяснявате? — попита Гамаш.

— Не мога да си го обясня — отвърна Клара.

— Напротив, можете — насърчи я той. Търсеше вратичка към душата ѝ, начин да я накара да му се довери. — Разкажете ми.

— Тогава си помислих, че е Господ — с мъка промълви тя. Беше на ръба да се разплаче.

Гамаш седеше тихо, чакаше. Погледна встрани, за да ѝ създаде чувство за уединение. Втренчи се в телевизора и пак си представи застиналия кадър на кораба от филма. Не. Не на кораба, само на носа. С дърворезба отпред. На морски змей? Змия? Не. Птица.

Орел.

Крещящ орел.

В този момент Гамаш се досети защо Си Си е спирала записа точно на това място. Трябваше да стигне в щаба, преди Лакост да си е тръгнала. Според часовника върху камината минаваше шест. Може би беше закъснял. Даде знак на Лемيو и прошепна нещо в ухото му. Младежът тръгна бързо и безшумно. След секунда Гамаш го видя да изтичва по пътеката и през предната порта.

Главният инспектор за втори път изруга наум, задето не се сети да даде видеокасетата на Лемيو, за да я прибере в кутията с веществени доказателства. Все повече си мислеше, че ще я забрави тук. Питър донесе чая и Клара се надигна.

— Пак ще ви попитам. Сигурна ли сте, че никога преди не сте виждали Ел?

— Ел ли? Така ли се е казвала?

— Така е записана в полицейския доклад. Не знаем истинското ѝ име.

— Мислих много след онази нощ. Мирна също ме пита. Не съм я виждала по-рано. Повярвайте ми.

Гамаш ѝ вярваше.

— Как е умряла? — попита Клара. — От студ ли?

— Убили са я. Малко след като е говорила с вас.

[1] На Абрахамово поле се е провела важна битка между съюзените французи и индианци срещу англичаните през 1759 г. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА

Арман Гамаш все пак си спомни да отнесе „Лъвът през зимата“ в щаба. Остави касетата на бюрото си и отиде при компютъра на Лакост, където се бяха скупчили всички останали. Забеляза Ивет Никол на нейното бюро и ѝ махна да се приближи.

— Лемьо ми предаде какво искате — каза Лакост и го погледна бързо. — Вижте това.

В двете половини на монитора ѝ имаше две почти еднакви картини. Със стилизирана глава на крещящ орел.

— Това — посочи Лакост — е емблемата на Елеонор Аквитанска.

— А това? — попита Гамаш, като показва другата.

— Това е логото на фирмата на Си Си. Има го на корицата на книгата ѝ. Размазано е и не се вижда добре, но се познава.

— Прав бяхте — заяви Бовоар. — Си Си е спирала касетата на седемнайсетата минута, за да разгледа добре носа на кораба. Сигурно е познала емблемата на Елеонор и е искала да я прекопира.

— Във всичко има смисъл — измърмори Лемьо.

— Как се сетихте? — попита Бовоар.

— Имах нечестно предимство — призна Гамаш. — Лион ми показва книгата на Си Си и ми обърна внимание на логото. Нямаше как да го забравя.

„Ето защо е избрала абсурдния разгневен орел за лого — помисли си. — Бил е емблемата на Елеонор.“

— Трябва да ви покажа нещо — добави главният инспектор и извади от чантата си снимките, направени от Сол Петров.

Хората от екипа насядаха около масата.

— Разбрах защо Си Си е хванала шезлонга пред себе си — обяви, като кимна към снимките. — Всичко се вижда тук.

Хората му се втренчиха във фотографиите и след около минута на Гамаш му стана жал за тях. Всички бяха уморени и гладни, а Лакост я чакаше дълго шофиране до Монреал.

— Виждате ли тук? — Посочи им по-ранните снимки, на които Си Си гледаше кърлинга. — Шезлонгът изглежда поставен нормално, нали?

Те кимнаха.

— Погледнете сега тук. — Гамаш посочи една от последните снимки на Си Си.

— Боже, очевидно е! Как можах да го пропусна? — възкликна Бовоар, като погледна удивено Гамаш. — Килнат е настрана.

— И какво от това? — попита Лакост.

— Всеки, който я е познавал или дори я е срещал случайно, казваше едно и също. Си Си вманиачено е подреждала предметите около себе си. Така поставен шезлонг — обясни Гамаш, като посочи стола, потънал с единия крак в снега — със сигурност е щял да предизвика реакцията ѝ. Единственото изненадващо е, че е чакала толкова дълго.

— Защото, както сам изтъкнахте — обади се Никол, — в началото шезлонгът е бил поставен нормално. Някой го е килнал след това.

Гамаш кимна. Дали това бе запечатано на филма, който Петров е изгорил? Дали там се виждаше някой, който уж случайно е минал и се е облегал на шезлонга? И дали после той е отишъл при генератора, за да изчака Си Си да стане? Когато е настъпил подходящият момент, е оставало само да свърже кабелите и бум! Убийство.

Блестящ, дори елегантен план.

Кой обаче го е направил? Ришар Лион бе идеалният заподозрян. Знаел е, че жена му ще се опита да оправи килнатия настрана шезлонг.

— Фотографът криеше нещо — вметна Бовоар.

— Съгласен съм — отбеляза Гамаш. — Изгорил е липсващия филм точно преди да пристигнем. Мисля, че на него е било заснето убийството.

— Защо да го унищожава? — измърмори Лемио. — Както той сам каза, ако беше заснел убиеца, би доказал невинността си.

— А ако е мислел да използва филма за шантаж? — попита Никол.

— В такъв случай защо ще го унищожава? На негово място ти би запазила филма непокътнат, нали? — подхвърли Лакост, за което получи небрежна дружеска усмивка.

„Кучка — помисли си Никол. Огледа се и видя, че Гамаш я гледа. — Дали знае?“ — запита се. Инспекторът стоеше толкова уверено и спокойно, заобиколен от хората си. А тя оставаше встрани, винаги встрани. Но това щеше да се промени.

— Защо му е да унищожава снимките от убийството? — размишляваше на глас Гамаш, като гледаше фотографиите. — Има само един отговор. Искал е да предпази убиеца.

— Но защо? — попита Лемьо. — Той не познава никого тук, нали?

— Искам да провериш Сол Петров — заръча Гамаш на Никол. — Намери всичко, което можеш, за него.

Главният инспектор потърка уморено очи. Отиде при бюрото си, взе видеокасетата и я занесе в стаичката за съхранение на веществени доказателства. Малката кутия с нещата от боклука на Си Си беше на пода. Извади списъка и сложи „Лъвът през зимата“ отдолу. Погледна листа: кутии от зърнени закуски, останки от храна (вече изхвърлени, но все пак описани), видеокасетата, счупена гривна, кутия от обувки и опаковка за подарък. Съвсем обичайни неща, ако не броим касетата. И гривната.

Гамаш си сложи ръкавици и се разрови в кутията като човек, който търси нещо ценно в чуждия боклук. След минута картонената кутия беше празна. Сврян в един ъгъл като нежелано от никого кученце остана само един малък мръсен предмет. Беше кафяв, покрит с кал и счупен. Но със сигурност не беше гривна. Гамаш си сложи очилата и взе предмета. Вдигна го с протегнатата ръка. Вдиша дълбоко, приближи го към лицето си и се вгледа внимателно в малката висулка на края на износената кожена каишка.

Не беше гривна, а огърлица. С медальон. Малка, потъмняла, изцапана глава. Главата на крещящ орел.

Гамаш знаеше, че Си Си — педантичната, вманиачена Си Си — никога няма да сложи нещо мръсно. Но се досети кой би го сторил.

Главният инспектор бавно се изправи. Образи и мисли препускаха в ума му. Върна се с огърлицата на бюрото си и извади два листа: рисунката на полицейския художник и снимка от аутопсията на Ел.

Когато за първи път бе погледнал снимката, видя мръсно петно на гърдите на клошарката. Кръгло, с правилни очертания и с различен

цвят от останалата мръсотия по тялото ѝ. Петно, оставено от нещо метално, след като е влязло в контакт с потта. Още тогава се беше досетил, че Ел е носила огърлица. Евтино украшение, но ценно за нея.

Имаше и още едно доказателство, че е имала такова украшение. В задната част на врата ѝ личеше ожулване, получено навярно, когато каишката се е скъсала. Показателни бяха и порязванията по ръцете ѝ. Гамаш бе изпратил Лемьо в приюта „Олд брюъри“, за да попита дали някой си спомня Ел да е имала огърлица. Отговорът беше утвърдителен, но никой не бе успявал да се приближи достатъчно, за да разгледа украшението. Инспекторът бе потърсил накита в кутията с веществени доказателства по случая „Ел“ и тъй като не намери огърлицата, реши, че е взета от убиеца.

Но сега я откри! В Трите бора, на сто километра от замръзналата монреалска улица, където бе открита мъртва Ел. Как се беше озовал тук накитът?

Гамаш затвори очи и събитията се разиграха като на кино във въображението му. Видя как убиецът се боричка с Ел. Как грабва огърлицата и скъсва каишката. Как Ел стиска украшението си толкова силно, докато я душат, че металът порязва дланта ѝ. Инспекторът бе помолил полицейския художник да свърже кървавите петна и да се опита да възстанови формата на огърлицата.

Сега погледна рисунката. Художникът бе нарисувал кръг, изрязан от едната страна, и нещо, което напомняше шийка. До скоро това не говореше нищо на Гамаш, но сега всичко му стана ясно. Изрязаната част от кръга бе отворената човка на орела, а останалото — главата и шията.

Значи Ел бе издъхнала, докато е стискала огърлицата си. Защо я е ценила толкова, че не е искала да я пусне в последните си мигове? И защо убиецът си е дал труда да я изтръгне от мъртвата ѝ ръка?

И после какво? Гамаш се облегна назад на стола и събра ръце върху корема си. Всеки шум в стаята, в селото, в Квебек заглъхна. Сега той бе сам в своя свят с убиеца. Бяха само двамата.

Какво беше направил убиецът и защо?

Взел бе огърлицата от ръката на мъртвата Ел и я беше занесъл вкъщи. А после я беше хвърлил в боклука. В боклука на Си Си.

Гамаш чувстваше, че се приближава все повече до истината. Всичко беше мътно и далеч от пълното изясняване, но фаровете вече

светеха по-силно, разпръсваха мрака. Преди да стигне до въпроса „кой“, Гамаш трябваше да си отговори „защо“. Защо убиецът просто не е избягал? Защо се е мъчил да изтръгне огърлицата от ръката на Ел?

Защото на нея е имало крещящ орел. Похабено, мръсно, евтино копие на това, което бе видял на телевизора по-рано вечерта. Емблемата на Елеонор Аквитанска, логото на компанията на Си Си дьо Поатие и огърлицата на клошарката бяха едно и също.

Убиецът бе взел накита, защото той доказваше нещо по-ужасно от това кой е убил Ел. Доказваше, че Ел и Си Си са свързани. Че помежду им има и друго общо освен символа.

Ел бе майката на Си Си.

* * *

— Да бе, да — измърмори Бовоар, като посегна към огърлицата. — Някаква мъртва клошарка да е майката на Си Си дьо Поатие?

— Точно така — потвърди Гамаш, докато набираше номер на телефона.

— Нищо не разбирам — смотолеви Бовоар и Лемьо се успокои, защото и той си мислеше същото.

Никол, която седеше пред компютъра си, поглеждаше крадешком мъжете от време на време. Лакост стана и се присъедини към тях.

— *Oui, allo!* — каза главният инспектор. — Тери Мошер там ли е? Да, ще изчакам. — Закри слушалката с ръка и погледна хората си: — Каква е вероятността клошарката и Си Си да са имали една и съща емблема случайно? Пеперуда, може би. Или цвете. Помислете, това са сравнително често срещани символи. Но този? — Посочи огърлицата в ръката на Бовоар. — Не е нещо, което много хора носят за украшение.

Бовоар трябваше да се съгласи. Ако купеше огърлица с разгневен орел на жена си, тя едва ли щеше да му благодари. Това беше повече от съвпадение, но означаваше ли, че двете жени са майка и дъщеря?

— Ало, да, мосю Мошер? Обажда се главен инспектор Гамаш. Добре съм, благодаря, но имам въпрос. Споменахте, че Ел се е подписала няколко пъти в регистъра и е преспивала в приюта. Бихте ли погледнали още веднъж в книгата? Да, ще изчакам. — Отново се

обърна към екипа си: — Ще изпратим огърлицата в лабораторията за изследване.

— Аз ще я взема — предложи Лакост.

— Добре. Резултатите би трябвало да излязат за по-малко от ден. Ще разберем дали има пръстови отпечатъци, но има и следи от кръв. Ало, да. Слушам — отново заговори по телефона Гамаш. — Разбрах. Да. Бихте ли ми изпратили копие на страницата по факса още сега? Тази вечер ще пратя някого от хората си да вземе ведомостта. *Merci infiniment.*^[1]

Гамаш затвори. Изглеждаше замислен.

— Какво? Какво каза Мошер? — попита Бовоар.

— Какъв глупак съм бил. Онази вечер, когато го помолих да провери във ведомостта, той потвърди, че Ел се е регистрирала. Поне тогава си помислих, че е имал предвид това.

Факсът иззвъня и започна да печата. Хартията излизаше мъчително бавно от машината. Най-сетне съобщението се получи и Бовоар откъсна листа. Разглежда записаните имена:

ТВ Боб
Франсето
Малката Синди
L

— *L* — изрече тихо Жан Ги, като подаде листа на Гамаш. — *L*, а не Ел.

— Името ѝ е *L* — каза началникът, взе факса и отиде на бюрото си.

Вдигна топката на ли-биен. Обърна я, за да види гравирания инициал. *L* — също като в регистрационната книга.

Жената, която преди години бе изработила този изящен предмет, наскоро беше потърсила подслон от студа в монреалския приют „Олд брюъри“. Бе станала клошарка, бездомница. А после я бяха убили. Но сега Гамаш имаше чувството, че най-сетне я е върнал у дома. В Трите бора. *L* беше майката на Си Си. Сигурен бе. Но имаше и друго. *L* бе мъртва. Си Си бе мъртва. Някой убиваше жените в това семейство.

[1] Безкрайно благодаря (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТА

Гамаш и Бовоар бързо навлякоха палтата и обуха обувките си. Младият инспектор се сети да натисне копчето на дистанционното за колата, за да се постопли автомобилът за минута-две.

— Един момент. — Гамаш свали шапката си и се върна на бюрото. Взе телефона и набра. — Обажда се главен инспектор Гамаш от квебекската полиция. Дежурният ли е?

Бовоар спря на вратата и се обърна. Даде знак на Никол да дойде с тях. Тя буквално скочи от бюрото.

— Не — каза Гамаш, като закри телефона с ръка и се обърна към нея. — Ти оставаш тук. Лемио ще дойде с нас.

Никол се вцепени, сякаш ѝ удариха плесница. Лемио мина покрай нея и се усмихна виновно. В този момент бе готова да го убие.

Бовоар погледна озадачено шефа си за момент, после бързо излезе на студа. Мислеше си, че е подготвен за външния свят, но грешеше. Температурата беше спаднала още и въздухът сякаш изгаряше кожата му. Взе тичешком няколко метра до колата. Моторът едва работеше. Стъклата на автомобила бяха заскрежени. Бовоар отвори скованата врата и извади две стъргалки за лед. Скрежът се отделяше като дървени стърготини изпод дърводелско длето. Лемио дойде на помощ и двамата усърдно се заеха да чистят прозорците. Очите на Бовоар се насълзиха, мразът хапеше всеки сантиметър гола кожа.

— Обадих се. Очакват ни — обяви Гамаш.

Качи се в колата и машинално си сложи колана, въпреки че им предстоеше пътуване, не по-дълго от километър. Във всяко друго време щяха да отидат пеша. Но не и тази нощ.

Целта се извисяваше пред тях. Бовоар бе толкова съсредоточен, когато палеше колата, че не се и запита къде отиват. Сега, когато натисна спирачките, разбра. Имението „Хадли“. След последното си посещение там бе започнал да плюе кръв. Това място сякаш бе жадно за кръв и страх. Лемио слезе бързо и измина половината път до

къщата, преди Бовоар да успее да помръдне. Усети допир върху ръката си и се обърна към Гамаш.

— Няма нищо страшно.

— Не разбирам за какво говорите — сопна се Бовоар.

— О, да, със сигурност.

Вратата се отвори и Лион се отдръпна, за да ги пусне да влязат.

— Искам да видя Кри, ако обичате — каза главният инспектор любезно, но твърдо.

— В кухнята е. Тъкмо щяхме да вечеряме.

Очите на Лион бяха празни, объркани. „Сякаш са изчовъркани от орбитите“ — помисли си Бовоар. Запита се какво ли еhti в главата на мъжа. Огледа се. При последното му идване лампите бяха изгасени и бе успял да види само толкова, колкото можеше да се освети с фенерче. А то не беше много. Сега с изненада установи, че обстановката е като в истински дом. Но пък точно това бе най-ужасното при такива места и хора. Изглеждаха нормални. Примамваха те вътре, а после вратата бавно се затваряше и те хващаше в капан. Заедно с чудовище. Вътре в чудовище.

„Стига глупости! — смърри се мислено младият инспектор. — Това е нормална къща. Най-обикновена къща.“

— Насам — покани ги Лион.

Мъжете влязоха в кухнята. Бовоар се изненада, че мирише на хубаво, на домашна гозба.

— Госпожица Ландерс донесе нещо за ядене — обясни Лион.

Кри седеше на масата, а чинията ѝ изстиваше пред нея.

— В последно време не се храни много.

— Кри, пак съм аз. Главен инспектор Гамаш. — Седна до нея и внимателно постави голямата си длан върху отпуснатата ѝ бяла ръка. — Искях само да се уверя, че си добре. Има ли нещо, което мога да направя за теб? — Изчака една дълга минута за отговор, но такъв не последва. — Бих искал да те помоля за услуга. — Гласът му бе равен и приятелски. — Би ли хапнала нещо? Знам, че нямаш много апетит, но това е добре за теб. Искаме да бъдеш здрава и красива.

В стаята беше тихо. Кри гледаше право напред с безизразно лице. След малко Гамаш стана.

— Лека нощ, Кри. Ще се видим скоро. Ако имаш нужда от нещо, ще бъда в пансиона долу. — Обърна се и кимна на хората си и на Лион.

Излезе и другите го последваха.

Ришар Лион изпитваше странно облекчение, когато беше с този мъж, който винаги поемаше нещата в свои ръце.

— Мисля, че намерихме майката на Си Си — заяви Гамаш, когато излязоха в коридора.

— Коя е тя?

— Не знаем името ѝ, но смятаме, че е от Трите бора. Със сигурност знаем обаче, че е убита навръх Коледа.

Гамаш наблюдаваше внимателно Лион и му се стори, че през лицето му премина нещо, но бързо изчезна.

— Убита? Значи и двете? И Си Си, и майка ѝ? Какво означава това?

— Означава, че някой може да се опита да убие дъщеря ви — каза главният инспектор и се вгледа настойчиво и с предупреждение в очите на Лион. — От местното полицейско управление ще изпратят патрул...

— Вече пристигнаха, господин инспектор — обяви Лемьо, който бе забелязал фаровете вън.

— Той ще охранява къщата ви денонощно. Няма да допусна да се случи нещо на това момиче. Ясно ли се изразих?

Лион кимна. Нещата се случваха толкова бързо. Прекалено бързо. Трябваше му време да помисли.

Гамаш кимна отсечено и тръгна.

* * *

Оливиe хвърли още една цепеница в камината на бистрото и разпали огъня. Жан Ги Бовоар и инспектор Гамаш разговаряха тихо до огнището. Заведението бе наполовина пълно и помещението жужеше от разговори. Оливиe взе бутилката с червено вино от масата на полицаите и доля чашите им.

— Сега ще донеса вечерята. *Bon appetit.* — Усмихна се и се отдалечи.

Бовоар получи голяма пържола, която още съскаше от скарата на дървени въглища, и тънко нарязани пържени картопки с подправки. Отстрани имаше купичка с майонеза. Отпи глътка вино, разклати леко

тъмната течност и се загледа в огъня. Това беше раят. Бяха преживели дълъг и мразовит ден, но той най-сетне бе свършил. Сега двамата с Гамаш можеха да поговорят и да поразсъждават над разследването. За Бовоар това бе най-приятната част от работата. А щом тя беше комбинирана със скара на дървени въглища, пържени картопки, хубаво вино и буен огън — още по-добре!

Пред Гамаш се мъдреше порция с агнешко каре, което ухаеше на чесън и розмарин, пресни картопки и преливащ от чинията зелен фасул.

В средата на масата имаше панерче топли питки и чинийка с маслени сладки.

Главният инспектор бе преместил салфетката си, за да направи място за чинията, и сега Бовоар забеляза какво е надраскал по-рано на нея. Виждаше буквите наопаки. *В KLM*.

А буквата *L* бе оградена с няколко кръгчета.

— Кутията на Ел — отбеляза по-младият детектив, след като разпозна буквите. — Сигурно ги е събирала с години. Компулсивно поведение. Като при дъщеря й. Интересно дали се предава по наследство.

— Не знам.

Топлината, виното, огънят, храната съблазняваха Гамаш. Беше доволен от развоя на събитията през деня и се чувстваше спокоен, макар че се тревожеше за Кри. Поне знаеше, че тя е в безопасност. Беше предупредил Лион. Наблюдаваха го. Все още бе убеден, че той е техният човек. Кой друг можеше да е? Хапна парче агнешко, като се наслаждаваше на аромата му.

— Защо убиецът си е направил труда да вземе огърлицата на Ел, Жан Ги?

— Сигурно е била важна за него. Може би го уличава по някакъв начин, издава го.

— Може би. — Гамаш взе една питка, разчупи я на две и по масата се посипаха трохи. — Защо е убил Ел? Защо е убил Си Си? Защо е убил и двете? И защо сега? Какво се е случило, за да го накара да ги ликвидира в рамките на няколко дни?

— Си Си се е канела да подпише договор с онази американска компания. Може би е искал да я спре.

— Защо да я спира? Ако беше успяла, след това щеше да е много по-ценна. А и ми се струва, че тази сделка е поредната заблуда на Си Си. Ще видим. Но дори да си прав за причината, защо убиецът е премахнал и майка ѝ?

— Дали Ел е била от Трите бора, как мислиш?

— Да, така смятам. И още утре трябва да потърсим хора, които са я познавали. Имам друга загадка за теб. — Чиниите им вече бяха почти празни и Бовоар топеше соса от пържолата си с питка. — Защо е изхвърлила видеокасетата? Както се убедихме, записът не е повреден.

Сервитьорка отнесе чиниите им, а Оливие им поднесе плато сирена.

— Всички са от манастира в Сен Беноа дю Лак — обяви, като размаха ножа за сирена над дъската. — Призванието им е да правят сирена и да пеят грегориански химни. Всеки от продуктите им е кръстен на светец. Това тук е „Свети Андре“, а това „Свети Албре“... — Ами това? — попита Бовоар, като посочи голямо парче върху дъската.

— „Свети Синьо сирене“ — отговори Оливие. — А ето го и „Свети Чедър“. По дяволите! Разбихте теорията ми на пух и прах! — Отрязва по няколко филийки от всяко сирене и остави на масата им панерче с франзела и сухари.

— Разбирам как се чувства — усмихна се главният инспектор, като започна да размазва „Свети Андре“ на тънка филийка сухар.

Продължиха да се хранят в мълчание. След малко Гамаш погледна по-младия мъж срещу себе си:

— Какво те тревожи?

Бовоар го изглежда над ръба на чашата си и изпи последната глътка вино точно когато дойде капучиното им.

— Защо накарахте Никол да остане?

— Сърдит си, че отмених решението ти ли?

— Не — отговори Бовоар, макар да знаеше, че това е една от причините. — Не обичам решенията ми да бъдат оспорвани, особено пред другите членове на екипа.

— Прав си, Жан Ги. И при нормални обстоятелства не бих го направил.

Бовоар знаеше, че е така. През всичките години, откакто работеха заедно, се беше случвало много рядко, и то само в особено

напрегнати ситуации.

И тази ли бе такава? Гамаш се беше привел, на лицето му бе изписана тревога. Бовоар изведнъж разбра и за малко не се удари по главата. Как не го забеляза по-рано?!

— Нямате й доверие, нали? На Никол.

— А ти имаш ли й?

Бовоар се замисли за момент, после кимна:

— Тя ме впечатли. Както знаете, не я харесвам. Миналия път за малко да провали разследването, но сега? Мисля, че може да се е променила. Но вие не смятате така, нали?

Гамаш махна леко, сякаш не искаше да го признае. Жестът му не беше убедителен.

— Какво има? — Сега Бовоар се наведе напред. — Кажете.

Главният инспектор обаче мълчеше. Доколкото показваха наблюденията на Бовоар, имаше само едно нещо, което можеше да накара шефа му да замлъкне.

— Боже мой! Да не е случаят „Арно“? Кажете ми, че не е.

Почувства как гневът му — и вечерята — напират да изригне. Чувстваше се така всеки път, когато се сетеше за Пиер Арно и за онова, което бе сторил. На другите, на полицията. На Гамаш. Но това трябваше да е останало в миналото. И нямаше как да има връзка с Никол. Или напротив?

— Кажете ми! Хайде! — почти изкрещя. Усети се и се огледа, да не би да са го чули. — Не можете да го държите в тайна от мен — добави с нещо като ръмжене. — Не можете да поемате всичко на своите плещи. Направихте го първия път и Арно едва не ви уби. Какво общо има Никол с него?

— Не се измъчвай, Жан Ги. — Гамаш приятелски го потупа по ръката. — Няма връзка. Просто съм подозрителен към нея. Никол определено се държи по-добре от последния път. Може би съм прекалено строг към нея.

Бовоар го погледна изпитателно.

— Дрън-дрън — каза. — Опитвайте се да ме успокоите. Кажете какво мислите наистина.

— Само предчувствие е. — Гамаш се усмихна криво, очакваше колегата му да завърти очи ядосано.

— Предчувствията ви невинаги лъжат.

— Само понякога. Не е важно, Жан Ги.

Гамаш отпи глътка капучино. Смяташе, че хората не могат да се променят и не се променят, и се запита дали не е станал твърде циничен. Всичко досега показваше, че полицаи Никол се е отказала от арогантността, която демонстрираше преди. Откакто се присъедини повторно към екипа му, бе доказала, че е способна да изпълнява заповеди, да приема съвети и критики. Стараеше се и изглеждаше много мотивирана. Освен това свърши добра работа, като събра информация за Кри. Дори се настани в пансиона и плати от собствения си джоб.

Беше една съвсем нова Никол.

Защо тогава Гамаш ѝ нямаше доверие?

Облегна се назад и даде знак на Оливие. После отново се обърна към Бовоар:

— Дължа ти извинение. Не трябваше да отменям заповедта ти, особено пред екипа. Мога ли да те почерпя с чаша коняк?

Бовоар усети подкупа, но беше готов да го приеме. Оливие донесе напитката с кехлибарен цвят в тумбести чаши и двамата полицаи продължиха да обсъждат разследването. Говореха за всичко, но си мислеха само за едно. Полицаи Ивет Никол.

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ПЪРВА

Алармата се задейства в два и двайсет през нощта. Сирената раздра замръзналия въздух и нахлу във всяка къща от селото през каменни стени и мазилка, през дебела розова изолация и талашит, през сладки сънища и мъчителни кошмари, за да оповести бедствието.

Пожар!

Гамаш скочи от леглото. Освен сирената се чуваха стъпки, крясъци, звън на телефони. Навлече халата си и надникна в коридора. Видя нечий силует в тъмното.

Бовоар.

Отдолу се чу женски глас, писклив и напрегнат:

— Какво има? Какво става?

Гамаш изтича към стълбите, а Бовоар го последва мълчаливо.

— Не подушвам дим — каза главният инспектор, като се приближи до Никол, застанала на вратата на стаята си по розова бархетна пижама. Изглеждаше уплашена и готова да побегне. — Ела с мен. — Гласът му бе равен и спокоен.

Никол успя да си поеме въздух.

Долу чуха Габри и Оливие да си викат един на друг.

— На улица „Олд стейдж“ е. Рут има адреса — казваше Оливие. — Тръгвам.

— Чакайте — спря го Гамаш. — Какво е станало?

Оливие се вцепени, сякаш видя призрак.

— *Mon Dieu!*^[1] Бях забравил за вас. Има пожар. Пуснали са сирената в бившата гара, за да свикат всички доброволци от пожарникарския отряд. Рут се обади, за да ми каже къде гори. Аз ще взема пожарната кола, а Рут и Габри отиват направо на мястото.

Габри дотича от задното антре, облечен с кафяво-жълта пожарникарска униформа от огнеустойчив плат със светлоотразителни ивици на крачолите, ръкавите и гърдите. Под мишница носеше черна каска.

— Тръгвам — обяви. Целуна Оливие и стисна ръката му, после изтича навън в свирепия студ.

— Как да помогнем? — попита Бовоар.

— Облечете най-топлите си дрехи и елате на бившата гара — каза Оливие, без да го поглежда. След миг изчезна в нощта с развято зад него яке.

Из цялото село светваха прозорци. Тримата полицаи се качиха бързо горе, по стайте си, и след броени минути отново се събраха при главния вход. Докато тичаха през площада, Бовоар едва успяваше да си поема въздух в свирепия студ. При всяко вдишване ноздрите му замръзваха, а въздухът се забиваше като шило в синусите му. Челото го цепеше от болка, от очите му се стичаха сълзи, които замръзваха. Още на половината път до бившата гара едва виждаше. „Точно тази нощ ли намери да избухне пожар?“ — помисли си, докато се опитваше да държи очите си отворени и да диша равномерно. Студът обгръщаше тялото му, все едно бе гол. Пуловерите, дънките, всички топли дрехи бяха безполезни. До него Никол и Гамаш кашляха и също едва си поемаха въздух. Сякаш вдишваха киселина.

Щом стигнаха до средата на площада, сирената спря. Бовоар не можеше да реши кое е по-лошо — пронизителният ѝ вой или скърцането на снега под краката му, което звучеше, сякаш самата земя стене от болка при всяка негова стъпка. Макар да не можеше да ги види, в мрака чуваше други хора да кашлят, да се препъват, да тичат като неопитни войници към бог знае какъв ад.

Цялото село бе мобилизирано.

— Облечете тези. — Оливие им посочи пожарникарските униформи, подредени в отворените шкафчета.

Тримата полицаи го направиха. Скоро бившата гара се изпълни с доброволци. Клара и Питър Мороу, Мирна, мосю Беливо и още десетина или повече жители на Трите бора се екипираха бързо и без паника.

— Ем се обади по телефона, автобусите вече загреват — докладва Клара на Оливие и той кимна одобрително.

С мрачни лица доброволците застанаха пред голямата карта на района, закачена на стената.

— Пожарът е тук. На улица „Олд стейдж“, по посока Сан Реми. След четири километра има отклонение наляво. Улица „Трайхорн“ 17.

Къщата е на около километър оттам, от дясната страна. Да тръгваме. Вие елате с мен — добави Оливие, като даде знак на Гамаш и хората му и тръгна към пожарникарския автомобил.

— Това е хижата на Петров. Сигурен съм — обади се Бовоар. Намести се до Гамаш, а Никол седна отзад.

— Какво? — попита Оливие, докато караше голямата кола към улица „Олд стейдж“ начело на кавалкадата от автомобили.

— Боже мой, прав си! — Гамаш се обърна към Оливие и закрещя, за да надвика мотора: — В къщата е отседнал човек, когото познаваме. Казва се Сол Петров. Възможно ли е да е фалшива тревога?

— Няма начин. Една съседка е подала сигнала. Видяла е пламъци.

Гамаш се загледа през прозореца в осветения от фаровете участък от заснежения път. Имаше чувството, че пожарникарската кола може да надбяга светлината.

— Минус трийсет градуса — измърмори Оливие сам на себе си. — Бог да ни е на помощ.

В кабината всички се умълчаха. Пожарната кола леко занасяше по леда и снега. Останалите автомобили започнаха да завиват.

Гледката, която ги посрещна, беше по-ужасна, отколкото Гамаш очакваше. Почувства се като поклонник в ада. От Уилямсбърг вече бе пристигнала друга пожарникарска кола, която пръскаше вода върху горящата къща. Струята замръзваше, преди да падне върху пламъците, и покриваше всичко с лед. Доброволците с маркуча приличаха на ангели, облечени в дрехи от кристал. Мъже и жени работеха заедно като добре обучен екип. По каските и дрехите им имаше ледени висулки, а необгорелите части на постройката изглеждаха стъклени. Беше като сцена от зловеща приказка, зрелищно красива и в същото време ужасяваща.

Гамаш скочи от камиона и изтича при Рут Зардо, която стоеше наблизо с униформа на главен пожарник и командваше гасенето.

— Скоро ще ни трябва допълнителен водоизточник — каза тя. — Някъде тук има езеро.

Питър и Клара се заоглеждаха за следи от замръзнал воден басейн, но наоколо се виждаше само мрак и сняг.

— Как ще го намерим? — попита Питър.

Рут се огледа и посочи:

— Съседката ще ни каже.

Питър изтича при пожарникарската кола и грабна моторен свредел, а Клара — при жената, която стоеше сама встрани, закрила уста с ръка, сякаш се опасяваше да не вдиша ужаса, който наблюдава. След секунди двамата съпружи Мороу и съседката изчезнаха в мрака и единствено светлината от фенерчето им издаваше къде се намират.

Горящата къща бе осветена от фаровете на колите, спрени в определен, предварително планиран за целта ред. Гамаш разпознаваше лидерските умения у хората и сега разбра защо жителите на Трите бора са избрали именно Рут за командир на пожарния отряд. Предполагаше, че тя е свикнала е всякакви ужаси и този не я плаши. Беше спокойна и решителна.

— В къщата има човек — изкрещя инспекторът, за да надвика шуртенето на водата, бумтенето на пламъците и бръмченето на колите.

— Не, собствениците са във Флорида. Питам съседката.

— Греша. През деня идвахме. Дадена е под наем на някого, Сол Петров.

Рут се сепна:

— Трябва да го измъкнем. — Погледна къщата. — Габри, извикай линейка.

— Вече се обадох. Тръгнаха са насам. Рут, къщата е почти напълно изгоряла.

Всички бяха наясно какво означава това.

— Трябва да опитаме. — Рут се огледа. — Не можем да го оставим там.

Габри беше прав. Половината постройка бе погълната от огъня. Пламъците съскаха и ревяха, сякаш огнеборците изливаха светена вода върху прокълнат дом. Гамаш не бе подозирал, че лед и огън могат да съществуват едновременно, но сега се убеди, че е така. Пред очите му гореше ледена къща.

Огнеборците губеха битката.

— Къде е Никол? — изкрещя Бовоар в ухото на шефа си. Шумът бе оглушителен.

Гамаш се огледа. Не вярваше да е отишла някъде, без да се обади. Не можеше да е толкова глупава.

— Отиде натам! — извика мосю Беливо, бакалинът, чието лице бе покрито с лед от водните пръски.

— Намери я — нареди Гамаш на Бовоар и младият инспектор веднага хукна в посоката, указана от Беливо.

Сърцето му биеше лудо. „Дано не е направила тази глупост“ — мислеше си.

Явно точно това бе сторила.

Бовоар следваше стъпките в снега. „Мамка му! — помисли си. Стъпките водеха право към задния вход на хижата. — Мамка му, мамка му, мамка му!“ Огледа се два пъти, отчаяно се надяваше да я види отвън. Изкрещя името ѝ през вратата, но никой не му отговори.

„По дяволите!“

— Къде е тя? — извика Гамаш в ухото му.

Тук беше малко по-тихо, но пак се налагаше да крещят. Бовоар посочи вратата и лицето на главния инспектор застина като изсечено от камък. На по-младия детектив се стори, че шефът му прошепна „Рен-Мари“, но реши, че му се е счуло заради напрежението и суматохата.

— Чакай тук!

След секунди Гамаш се върна с Рут.

— Разбрах какво имате предвид — каза тя.

Възрастната жена куцаше силно, думите ѝ бяха приглушени, а лицето ѝ — като замръзнало. Бовоар също чувстваше своето изтръпнало и скоро съвсем нямаше да усеща ръцете си. Погледна огнеборците — пекаря, бакалина, местния майстор — и се запита как се справят. Всичките бяха покрити с лед. С почернели от дим лица. Присвиваха очи, докато изливаха вода върху огъня, а на всяка една-две минути се избърсваха с дебелите пожарникарски ръкавици, за да съборят ледените висулки от каските си.

— Габри, докарай пет-шест маркуча насам. Съсредоточете се върху тази част на къщата — нареди Рут и махна към онази четвъртина на постройката, която все още не бе обхваната от пламъци.

Габри веднага разбра и се скри сред дима и водните пръски, които Бовоар вече не можеше да различи.

— Ето — обърна се Рут към Гамаш, — вземете това.

Подаде му брадва. Гамаш взе инструмента и се опита да се усмихне, но лицето му беше замръзнало. Очите му сълзяха жестоко от дима и невероятния студ и при всяко премигване той трябваше да полага усилие, за да ги отвори пак. Дишаше на пресекулки и вече не

усещаше краката си. Дрехите му, мокри от потта заради първоначалния прилив на адреналин, сега бяха студени и залепнали за тялото му.

— Проклетата жена! — измърмори и тръгна към къщата.

— Какво правите? — Бовоар го хвана за ръката.

— А ти какво мислиш, че правя, Жан Ги?

— Не можете да влезете!

Главата на Бовоар като че ли всеки миг щеше да експлодира. Събитията бяха немислими и се случваха със светлинна скорост. Твърде бързо за него.

— Не мога да не го направя.

Гамаш го погледна в очите и околният шум сякаш заглъхна. Младият детектив пусна ръката на шефа си.

— Дайте. — Бовоар взе тежката му брадва. — Ще извадите нечие око с това чудо. Хайде.

Жан Ги имаше чувството, че скача в пропаст. Но и той като Гамаш нямаше избор. Не можеше да остави началника си да влезе в горящата сграда сам.

Вътре беше зловещо тихо. Не безшумно, но в сравнение с хаоса отвън тук беше като в манастир. Ток нямаше и двамата мъже включиха фенерчетата си. Поне беше топло, макар че изобщо не искаха да си помислят за причината. В кухнята Бовоар се блъсна в нещо и дървена кутия с прибори се изсипа на пода. Доброто възпитание бе толкова дълбоко вкоренено в него, че той дори понечи да се наведе, за да ги събере.

— Никол! — изкрещя Гамаш.

Тишина.

— Петров! — извика след това.

Пак тишина. Чуваше се само приглушеното бучене на огъня като ръмжение на гладно чудовище. Двамата мъже се обърнаха и се огледаха назад. Вратата за съседната стая беше затворена, но под нея мъждукаше светлина.

Огънят се приближаваше.

Бовоар посочи вратата:

— Стълбите за горния етаж са там.

Гамаш не каза нищо. Не се налагаше. Отвън чуваха Рут да крещи заповеди завалено и хладно.

— Насам — каза Гамаш и дръпна Бовоар далеч от пламъците.

— Ето! Намерих нещо. — Бовоар отвори капака на пода в кухнята и насочи светлината надолу. — Никол?

Нищо.

Видя дървена стълба и подаде фенерчето си на Гамаш. Сам не можеше да повярва, че го прави. Едно обаче беше сигурно: колкото по-скоро свърши това, толкова по-добре. Провеси краката си през дупката, стъпи на стълбата и слезе бързо. Гамаш му върна фенерчето и също насочи своето надолу.

Долу беше зимникът. Каси с бира и вино, щайги с картофи и репи. Миришеше на пръст, паяци и дим. Бовоар насочи фенерчето към другия край на помещението и видя стена от дим бавно да се движи към него. Беше почти хипнотизиращо. Почти.

— Никол? Петров? — изкрещя. Отстъпи назад към стълбата. Знаеше, че е някъде там.

— Побързай, Жан Ги! — извика трескаво Гамаш.

Бовоар показва глава през отвора в пода. Вратата към съседната стая пушеше. Скоро щеше да пламне.

Гамаш го извлече от дупката.

Шумът се усилваше и пламъците приближаваха. Отвън виковете ставаха още по-неистови.

— Тези стари къщи почти винаги имат второ стълбище за горния етаж — каза Гамаш, като освети кухнята. — Вероятно е малко и запречено.

Бовоар започна да отваря шкафовете, а шефът му — да думка по дъсчените стени. По-младият детектив си спомни бабиния си дом в Шарлевоа с тайното стълбище в кухнята. От години не се беше сещал за него. Не искаше. Беше заровил тези спомени дълбоко в съзнанието си, но ето че сега в тази непозната къща, в пожара, те бяха решили да се завърнат. Като дима в зимника спомените настъпваха неумолимо и бавно го поглъщаха.

Внезапно Жан Ги се озова отново в онази къща, на онова тайно стълбище. Криеше се от брат си. Или поне така си мислеше, докато не му стана скучно и не реши да излиза. Вратата беше заключена отвън. Вътре беше пълен мрак и изведнъж сякаш въздухът свърши. Стените се приближаваха, искаха да го смачкат. Стълбите стенеха. Къщата, толкова позната и уютна, искаше да го погуби. Когато намериха

изпадналото в паника дете, брат му каза, че е станало по погрешка, но Жан Ги не му повярва. И до днес не му беше простил.

Едва шестгодишен, Жан Ги Бовоар научи, че никое място не е сигурно и на никого не можеш да имаш доверие.

— Насам! — изкрещя.

Пред него се откри част от врата. Отначало помисли, че води към килерче, но на светлината на фенерчето забеляза стръмно тясно стълбище. Освети нагоре и видя затворен капак в края му. Сърцето на Бовоар биеше лудо, дишането му бе учестено и плитко. Дали защото димът се сгъстяваше? Да, определено. Беше сигурен, че усеща пламъците зад гърба си, но когато се обърна, видя само тъмнина. Това не го успокои особено. „Ох, нека само да се измъкна оттук!“ Дори целият горен етаж да бе в пламъци, щеше да е по-добре, отколкото да остане тук, на това напомнящо гробница стълбище.

Гамаш подпря капака с рамо и натисна.

Нищо.

Блъсна го по-силно. Капакът не помръдна.

Бовоар погледна надолу, откъдето бяха дошли. Димът се процеждаше под вратата. А капакът над тях беше заключен.

— Дайте на мен. — Опита се да мине покрай Гамаш, но оттам не можеше да се прокара и лист хартия. — Ето, вземете брадвата.

Усещаше, че косите му настръхват, едва дишаше. Виеше му се свят и се уплаши да не припадне.

— Трябва да се махаме оттук! — каза и удари стената с юмрук. Стълбището сякаш го стискаше за гърлото, задушаваше го. Едва дишаше. Чувстваше се в капан.

— Жан Ги! — извика Гамаш. Подпрял бе буза в тавана и натискаше с цялата тежест на тялото си. Не можеше нито да повдигне капака, нито да успокои Бовоар, който бе на път да изпадне в паника.

— По-силно, бутайте по-силно! — изкрещя почти истерично младият детектив. — Боже, всичко се пълни с дим!

Гамаш усещаше как колегата му го притиска отдолу в опит да се отдалечи от дима и пламъците.

„Ще умрем“ — мислеше си Бовоар. Стените го притискаха, тъмни и тесни, обездвижваха го, задушаваша го.

— Жан Ги! — изкрещя Гамаш. — Престани!

— Тя не го заслужава. За бога, откажете се! — Бовоар задърпа ръката му, повлече го надолу в мрака. — Тя не заслужава. Да се махаме!

— Престани! — нареди Гамаш. Завъртя се, доколкото можеше в тясното пространство, и Бовоар го заслепи с фенерчето си. — Чуй ме! Слушаш ли?

Отчаяното дърпане спря. Стълбището се пълнеше с дим. Гамаш знаеше, че нямат много време. Напрягна се, за да види лицето на младия мъж през ослепителната светлина.

— Кого обичаш, Жан Ги?

Бовоар си помисли, че халюцинира. Мили боже, нима шефът му се канеше да рецитира поезия? Не искаше да умре с отегчителните стихове на Рут Зардо.

— Какво?

— Мисли за някого, когото обичаш! — Гласът на началника беше настоятелен и твърд.

„Обичам теб“ — бе първата мисъл на Бовоар. После си помисли за жена си, за майка си. Но най-напред за Арман Гамаш.

— Представи си, че сме тук, за да спасим най-милите ти хора.

Не беше съвет, а заповед.

Бовоар си представи Гамаш, затиснат в горящата къща, ранен, викащ името му. И изведнъж тясното стълбище вече не изглеждаше толкова смазващо, мракът не беше толкова зловещ.

„Рен-Мари“ — повтаряше си наум Гамаш, както от първия момент, когато влезе в горящата сграда. Не заради Ивет Никол. Не заради Сол Петров. А заради Рен-Мари. Мисълта, че трябва да спаси нея, потискаше инстинкта му за самосъхранение. Страхът не съществуваше. Единственото, което имаше значение, бе да я намери. Никол се бе превърнала в Рен-Мари, страхът се бе превърнал в смелост.

Гамаш заблъска по капака. Давеше се и чуваше, че Бовоар също кашля.

— Помръдна! — изкрещя и удвои усилията си.

Даде си сметка, че върху капака навярно има сложена мебел. Хладилник, може би. Дръпна се за част от секундата и се мобилизира. Втрени се за миг в капака. Затвори очи. После ги отвори и го блъсна с все сила. Той се повдигна достатъчно, за да пхне Гамаш брадвата в

пролуката. Използва я като лост и напъна нагоре. Нахлу дим и го заслепи. Инспекторът опря нос в рамото си и се опита да диша през дрехата. Чу и усети как поставената отгоре мебел пада и капакът се отвори рязко.

— Никол! — изкрещя, но вдиша дим и се задави.

Едва виждаше на светлината на фенерчето, но успя да различи малка спалня. Отстрани, до капака, имаше преобърната ракла. Бовоар изпълзя след него от дупката. Забеляза, че тук димът е по-гъст, отколкото на стълбището. Времето изтичаше.

Жан Ги чу прашенето на огъня по-силно и усети топлината му. В рамките на твърде кратко време бе усетил убийствен студ и изгаряща жега — нещо, за което баба му казваше, че може да го убие.

— Никол! Петров! — изкрещяха двамата мъже.

Ослушаха се, после излязоха в коридора и там ги посрещна стена от пламъци — обгръщаха тавана, а после се снишаваха, сякаш да си поемат въздух. Приведен, Гамаш тръгна бързо в обратната посока. Вмъкна се в следващата стая. На прага се препъна в нещо.

— Тук съм! — Никол се изправи на колене и се хвърли на врата му. — Благодаря, благодаря! — Вкопчи се в него, сякаш искаше да се вмъкне под кожата му. — Заслужавам! Наистина заслужавам! Съжалявам! — Стискаше го като удавник сламка.

— Петров! Къде е Петров?

Ивет поклати глава.

— Ето, вземи това. — Подаде ѝ фенерчето. — Бовоар, върви напред.

Жан Ги се завъртя и тримата хукнаха приклекли обратно по коридора към пламъците и дима. Когато се вмъкнаха в малката спалня, Бовоар за малко не пропадна в дупката в пода. От нея бълваше горещина. Насочи фенерчето надолу и видя извиращ като пяна дим и пламъци.

— Оттук не може! — изкрещя.

Ревът на пламъците се чуваше съвсем близо. Почти до тях. Гамаш отиде при прозореца и го изкърти с лакът.

— Там! — закрещя Рут. — Горе! Давайте стълбите!

За части от секундата на прозореца се появи лицето на Били Уилямс.

Скоро тримата полицаи се отдалечаваха с олюляване от сградата. Гамаш се обърна. Къщата бе погълната от пламъци, които изпращаха в небето искри, дим и душата на Сол Петров.

[\[1\]](#) Боже мой! (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ВТОРА

Събудиха се късно на другата сутрин. Навън беше приказен ден. Студената вълна бе отминала, сипеше се силен сняг, който се трупаше по колите, къщите и хората, заети с ежедневните си дейности. От стаята си Гамаш видя Питър Мороу да сипва зърна в хранилката за птички. Скоро след като мъжът се отдалечи, черноглави синигери и сини сойки се спуснаха да похапнат. След малко към тях се присъединиха и няколко катерици. Били Уилямс ринеше пързалката — малко безсмислено, защото снегът веднага се трупаше, където бе минал. Емили Лонпре разхождаше Хенри. Бавно. Днес като че ли всички се движеха на половин скорост.

Докато нахлузваше дънките, полото и дебелия си пуловер, Гамаш си мислеше колко е странно, че селото изглежда по-натъжено от смъртта на непознатия фотограф, отколкото от кончината на Си Си.

Часът бе десет. Бяха се прибрали в пансиона в шест и половина. Гамаш бе взел дълга гореща вана. Отпуснал се бе във водата и се беше опитал да не мисли. Но една фраза постоянно се връщаше в съзнанието му.

„Заслужавам! Наистина заслужавам! — бе казала Никол разплакана и вкопчена в него. — Заслужавам.“

Гамаш не знаеше защо, но тези думи го накараха да се стъписа.

* * *

Жан Ги Бовоар си бе легнал изтощен, след като си взе кратък душ. Чувстваше се, сякаш е участвал в триатлон и го е спечелил. Запита се за миг дали играчите по кърлинг изпитват такова чувство понякога. Бе достигнал предела на силите си. Измръзнал, изтощен. Но умът му работеше на пълни обороти.

Загубиха Петров, но влязоха в горящата сграда и спасиха Никол.

* * *

След като се прибра вкъщи, Рут Зардо се изкъпа. После седна на пластмасовата маса в кухнята с чаша уиски и започна да съчинява стихове.

*Представи си сцената такава:
лежиш на смъртното легло.
Броени часове остават.
Кажли тогава на кого
за греховете ще прощаваш?*

* * *

Ивет Никол си легна направо — мръсна, смрадлива, изтощена, но и с друго чувство в гърдите. На безопасност.

Гамаш я спаси. Буквално. От горящата сграда. Ивет не просто се радваше, а ликуваше. Най-сетне някой проявяваше грижа към нея! И не просто някой, а самият главен инспектор.

Може би все пак имаше надежда?

Мисълта я сгръ и тя заспа с чувство за принадлежност, сякаш най-сетне я бяха допуснали да седне при останалите в дневната.

Разказала бе на Гамаш за чичо Сол.

— Защо влезе там? — попитал я бе главният инспектор, докато се сгряваха в училищния автобус, а няколко възрастни доброволци раздаваха сандвичи и топли напитки край тях.

— За да го спася — отговори Ивет. Имаше чувството, че може да потъне в очите му, искаше да се сгуши в прегръдките му. Не като любовница, а като дете. Закриляна и обичана. Той я спаси. Мина през пламъците, за да я измъкне. И сега й предлагаше нещо, за което бе копняла и което бе търсила цял живот. Принадлежност. Нямахте да я спаси, ако не го беше грижа за нея.

— Казахте, че фотографът е вътре, и аз реших да го спася.

Гамаш отпи глътка кафе и продължи да я гледа изпитателно. Изчака, докато останаха сами, и каза тихо:

— Всичко е наред, Ивет. Можеш да ми разкажеш.

И тя му разказа.

Инспекторът я изслуша внимателно, без да я прекъсва, без насмешка, без дори да се усмихне. На моменти в очите му проблясваше състрадание. Ивет му разказа неща, които никога преди не бяха излизали от стените на спретнатия ѝ бащин дом. Разказа му за глупавия чичо Сол в Чехословакия, който бе изпаднал в немилост в полицията и не беше успял да спаси семейството си. Ако не е бил такъв неудачник, е можел да ги предупреди за преврата и да ги предпази. Но се е провалил и това му коствало живота. Коствало живота на всички.

— Отиде да го спасиш, защото се казва Сол, така ли? — попита Гамаш, не с насмешка, а защото искаше да си изясни случилото се.

Ивет кимна. Без чувство, че трябва да крие нещо, че трябва да обяснява, че ще я обвинят. Гамаш се облегна назад и се загледа през прозореца към все още горящата къща. Огнеборците вече нямаше защо да се опитват да потушат пламъците, трябваше просто да ги изчакат да изгаснат сами.

— Може ли да ти дам съвет?

Ивет кимна, жадна да чуе мъдростта му.

— Не мисли повече за това. Ти имаш свой собствен живот. Не бива да живееш заради чичо си Сол или родителите си. — Лицето му беше сериозно, погледът — изпитателен. — Не можеш да живееш с миналото, а още по-малко да го промениш. Случилото се е чичо ти Сол по никакъв начин не те засяга. Спомените могат да те убият, Ивет. Миналото може да протегне лапи, да те сграбчи и да те завлече на място, където не трябва да бъдеш. Като онази горяща сграда.

Гамаш отново погледна гладните бесни пламъци, после пак се обърна към нея. Наведе се и ръцете им почти се допряха. Това бе най-интимният момент, който Ивет бе преживявала някога.

— Погребите мъртвите — прошепна ѝ Гамаш.

Сега тя бе в леглото на топло и сигурно. „Всичко ще бъде наред“ — мислеше си, докато гледаше сипещия се мек сняг. Вдигна юргана над брадичката си и зарови нос в него. Миришеше на дим.

С миризмата в съзнанието ѝ нахлу споменът за трескавия вик, който бе чула сред дима. Вик, който бе достигнал до нея, докато лежеше свита на пода, уплашена и сама. Беше сигурна, че ще умре. Съвсем сама. Преди спасителите ѝ да я намерят, до нея достигнаха думите им.

Тя не заслужаваше да рискуват живота си за нея.

Щяха да я оставят да изгори сама. Защото не заслужаваше да я спасят. Така бе казал Бовоар. Но онова, което Ивет не бе чула в онзи коридор, в задушливия дим, бе отговорът на Гамаш. Доловила бе единствено рева на приближаващия огън и плача на собственото си сърце.

Проклетият Гамаш бе готов да я остави да умре. Не търсеше нея, а Петров. Първите думи, които излязоха от устата му, когато я намери, бяха: „Къде е Петров?“, а не „Добре ли си?“ или „Слава богу, че те открихме!“

Само я подлъга да му разкаже за чичо Сол. Да предаде баща си. Семейството си. Сега той знаеше всичко. Сега със сигурност знаеше, че не е достойна.

„Проклет да бъдеш, Гамаш!“

* * *

— Прилича на умишлен палеж — заяви Бовоар, докато се тъпчеше с бъркани яйца. Умираще от глад.

— Рут не мисли така — отбеляза Гамаш, докато мажеше конфитюр от ягоди върху кроасана си. После пийна глътка силно горещо кафе.

Седяха в столовата на пансиона — топло, уютно помещение с огромна камина и прозорец, който гледаше към горите и планините отвъд, частично скрити от сипеците се снежинки във.

Говореха шепнешком, защото гърлата им бяха продрани от крещенето миналата нощ и от дима. Габри изглеждаше ужасно, а Оливие бе решил да отвори бистрото чак на обяд.

— Тази сутрин ще ядете каквото ви сервирам — сопна се Габри, когато слязоха в столовата. — Не приемаме специални поръчки.

После пригответи изтънчена закуска с яйца, пушен бекон, маринован в кленов сироп, пържени филийки и захарен сироп. Както и горещи кроасани с масло.

— За ваш късмет, когато съм под стрес, готвя, за да се успокоя — обясни. — Каква нощ само. Трагедия!

След като Габри се върна в кухнята, Бовоар погледна началника си и попита:

— Как така не смята, че е палеж? Какво друго може да е? Главен заподозрян или най-малкото свидетел на убийство загива при пожар и това не е умишлено?

— Рут каза, че съседката видяла пламъците да бъдат първо през комина.

— Е, и? Те бълваха отвсякъде! Още малко и щяха да бъдат и от задника ми!

— Съседката смята, че е нещастен случай, пожарът е тръгнал от камината. Ще видим. Специалистите по разследване на пожари трябва вече да са на мястото. Още днес следобед ще имаме доклада. Понякога, когато видиш цигара, това е просто цигара, Жан Ги.

— Ами ако изведнъж пламне, какво е тогава? Нее, било е умишлено! Някой е убил Сол Петров.

* * *

Денят продължи на ниски обороти. Всички се възстановяваха от гасенето на пожара и чакаха резултат от разследването. Лемьо откри, че най-близкият човек на Петров е сестра му, която живееше в град Квебек. Изпратиха полицаи да ѝ съобщат за случилото се и да я разпитат за повече информация.

След закуска Бовоар нагази в пухкавия сняг отвън и тръгна от къща на къща, за да разпитва местните. Надяваше се да открие някого, който познава жена с инициал *L*, живяла в района преди около четирийсет и пет години. Лемьо прегледа енорийския регистър.

Беше тих ден, заглушен от умората и трупащата се дебела снежна пелена вън. Почти като в сън. Гамаш седеше на бюрото си в щаба. Зад него огнеборците доброволци почистваха пожарникарската

кола и подреждаха екипировката си. От време на време инспекторът подремваше с крака на бюрото и събрани върху корема ръце.

„Тя не го заслужава.“

Изведнъж се сепна. Гласът на изпадналия в паника Бовоар отново прозвуча в главата му и Гамаш отново усети мирис на дим. Спусна краката си на пода, пулсът му се ускори. Доброволците бавно вършеха работата си в другия край на голямото помещение, но той беше сам от своята страна. Запита се за момент какъв ли ще е животът му, ако се присъедини към тези хора, ако се оттегли в Трите бора и си купи стара селска къща. С табела на вратата: *A. Gamache, Detective prive.*^[1]

Изведнъж забеляза, че не е сам. Ивет Никол седеше мълчаливо пред компютъра си. За момент Гамаш се запита дали не е на път да направи голяма глупост. Стана и отиде при нея.

— По време на пожара, когато се опитвахме да те спасим...

Седна и я накара да го погледне в очите. Ивет беше бледа, от нея се излъчваше миризма на дим, сякаш пушекът от пожара се бе просмукал в кожата ѝ. Дрехите ѝ не бяха по мярка и изглеждаха леко мръсни, на ревера ѝ имаше петно от мазнина, около маншетите — размазана чернилка. Косата ѝ беше зле подстригана и падаше в очите. Идеше му да ѝ даде кредитната си карта и да ѝ нареди да си купи хубави дрехи. Идеше му да прокара едрата си уморена ръка по челото ѝ и да отметне тази ужасна коса от очите ѝ. Разбира се, не направи нито едно от двете.

— Казаха се някои неща. Предполагам, си чула. Един от нас изкрещя: „Тя не го заслужава“.

Ивет се втренчи в очите му, на лицето ѝ се изписа горчивина.

Гамаш задържа погледа ѝ и добави:

— Съжалявам. Време е двамата с теб да си кажем истината в очите.

Каза ѝ какво си мисли, разясни ѝ плана си. Тя го изслуша. Когато свърши, Гамаш я помоли всичко да си остане между тях. Никол се съгласи и си помисли две неща: че Гамаш навярно е по-умен, отколкото ѝ се виждаше, и че скоро с него ще бъде свършено. След като инспекторът излезе, Никол извади телефона си и проведе кратък разговор.

— Реших да му кажа за чичо Сол — прошепна. — Знам, знам. Не беше част от плана. Да, господин комисар. Но тук съм в полеви условия и трябваше да взема решение в последния момент — излъга. Не можеше да признае, че е била уязвима. Щеше да я помисли за слаба. — Да, имаше риск, съгласна съм. Опасявах се, че ще го приеме зле, но мисля, че номерът мина. Историята май го трогна.

Думите ѝ поне отчасти отговаряха на истината. После каза на мъжа от другата страна на линията какво бе чула от Гамаш.

* * *

До вечерта вече имаше натрупани над двайсет сантиметра нов сняг. Не беше от онзи, който става за снежни човеци, но пък изглеждаше много подходящ за снежни ангелчета. Гамаш гледаше как децата се просват по гръб в пухкавата белота и размахват ръце и крака.

Пожарният инспектор си тръгна.

До окончателното заключение трябваше да почака, разбира се, но според първоначалния доклад пожарът бе предизвикан от креозот.

— Значи някой е запалил креозота и е убил Петров? — попита Бовоар.

— Точно така — потвърди Гамаш. — Направил го е самият Петров.

— Какво?

— Когато е запалил камината вчера, Петров се е самоубил, макар да не е подозирал какво ще стане. Креозотът е природно вещество. Съдържа се в дървата, които не са изсъхнали достатъчно добре. Подозирам, че камината не е била чистена от години, дървата са били сурови и... — Инспекторът вдигна ръце с длани към тавана в знак, който показваше неизбежния, закономерен резултат.

Сол Петров сам бе запалил клечката, причинила смъртта му. Все пак ставаше дума за нещастен случай.

* * *

Гамаш погледна през прозореца, докато пожарният инспектор чистеше пикапа си. Слънцето бе залязло и на светлината от коледната украса снегът, който местните жители изхвърляха с лопати от алеите и улиците, приличаше на миниатюрни виелици. На площада Рут Зардо изчисти пейката си и се настани на нея както всяка вечер.

„Трябва да е станало пет“ — помисли Гамаш и погледна часовника си. Извади телефона си и се обади на Лакост. Тя бе отишла в полицейската лаборатория, за да вземе резултатите от изследването на огърлицата и топката на ли-биен.

— *Oui, allo?*

— Гамаш се обажда.

— След малко съм при вас, началник. Няма да повярвате какво откриха!

* * *

Половин час по-късно екипът на Гамаш се събра във временния щаб.

— Гледайте! — каза Лакост и подаде доклада на шефа си, който сложи очилата си за четене. — Реших да го донеса, вместо да ви го чета по телефона. Помислих, че трябва да го видите с очите си.

Гамаш сбърчи вежди и се съсредоточи, сякаш четеше документ на език, който не знаеше добре.

— Какво? — попита троснато Бовоар и посегна към документите.

Началникът обаче не му ги даде — четеше ту едната, ту другата страница. Накрая с объркани и тревожни очи Гамаш погледна хората си. Почти като насън подаде листовете на Бовоар, който ги дръпна рязко и ги зачете.

— Пълни глупости! — възкликна след около минута. — Звучи безумно. Кой е правил изследването? — Погледна името на техника отдолу и изръмжа. — Все пак може да се е разсеял.

— И аз така си помислих — обади се Лакост, като развеселено гледаше лицата на колегите си. Все пак по пътя насам бе имала време да обмисли резултатите. — Накарах го да ги повтори. Затова закъснях толкова.

Документите обиколиха всички членове на екипа и най-накрая се озоваха при Никол.

Гамаш ги взе и ги постави пред себе си. В помещението настъпи тишина. Огънят в печката прашеше, кафето бълбукаше и разпръскваше уханье из стаята. Лакост стана и си сипа от него.

— Какво означава това според теб? — попита я Гамаш.

— Означава, че Кри вече не е в опасност.

— Продължавай — подкани я инспекторът и се опря с лакти на масата.

— Означава, че открихме кой е убил Ел и този човек не застрашава живота на Кри — обясни Лакост, като наблюдаваше лицата им.

Гамаш явно следваше логиката на разсъжденията ѝ, макар да бе с една крачка назад. Бовоар слушаше и се опитваше да разбере; другите просто недоумяваха.

— Какво искате да кажете? — попита нетърпеливо Бовоар. — Генетичните изследвания ясно показват, че Ел е майка на Си Си. Това личи от кръвните проби, взети при аутопсията. — Посочи доклада пред Гамаш.

— Това не е интересната част — каза главният инспектор. Взе друг лист и го подаде на Бовоар. — Ето това е любопитното.

Бовоар се зачете в резултатите от изследването на огърлицата. Кръвта върху крещящия орел беше на Ел, но това вече го знаеха. Погледна следващия абзац — за кръвта по кожената каишка.

„Същата кръвна група, разбира се. Дрън, дрън, дрън.“ Изведнъж се вцепени. Същата кръвна група, но не същата кръв. Кръвта по каишката не беше на Ел. А на Си Си дьо Поатие. Но какво правеше кръвта на Си Си върху огърлицата?

Бовоар погледна Гамаш, който взе папка от бюрото си и се върна с нея на масата. Отвори я, прегледа набързо няколко страници, после спря и се зачете по-внимателно.

— Ето. Това ли имаш предвид? — Подаде на Лакост доклада от аутопсията на Си Си.

Полицайката го прочете и кимна. Усмихна се:

— Именно.

Гамаш се облегна назад и издиша шумно.

— Кри не е в опасност от човека, който е убил Ел, защото той вече е мъртъв.

— Фотографът? — обади се Лемю.

— Не — каза Лакост. — Си Си дьо Поатие. Убила е собствената си майка. Това е единственият логичен извод. Си Си е грабнала огърлицата от врата на майка си и е скъсала каишката. Така е ожулила врата на Ел, но е порязала и ръката си. Дланта. Ето, вижте доклада от аутопсията. Дланите ѝ са били обгорени, но патологът споменава друга рана отдолу, частично зараснала. Си Си е убила майка си, взела е огърлицата и я е изхвърлила тук.

— А кой е изхвърлил видеокасетата и топката на ли-биен? — попита Бовоар.

— Отново Си Си. Върху топката на ли-биен има отпечатъци от трима души: Питър и Клара Мороу и Си Си.

— Логично — коментира Бовоар. — Нали топката е била нейна. Никой друг не е можел да я види, камо ли да я пипне.

— Да — намеси се Гамаш, — но ако друг я беше откраднал и изхвърлил, щеше да има отпечатъци от четвърти човек.

— Защо е решила да изхвърли топката? — попита Лемю.

— Само предположение е — каза Лакост, — но мисля, че го е сторила от чувство за вина. Само два предмета в къщата са ѝ напомняли за майка ѝ. Касетата с „Лъвът през зимата“ и топката на ли-биен. Смятам, че не го е направила, за да заличи уликите. Изхвърлила ги е, защото не е издържала да ги гледа.

— Тогава защо е хвърлила видеокасетата в боклука, а топката е занесла чак до сметището?

— Не знам — призна Лакост. — Може да го е направила в различни дни. Може би е изхвърлила видеокасетата по същото време, когато и огърлицата, но се е колебала по-дълго за топката.

— Защото ѝ е била по-ценна — съгласи се Гамаш. — Не се е решавала да я унищожи. Топката на ли-биен се е превърнала в символ на семейството ѝ, философията ѝ, фантазиите ѝ. Сигурно затова не я е хвърлила, а я е оставила внимателно в контейнера.

— Си Си е убила собствената си майка — повтори Бовоар. — Защо?

— За пари — обяви Лакост, която бе имала време да разсъждава над това. — Предстояло ѝ е да се срещне с американски бизнесмени,

за да опита да им продаде философията си. Канела се е да рекламира ли-биен и е очаквала, че ще спечели цяло състояние.

— Вероятно само във въображението си — вметна Лемю.

— Вероятно, но в случая само вътрешното ѝ убеждение е било важно. Единственото, което е имало значение, е било да продаде ли-биен на американците.

— И изведнъж се оказва, че майка ѝ е пияна клошарка — додаде Гамаш, — което излага на показ лъжата ѝ и заплашва внимателно конструирания ѝ живот. Нещо е трябвало да умре: или мечтата ѝ, или майка ѝ. Нямала е голям избор.

Погледна кутията, която държеше, и отново я обърна.

В KLM.

Защо Ел бе събрала тези букви? Отвори кутията и прокара пръсти по другите главни букви: *K, M, C, L* и *B*. Затвори внимателно капака и я остави на бюрото си, като се загледа разсеяно навън. После стана и закрачи из стаята. Обикаляше бавно, с отмерена и спокойна крачка, наведена глава и събрани зад гърба ръце.

След малко спря.

Открил бе отговора.

[1] А. Гамаш, частен детектив (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ТРЕТА

— Мадам Лонпре. — Гамаш стана и се поклони на стройната жена пред него.

— Мосю Гамаш. — Тя кимна леко и се настани на стола, който инспекторът ѝ поднесе.

— С какво мога да ви почерпя?

— Едно еспreso, *s'il vous plait*.

Двамата седяха в бистрото, на маса встрани от камината. Беше десет часът на следващата сутрин и навън продължаваха да прехвърчат снежинки. Беше често срещано, но все пак странно метеорологично явление в Квебек през зимата — да вали сняг и да грее слънце едновременно. Гамаш гледаше възхитено през прозореца. Деликатни и крехки кристалчета се носеха във въздуха и се спускаха леко в Трите бора като миниатюрни призми. Розови, сини и зелени те искряха по дърветата и дрехите на минувачите.

Кафетата им дойдоха.

— Съвзехте ли се от пожара? — попита възрастната жена.

Емили също бе помогнала онази вечер. Трите с Мама и Кай раздаваха сандвичи, топли напитки и одеяла на зъзнещите доброволци. Всички бяха изтощени, затова Гамаш реши да изчака ден, преди да говори с нея.

— Беше ужасна нощ — призна инспекторът. — Една от най-лошите, които съм преживявал.

— Кой беше онзи човек?

— Казваше се Сол Петров. — Гамаш наблюдаваше Ем за реакция, но не видя нищо повече от обикновен интерес. — Фотограф. Дошъл е в селото, за да снима Си Си.

— Защо?

— За каталога ѝ. Имала е среща с американска фирма, надявала се е да ги заинтересува с проекта си. Имала е амбиция да стане гуру в областта на дизайна, но плановете ѝ са били далеч по-мощни.

— Един вид комплексно обслужване — предположи Ем. — Цялостен ремонт отвън и отвътре.

— Фантазиите на Си Си дьо Поатие са били доста амбициозни, наистина — съгласи се Гамаш. — Казахте, че сте се срещали с нея няколко пъти, но виждали ли сте семейството ѝ? Мъжа ѝ и дъщеря ѝ?

— Само отдалеч, така да се каже. И разбира се, бяха на мача по кърлинг на двайсет и шести декември.

— Както и на коледната служба в църквата, доколкото разбрах.

— *C'est vrai*. — Ем се усмихна, когато си спомни. — Тая нейна дъщеря е пълна с изненади.

— В какъв смисъл?

— О, не в лошия. Не като майка си, макар че Си Си не беше толкова загадъчна, колкото си мислеше. Всъщност бе твърде прозрачна. Не, Кри е срамежлива, затворена. Никога не гледа хората в очите. Но има вълшебен глас. Спира ти дъха.

Емили си спомни службата на Бъдни вечер в претъпканата църквица. Тогава погледна Кри и я видя преобразена. Радостта я правеше прекрасна.

— Изглеждаше като сина ми Дейвид, когато свиреше Чайковски. После сцената пред църквата.

— Какво се сетихте? — попита тихо Гамаш, когато забеляза разтревоженото ѝ изражение.

— След службата стояхме вън. Си Си бе от другата страна на църквата. Не я виждахме, но я чувахме. Имаше и странен шум. — Емили стисна устни и замълча, за да си спомни. — Все едно Хенри стъпва по дървен под, когато не съм му изрязала ноктите. Само че звучеше по-силно.

— Мисля, че мога да ви изясня тази мистерия — каза Гамаш. — Било е от ботушите на Си Си. Купила си е за Коледа чифт ботуши, направена от малки тюленчета. С метални нокти на подметките.

Ем го погледна изненадано и отвратено:

— *Mon Dieu*, какво ли си мисли Той за нас?

— Казахте, че сте чули гласа ѝ. Какво говореше Си Си?

— Разкрещя се на дъщеря си. Направи я на нищо. Беше ужасно.

— Защо?

— Заради това, което беше облякла Кри. Наистина, беше нестандартно. Розова лятна рокличка, доколкото си спомням, но

основното, за което ѝ се караше Си Си, бе пеенето ѝ. А гласът ѝ беше божествен. Не в смисъла, който влага Габри, а *наистина* божествен. Си Си ѝ се подигра, унижи я. Не, много повече. Смачка я. Беше ужасно. Чух всичко и не направих нищо. Не казах нищо.

Гамаш мълчеше.

— Трябваше да ѝ помогна — продължи със спокоен тих глас Емили. — Всички бяхме там на Бъдни вечер и пред очите ни се извърши убийство. Защото точно това си беше, инспекторе. Не си правя илюзии. Си Си уби дъщеря си онази вечер и аз бях сред съучастниците ѝ.

— Отивате твърде далеч, мадам. Не бъркайте драматизма със съвестта. Знам, че се чувствате зле заради случилото се, и съм съгласен, трябвало е някой да направи нещо. Но знам също, че това, което се е случило пред църквата, не е било изолиран случай. Трагедията в живота на Кри е, че не познава друго отношение. Станало е като снега навън. — Двамата погледнаха през прозореца. — Обидите са се трупали и трупали, докато тя е изчезнала под тях.

— Трябваше да сторя нещо.

Двамата замълчаха за момент. Емили се загледа навън, а Гамаш я наблюдаваше.

— Утре се задава снежна буря — каза след малко старицата.

— Колко се очаква да натрупа? — попита инспекторът. Не беше чул новината.

— По метеорологичния канал казаха, че може да стигне до трийсет сантиметра. Попадали ли сте някога в снежна буря?

— Веднъж, докато карах към Абитиби. Беше тъмно, а пътят бе празен. Изгубих ориентация. — Гамаш си спомни вихъра от снежинки пред фаровете, сякаш светът се беше събрал в тази ярка фуния от светлина. — Направих грешен завой и попаднах в задънено отклонение. Пътят се стесняваше. Сам си бях виновен, разбира се. — Наведе се и прошепна: — Бях голям инат. Шшшт — добави, като се огледа.

Емили се усмихна:

— Ще бъде малката ни тайна. Освен това съм сигурна, че никой няма да ми повярва. Какво се случи после?

— Пътят продължи да се стеснява. — Гамаш събра ръце като за молитва, за да демонстрира. — Едва виждах накъде карам. По едно

време пътят стана пътека, а после... — Вдигна ръце с дланите нагоре. — Нищо. Навсякъде само дървета и сняг. Преспите стигаха до вратите на колата. Не можех нито да продължа напред, нито да се върна.

— Какво направихте?

Подвоуми се какъв отговор да даде. Всички, за които се сещаше, бяха верни, но истината имаше различни нива. Знаеше какъв въпрос се кани да ѝ зададе и реши, че Емили заслужава същата искреност, каквата той очаква от нея.

— Започнах да се моля.

Старицата погледна едрият мъж, толкова уверен и свикнал да командва, и кимна:

— За какво се молехте? — Явно нямаше да се задоволи с кратък отговор.

— Преди това да се случи, с инспектор Бовоар разследвахме убийство на Северния бряг, в рибарското селце Бе де Мутон.

— Земята, която Бог дал на Каин — неочаквано цитира Ем.

Гамаш знаеше това прозвище на въпросния район, но не беше срещал много други хора, на които им е известно. През седемнайсети век, когато за първи път видял голите скали в устието на река Сейнт Лорънс, изследователят Жак Картие написал в дневника си: „Това трябва да е земята, която Бог е дал на Каин“.

— Може би ме привличат прокълнати места — усмихна се Гамаш. — Може би затова преследвам убийци като Каин. Районът е пуст и гол, почти нищо не расте там, но за мен е почти болезнено красив, ако човек знае какво да гледа. Тук е лесно. Красота има навсякъде. Реките, планините, селата, особено Трите бора. Но в Бе де Мутон не е толкова явна. Трябва да я търсиш. Тя е в лишеите по скалите и в почти невидимите миниатюрни лилави цветчета, които можеш да видиш само ако коленичиш. Тя е в пролетните цветове на дивите къпини.

— Открихте ли убиеца?

— Да.

Краткият отговор подсказваше, че има още. Емили изчака да го чуе, но нищо не последва, затова реши да попита:

— Какво друго открихте?

— Бог. В една кръчма.

— Какво ядеше?

Въпросът бе толкова неочакван, че Гамаш се стъписа. После се изсмя:

— Лимонов пай.

— И защо сте сигурен, че е бил Бог?

Разговорът не вървеше, както инспекторът бе очаквал.

— Не съм — призна. — Може да е бил обикновен рибар. Поне така беше облечен. Но ме погледна от другия край на помещението с такава нежност, с такава любов, че се стъписах.

Изкуши се да отмести поглед, да погледне надолу към топлата дървена повърхност, на която бе опрял ръце. Но не го стори. Погледна Емили право в очите.

— Какво направи Бог? — попита тихо тя.

— Дояде си пая, после се обърна към стената. Потърка я, после пак ме погледна с най-бляскавата усмивка, която съм виждал. И погледът му ме изпълни с радост.

— Предполагам, че често ви обхваща радост.

— Аз съм щастлив човек, мадам. Късметлия съм и го съзнавам.

— *C'est ça.*^[1] — Ем кимна. — Важно е да го осъзнаваш. Аз станах истински щастлива едва след като семейството ми загина. Ужасно е, но е така.

— Мисля, че разбирам.

— Смъртта им ме промени. В един момент се озовах в дневната и не можех да помръдна. Бях като вцепенена. Затова ви попитах за снежната буря. Месеци наред се чувствах така. Като замаяна в снежна виелица. Бях абсолютно объркана. Не можех да продължа. Изгубена, дезориентирана, в задънена улица. Моята задънена улица, разбира се, беше метафорична. Намираше се в собствената ми дневна. Бях изгубена на най-познатото ми и най-уютно място.

— Какво се случи?

— Звънецът на входната врата иззвъня. Спомням си, че се колебаех дали да отворя, или да се самоубия. Но се позвъни отново и не знам, може би по навик станах и отворих. И там беше Бог. Имаше трохи от лимонов пай по устата.

Гамаш се ококори.

— Шегувам се.

Ем постави ръка върху китката му за момент и инспекторът се засмя.

— Беше работник от пътната агенция — продължи старицата. — Искаше да използва телефона. Носеше пътен знак. — Замълча, нямаше сили да продължи.

Гамаш чакаше. Надяваше се, че на знака не е пишело: „Край е близо“. Стаята като че ли изчезна и единствените хора на света останаха дребничката крехка Емили Лонпре и Арман Гамаш.

— Пишеше: „Заледен път“.

— Как разбрахте, че е Бог? — попита Гамаш.

— Не е ли очевидно?

Гамаш кимна.

— Отчаянието ми изведнъж се изпари — обясни старицата. — Мъката остана, разбира се, но осъзнах, че светът не е мрачно и безнадеждно място. Испитах огромно облекчение. И в този момент открих надежда. Непознатият с пътния знак ми я вдъхна. Звучи абсурдно, знам, но изведнъж мракът се вдигна.

Ем замълча за момент. Усмихна се на спомена.

— Мама адски се подразни от това. Беше ходила чак до Индия, за да търси Бог, а се оказа, че е бил тук през цялото време. Тя трябваше да се разкарва до Кашмир, а аз — само до вратата.

— И двете сте предприели дълго пътуване — коментира Гамаш. — Ами Кай?

— Кай ли? Не мисля, че е минала по този път. И мисля, че той я плаши. Струва ми се, че много неща плашат Кай.

— Клара Мороу ви е нарисувала като Трите грации.

— Наистина ли? Един ден тя ще се прочуе и светът ще се удиви какъв талантлив художник е тази жена. Клара вижда неща, за които другите са слепи. Вижда най-хубавото във всеки.

— Със сигурност е видяла колко много се обичате трите.

Ем кимна:

— Аз ги обичам. Обичам всичко това.

Огледа се наоколо: приветливата стая; пращящия огън зад решетката на камината; Оливие и Габри, заети с клиентите; етикетите, които висяха от столове, маси и полилеи. Веднъж, ядосан за нещо на Оливие, Габри бе сервира в бистрото с етикет, закачен на дрехите.

— В деня, когато отворих вратата, животът ми коренно се промени. Сега съм щастлива. Доволна. Странно, не мислите ли? Трябваше да мина през ада, за да открия щастието.

— Заради професията ми хората очакват да съм циник — сподели непланирано Гамаш, — но те не разбират. Нещата стоят точно така, както казвате. Аз прекарвам времето си, като се вирам в онези най-затънтени стаички в къщата на съзнанието, които всеки от нас държи залостени и скрити от себе си. Онези стаички, където са всичките ни чудовища, смърдящи, разлагащи се, чакащи. Моята работа е да откривам хора, които са отнели чужд живот. За да успея, трябва да разбера защо са го направили. И за да го сторя, се налага да проникна в главите им и да отворя онази последна врата. Но когато изляза — разпери широко ръце, — светът е по-красив, по-жив, по-добър. Когато видиш най-лошото, започваш да оценяваш най-хубавото.

— Точно така е — кимна Емили. — Вие обичате хората.

— О, да, обожавам ги.

— Какво правеше Бог в онази кръчма?

— Пишеше на стената.

— Бог е писал на стената на кръчмата?

Ем се удиви, макар да не можеше да си обясни защо. Нейният Бог бе дошъл с пътен знак в ръка.

Гамаш кимна и си спомни побелелия рибар с хубави черти, преди да излезе от старата кръчма с мирис на море. Рибарят го погледна и се усмихна. Не с лъчезарната широка усмивка отпреди минути, а с топла и утешителна усмивка, сякаш разбираше и казваше, че всичко ще се оправи.

Инспекторът отиде при масата му и прочете написаното на стената. Извади бележника си, пълен с факти за смърт, убийства и скръб, и записа четирите кратки реда.

Знаеше какво трябва да направи. Не защото беше смел или добър човек, а защото нямаше друг избор. Трябваше да се върне в Монреал, в главното управление, и да реши случая „Арно“. От месеци знаеше, че трябва да го стори, и въпреки това бягаше от него, криеше се зад работата си. Зад труповете и важното благородно задължение да открива убийците, сякаш той бе единственият в службата, способен да ги разобличи.

Надписът на стената не му подсказа какво да направи. Гамаш вече го знаеше. Надписът му даде кураж да го направи.

— Но откъде сте сигурен, че сте сторили най-правилното? — попита Ем и Гамаш осъзна, че е казал мислите си на глас.

Сините ѝ очи бяха неподвижни и спокойни. Но нещо се беше променило. Разговорът като че ли вече имаше друга цел. В изражението на Емили личеше напрегнатост, която Гамаш не бе виждал преди.

— Не знам. Дори сега не съм абсолютно сигурен. Мнозина са убедени, че съм сгрешил. Сигурно знаете. Не може да не сте прочели във вестниците.

Жената кимна:

— Попречили сте на комисар Арно и двамата му колеги да убият още хора.

— Попречих им да погубят себе си.

Главният инспектор ясно си спомняше онази среща. Тогава бе част от вътрешния кръг в *Surete*. Пиер Арно заемаше висок пост и бе много уважаван в службата, макар и не от него. Познавах се още от постъпването си в полицията и никога не се бяха разбирали добре. Гамаш подозираше, че Арно го смята за слабак, а той от своя страна смяташе Арно за грубиян.

Когато стана ясно какво са направили той и двама от най-близките му служители, когато дори приятелите му вече не можеха да си затварят очите, Арно отправи една молба. Да не ги арестуват. Още не. Той имаше ловна хижа в района Абитиби, северно от Монреал. Щяха да отидат там и повече да не се върнат. Беше решено, че така ще е най-добре — за Арно, за съучастниците му, за семействата.

Всички се съгласиха.

С изключение на Гамаш.

— Защо ги спряхте? — попита Емили.

— Достатъчно хора бяха изгубили живота си. Беше време за правосъдие. Ние сме старомодна нация. — Погледна я и се усмихна. След кратка пауза продължи: — Мисля, че постъпих правилно, но понякога се питам дали е така. Аз съм като викториански проповедник. Винаги имам съмнения.

— Наистина ли?

Гамаш отново погледна огъня и се замисли. След малко каза:

— Пак бих постъпил така. Беше най-правилното решение. Поне за мен.

Обърна се към Емили отново и пак замълча за момент.

— Коя беше Ел, мадам?

— Ел ли?

Гамаш бръкна в чантата си и извади дървената кутия. Завъртя я, за да покаже буквите, залепени отдолу. Посочи буквата *L*.

— *L*, мадам Лонпре.

Макар и насочени към него, очите ѝ като че ли гледаха назад, в далечината.

Заледен път. Почти бяха стигнали до края.

[1] Така е (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА

— Беше наша приятелка — каза Емили, без да отмества очи от тези на Гамаш. — Викахме ѝ „Ел“, тя се подписваше само с буквата *L*. — За първи път от дни се чувстваше абсолютно спокойна. — Живееше до нас. — Посочи къщичка със стръмен ламаринен покрив и миниатюрни капандури. — Роднините ѝ продадоха имота преди години и се изнесоха. След като Ел изчезна.

— Какво се случи?

— Беше по-малка от нас трите. Много добра, много мила. Деца като нея понякога стават жертва на тормоз. Другите хлапета знаят, че те няма да се защитят. Но никой не закачаше Ел. Тя като че ли стимулираше най-доброто у всеки. Беше ярка във всяко отношение. Грейнало дете. Когато влезеше някъде, сякаш слънцето изгряваше.

Ем още си я представяше — толкова прекрасна, че човек започва да ѝ завижда. Но може би и трите приятелки чувстваха, че толкова мил и добър човек не може да просъществува дълго. В Ел имаше нещо скъпоценно.

— Истинското ѝ име е било Елеонор, нали? — попита Гамаш, макар да беше сигурен в отговора.

— Елеонор Алер.

Инспекторът въздъхна и затвори очи. Ето. Беше разкрил загадката.

— Ел, съкратено от Елеонор — прошепна.

Емили кимна.

— Може ли? — Посегна над масата с фините си ръце и взе кутията. Задържа я върху отворените си длани, сякаш я подканваше да полети. — Не бях виждала тази кутия от години. Мама ѝ я дала, когато Ел напускала ашрама в Индия. Отидоха заедно.

— Тя е била буквата *L* в *B KLM*, нали?

Ем кимна.

— Мама Би е *B*, Кай е *K*, а вие сте *M*.

— Много сте досетлив, инспекторе. Пак щяхме да бъдем приятелки, но съвпадението на имената ни с букви от азбуката ни хареса. Още повече че и четирите обожавахме да четем. Пък и изглеждаше романтично, един вид таен шифър.

— Оттам ли идва „Бъди спокоен“^[1]?

— Вече се бяхте досетили за това, нали? Как?

— Срегнах твърде много връзки с „Бъди спокоен“ в това разследване. Освен това ходих в школата за медитация на Мама.

— Която също се нарича така.

— Да, но всъщност ви издаде надписът на стената.

— Май често ви се случва да намирате отговорите на загадките по стените. Трябва да е полезно за професията ви.

— По-важно е да умееш да ги забелязваш. Цитатът не беше точен и това ми се стори странно. Мама може да изглежда завееяна, но подозирам, че е съвсем адекватна. Никога не би написала на стената си „Бъдете спокойни и знайте, че аз съм Бог“ без конкретна причина.

— „Млъкнете и знайте, че аз съм Бог“ — цитира правилно Ем.
— Проблемът на Ел бе, че не можеше да стои на едно място. Кай първа забеляза, че можем да съберем буквите си и да образуваме фраза. *В KLM. Be calm* — бъди спокоен. Достатъчно ясно за нас и достатъчно скрито, за да си остане тайна. Нашата тайна. Но вие ни разкрихте, инспекторе.

— Отне ми прекалено дълго време.

— Нима за тези неща има срок?

Гамаш се засмя:

— Не, предполагам, че не. Но понякога собствената ми слепота ме вбесява. Гледах тези букви дни наред и знаех, че по някакъв начин са били важни за Ел. Дори имах примера със заглавието на стихосбирката на Рут „Аз съм ДОБРЕ“, където всяка главна буква означава различна дума.

— *Mais non.*^[2] Какви?

— Дърта, отвратителна, безсрамна, разярена егоистка — изрече бавно Гамаш. Беше малко смутен, че се налага да изрече такива груби думи пред изтънчена жена като Емили.

Ем обаче явно не се впечатли. Засмя се:

— *J'adore Ruth.*^[3] Започна ли да си мисля, че е ужасна, тя ме изненадва с нещо такова. *Parfait.*^[4]

— Докато гледах буквите върху кутията, приех, че интервалът между *B* и *KLM* не е важен. Обаче се оказва, че е. Там се съдържаше отговорът. В онова, което не е там. В празното пространство между буквите.

— Като онези цветя в Земята на Каин. В които трябва да се вгледаш, за да видиш.

— Не мислех, че празното място е оставено нарочно. Смятах, че там е била буквата *C* — призна Гамаш.

— Какво *C*?

— Отворете кутията.

Ем я отвори и остана втрещена в нея дълго време. После извади малка буква. Закрепи я на пръста си и я показа на Гамаш. Едно *C*.

— Сложила е и дъщеря си в кутията — отбеляза. — Какво ли не прави любовта.

— Какво се е случило?

Ем се потопи в спомените си от времето, когато четирите приятелки все още откриваха света.

— Ел беше скитница по душа. Докато ние трите постепенно улягахме, тя ставаше все по-неспокойна. Изглеждаше крехка, ранима, чувствителна. Постоянно я молахме да се успокои, да бъде спокойна.

— Дори сте кръстили отбора по кърлинг „Бъди спокоен“ — припомни Гамаш. — Още един знак. Говорите само за трима членове на първоначалния тим, но отборът по кърлинг се състои от четирима души. Някой липсваше. Когато видях картината на Клара Мороу на вас трите, също изглеждаше, че някоя липсва. Имаше дупка в композицията.

— Но Клара никога не е виждала Ел — изтъкна Емили. — Никога не е чувала за нея, доколкото знам.

— Вярно е, но както сама казахте, тя вижда неща, които другите не виждат. На картината ѝ трите сте подредени така, че образувате нещо като ваза. Само че липсва парче, има пукнатина. На мястото, където би трябвало да стои Ел.

*Камбани, бийте! В своето блаженство
недей навсякъде да търсиш съвършенство.
Че всичко има си пукнатина такава,*

отдето светлината леко преминава.

— Какви невероятни стихове. Рут Зардо?

— Ленард Коен. Клара е използвала този стих в картината си. Написала го е на стената зад вас.

— *Всичко има си пукнатина такава, отдето светлината леко преминава* — повтори Емили.

— Какво се случи с Ел?

Гамаш си спомни снимките от аутопсията. Мръсната, изпита и жалка стара пияница върху металната маса. На светлинни години от блестящата млада жена, която Ем описваше.

— Искаше да иде в Индия. Мислеше, че там съзнанието ѝ ще се укроти и ще намери покой. Другите три теглихме сламки и се падна Мама да отиде с нея. Каква ирония, че Ел не хареса много Индия, а Мама намери там отговорите на въпроси, които дори не осъзнаваше, че си задава.

— Мама — повтори Гамаш. — Беатрис Майер. Също много умна жена. Попитах Клара защо всички я наричат Мама и тя ми каза да се досетя сам.

— Успяхте ли?

— Отне ми доста време. Едва когато гледах „Лъвът през зимата“, разбрах.

— Как така?

— Филмът е на „Метро Голдуин Майер“. Майер се произнася почти като *mere*. „Майка“ на френски. Беатрис Майер е станала Мама Би. Тогава осъзнах, че съм попаднал сред хора, които обичат не само книгите, а и думите — изречени, написани, могъщи.

— Когато Кай попита защо баща ѝ и другите момчета са крещели „Да го духа папата“, докато са тичали към смъртта си, вие казахте, че може би са знаели, че думите са в състояние да убиват. Кай го прие с пренебрежение, но аз мисля, че бяхте прав. Сигурна съм, че думите могат да убиват. Убедих се в това на Бъдни вечер. Може да ви се струва мелодраматично, инспекторе, но наистина видях как Си Си уби дъщеря си с думи.

— Какво се случи с Ел? — повтори въпроса си Гамаш.

Бовоар спря колата, но поседя в нея още няколко минути. Парното работеше и седалките бяха затоплени. По уредбата Бо Домаж пееше *La complainte du phoque en Alaska*.^[5] Жан Ги имаше слабост към тази песен още от училищните танцови забави. Винаги я пускаха последна и момичетата се разплакваша на нея.

Не му се слизаше. Не защото в колата беше уютно или защото песента му навяваше толкова топли сълзливи спомени, а заради това, което го очакваше.

Школата по медитация бе огряна от яркото сутрешно слънце.

— Здравейте, инспекторе.

Мама отвори вратата, още преди Бовоар да почука, и го посрещна с усмивка. Но усмивка, която не стигаше до очите ѝ. Беше ограничена до устните, стиснати и пребледнели. Бовоар усети напрежението на старицата и това му помогна да се отпусне. Чувстваше, че има преимущество.

— Може ли да вляза?

Не „Може ли да вляза, Мамо?“. Проклет да е, ако я нарече така. И проклет да е, ако я попита защо всички я наричат „Мама“, макар че си умираше от любопитство да разбере.

— Бях останала с впечатление, че не харесвате школата — отбеляза Мама Би, възвърнала напълно самообладанието си.

Бовоар се запита какво има в тази жена. Беше ниска и грозна. Цялата се клатеше, когато ходеше, а косата ѝ стърчеше на всички страни. Освен това се обличаше с чаршафи или завеси, или покривки за дивани, може би. Беше смешна по всички стандарти. Но при все това в нея имаше нещо.

— Хванал бях грип предния път, когато дойдох. Извинете ме, ако съм се държал неучтиво.

Гърлото му се стягаше да се извинява така, но Гамаш бе изтъкнал, че това дава преимущество. И наистина, с годините Бовоар се беше убедил, че е така. Когато си мислят, че си им дължен, хората подхождат с чувство за превъзходство към теб. Ако им се извиниш, им го отнемаш. И това ги изнервя.

Сега Бовоар се чувстваше равен с мадам Майер.

— Намасте — каза Мама, събра дланите си като за молитва и се поклони.

По дяволите. Това отново изкара от равновесие Бовоар. Знаеше, че се очаква да поиска разрешение, за да влезе, но не каза нищо. Събу обувките си и влезе в голямата зала за медитация със стени, боядисани в успокояващ аквамарин, и топло зелени килими.

— Искам да ви задам няколко въпроса — заяви инспекторът, като се обърна и изчака мадам Майер да докуцука при него. — Какво мислите за Си Си дьо Поатие?

— Вече казах на главен инспектор Гамаш какво мисля за нея. Дори във ваше присъствие, макар че може би сте били твърде болен, за да слушате.

Уморена беше. Състраданието ѝ се беше изчерпало. Вече нищо не я интересуваше. Знаеше, че не може да продължава дълго така, и искаше всичко най-после да свърши.

Мама бе уморена до смърт.

— Си Си беше заблудена жена. Философията ѝ беше абсолютна помия. Беше събрала различни учения, беше ги смесила и измислила безумната идея, че човек не трябва да показва емоциите си. Кое е абсурдно. Ние имаме емоции. Това ни прави такива, каквито сме. Нейната идея, че истински просветените хора нямат емоции, е абсурдна. Да, ние искаме да постигнем баланс, но това не означава, че не трябва да чувстваме и показваме нищо. Точно обратното. Означава...

Търпението на Мама започваше да се изчерпва, тя бе твърде изтощена, за да се сдържа повече.

— Означава да чувстваме пълноценно, страстно. Означава да прегърнем живота. И да му се отдадем. — Замлъкна за миг. — Мислеше се за много велика. Дойде и започна да ни поучава. Ли-биен това, бъди спокоен онова... Тия нейни стилни бели дрехи и мебели, и спално бельо, и глупави възглавнички като ореолчета, и успокояващи бебешки одеяла, и бог знае какви други лайна. Беше луда. Емоциите ѝ бяха потиснати, осакатени, изопачени и превърнати в нещо гротескно. Твърдеше, че е постигнала истински баланс, че е толкова здраво стъпила на земята. Е, беше толкова здраво стъпила на нея, че това я уби! Карма.

Бовоар се запита дали „карма“ не е индийската дума за ирония.

Мама кипеше от гняв. Бовоар обичаше да вижда заподозрените точно така. Изгубили контрол, способни да кажат или да направят всичко.

— Все пак и вие, и Си Си сте нарекли фирмите си „Бъди спокоен“. Не означава ли това, че призовавате към сдържаност? Да не показва човек нищо?

— Има разлика между бездушие и спокойствие.

— Мисля, че само си играете с думите. Както с това. — Бовоар посочи надписа на стената и отиде при него. — „Бъдете спокойни и знайте, че Аз съм Бог.“ Казахте на главен инспектор Гамаш, че е от Исая, но в действителност цитатът е от Псалмите, нали?

Обожаваше тази част от работата си. Мадам Майер сякаш се сгърчи пред него. Но дори да бе изпискала от смайване, Бовоар не би се изненадал. Бавно извади бележника си.

— Псалм 46, стих 10. „Млъкнете и знайте, че Аз съм Бог.“ Предния път излъгахте и умишлено сте сложили изопачен цитат на стената. Защо? Какво означава всъщност „Бъди спокоен“.

Настъпи мълчание. Бовоар чуваше дишането на жената.

Тогава внезапно осъзна какво е направил. Току-що бе пречупил една старица. Нещо се промени и инспекторът видя пред себе си съсипана стара жена с рошава коса и отпуснато тяло. Лицето ѝ беше страшно бледо, сбръчкано и вяло; ръцете ѝ с изпъкнали вени — хилави и треперещи. Тя наведе глава.

Бовоар бе сторил това. Умишлено и с голямо удоволствие.

* * *

— Елеонор и Мама живели в комуната шест месеца — продължи Ем. Изведнъж стана неспокойна и се заигра с дръжката на чашата си. — Мама се задълбочавала все повече и повече в учението, но Ел отново започнала да се изнервя. В крайна сметка си тръгнала. Върна се в Канада, но не у дома. За известно време ѝ изгубихме следите.

— Кога осъзнахте, че е психически неуравновесена? — попита Гамаш.

— Винаги сме го знаели. Мислите ѝ бяха хаотични. Не можеше да се съсредоточи върху едно нещо, прескачаше от едно начинание на

друго и във всички се справяше блестящо. Но честно казано, ако намереше нещо, което харесва, то я обсебваше. Влагаше в него целия си талант, цялата си енергия. И когато го постигнеше, беше невероятна.

— Както в ли-биен ли?

Гамаш извади от чантата си картонена кутия.

— Какво още сте събрали там? — Ем се наведе и надникна в кожената му чанта. — Монреалския отбор по хокей?

— Надявам се, че не. Довечера имат мач.

Гамаш отвори кутията и бавно показва предмета, който бе вътре. Остави го на масата, до дървената кутийка, и за един прекрасен момент Емили Лонпре си се представи отново млада, зяпнала с удивление топката на ли-биен за първи път. Беше бляскава и нереална — такава красота, уловена под слой абсолютно прозрачно стъкло. Едновременно прекрасна и ужасна.

Като Елеонор Алер.

В онзи миг младата Емили Лонпре осъзна, че ще загубят Ел. Осъзна, че тяхната бляскава приятелка не може да оцелее в истинския свят. Сега топката на ли-биен се връщаше в Трите бора, но без създателката си.

— Може ли да я подържа?

Гамаш постави сферата в ръцете ѝ, както бе направил с кутията преди това. И Емили отново задържа предмета, но този път го обгърна плътно с длани, сякаш прегръщаше и закриляше нещо скъпоценно.

Главният инспектор бръкна в чантата си за последен път и извади дългото кожено ремъче, омазано с пръст, мазнина и кръв. Както и орловата глава, която висеше на края му.

— Трябва да ми кажете цялата истина, мадам.

* * *

Бовоар седеше до Мама и слушаше внимателно, както бе слушал като дете, когато майка му четеше приказки за приключения и трагични събития.

— Още първия път, когато дойде, Си Си показва почти неестествен интерес към нас.

Бовоар знаеше кого има предвид Мама: Емили, Кай и себе си.

— Идваше и ни подлагаше на разпит. Буквално. Кое то не беше нормално общуване дори за темерут като Си Си.

— Кога се досетихте, че е дъщеря на Ел?

Мама се замисли. Бовоар остана с впечатлението, че тя не се опитва да измисли някоя лъжа, а да събере спомените си.

— След цяла поредица от събития. Но това, което разсея окончателно съмненията ми, бе споменаването на Рамен Дас в книгата ѝ.

Кимна към едно олтарче. Върху пъстро лъскаво парче плат имаше ароматни пръчици в поставки. На стената над него бе поставен плакат, а отдолу — рамкирана снимка. Бовоар стана и отиде да ги разгледа. На плаката се виждаше сбръчкан индиец по гащи, които напомняха на бебешка пелена, застанал до каменна стена. Беше с бастун в ръка и усмихнат. Приличаше на Бен Кингсли в „Ганди“, но на Жан Ги всички възрастни индийци му изглеждаха така. В същия плакат си беше представил, че се потапя, при предишното си идване тук. На по-малката снимка същият мъж седеше с две по-млади европейки — стройни, усмихнати и облечени с широки нощници. Или може би с пердета. Или покривки за диван. Удивен, Бовоар се обърна и погледна Мама. Белокосата, отпусната, уморена Мама.

— Това вие ли сте? — попита, като посочи едната от жените.

Мама се приближи. Усмихна се на удивлението му и на неспособността да го прикрие. Не се засегна. Тя също се удивяваше от време на време.

— А това е Ел — каза, като посочи другата жена.

Гуруто и Мама се усмихваха, но другата жена направо грееше. Бовоар не можеше да отмести очи от нея. Спомни си снимките от аутопсията, които му бе показал Гамаш. Наистина, Мама се беше променила, но по естествен и разпознаваем начин. Другата жена обаче бе изчезнала. Блясъкът го нямаше, излъчването ѝ навярно бе отслабвало постепенно, докато изгасне окончателно под мръсотията и отчаянието.

— Малко са хората, които знаят за Рамен Дас. Имаше и още, разбира се. — Мама се настани на кресло. — Си Си бе нарекла философията си „ли-биен“. През целия си над седемдесетгодишен живот съм чувала това название само от още един човек. От Ел. Си Си

бе кръстила фирмата и книгата си „Бъди спокоен“. И използваше емблема, за която само ние знаехме.

— Орела?

— Символът на Елеонор Аквитанска.

— Обяснете ми това, Мамо. — Бовоар не можа да повярва, че я нарече така, но думите сами се изплъзнаха от устата му, и то съвсем естествено. Оставаше само да почне да суче от гърдата ѝ.

— В училище учехме британска и френска история — продължи Мама. — Сякаш Канада няма собствена история. Както и да е, когато стигнахме до Елеонор Аквитанска, Ел направо се вманиачи по нея. Реши, че тя е Елеонор. Не се подсмивайте така, инспекторе. Не ми казвайте, че не сте играли на индианци и каубои като дете и не сте си представяли, че сте Супермен или Батман.

Бовоар изсумтя презрително. Нищо подобно не беше правил. Струваше му се пълна тъпотия. Представяше си, че е Жан-Клод Кили — най-великият олимпийски скиор в света. Дори караше майка си да му вика Жан-Клод. Тя отказваше. Въпреки това Жан Ги участваше в невероятни състезания в спалнята си, печелеше олимпийското злато и надбягваше опустошителни лавини, като по пътя спасяваше монахини и благодарни милионери.

— Още тогава Ел търсеше себе си. Знаеше, че нещо не е както трябва, сякаш не се побираше в собствената си кожа. Намираще утеха, като си представяше, че е Елеонор Аквитанска, а Емили дори ѝ направи огърлица с герба на кралицата. С орел. Особено агресивен орел.

— Значи свързахте всички факти и когато Си Си се появи, осъзнахте, че тя е дъщеря на Ел.

— Да. Знаехме, че Ел има дете. Няколко години след изчезването ѝ неочаквано получихме картичка от Торонто. Имала любовна връзка с някакъв тип, който скоро я изоставил, но преди това успял да ѝ направи бебе. Не се бяха оженили, а тогава, към края на петдесетте, това беше скандално. Знаех, че когато се прибра от Индия, не беше добре емоционално. Умът ѝ беше прекрасен, деликатен и небалансиран. Горката Си Си е израсла в такава среда. Нищо чудно, че идеята за баланса беше толкова важна за нея.

Мама погледна като втрещена инспектора, сякаш току-що се беше сетила за нещо.

— Не изпитвах състрадание към Си Си — призна. — Отначало, когато се досетихме, че тя е дъщерята на обичаната ни Ел, се опитахме да я поканим сред нас. Не бих казала, че сме изпитвали топли чувства към нея. Тя беше изключително неприятен човек. Ел беше като слънце, ярка, обичлива и добра. Но беше родила мрак. Си Си не живееше в сянката на майка си, тя *беше* сянката на майка си.

* * *

— Намерили са това в ръката на Ел. — Гамаш се опита да го каже внимателно, но знаеше, че няма как да скрие ужасните факти. — Умът на Ел може да е бил неуравновесен, но в сърцето си е била съвсем наясно със себе си. През всичките тези години на улицата е запазила тези две неща. — Докосна кутията и огърлицата. — Знаела е кое е истински важното. Вие трите. Била е заобиколена от приятелките си.

— Опитвахме се да я намерим, но ту лежеше по болници, ту излизаше, а накрая остана на улицата. Не можехме да си представим нашата Ел да живее като клошарка. Опитвахме се да я настаняваме в приюти, но тя все си тръгваше. Наложихме се да се научим да уважаваме желанията ѝ.

— Кога ѝ отнеха Си Си?

— Не знам точно. Мисля, че Си Си е била на около десет, когато прибраха Ел в болница.

Двамата замълчаха. Представяха си как непознати хора вземат малкото момиче от единствения дом, който е познавало. Мръсен, нездравословен, но все пак дом.

— Кога видяхте отново Ел?

— С Мама и Кай често ходехме в Монреал с автобуса и преди две години срещнахме Ел на автогарата. Беше голям шок да я видим така, но в крайна сметка свикнахме.

— И тогава ѝ показахте някои от картините на Клара?

— На Клара ли? Защо да го правим? — Ем очевидно се изненада. — Никога не прекарвахме дълго време с нея, само по няколко минути, колкото да ѝ оставим дрехи, одеяла, храна, малко пари. Никога не сме ѝ показвали картините на Клара. Защо да го правим?

— Някога показвали ли сте ѝ снимка на Клара?

— Не.

Ем отново реагира с недоумение.

„Защо им е да го правят, наистина“ — замисли се Гамаш.

„Винаги съм харесвала картините ти, Клара“ — каза Ел, когато видяла художничката потисната и разстроена.

„Винаги съм харесвала картините ти.“

Гамаш почувства топлината от огъня върху лицето си. Запита се дали Ел се е познавала с неговия моряк или със строителния работник на Емили.

— Как узнахте, че Ел е била убита? — Зададе въпроса без предварителна подготовка.

Ем явно го очакваше и не реагира.

— Върнахме се в Монреал на двајсет и трети декември, за да ѝ занеса коледен подарък.

— Защо трябваше да се връщате? Защо не ѝ дадохте подаръка след представянето на книгата на Рут?

— Ел беше човек на навика. Всичко, което нарушаваше дневния ѝ ритъм, я разстройваше. Преди няколко години ѝ дадохме подаръка по-рано и тя не го прие добре, затова знаехме. Трябваше да е на двајсет и трети. Изглеждате озадачен.

Гамаш наистина беше озадачен. Не можеше да повярва, че жена, която живее на улицата, ще планира дните си. Изобщо знаела ли е коя дата е?

— Хенри знае кога е време да се храни и кога е време за разходка — обясни Ем, след като полицајт ѝ каза какво го смущава. — Не искам да сравнявам Ел с куче, но накрая тя живееше като животно. Водеше се почти изцяло от инстинкти. Живееше на улицата, беше луда, покрита със собствените си екскременти и алкохоличка. Но също така бе най-чистата душа, която съм срещала. Потърсихме я около „Огилви“, после на автогарата. Накрая се обадохме в полицията. Оттам ни казаха, че е убита.

Ем отмести очи от Гамаш, самообладанието я напускаше. Но инспекторът знаеше, че ще понесе още един въпрос.

— Кога разбрахте, че дъщеря ѝ я е убила?

Очите на Емили се разшириха.

— Боже мой! — прошепна тя.

-
- [1] Подредени така, буквите *B KLM* напомнят за *Be Calm* — от англ. „Бъди спокоен“. — Б.р. ↑
- [2] Не може да бъде (фр.). — Б.пр. ↑
- [3] Обожавам Рут (фр.). — Б.пр. ↑
- [4] Чудесно (фр.). — Б.пр. ↑
- [5] „Жалбата на тюлена в Аляска“ (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ПЕТА

— Неее! — закрещя Бовоар към телевизора. — Спри го, спри го! Изчисти, изчисти!

— Внимавай, внимавай! — До него Робер Лемио се въртеше на дивана. Опитваше се да блокира играча на „Ню Йорк Рейнджърс“, който се носеше с голяма скорост по пързалката на „Ню форум“.

— Удар! — изрева коментаторът.

Бовоар и Лемио се наведоха напред — оставаше само да се хванат за ръце — и се втрениха в малката черна точка на екрана, изстреляна от играча на „рейнджърите“. Габри бе стиснал страничната облегалка на креслото си, а Оливие бе застинал с ръка във въздуха, над платото със сирена.

— Гооол! — изкрещя коментаторът.

— Томас. Шибаният Томас! — Лемио погледна Бовоар. — Колко му плащат? Шестнайсет милиона, а не може да спаси една шайба! — Махна към екрана.

— Плащат му само пет милиона — отбеляза Габри и с огромните си пръсти започна да маже сиренето „Свети Албре“ на парче фразела, после капна малко конфитюр отгоре. — Още вино?

— Може. — Бовоар му подаде чашата си. За първи път гледаше хокеен мач без чипс и бира. Комбинацията от сирена и вино доста му хареса. И все повече осъзнаваше, че компанията на Лемио му е много приятна. До този момент го възприемаше като подвижна мебел — стол на колелца, например. Полезна вещь, с която не ти хрумва да се сприятелиш. Сега обаче двамата страдаха заедно в това унизително поражение от „рейнджърите“ и по-младият полицаи се оказа надежден и компетентен съюзник. Габри и Оливие също.

Като фон по телевизията бяха пуснали саундтрака от „Хокейна нощ в Канада“ и Бовоар стана, за да изпъне крака и да се разтъпче в дневната на пансиона. В друг фотьойл главен инспектор Гамаш набираше номер на телефона.

— Томас изпусна още един гол — обяви Бовоар.

— Видях. Твърде напред излиза.

— Такъв му е стилът. По този начин сплашва противниковите играчи и ги принуждава да стрелят по-рано.

— Върши ли работа?

— Тази вечер не — призна Бовоар. Взе празната чаша на шефа си и се отдалечи.

„Проклетият Томас — мислеше си. — Аз бих пазил по-добре!“ И докато вървяха рекламите, Жан Ги Бовоар си се представи пред канадската врата. Но той не беше за вратар. Обичаше нападението. Обичаше прожекторите, гоненето на шайбата, задъхването, пързаянето, стрелянето... Обичаше да чува пъшкането на противника, когато го притисне в ограждението на ринга. И когато го сръга малко повече от необходимото с лакът.

Не, Бовоар се познаваше достатъчно добре, за да знае, че не го бива за вратар.

Това бе ролята на Гамаш. Човекът, от когото всички очакваха да спаси гола.

Бовоар сипа вино на началника и се върна до масичката с телефона. Гамаш се усмихна с благодарност.

— *Bonjour?* — Гамаш чу познатия глас и сърцето му се разтупка.

— *Oui, bonjour.* С мадам Гамаш, библиотекарката, ли говоря? Чух, че имате закъсняла книга.

— Имам закъснял съпруг — засмя се Рен-Мари. — Здравей, Арман. Как върви?

— Елеонор Алер.

Жена му замълча.

— Благодаря ти, Арман. Елеонор Алер. — Повтори името като молитва. — Красиво име.

— И прекрасна жена, доколкото разбрах.

Разказа ѝ всичко. За Елеонор, за приятелките ѝ, за Индия и за дъщеря ѝ. За това как е станала пукнатина във вазата и се е озовала на улицата. За Си Си, взета от дома си и отгледана от бог знае кого, а после дошла в Трите бора, за да намери майка си.

— Защо е решила, че майка ѝ ще е там? — попита Рен-Мари.

— Заради сцената, която е нарисувала на топката за коледна елха. Топката на ли-биен. Единственото, което Си Си е имала от Ел. Сигурно някой ѝ е казал или пък се е досетила сама, че трите бора на

топката символизируют селото, където е родена и израсла майка ѝ. Днес говорих с няколко по-възрастни жители и те си спомниха за семейство Алер. Имали само една дъщеря, Елеонор. Изселили се оттук преди петдесетина години.

— Значи Си Си е купила къща в Трите бора, за да търси майка си, така ли? Интересно защо го е направила чак сега. След толкова много години.

— Сигурно никога няма да разберем — отвърна Гамаш и отпи глътка вино.

В слушалката като фон звучеше мелодията на „Хокейна нощ в Канада“. Рен-Мари също гледаше съботния хокей.

— Томас не се представя добре тази вечер — отбеляза Гамаш.

— Трябва да стои по-назад. „Рейнджърите“ са научили номера му.

— Имаш ли предположение защо Си Си е решила да търси майка си точно сега?

— Казваш, че е контактувала с американска компания във връзка с каталога си, нали?

— И?

— Може би е изчакала толкова време, за да се убеди, че наистина е успяла.

Гамаш се замисли над идеята ѝ. Погледна екрана, където играчите си подаваха шайбата, губеха я и се пързаляха трескаво назад, докато другият отбор атакува. Бовоар и Лемио отново се бяха настанили на дивана и мърмореха недоволно.

— Американският договор. — Гамаш кимна. — И книгата. Навярно това е причината Ел да се премести от автогарата пред „Огилви“ Си Си е разлепила рекламни плакати за представянето на книгата си. Имало е такъв и на автогарата. Ел сигурно го е видяла и се е досетила, че Си Си дъо Поатие е дъщеря ѝ. Отишла е пред „Огилви“, за да я види.

— А пък Си Си е отишла в Трите бора, за да търси майка си — добави Рен-Мари.

Колко тъжна бе идеята за двете наранени жени, които са се търсели една друга. Гамаш си представи как крехката дребна Ел, стара и премръзнала, се тътри по дългите улици, след като се е отказала от

скъпоценното си място до отдушника на метрото с надеждата да намери дъщеря си.

— Стреляй, стреляй! — закрещяха момчетата.

— Удар и гооол! — изрева коментаторът.

Публиката в „Ню форум“ гръмна. Почти изпаднали в истерия, Бовоар, Лемио, Габри и Оливие се запрегръщаха и заподскачаха из стаята.

— Ковалски! — извика Бовоар на Гамаш. — Най-накрая! Вече сме три на едно.

— Какво е правила Си Си в селото? — попита Рен-Мари. Беше изключила телевизора, за да се съсредоточи върху разговора.

— Решила е, че една от възрастните жени тук е майка ѝ, затова е разпитала всичките.

— А после е намерила майка си пред „Огилви“.

— Ел сигурно е познала Си Си. Мисля, че се е опитала да я заговори, но Си Си не ѝ е обърнала внимание, защото я е помислила за поредната клошарка, дошла да проси. Само че Ел е била настояща. Тръгнала е след нея, навярно я е извикала по име даже. Но дори тогава Си Си си е помислила, че бездомницата знае името ѝ от книгата. Накрая Ел сигурно е изпаднала в отчаяние и е разтворила дрехите си, за да ѝ покаже огърлицата. Си Си сигурно се е встретила. Видяла е накита, който е помнела от дете. Огърлицата, изработена от Емили Лонпре. Единствена и неповторима.

— Тогава е разбрала, че тази жена е майка ѝ — тихо изрече Рен-Мари.

Представи си сцената и как би се почувствала тя на мястото на Си Си, след като толкова дълго е търсила майка си. След като е копняла не само да я види, а и да получи одобрението ѝ. След като е копняла Ел да я прегърне със старите си ръце. И какво е било да открие, че това е майка ѝ. Смърдяща, пияна, жалка клошарка.

Как бе реагирала Си Си? Навярно бе побесняла.

Рен-Мари се досещаше какво е станало. Си Си е хванала огърлицата и я дръпнала от врата на Ел. После стиснала дългия шал и дърпала ли, дърпала. Стягала все повече и повече. Докато убила майка си. За да скрие истината, както е правила през целия си живот.

Сигурно това се бе случило. Как иначе? Си Си е извършила убийството, за да спаси договора си с американците. Мислила е, че ще

го изгуби, ако те научат, че създателката на ли-биен и „Бъди спокоен“ има майка клошарка и алкохоличка. Или пък се е опасявала, че ще стане за смях пред читателите си...

А най-вероятно изобщо не е помислила за тези неща. Реагирала е чисто инстинктивно. Като майка си. А инстинктите на Си Си винаги са я карали да се отървава от нелицеприятните неща. Да ги изтрива и заличава. Както е правила с малодушния си и пасивен съпруг и затлъстялата си и мълчалива дъщеря.

За нея Ел е била огромно, смърдящо и нелицеприятно усложнение.

Елеонор Алер е била погубена от единственото си дете.

Кое то на свой ред е било убито след това. Рен-Мари въздъхна натъжена. И зададе логичния въпрос:

— Ако Си Си е убила майка си, кой е убил нея тогава?

Гамаш замълча за миг. После ѝ каза.

* * *

На горния етаж на пансиона Ивет Никол лежеше в леглото си и слушаше музиката от „Хокейна нощ в Канада“, примесена с откъслечните крясъци от дневната. Много искаше да бъде с тях. Да обсъжда новия договор на Томас, дали треньорът е виновен за сегашния провал и дали от „Торонто“ са знаели, че Паже е контузен, преди да го продадат на „Канейдиънс“.

Изпитала бе нещо към Бовоар в нощта, когато се грижеше за него, и на другата сутрин, когато вечеряха заедно. Не привличане. Просто спокойствие да е в неговата компания. Облекчение. Сякаш някаква тежест, която не е и подозирала, че носи, изведнъж е паднала от раменете ѝ.

Мислеше си също така за пожара и за глупавата си постъпка да се набути в горящата сграда. Още една причина да мрази глупавия чичо Сол. За всичко бе виновен той, разбира се. Всичко лошо, което се случваше на семейството ѝ, произтичаше от него. Той беше гнилата ябълка на рода.

„Тя не го заслужава.“ Думите я изгаряха. Отначало не бе осъзнала колко дълбока е раната. Човек не си дава сметка за това в

самото начало. Първо идва изтръпването. Но след време Ивет разбра. Беше жестоко наранена.

Гамаш разговаря с нея и това беше интересно. Дори ѝ помогна. Ако ще и само с това, че ѝ показва какво трябва да направи. Взе телефона си и набра. Обади се мъжки глас на фона на хокейния мач.

* * *

— Искам да те питам нещо — каза Гамаш и промяната в тона му разтревожи Рен-Мари. — Постъпих ли правилно с Арно?

Сърцето ѝ се сви, когато чу въпроса. Само тя знаеше каква цена бе платил съпругът ѝ. Пред другите Арман се държеше храбро. Нито Жан Ги, нито Мишел Бребьоф, нито дори най-близките им приятели знаеха през каква мъка е преминал. Но тя знаеше.

— Защо питаш?

— Заради този случай. Не става дума просто за убийство. А за морал.

— Всяко убийство е въпрос на морал. Моралът на убиеца, твоя морал...

Вярно беше. Човек е такъв, какъвто са убежденията му. И единственият случай, в който имаше реална опасност Гамаш да предаде убежденията си, беше „Арно“.

— Може би трябваше да ги оставя да умрат.

Въпросът беше дали се е подвел по егото си в случая „Арно“? Или по гордостта? А може би по увереността, че само той е прав, а всички други грешат?

Гамаш си спомни проведената тихомълком спешна среща в централното управление. Как взеха решение да оставят мъжете да се самоубият за доброто на полицията. Спомни си как направи възражение и всички гласуваха срещу него. И как си тръгна след това. Сърцето му все още се свиваше от срам, когато си спомняше какво се случи после. Пое едно разследване в Бе де Мутон, за да е максимално далеч от централата. За да избистри мислите си. Но през цялото време знаеше какво трябва да направи.

А рибарят разсея всичките му съмнения.

Веднага взе самолета за Монреал. Беше уикендът, който Арно бе избрал, за да отидат в Абитиби. Взе дългото разстояние с колата и когато наближи, времето се развали. Първата зимна буря се развихри внезапно и ожесточено. Гамаш се изгуби и заседна в снега.

Отправи молитва към бог и пробва пак. Гумите зацепиха и успя да се върне на задна до главния път. Верният път. Намери хижата и пристигна точно навреме.

Когато влезе, Арно се стъписа, после скочи към пистолета си. В този миг Гамаш прозря истината. Арно щеше да изчака другите да се самоубият, а после да офейка.

Гамаш се втурна през стаята и докопа оръжието пръв. И изведнъж всичко свърши. Върнаха тримата мъже в Монреал, за да бъдат изправени на съд. В процес, който никой освен Арман Гамаш не желаше.

Разрази се скандал, който разтърси *Surete* и цялата общественост. И мнозина обвиниха Гамаш за него. Сторил бе немислимото. Изложил бе на показ тайните на полицията.

Гамаш от самото начало знаеше, че ще стане така, и точно затова се колебаеше. Ужасно бе да изгубиш уважението на колегите си. Тежко бе да се превърнеш в парий.

*И тъкмо той — наивникът! — си мисли,
че славата му зрее, изведнъж
захва го във корена и ей го
загинал като мене!*

— *А падне ли, то пада без надежда* — прошепна Гамаш.

— *Вдън ада като Луцифер!* — довърши цитата Рен-Мари. — Толкова ли си велик, Арман, че да се сгромолясаш така жестоко?

Гамаш се изсмя кратко:

— Просто се самосъжалявам. Липсваш ми.

— И ти ми липсваш, мили. Отговорът е „да“, Арман, постъпи правилно. Но разбирам съмненията ти. Тъкмо те те правят велик, не увереността ти.

— Тоя Томас! Видяхте ли го какво направи?! — Застанал пред телевизора, Бовоар бе сложил ръце до челото си и се преструваше, че

се оглежда. — Смяна! — изкрещя към екрана.

— Е, кого предпочиташ да бъдеш тази нощ? — попита Рен-Мари. — Арман Гамаш или Карл Томас?

Гамаш се засмя. Не позволяваше често да го надвият съмненията, но сега беше такава вечер.

— И случаят „Арно“ не е приключил, нали? — попита Рен-Мари.

В този момент Ивет Никол слезе по стълбите и го погледна с усмивка. Кимна му и отиде при другите, твърде заети, за да я забележат.

— *Non, ce n'est pas fini*^[1] — каза Гамаш.

[1] Не, не е приключил (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ШЕСТА

Една по една светлините в Трите бора угасваха. Накрая огромната коледна елха също изгасна и селото потъна в мрак. Гамаш стана от креслото. Изгасил бе лампите в дневната, след като всички други се бяха качили да си легнат, и беше поседял тихо в мрака, за да се наслади на спокойствието, докато гледа как селото постепенно заспива. Сега безшумно облече палтото, obu обувките си и излезе. Снегът заскърца под краката му. Емили Лонпре бе казала, че от метеорологичната служба са издали предупреждение за буря на следващия ден, но в момента му бе трудно да го повярва. Стигна до средата на улицата.

Цареше пълна тишина. Небето бе ясно. Вдигна глава и загледа звездите. Цялото небе искреше от тях. Замисли се, че може би това е любимата му част от денонощието. Да стои под зимното небе и да гледа блещукащите звезди, сякаш бог е спрял някоя снежна виелица и милиони снежинки са застинали във въздуха. Красива и ободряваща сцена.

Не му се разхождаше, нямаше нужда да се успокоява. Беше намерил отговорите, които търсеше. Излязъл бе единствено за да остане сам наред Трите бора, наред нощта. В мир със себе си.

* * *

Когато селото се събуди на другата сутрин, навън бушуваше буря. Гамаш я видя още от леглото си. Или по-точно, не успя да види нищо. Стъклата на прозорците му бяха полепнали със сняг, а на дъсчения под дори имаше малка пряспа от снежинките, проникнали през открехнатия прозорец. В стаята цареше студ и мрак. И тишина. Пълна тишина. Гамаш видя, че електронният будилник е изгаснал. Опита се да запали лампата.

Нищо.

Нямаше ток.

Стана и затвори прозореца. Сложи си халата и пантофите и отвори вратата. Долу се чуваха приглушени гласове. Когато слезе, видя вълшебна сцена. Габри и Оливие бяха запалили газени лампи и свещи. Стаята бе окъпана в кехлибарена светлина. Беше прекрасно — свят, осветен изцяло от огън. Камината гореше и излъчваше трептяща светлина и топлина. Гамаш се приближи. Парното сигурно бе изгаснало преди часове и цялата къща беше изстинала.

— *Bonjour, monsieur l'inspecteur!* — поздрави го весело Оливие. — Запалихме отоплението благодарение на резервния генератор, но ще трябва около час, за да се стопли къщата.

Сградата потрепери.

— *Mon Dieu!* — възкликна Оливие. — Навън яко духа. Снощи по новините казаха, че ще натрупа петдесет сантиметра.

— Колко е часът? — попита Гамаш, като се опита да види часовника си на светлината на газена лампа.

— Шест без десет.

Гамаш събуди колегите си и закусиха така, както сигурно са го правили гостите в стария хан навремето. На светлината на огъня. С препечени мъфини, конфитюр и *café au lait*.

— Габри включи фурната и кафемашината в генератора — обясни Оливие. — Не можем да запалим лампите, но имаме всички други удобства.

Когато стана време Гамаш и хората му да си проправят път към щаба, токът дойде, но осветлението постоянно премигваше. Снегът се спускаше с бясна скорост от небето и ги шибаше странично. Наклонени срещу вятъра и с наведени глави, полицаите едва се ориентираха по краткия познат път. Снегът се забиваше в тях, навираше се в ръкавите им, в яките им, в ушите им, във всяка пролука на дрехите, сякаш търсеше гола кожа. И я намираще.

В щаба всички свалиха шалове си, изтръскаха снега от шапките и изтропаха по няколко пъти, за да почистят поне малко обувките си.

Лакост беше блокирана в Монреал и щеше да остане в главното управление. Бовоар прекара цялата сутрин в разговори по телефона и най-накрая намери аптека в Ковънсвил, където са регистрирали

продажба на ниацин през последните няколко седмици. Реши да тръгне натам, въпреки че в снега пътищата бяха почти непроходими.

— Няма страшно — заяви, вдъхновен от мисълта, че са на път да разплетат случая.

Тръгна смело. Героят, ловецът, който предизвиква обстоятелствата и посреща трудностите, готов да се пребори с най-страшната виелица. Беше невероятен!

Излезе и затъна до колене в пресния сняг. Добра се до колата и прекара следващия половин час в разриване. Снегът беше пръхкав и лек и събуди у Жан Ги спомени за снежните бури, които толкова чакаха като деца, защото не трябваше да ходят на училище.

Виелицата не отказа местните жители да излизат и някои сновяха насам-натам по задачи със снегоходки или ски за бягане. Бяха едва различни силуети в сипеция се сняг. Колата на Бовоар бе единствената на пътя.

След около час Лемьо отиде при Гамаш.

— Господин главен инспектор, намерих това под вратата. — Държеше плик, дълъг, дебел и мокър от топящия се сняг.

— Видя ли кой го донесе?

Гамаш погледна Никол, а тя само сви рамене и се върна на компютъра си.

— Не. В тази виелица всеки може да се е приближил, без да го видим.

— Да, явно така е станало.

На плика с равен и изящен почерк пишеше: „Главен инспектор Арман Гамаш, *Surete du Quebec*“. Със свито сърце Гамаш го скъса. Хвърли бърз поглед на двата листа, скочи на крака, пресече стаята, навлече палтото си и още преди да го е закопчал, излезе на жестокия студ.

— Мога ли да помогна? — извика Лемьо след него.

— Облечи си палтото. Никол, ти също! Помогнете ми да разринем колата ми.

Никол го погледна мрачно (вече не си правеше труд да крие чувствата си), но се подчини. С много усилия тримата изкопаха волвото за няколко минути, макар че снегът продължаваше да трупа.

— Достатъчно. — Главният инспектор отвори рязко вратата и хвърли вътре лопатата и стъргалката. Лемьо и Никол изтичаха от

другата страна, като се състезаваха кой пръв ще стигне до предната врата. — Вие оставате! — извика Гамаш, миг преди да затръшне своята и да даде газ.

Гумите забуксуваха. Автомобилът потегли рязко. В огледалото инспекторът видя Лемио все още наведен, след като го беше избутал. Никол стоеше зад него с ръце на кръста.

Сърцето му биеше силно, но Гамаш си наложи да не натиска прекалено газта. Толкова много сняг беше натрупал, че пътят трудно се различаваше. На края на улица „Мулен“ спря и се подвоуми. Чистачките се движеха ожесточено, но едва смогваха да чистят предното стъкло. Снегът се трупаше бързо и Гамаш знаеше, че ако остане твърде дълго така, няма да може да потегли. Но накъде да тръгне?

Слезе от колата, застана на пътя и се заоглежда ту на едната, ту на другата страна. Накъде? Към Сан Реми? Или към Уилямсбърг? Накъде?

Наложи си да се овладее. Да бъде спокоен. Да не бърза. Заслуша се във воя на вятъра. Усещаше как студеният сняг полепва по него. Нямаше кой да му каже. Нямаше надпис на стената; нямаше шепот, носен от вятъра. Но един глас прозвуча в главата му. Насеченият, суров и ясен глас на Рут Зардо:

*Когато смъртта ни събере отново,
ще помири ли тя прощаваща и опростена,
или отново, както винаги, ще бъде твърде късно?*

Гамаш се върна в колата и даде газ. Караше възможно най-бързо към Уилямсбърг, където „прощаваща и опростена“ отново щяха да се срещнат. Но нямаше ли да е твърде късно?

След цяла вечност съзря сградата на „Легиона“. След като я отмина, зави надясно. И там видя кола. Не знаеше дали да е облекчен, или ужасен. Спря отзад и слезе.

От върха на малкото възвишение погледна към езерото Брюм. Снегът го шибаше в лицето, почти го заслепяваше. В далечината, между талазите, успя да различи три силуета, които едва се придвижваха по леда.

— Намасте, намасте — повтаряше Мама, докато устните ѝ пресъхнаха, напукаха се и започнаха да кървят, а тя вече не бе в състояние да говори.

Думата се въртеше в съзнанието ѝ и тя продължи да я повтаря наум. Но тази мантра не можеше да облекчи скованото ѝ от ужас сърце. Мама мълчеше в плен на собствения си страх и обезвереност.

Кай кретаеше по средата. Краката вече не я държаха и приятелките ѝ я поддържаха от двете страни. Осъзна, че е било така цял живот. Защо го разбираше чак сега? И сега, накрая, защото това беше краят, изцяло зависеше от тях. Те я държаха, подкрепяха я и я напътстваха към отвъдния живот.

Сега вече знаеше отговора на загатката защо баща ѝ и бойните му другари са крещели „Да го духа папата“, когато са отивали към смъртта си.

Отговор нямаше. Това бяха неговите думи, неговият живот, неговият път.

А тя си имаше свой. Прекарала бе целия си живот в опити да си обясни нещо, което изобщо не я засягаше. Никога нямаше да разбере баща си, но и не беше необходимо. Трябваше да разбере единствено собствения си живот и собствената си смърт.

— Обичам ви — изграчи, но вятърът открадна думите ѝ и ги пръсна далеч от старите ѝ уши.

Ем подкрепяше Кай, докато трите се влачеха към вътрешността на езерото. Мама бе спряла да трепери и дори вече не плачеше. Сега се чуваше само воят на бурята.

Вече приближаваха края. Емили не усещаше краката и ръцете си. Единствената ѝ утеха бе, че няма да се подложи на болката и мъчителното боцкане, когато крайниците ѝ се размразяват. Замижа и във воя на вятъра долови други звуци. От другия бряг на езерото долитаха трелите на самотна цигулка.

Ем отвори очи, но видя само белота.

Лед навсякъде.

Арман Гамаш застана на брега. Свирепият вятър се спускаше от планината, засилваше се над езерото, покрай трите жени, над затрупаната със сняг пързалка за кърлинг и мястото, където бе издъхнала Си Си, събираше сила, болка и страх и най-накрая удряше инспектора в лицето. Гамаш едва дишаше и стискаше писмото на Ем, невидимо в белия сняг около него. Самият той бе целият в бяло.

Направи крачка напред. Изгаряше от желание да хукне през езерото подир тях. Всяка частица от него го караше да ги спаси, но той се спря и захлипа от усилието. В писмото си Емили го умоляваше да ги остави да умрат. Както според легендите старите ескимоси се усамотявали сами в студа и бавно заспивали завинаги.

Разбира се, че те бяха убили Си Си. Гамаш го знаеше от предишния ден. Подозираше, че го е знаел през цялото време. От самото начало си даваше сметка, че е невъзможно никой да не е видял убийството. Нямаше как Кай да е седяла до Си Си и да не е забелязала убиеца.

Освен това самото убийство беше прекалено сложно. Ниацинът, разтопеният сняг, килнатият стол, кабелите за подаване на ток. И най-сетне токовият удар. Точно в момента, когато Мама е изчиствала къщата и всички са гледали нея.

После прибирането на кабелите.

Никой не би могъл да стори всичко това сам, без да го видят.

Горчивият ниацин е бил в чая, който Мама е раздавала на благотворителната закуска. Ем е разляла антифриза, когато е занесла шезлонгите. После седнала на стола, за да не може Си Си да се настани на него. Ролята на Кай е била ключова.

Гамаш бе предположил, че който е убил Си Си, първо е свързал кабелите и след това се е мотал около камиона на Били, за да изчака подходящия момент да ги свърже с генератора. В писмото на Ем обаче пишеше друго. Свързали са кабелите с генератора от самото начало. После Кай е чакала сигнал от Ем, че Мама ще изчисти къщата. В този момент е отишла до празния стол, облегла се е в единия му край, за да го наклони, и е свързала кабелите. Тогава през него е протекъл ток.

Заради ефекта от ниацина Си Си вече била свалила ръкавиците си.

Мама се готвела да „изчисти къщата“. Всички погледи били насочени към нея.

Камъкът полетял по леда с тътен като от гръмотевица, трибуните закрещели, а Си Си станала от шезлонга си. Направила няколко крачки напред, стъпила в локвата, хванала с голи ръце облегалката на стола и това било краят.

Рискували са, разбира се. Кай е трябвало да откачи оранжевия кабел и да го хвърли, за да не привлича вниманието. Но заложили на това, че всички ще са толкова съсредоточени върху Си Си, че трите ще успеят да го приберат незабелязано. Ем го взела и го хвърлила обратно в камиона на Били. Той почти я хванал, когато изтичал да запали пикапа и да освободи каросерията за Си Си. Но Ем се измъкнала, като му казала, че и на нея ѝ е хрумнала същата идея и искала да разчисти място за пострадалата.

Единственото, което Гамаш не разбираше, бе мотивът. Но Ем и Мама му го бяха подсказали.

Кри.

Искали са да спасят внучката на Ел от чудовищната ѝ майка. Чули бяха как Кри пее, как Си Си я мачка и унижава. И бяха видели момичето.

Кри очевидно умираше, задушаваше се в собствените си тлъстини, страх и мълчание. Беше се затворила в собствения си свят толкова, че вече не можеше да излезе от него. Си Си убиваше дъщеря си.

Сега далеч пред Гамаш средният силует, най-дребният от трите, се свлече на леда. Другите две жени се препънаха и се опитаха да вдигнат приятелката си. За да продължат още малко. Гамаш усети, че коленете му се огъват. Прииска му се и той да падне в снега, да погребее в него ужаса си. Да не гледа как Трите грации умират.

Но остана прав. Снегът се вреше под яката и в ръкавите му, лепеше се по лицето и немигащите му очи. Гамаш си наложи да продължи да гледа, докато една по една трите жени падаха на леда. Остана с тях, молеше се за тях с напукани устни.

Изведнъж се сети нещо.

Погледна писмото, смачкано в ръката му, а после и черните петна в снега напред. За момент остана смразен, вцепенен.

— Не! — изкрещя и понечи да хукне напред.

Спря и се обърна. Погледна колата, наполовина засипана със сняг.

— Не!

Жените също погледнаха към него. Гамаш хукна към колата, отчаян да се добере до нея.

Знаеше, че е твърде късно, но бе длъжен да опита.

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И СЕДМА

Гамаш запали колата и потегли с бясна скорост към Уилямсбърг. Спря пред ресторантче на главната улица.

— Имам нужда от помощ — извика, щом влезе. Всички погледнаха покрития със сняг едър мъж, който бе нахълтал в заведението и раздаваше команди. — Аз съм главен инспектор Гамаш от *Surete*. Три жени са закъсали наред езерото. Трябват ми моторни шейни, за да ги измъкнем.

След кратка пауза един се изправи:

— Шъ дам газ. — Беше Били Уилямс с ужасния му акцент.

Друг го последва:

— И аз идвам.

Скоро заведението се опразни и Гамаш се държеше за кръста на Били върху седалката на моторна шейна — една от многото, които потеглиха във върволица към езерото.

Бурята се беше усилила и детективът напрегна зрението си, за да покаже на Били мястото, където бе видял падналите жени. Молеше се снегът да не ги е затрупал.

— Тук някъде са! — изкрещя отстрани на дебелата му шапка.

Били намали. Другите шейни зад тях също — внимателно, за да не прегазят трите жени. Били се изправи и умело завъртя машината си в снега, като се оглеждаше за издупина, бабуна, тяло.

— Тъдява! — изкрещя, като посочи място, невидимо за Гамаш.

Вече всичко около тях беше бяло. Уилямсбърг не се виждаше, брегът не се виждаше, другите шейни бяха изчезнали във виелицата. Били завъртя машината и се отправи към място, което за Гамаш не се отличаваше от никой друг участък от езерото. Но когато приближиха, инспекторът започна да различава очертания.

Жените бяха паднали вкопчени една в друга и снегът ги бе затрупал. Но Били Уилямс ги намери. Бързо свали ръкавиците си и докато Гамаш отиваше към тях с препъване, пхна пръстите си в устата и изсвири. Звукът разсече воя на вятъра. Гамаш коленичи и

почна да разкопава снега около Ем, Мама и Кай. Докато ги разриваше, около него започнаха да се протягат ръце. Мъжете занесоха трите жени до моторните шейни и след броени минути пътуваха обратно към брега.

Гамаш стискаше Били през кръста. Всичко беше бяло. Снегът шибаше лицата им, задушаваше ги, заслепяваше ги. Инспекторът можеше само да гадае откъде Били знае къде е брегът. Имаше чувството, че пътуват точно в обратна посока, че навлизат още по-навътре в езерото. Отвори уста да изкрещи, но се отказа.

Беше изгубил ориентация, знаеше го. Знаеше, че трябва да се довери на Били. Стисна го по-здраво и зачака машината да стигне брега и да изкачи ниския насип до главната улица. Това обаче не стана. Минаха пет минути, после десет и Гамаш осъзна, че са по средата на езерото. Изгубени. В бурята.

— Къде сме? — изкрещя инспекторът на шапката пред себе си. Собственикът ѝ му отвърна нещо напълно неразгадаемо.

След още три минути, които му се видяха като цяла вечност, шейната изскочи на малко възвишение и Били зави наляво. Изведнъж се озоваха сред борове. Брега! Бяха достигнали брега, удивено си помисли Гамаш. Погледна назад и видя другите шейни, които ги следваха.

Били форсира машината и излезе на улица, още непочистена от снега. Гамаш се огледа за колата си, като си даде сметка колко дълъг път ги чака до болницата в Ковънсвил, но Били потегли в друга посока.

„Мамка му — помисли си детективът. — Първо се загубихме в езерото, а сега един бог само знае къде сме.“

Били изкрещя нещо и посочи напред.

Във вихрушката се виждаше огромен син светещ знак: „Б“. Болница.

Били Уилямс ги беше превел през бурята, през езерото, направо до болницата.

* * *

— Как се сети? — попита Бовоар, застанал с Гамаш до леглото на Кай Томпсън.

Старицата беше закачена за купища апарати и системи за преливане и увита със сребристо затоплящо одеяло. Приличаше на печен картоф. Както баща ѝ някога, Кай се бе изправила пред смъртта и излъгала съдбата.

Гамаш извади от джоба си мокра, намачкана хартийка и я подаде на колегата си. Погледна Кай и се запита как се е чувствала през последните дни. Какво ли е било да знае това, което е предстояло да направят.

Бовоар седна и внимателно разгъна писмото. Беше написано с четлив старомоден почерк на изящен френски. От Емили. То обясняваше всичко. Как Кри напомняла на Ем за сина ѝ Дейвид. Толкова надарен, толкова радостен, когато създава музика. И как след като чули Си Си да се нахвърля върху дъщеря си на Бъдни вечер, тя и приятелките ѝ не са имали избор. Били длъжни да убият Си Си, за да спасят Кри.

— Това обяснява много — отбеляза Бовоар, след като прочете цялото писмо. — Защо престъплението беше толкова сложно замислено, защо Кай твърдеше, че не е видяла нищо. Напълно логично. Трябвало е да участват и трите. Ниацинът е бил в чая на Мама, Емили е определила кога Мама да вдигне шум по време на кърлинга, за да отвлече вниманието на всички от Си Си. Кай се е облегнала на стола, за да го килне на една страна. Знаели са, че Си Си ще стане, за да го оправи. — Бовоар посочи листа в скута си. — Мадам Лонпре ви моли да ги оставите да се самоубият и вие сте щели да го направите.

Младият инспектор не се отличаваеше с особена тактичност, но се постара да не прозвучи прекалено рязко.

Гамаш излезе в оживения коридор на спешното отделение. Лекари и сестри бързаха насам-натам. Кабинетите бяха пълни с жертви на катастрофи, скиори със счупвания, измръзнали хора. Двамата полицаи намериха два свободни стола и седнаха.

— Прав си, щях да ги оставя да умрат. — Гамаш не можеше да повярва, че го изрича. — Вчера осъзнах, че само те биха могли да убият Си Си. Писмото на Ем потвърди предположението ми. Но докато ги гледах как се влачат навътре в езерото, си спомних за старите ескимоси, които в миналото са отивали да умрат в някоя пряспа, за да

спасят семейството си във време на глад. Те давали живота си, за да могат другите да живеят. Спомних си също ботушите на Си Си.

— Ескимоските ботуши. Нали няма да ме убеждавате, че са имали съучастник ескимос?

— Не — усмихна се Гамаш.

— Добре. Значи са го извършили само трите. Вече се опасявах, че цялото село е замесено.

Към двама им се приближи млад лекар, който бършеше ръцете си.

— Главен инспектор Гамаш? Идвам от стаята на мадам Майер. Ще оцелее. Изглежда крехка, но е адски жилава. Има измръзване и лека хипотермия. Интересното е, че снегът ги е спасил. Когато са паднали, е образувал изолираща покривка върху тях. Но другата жена, Емили Лонпре...

Гамаш затвори очи за миг.

— Тя почина, съжалявам.

Гамаш вече знаеше. Когато я вдигаше при езерото, му се бе сторила невъзможно лека. Имаше чувството, че трябва да я стиска, за да не полети от ръцете му. И докато я носеше, отправи към бог всичките си молитви за нея. Но пукнатината в съда бе прекалено дълбока. Сега Емили Лонпре навярно бе в прегръдките на съпруга си Гас, на топло и безопасно място, щастлива. И двамата слушаха как Дейвид свири концерта в ре мажор на Чайковски. Ем се беше прибрала у дома.

— Мадам Майер е будна, ако искате да говорите с нея.

— Нямам търпение — каза Гамаш и тръгна по коридора след лекаря.

— Само още нещо — каза специалистът, когато наближиха вратата. — Мадам Майер не спира да повтаря една и съща фраза. Може би ще ни обясните какво означава.

— Намасте — обади се Бовоар. — Означава „Бог в мен приветства бог в теб“.

Гамаш го погледна изненадано.

— Проверих го — обясни по-младият детектив.

— Не, „намасте“ го знам. Друго е.

Гамаш погледна колегата си:

— Ескимоските ботуши. Емили Лонпре не пише за тях в писмото си. Не знаеше за тях, докато не ѝ казах. Дори тогава не разбра колко важна роля са изиграли. — След тези думи влезе в стаята на Беатрис Майер.

Бовоар остана сам пред вратата. Какво ли искаше да каже началникът му?

Изведнъж му се проясни. Като ескимосите Трите грации се бяха опитали да се самоубият, за да спасят другиго. Да спасят истинския убиец.

Те не бяха убили Си Си. Някой друг го беше сторил.

От стаята чу гласа на Беатрис Майер:

— Да го духа папата!

* * *

Бовоар паркира пред къщата. За пореден път. Когато натисна спирачките, колата поднесе, сякаш не искаше да спира там.

Имението „Хадли“ беше тъмно, алеята пред входната врата — непочистена и без следи от обувки. Цял ден никой не беше влизал или излизал.

— Да повикам ли подкрепление?

— Не. Едва ли ще се изненада, че ни вижда. Дори мисля, че ще изпита облекчение.

— Все още не мога да разбера защо Си Си се е омъжила за него — измърмори Бовоар, като гледаше затворената врата.

— Заради името му — каза Гамаш. — Никол ми откри отговора.

— Как така?

— Е, не пряко. Просто ми разказа, че е влязла в горящата къща да спасява Сол Петров заради името му. Сол. Имала чичо, който се казвал така. Той е олицетворение на колективното чувство за вина в семейството заради техни роднини, избити в Чехословакия. Включително чичо ѝ Сол. Било е инстинктивна реакция. Неосмислена.

— Нищо от това, което прави тя, не е смислено.

Гамаш спря и се обърна към Бовоар:

— Всичко има смисъл. Не я подценявай, Жан Ги. — Задържа малко по-дълго от обичайното поглед върху лицето на по-младия мъж,

после продължи разказа си: — Целият този случай е свързан с вярата и със силата на думите. Си Си дьо Поатие се е омъжила за единствения мъж, за когото е можела. За друга кралска особа. Любимият син на Елеонор Аквитанска е бил Ричард Лъвското сърце. Или на френски Ришар Къор дьо Лион. Ришар Лион.

— Била е привлечена от името, а не от човека?

— Често се случва. Ако харесваш човек, който се казва Роджър, изведнъж всички с името Роджър ти стават симпатични.

Бовоар изсумтя. Не си спомняше да е имал симпатии към никого.

— Обратното също е вярно — продължи Гамаш. — Ако мразиш някой Джордж, има голяма вероятност да не харесаш друг човек, който се казва така. На мен също ми се е случвало. Не го оправдавам, но става. Един от най-добрите ми приятели е комисар Бребоф. Всеки път, когато срещна някой Мишел, се сещам за него, така че на момента харесвам новия си познат.

— Вие харесвате на момента всеки, с когото се запознаете. Това не се брои. Дайте ми отрицателен пример.

— Добре. Сюзан. В началното училище имаше една Сюзан, която ме тормозеше.

— О, тормозела ви е? — повтори Бовоар, като едва сдържа смеха си.

— Да, много.

— И какво ви направи? Наръга ви с нож?

— Наричаше ме с обидни имена. В продължение на четири години. Преследваше ме в коридорите, през арките на годините, в лабиринта на собствения ми ум.

— Това последното не е ваша мисъл, нали? — обвини го Бовоар.

— Не, за съжаление. „Хрътката на рая“^[1]. И може би наистина беше такава. Тя ме научи, че думите могат да нараняват и да убиват. А понякога и да лекуват.

Стигнаха до вратата, позвъниха и тя се отвори.

— Мосю Лион — каза Бовоар, като прекрачи прага. — Трябва да поговорим.

* * *

Гамаш коленичи до Кри. Тесен лилав бански костюм се вливаше в ръцете и краката ѝ.

— Кой ще се грижи за нея? — попита Лион. — Ще бъде ли добре без мен.

Бовоар едва не го попита какво го интересува. Да погледне какво ѝ е причинил животът с него. Със сигурност всичко друго щеше да е по-добре. Но видя лицето на Лион — примирено, уплашено и съкрушено — и замълча.

— Не се тревожете — каза Гамаш и бавно се изправи. — Има кой да се погрижи за нея.

— Трябваше да спра Си Си по-рано. Не биваше да допускам да се стига дотук. От самото раждане на Кри Си Си я мразеше. На няколко пъти исках да говоря с нея. — Лион погледна Гамаш с умолително изражение на лице. — Но не можех.

Тримата погледнаха момичето, седнало в леглото сред празни опаковки от бонбони, сякаш е имало шоколадова буря. „Тя е крайната спирка — помисли си Гамаш, — бунището на страховете и фантазиите на майката и бабата. Ето какво са създали. Чудовището на Франкенщайн. Сглобено от техните ужаси.“

Хвана я за ръка и се вгледа в мъртвите ѝ очи.

— Кри, защо уби майка си?

* * *

Кри усещаше как горещото слънце гали лицето и издълженото ѝ стройно тяло, изпънато на плажа. Приятелят ѝ я хвана за ръце и я погледна с любов в очите. Младото му тяло блестеше, сякаш озарено от божията светлина. Той се приближи, целуна я нежно и я прегърна.

— Обичам те, Кри — прошепна. — Ти си всичко, което мога да желая. Сигурно сама не съзнаваш колко си красива, талантлива и умна. Ти си най-прекрасното момиче на света. Ще ми попееш ли?

И Кри запя. Извиси глас, а младежът в прегръдките ѝ въздъхна и се усмихна блажено.

— Никога няма да те изоставя, Кри. И никога няма да позволя на някого да те нарани отново.

Тя му повярва.

[1] *The Hound of Heaven* е най-известната поема на английския поет Франсис Томпсън (1859–1907). — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ОСМА

Вратата се отвори, преди Гамаш и Рен-Мари да почукат.

— Очаквахме ви — каза Питър.

— Лъже! — извика Рут от вътрешността на уютната къща. — Започнахме да ядем и пием без вас.

— Всъщност тя никога не спира — прошепна Питър.

— Чувам! — провикна се Рут. — И това, че е истина, не го прави по-малко обидно.

— *Bonne Annee*^[1] — каза Клара, целуна всеки от съпрузите Гамаш по двете бузи и взе палтата им.

За първи път виждаше Рен-Мари, но жената на Арман Гамаш изглеждаше точно така, както си я бе представяла. Усмивната и сърдечна, любезна и елегантна с шитите си по поръчка удобни дрехи — пола и риза, пуловера от камилска вълна и копринения шал. Гамаш носеше дебело вълнено сако, вратовръзка и вълнен панталон. Подбрани с вкус и с хубава кройка.

— Честита Нова година — поздрави на свой ред Рен-Мари. Гамаш я представи на Оливие, Габри, Мирна и Рут.

— Как са Мама и Кай? — попита Питър, когато се настаниха в дневната.

— Възстановяват се — отговори детективът. — Все още са много слаби и скърбят за Ем.

— Не мога да повярвам, че това се случи — измърмори Оливие, седнал на страничната облегалка на креслото на Габри.

Огънят прасеще в камината, а върху пианото имаше табличка с напитки. Уютната стая ставаше още по-приветлива с коледната елха.

— Стридите са върху пианото, за да не ги стигне Люси — обясни Клара. — Само един Мороу може да има куче, което обича стриди.

— Видяхме качето, когато влизахме — сподели Рен-Мари.

Имаше предвид дървената каца, пълна със стриди, оставена в снега до входната врата на къщата. От години не беше виждала такава,

всъщност от детските си години, които бе прекарала на село. Качета със стриди за Нова година. Традиционно за Квебек.

След като си взеха чинийки с разцепени на две стриди, тънки филийки ръжен хляб, намазани с масло, и лимонови резенчета, двамата седнаха при другите пред камината.

— Как е Кри? — попита Клара, след като се настани до Питър.

— Закараха я в психиатрията. Едва ли ще е в състояние да се изправи пред съда скоро, ако изобщо се случи някога.

— Как разбрахте, че тя е убила майка си? — поинтересува се Мирна.

— Мислех, че са били трите жени — призна Гамаш, като отпи глътка вино. — Успяха много добре да ме заблудят. Обаче си спомних ботушите от невръстни тюленчета.

— Извратено! — измърмори Рут.

— В писмото си Емили разказваше за ниацина, антифриза, кабелите. Но беше пропуснала един съществен момент. Ако бяха направили само нещата, които описваха в писмото, Си Си щеше да е жива. Ем не споменаваха нищо за ботушите. Но за да я убият, Си Си е трябвало да носи точно тези ескимоски ботушки с метални шипове. Те бяха ключът за цялото убийство. Вчера казах за тях на Емили и тя се възмути. Нещо повече, изненада се. Беше чула обувките на Си Си да тракат по алеята след коледната служба, но не ги беше видяла. Нямаше представа от какво е бил този звук.

— Никой от нас нямаше представа — вметна Клара. — Звучеше като чудовище с нокти.

Докато слушаше разказа на Гамаш, в главата ѝ прозвуча коледна песничка. *Скърбяща, въздишаща, кървяща, умираща, запечатана в студен гроб*. Клара си даде сметка, че по една ирония това бе „Тримата влхви“.

— Осъзнах, че не е възможно трите жени да са убили Си Си. Но те знаеха кой я е убил — продължи Гамаш пред смълчаните си слушатели, сред които бе дори Люси. — Мама ни разкри всичко. Кай благоволи да ни каже само името, военния си чин и мобилизационния си номер, който всъщност бе номерът на телефона ѝ. Не получихме обратна връзка.

Габри намигна на Рен-Мари:

— Аз мога да ви дам обратна връзка.

— Няма нужда, *mon beau Gabri* — засмя тя.

— Според Мама трите не видели всичко, но за някои неща се досетили по-късно. Не са видели Кри да сипва ниацин в чая на майка си например, но са я видели да разлива течност за чистачки около шезлонга. А пък Емили я забелязала да се мотае около камиона на Били Уилямс. Отначало не заподозрели нищо, но после Кай видяла Кри да отнема шезлонга и да закача за него кабели, което възбудило интереса ѝ, макар да не очаквала убийство. Си Си била съсредоточена върху случващото се на леда, но когато хванала стола и била ударена от тока, Кай веднага разбрала какво става. Все пак цял живот е работила в дъскорезница. Достатъчно разбира от генератори и електричество. Преди да отиде да помага на Си Си, откачила кабелите и ги хвърлила настрана. В суматохата притеклите се на помощ хора ги стъпкали и зарили в снега. Докато другите се опитвали да съживят Си Си, Кай събрала кабелите. Ем я видяла и я попитала какво прави. Кай нямала време да ѝ обясни всичко, казала ѝ само да върне кабелите в камиона на Били. Повече не било необходимо.

— Значи са знаели, че Кри е убила майка си — кимна Мирна. — Но знаели ли са, че Си Си е убила Ел?

— Не. Научили едва онзи ден, когато казах на Ем. Смъртта на Си Си няма връзка с това, че тя е убила майка си. Поне не пряка. Мама вероятно би го нарекла карма.

— Аз също — заяви Клара.

— Кри е убила майка си при самозащита. Била е подложена на такъв тормоз, че накрая не е издържала. Случва се с някои деца. Едни се самоубиват, други убиват мъчителя си. Емили описа Кри като пълна с изненади, но не в лошия смисъл. Искаше да каже, че тя изглежда некадърна и без никакви заложби. Но изобщо не е такава.

— Чух я да пее на коледната служба — отбеляза Оливие. — Беше невероятна.

Всички кимнаха в съгласие.

— Освен това е пълна отличничка. Изключително умна, особено в точните науки. През последните години са ѝ поверили цялото осветление на училищните представления.

— Умните деца винаги са аутсайдери — каза Рут. — И аз бях.

— Тази година са учили за витамините и минералите. Сред витамините и В комплекс. Ниацин. На коледния тест е имала

деветдесет и четири процента верни отговори. Кри знаела всичко необходимо, за да убие майка си.

— Интересно дали е била привлечена от идеята за електрическият стол — подхвърли Мирна.

— Възможно е. Никога няма да разберем. Сега е изпаднала в почти пълно вцепенение.

— Добре, разбрали сте, че не са я убили Трите грации. Но как се досетихте, че е била Кри? — попита Питър.

— Заради ботушите на Си Си. Само двама души са знаели за тях. Ришар и Кри. Искаше ми се да вярвам, че Ришар го е извършил. Беше идеалният заподозрян.

— Защо говорите така? — Мирна прозвуча леко обидено и всички я погледнаха. — Днес мина през книжарницата и остави това. — Бръкна в чантата си и извади нещо, което приличаше на ръкавица. — Фантастично е, гледайте! Подайте ми онова. — Посочи отворената книга с твърди корици върху близката табуретка. Сложи си ръкавицата и хвана книгата. — Виждате ли колко лесно се държи? Направил е нещо с ръкавицата, импрегнирал я е. Когато я сложиш, дори най-тежката книга с твърда подвързия ти се струва лека, сякаш е джобен формат.

— Я да пробвам. — Клара си сложи ръкавицата и наистина задържа книгата без усилие. — Супер е!

— Чул, че не обичаме книги с твърди корици и решил да изобрети нещо за наше улеснение.

Мирна подаде ръкавицата на Рен-Мари, която си помисли, че Ришар Лион може би най-сетне е изобретил нещо полезно и дори доходоносно.

— Харесал те е — подразни я Габри и Мирна не отрече.

— Вие обаче настоявахте, че Лион не е ставал от мястото до вас през цялото време — каза Гамаш.

— Точно така беше.

— И аз ви повярвах. А щом не е бил Ришар Лион, оставаше дъщеря му.

— Кри е поела огромен риск — отбеляза Питър.

— Съгласен съм. Но е имала едно преимущество. Не ѝ е пукало за нищо. Нямало е къде да отиде, нямало е какво да загуби. Нямала е друг план, освен да убие майка си.

— Пет часът е. Трябва да вървя — обяви Рут. Стана и се обърна към Рен-Мари: — Вие сте първото нещо, което ми дава основание да смятам, че мъжът ви не е пълен идиот.

— *Merci, madame.* — Рен-Мари наклони глава настрани в жест, който напомняше за Емили. — *Et bonne annee.*

— Едва ли — измърмори Рут и излезе с куцукане.

* * *

Ришар Лион седеше в работилницата си в мазето и бърникаше нещо по книгодържача, както бе нарекъл изобретението си. На работната маса до него лежеше коледна картичка, получена тази сутрин по пощата. Беше от Сол Петров и в нея фотографът се извиняваше за любовната си афера със Си Си. Обясняваше, че имал филм с нейни снимки в компрометиращи пози, който решил да изгори в деня, когато пишел писмото. Бил запазил негативите с намерение да я изнудва някой ден, ако случайно забогатее, и дори имал същата идея за Лион. Наскоро обаче открил, че има съвест, и сега искал да се извини. Накрая казваше, че се надявал един ден да бъдат, ако не приятели, то поне в добри отношения, защото почти със сигурност щели да станат съседи.

Лион се изненада колко много значеше писмото за него и си помисли, че двамата с Петров навярно наистина са могли да станат приятели.

* * *

Гамаш и Рен-Мари се натъкнаха на Робер Лемьо, когато отиваха към колата си, паркирана пред бистрото.

— Мисля да отида при комисар Бребьоф — каза Гамаш, след като се ръкува с младежа и го запозна с жена си. — Ще го помоля да те прехвърли в отдел „Убийства“.

Лемьо зина от изненада:

— О, боже, господин инспектор! Благодаря, благодаря! Няма да ви разочаровам.

— Сигурен съм.

Младежът му помогна да почисти колата, докато Рен-Мари влезе да ползва тоалетната на бистрото.

— Горката мадам Зардо — отбеляза Лемиио, като посочи със стъргалката Рут, седнала на своята пейка на площада.

— В какъв смисъл?

— Ами, нали е алкохоличка? Един от местните ми каза, че това е бирената ѝ разходка.

— Знаеш ли какво е „бирена разходка“?

Лемиио понечи да каже „да“, но се спря. Може да не е разбрал правилно, да си е извадил прибързано заключение. Затова само поклати глава.

— И аз не знаех — усмихна се Гамаш. — Мирна Ландърс ми обясни. Рут Зардо имаше куче, Дейзи. Виждал съм го. Двете бяха неразделни. Две смрадливи дъртофелници, куци и ръмжащи спътнички в живота. Миналата есен Дейзи отслабнала, започнала да недовижда и станало ясно, че краят ѝ е близо. Рут извела старата си приятелка на една последна следобедна разходка. Било пет часът и двете отишли в гората, където се разхождали всеки ден. Рут извадила пистолет и когато Дейзи не гледала, я застреляла.

— Ама това е ужасно!

— Нарича се „бирена разходка“, защото преди да убият свой домашен любимец, повечето фермери вземат със себе си стек бира, за да се напият достатъчно, преди да го извършат. Рут била трезва. Проявила любов, милосърдие и невероятен кураж с действието си. По-късно Оливие и Габри ѝ помогнали да погребат Дейзи под онази пейка. Сега Рут я посещава всеки ден. Като Боби от Грейфраярс Кърк^[2].

Лемиио не разбра сравнението, но осъзна, че е сгрешил.

— Много внимавай — предупреди го Гамаш. — Разчитам на теб.

* * *

Телефонът в главното управление на *Surete* иззвъня и комисарят бързо вдигна слушалката. Очакваше обаждането. След като послуша няколко секунди, каза:

— Добре се справи.

— Не се гордея с това, което направих, господин комисар.

— Да не мислиш, че аз се гордея? Направо ми се повръща. Но трябваше да се направи.

Така беше. Комисарят се ненавиждаше заради това, което бе сторил. Но само той можеше да съсипе Гамаш.

— Да, господин комисар. Разбрах.

— Добре — каза Мишел Бребьоф. — Разбрахме се. Търсят ме по другата линия. Дръж ме в течение.

Затвори на Робер Лемьо и прие следващото обаждане.

— *Bonjour*, Мишел — чу се от слушалката дълбокият глас на Гамаш.

— *Bonne Annee*, Арман. Какво мога да направя за теб, приятелю?

— Имаме проблем. Трябва да поговорим за полицаи Никол.

* * *

Отново у дома, Ивет Никол разопакова куфара и прибра мръсните си дрехи по чекмеджетата. Баща ѝ се появи на вратата. Събираше кураж да започне този разговор. Да започне новата година с истината за измисления чичо Сол.

— Ивет.

— Да?

Дъщеря му се обърна. Стискаше намачкан мръсносив пуловер. Гласът ѝ беше кисел — тон, който с известно задоволство бе чувал да използва към други хора, но никога към него самия. Усети мирис на дим. Когато се приближи, той се засили, сякаш дъщеря му се беше опушила някъде.

— Гордея се с теб — каза ѝ.

Разбира се, Ивет му бе разказала за пожара. Но описанието, чуто по телефона от Трите бора, му прозвуча нереално. Сега, когато наистина подуши дима, когато си я представи толкова близо до пламъците, изпита ужас. Наистина ли е бил на крачка да я изгуби? Заради една лъжа? Заради измисления чичо Сол?

— Не искам да говоря повече за това — заяви тя. — Вече ти разказах всичко.

Обърна му гръб. За първи път. С едно грациозно, жестоко, преценено движение промени живота му завинаги. Ивет му обърна гръб.

Сломен и едва способен да говори, Ари потърси куража да признае на дъщеря си, че за малко е щяла да умре заради лъжата, която ѝ е разказвал. И разказвал. През целия ѝ живот.

Щеше да го намрази, разбира се. Загледан в гърба на дъщеря си, Ари си представи как оставащите години от живота му се точат мъчително, мрачни и студени. Топлотата, смехът и любовта щяха да се превърнат в лед, заровен под години на лъжи и съжаление. Заслужаваше ли си да изстрада всичко това заради едната истина?

— Искам...

— Какво искаш?

Ивет се обърна към него. Искаше пак да я попита. Да я накара да говори. Да я накара да разказва отново за опустошителния пожар, докато се превърне в част от родовата им памет и болката бъде заличена от безбройните повторения.

„Моля те, моля те, моля те — призова наум тя. — Моля те, попитай ме пак.“

— Искам да ти дам това.

Ари бръкна в джоба си и пусна в дланта ѝ карамелен бонбон. Целофановата обвивка изшумоля като зараждащ се пожар. Когато излезе в мрачния коридор, миризмата на дим го последва, както едно време дъщеря му неотлъчно вървеше след него.

* * *

— С кого приказва? — попита Рен-Мари, когато се качи в колата.

— С Мишел Бребьоф.

Гамаш запали. „Планът започна“ — помисли си. На излизане от Трите бора се разминаха с моторист, който им помахаше.

— Това не беше ли Дени Фортен? — попита Гамаш, който познаваше смътно галериста.

— Не го видях добре, но това ми напомни за нещо. В бистрото срещнах твой приятел. Каза, че се радва, че те е видял пак.

— Така ли? Кой беше?

— Били Уилямс.

— И разбра всичко, което ти каза? — удиви се Гамаш.

— Всяка дума. Помоли ме да ти предам това.

Рен-Мари държеше хартиена кесийка в скута си, която пазеше от новия член на семейството им. Хенри седеше на задната седалка, слушаше внимателно разговора им и махаше с опашка. Рен-Мари отвори кесийката и показа на мъжа си парче лимонов пай. Гамаш настръхна.

— Виж, тук пише нещо. — Жена му бръкна в кесийката и извади салфетката. — Не е ли странно?

Малко преди най-високата точка на улица „Мулен“ Гамаш отби встрани.

— Нека позная — каза и сърцето му се разтуптя по-силно.

Където има любов, има кураж.

Където има кураж, има мир.

Където има мир, има Бог.

А когато имаш Бог, имаш всичко.

— Откъде знаеш? — възкликна Рен-Мари. Гледаше го с ококорени от удивление очи, внимателно стиснала салфетката.

В огледалото Гамаш виждаше Трите бора. Слезе от колата и се обърна да погледа селото, топлите и гостоприемни светлини на къщите, които обещаваха закрила в този твърде студен понякога свят. Затвори очи и се успокои.

— Добре ли си? — попита Рен-Мари, като пхна ръка в неговата.

— Повече от добре — усмихна се Гамаш. — Имам всичко.

[1] Честита Нова година (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Куче, което според легендата 14 години пазило гроба на господаря си в Единбург през XIX век. — Б.пр. ↑

Издание:

Автор: Луиз Пени

Заглавие: Убийствено студена

Преводач: Марин Загорчев

Година на превод: 2015

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: СофтПрес ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: канадска (не е указано)

Печатница: ФолиАрт ООД

Излязла от печат: 29.06.2015

Редактор: Боряна Стоянова

Коректор: Правда Василева

ISBN: 978-619-151-238-6

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/5950>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.